

ΤΕΙ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΜΟΝΑΔΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ

**Η ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΤΟΜΕΑ
ΚΑΙ ΣΤΑ ΝΟΜΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ**

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ
Κ. ΜΑΥΡΕΑΣ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΕΣ : ΛΟΥΚΑ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ & ΧΡΥΣΙΚΟΥ ΜΑΡΙΑ

ΚΑΛΑΜΑΤΑ 2002

*...αφιερωμένη στους
αγαπημένους
μας γονείς!*

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΜΕΡΟΣ Α΄: ΟΙ ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΕΥΡΥΤΕΡΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ

ΤΟΜΕΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	1
1. Ο Δημόσιος Τομέας στην Ελλάδα.....	2
1.1 Η Θεμελίωση της Δημόσιας Διοίκησης στη χώρα μας.....	2
1.2. Δημόσιες Επιχειρήσεις Κοινής Ωφέλειας (ΔΕΚΟ).....	5
1.3. Η νομοθετική οριοθέτηση του Δημόσιου τομέα στην Ελλάδα.....	9
1.4. Η υπερδιόγκωση του Δημόσιου τομέα στην Ελλάδα.....	11
1.4.1 Ιστορική Επισκόπηση.....	11
1.4.2 Οι πολιτικές παράμετροι της δημόσιας υπερδιόγκωσης.....	15
2. Ο ρόλος του συνδικαλιστικού κινήματος.....	19
2.1. Ιστορική επισκόπηση του συνδικαλισμού στην Ελλάδα.....	19
2.2. Ο Συνδικαλισμός στο Δημόσιο και Ιδιωτικό Τομέα.....	22

ΜΕΡΟΣ Β΄: Η ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ

3. Το θεσμικό και νομοθετικό πλαίσιο λειτουργίας των ταμείων.....	30
4. Η οικονομική διαχείριση των ταμείων.....	32
4.1. Πηγές χρηματοδότησης.....	32
4.2. Δαπάνες των Ταμείων.....	44
4.3. Τα προβλήματα του συστήματος.....	48
5. Οι παροχές των εργαζομένων.....	50
5.1. Οι παροχές των εργαζομένων στο Δημόσιο Τομέα.....	56
5.1.1. Υγειονομική περίθαλψη Ασφαλισμένων του Δημοσίου.....	56
5.1.2. Επιδόματα Ασφαλισμένων του Δημοσίου.....	69
5.2. Οι παροχές των εργαζομένων στις ΔΕΚΟ.....	76

6.	Η σύγκριση με άλλα Ταμεία.....	84
6.1.	Η Ασφάλιση των εργαζομένων στο Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΙΚΑ).....	90
6.2.	Η Ασφάλιση των εργαζομένων στο Ταμείο Ελεύθων Βιοτεχνών και Επαγγελματιών (ΤΕΒΕ).....	100
6.3.	Η Ασφάλιση των εργαζομένων στο Ταμείο Εμπόρων (ΤΑΕ).....	105
	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	110
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι	

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο θεσμός της Κοινωνικής Ασφάλισης έχει στις μέρες μας εξελιχθεί σε τεράστιας οικονομικής και κοινωνικής σημασίας όχημα στα πλαίσια του κράτους-επιμελείας. Επιπλέον η κοινωνική ασφάλιση είναι ένας μηχανισμός παρέμβασης, που αποβλέπει στην αντιμετώπιση των κοινωνικών αναγκών, μέσα από ένα σύστημα κοινωνικής αλληλεγγύης. Πρόκειται δηλαδή για θεσμό γνήσια λαϊκό, με βαθιά ηθική, κοινωνική και ανθρώπινη διάσταση και περιεχόμενο που στοχεύει στην απελευθέρωση του ανθρώπου από την αγωνία, για την τύχη του μπροστά στο φάσμα των γηρατειών, του ατυχήματος, της αναπηρίας, της αρρώστιας, του θανάτου, της ανεργίας και άλλων κινδύνων που βρίσκονται κάτω από την προστατευτική ομπρέλα του κοινωνικοασφαλιστικού μας συστήματος. Η μελέτη που ακολουθεί αναφέρεται στους ασφαλισμένους του δημόσιου τομέα και στα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου, θέτοντας ως απώτερο στόχο να αποδειχθεί ότι η ασφάλιση των εργαζομένων αυτού του κλάδου απασχόλησης, τυγχάνει ευνοϊκότερης μεταχείρισης συγκριτικά με τους ασφαλισμένους στον Ιδιωτικό Τομέα και τους Ελεύθερους Επαγγελματίες.

Προκειμένου να τεκμηριωθεί ο στόχος της εργασίας αναλύουμε την μελέτη σε δύο βασικά μέρη.

Στο πρώτο μέρος αναλύονται οι ιδιαιτερότητες του ευρύτερου Δημόσιου Τομέα στην Ελλάδα. Συγκεκριμένα γίνεται μια ιστορική αναδρομή στη συγκρότηση του δημόσιου τομέα και των επιχειρήσεων του δημοσίου. Αναλύονται τα αίτια που οδήγησαν στην διόγκωση του δημόσιου χώρου καθώς και ο ρόλος που έπαιξε σε αυτό το συνδικαλιστικό κίνημα στον Ελλαδικό χώρο. Διάφορες κοινωνικές και επαγγελματικές ομάδες ήταν ικανές να ασκήσουν διαφορετικής έντασης πίεση στο κράτος, πράγμα που αντανάκλα την επιρροή τους στην πολιτική διαδικασία. Για τον λόγο αυτό οι Δημόσιοι Υπάλληλοι, απέκτησαν συγκριτικά νωρίς επαρκή κοινωνική ασφάλεια, ενώ τα οικονομικά ασθενέστερα και λιγότερο οργανωμένα στρώματα παρέμειναν για πολύ καιρό ασφαλιστικά ακάλυπτα ή ασφαλίστηκαν σε φορείς με ανεπαρκείς παροχές.

Στο δεύτερο μέρος, το οποίο αποτελεί το σημαντικότερο κομμάτι της εργασίας, περιλαμβάνει το θεσμικό και νομικό πλαίσιο λειτουργίας των ταμείων, την οικονομική διαχείριση τους καθώς και τις παροχές των εργαζομένων στο δημόσιο τομέα και τις Δημόσιες Επιχειρήσεις Κοινής Ωφέλειας (ΔΕΚΟ). Τέλος πραγματοποιείται η ανάλυση και σύγκριση του Δημόσιου ταμείου με άλλους ασφαλιστικούς φορείς (ΙΚΑ, ΤΕΒΕ και ΤΑΕ), όπου και αποδεικνύεται ότι οι εργαζόμενοι του Δημοσίου συμπεριλαμβάνονται μεταξύ των περισσότερο ευνοημένων κατηγοριών ασφαλισμένων.

Η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε προκειμένου να ολοκληρωθεί αυτή η εργασία περιλαμβάνει τη μελέτη εκτεταμένης βιβλιογραφίας και άρθρων, σχετικά με την κοινωνική ασφάλιση καθώς επίσης και η μελέτη της σχετικής νομοθεσίας. Επιπλέον η έρευνα σε αρμόδιους οργανισμούς (Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, ΚΕΠΕ, Εθνική Τράπεζα της Ελλάδας, Εθνική Στατιστική Υπηρεσία) και αρμόδια υπουργεία (Υπουργείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Υπουργείο Οικονομικών, Γενικό Λογιστήριο του Κράτους).

Κατά τη διάρκεια της μελέτης και έρευνας παρουσιάστηκαν δυσκολίες. Συγκεκριμένα τα στοιχεία όσον αφορά την Ασφάλιση των Δημοσίων Υπαλλήλων ήταν περιορισμένα σε σχέση με τους άλλους ασφαλιστικούς οργανισμούς με αποτέλεσμα η σύγκριση να μην είναι εκτενής. Επίσης λόγω του μεγέθους του δημοσίου τομέα δεν καταφέραμε να βρούμε αναλυτικά συγκεντρωτικά στοιχεία όπως συνέβη με τους άλλους φορείς που έγινε η σύγκριση.

Στο σημείο αυτό θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τον Εισηγητή Καθηγητή μας κ. Κ. Μαυρέα, για την πολύτιμη βοήθεια και κατανόηση που έδειξε σε όλη τη διάρκεια της έρευνας και συγγραφής της πτυχιακής μας εργασίας.

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΕΥΡΥΤΕΡΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

1. Ο ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

1.1 Η ΘΕΜΕΛΙΩΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΜΑΣ

Τα θεμέλια της δημόσιας διοίκησης στη χώρα μας τέθηκαν πριν εκατόν πενήντα χρόνια (1830), τότε που το Ελληνικό κράτος άρχισε να ιδρύεται σχεδόν από το μηδέν. Όλοι οι μηχανισμοί, που συνοδεύουν εξ ορισμού τη δημιουργία κρατικής μονάδας και που δεν μπορούσαν παρά να οργανωθούν υπό την αιγίδα του νέου κρατικού οργανισμού, ασκούσαν λειτουργίες που προηγουμένως ήταν ανύπαρκτες. Διοίκηση, στρατός, ναυτικό, δημόσια τάξη, δικαιοσύνη, εκπαίδευση, διεθνής εκπροσώπηση, φορολογία, διοικητική αλληλογραφία, αρχειογραφία, δεν είναι παρά μερικές από τις πάγιες λειτουργίες κάθε αστικού κράτους, που προηγουμένως είτε δεν ασκούνταν καθόλου, είτε ασκούνταν από τις οθωμανικές αρχές, είτε τέλος λειτουργούσαν κατά υποτυπώδη τρόπο στο πλαίσιο των αυτοδιοικούμενων κοινοτήτων.

Το σύνολο των λειτουργιών αυτών και η νέα οργανωτική λογική που τις συνδέει και τις ιεραρχεί περνάνε ξαφνικά στην αρμοδιότητα ενός νέου ενιαίου συγκεντρωτικού μηχανισμού, που πρέπει να επανδρωθεί με ένα «ειδικό» σώμα δημοσίων λειτουργών και υπαλλήλων¹.

Στα πλαίσια της διεθνούς κοινωνίας των Ευρωπαϊκών κρατών, συνέτρεχαν όλοι οι όροι και οι κατάλληλες συνθήκες ώστε να θεμελιωθεί η δημόσια διοίκηση στη χώρα μας².

Η φιλική στάση του γαλλικού έθνους κατά τη διάρκεια του αγώνος των ελλήνων για την αποτίναξη του οθωμανικού ζυγού (1821-1827) είχε ασκήσει βέβαια κι εκείνη την επίδρασή της στα πνεύματα των πρώτων οργανωτών της κρατικής μας διοίκησης (εθνικές συνελεύσεις στη διάρκεια της μεγάλης επανάστασης 1821-1827). Επιπρόσθετα ήρθαν αργότερα και οι επιρροές από το γαλλόφιλο πολιτικό κόμμα του Ι.

¹ Κ. Τσουκαλάς, *Κοινωνική ανάπτυξη και κράτος, Η συγκρότηση του δημόσιου χώρου στην Ελλάδα*, Ιστορική Βιβλιοθήκη, Θεμέλιο γ' έκδοση, 1986, σ.94-95

² Ε. Θ. Στεφάνου, *Οι ιστορικές ρίζες της δημόσιας διοίκησης στην Ελλάδα*, Αθήνα 1985, σ.23

Κωλέττη. Έτσι το διοικητικό σύστημα της Ελλάδος οικοδομήθηκε με παρόμοιο τρόπο όπως τα γαλλικά υποδείγματα³.

Από την πολιτική ιστορία της νεώτερης Ελλάδας είναι γνωστό ότι, η εθνοσυνέλευση της Τροιζήνας στις 2 Απριλίου του 1827 εξέλεξε κυβερνήτη της χώρας τον Ι. Καποδίστρια, μια ολόκληρη τριετία πριν από την επίσημη αναγνώριση της ελληνικής Πολιτείας ως ανεξάρτητου κράτους με το πρωτόκολλο του Λονδίνου (1830). Τον Ιανουάριο του 1828 όταν ήρθε ο Καποδίστριας στην Ελλάδα, συγκρότησε το «Πανελλήνιο», εικοσιεπταμελές συμβουλευτικό σώμα, με τη συγκατάθεση της τότε βουλής (1828) το «Πολιτικό Σύνταγμα» της Τροιζήνας (1827), που είχε ρυθμίσει τη λειτουργία του πολιτεύματος με περισσότερο φιλελεύθερο πνεύμα ή καλύτερα με πνεύμα εντελώς δημοκρατικό και σύμφωνο με τις αρχές της μεγάλης γαλλικής επανάστασης του 1789. Η πεποίθηση του Καποδίστρια ήταν, ότι η χώρα δεν είχε ούτε στοιχειωδώς την ικανότητα για δημοκρατικό και φιλελεύθερο πολίτευμα⁴.

«Στις 7 Φεβρουαρίου 1828 ορκίστηκε στην Αίγινα η νέα Κυβέρνηση («Γραμματείες») με σύνθεση ορισθείσα από τον Κυβερνήτη. Το αξίωμα του Αρχιγραμματέα («Γενικού Γραμματέα») της επικράτειας δόθηκε στον Σπυρίδωνα Τρικούπη, που τον διαδέχθηκε αργότερα (1829) ο Νικόλαος Σπηλιάδης. Σύμβουλος του Κυβερνήτη ορίστηκε ο Αλέξανδρος Μαυροκορδάτος που αργότερα (1829) μετεπήδησε στην αντιπολίτευση, όπου μάλιστα πήρε και ηγετική θέση. Ο Γεώργιος Κουντουριώτης ορίστηκε να επιμελείται για τα οικονομικά, ο Ανδρέας Ζαΐμης για τα εσωτερικά, ο δε Πέτρος Μαυρομιχάλης για τα πολεμικά.

Η νέα κυβέρνηση κατόρθωσε να πατάξει την ενδημική στη χώρα αναρχία μέσα σε λίγους μήνες. Διοργάνωσε διοικητικές υπηρεσίες, εξόντωσε την πειρατεία, επέβαλλε έννομη τάξη και κατέστησε δυνατή την ανάπτυξη της γεωργίας και την επανέναρξη των καλλιεργειών ιδίως στην Πελοπόννησο, όπου είχαν σχεδόν καταστραφεί πολλοί οικισμοί και πολλές καλλιέργειες από τους τουρκοαιγυπτίους του Ιμπραήμ.

³ Ε. Θ. Στεφάνου, *Οι ιστορικές ρίζες της Δημόσιας διοίκησης στην Ελλάδα*, Αθήνα 1985, σ. 24

⁴ Ε. Θ. Στεφάνου, *Οι ιστορικές ρίζες της δημόσιας διοίκησης στην Ελλάδα*, Αθήνα 1985, σ.26-27-28

Οι σκοποί και οι στόχοι του κυβερνήτη, ήταν περισσότερο να δημιουργήσει ένα μικρό σε έκταση ευνομούμενο κράτος κατά τα ευρωπαϊκά (δυτικά) εκείνων των χρόνων πρότυπα, παρά να εγκαθιδρύσει δημοκρατικούς στη χώρα θεσμούς. Τα αυστηρά διοικητικά και δημοσιονομικά του μέτρα δυσαρέστησαν, όμως πολλούς από τους Έλληνες προκρίτους. Ιδίως όσοι ανήκαν στο αγγλικό και στο γαλλικό κόμμα χαρακτήριζαν τον κυβερνήτη ως ρωσσόφιλο και τον κατηγορούσαν ως αυταρχικό. Αλλά και το σύνολο σχεδόν των πραεστών και των προκρίτων έβλεπαν με δυσαρέσκεια να ελαττώνεται η δύναμή τους και να περιορίζονται οι εξουσίες τους⁵».

«Όταν ήρθε ο Όθωνας στην Ελλάδα (Ιανουάριος 1833, στο Ναύπλιο), η βασιλική αντιβασιλεία μπόρεσε να επιτελέσει μια επιτυχή ανανέωση της κεντρικής και της περιφερειακής διοίκησης της χώρας. Για την κεντρική διοίκηση ίδρυσε με το νόμο της 10άτης Απριλίου 1833 «περί του σχηματισμού των γραμματειών» τις ονομασθείσες τότε «Γραμματείες της Επικράτειας» αντίστοιχες προς τα κατόπιν υπουργεία. Συστήθηκαν επτά «γραμματείες της επικράτειας»(αρθ.1-2). Όταν συνεδρίαζαν μαζί, η ονομασία ήταν «υπουργικό συμβούλιο»(αρθ.5). Μετά την Επανάσταση της 7^{ης} Σεπτεμβρίου 1843, το σύνταγμα (1844) καθιέρωσε τους λεκτικούς όρους «υπουργοί», «υπουργεία».

Ο όρος «υπουργός» σήμαινε κυρίως μια κυβερνητική αρχή βοηθητική του θρόνου, η οποία τελεί μάλιστα υπό τις εξουσιαστικές επιταγές του βασιλεία για την εποχή εκείνη. Ο Όθων ήταν που κυβερνούσε ουσιαστικά τόσο υπό το καθεστώς της απόλυτης μοναρχίας όσο και υπό το κράτος του πολιτεύματος της συνταγματικής μοναρχίας⁶».

⁵ Ε. Θ. Στεφάνου, *Οι ιστορικές ρίζες της Δημόσιας διοίκησης στην Ελλάδα*, Αθήνα 1985, σ. 29

⁶ Στο ίδιο, σ. 36

1.2 ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΚΟΙΝΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ (ΔΕΚΟ)

Η κρατική επιχειρηματική πρωτοβουλία δραστηριοποιήθηκε ολοένα και περισσότερο, κυρίως μετά το Β΄ παγκόσμιο πόλεμο. Η μεταπολεμική γενικά περίοδος χαρακτηρίζεται από σημαντικούς αριθμούς κρατικοποιήσεων σε όλες σχεδόν τις χώρες. Η διεύρυνση των κρατικών επιχειρηματικών δραστηριοτήτων προκάλεσε μια μετατόπιση του κέντρου βάρους της παραγωγής προς το δημόσιο τομέα.

Η ενεργοποίηση του κράτους εκδηλώθηκε με την ίδρυση μεγάλων δημόσιων επιχειρήσεων στο χώρο του κοινωνικού κεφαλαίου υποδομής. Το 1920 ιδρύθηκαν οι Σιδηρόδρομοι Ελληνικού Κράτους (ΣΕΚ) οι οποίοι ανέλαβαν την εκμετάλλευση του δικτύου Πειραιά – Αθήνας και Θεσσαλονίκης, που υπήρχε από το 1914, και λίγο πριν από το Β΄ παγκόσμιο πόλεμο οι Σιδηρόδρομοι Πειραιώς – Αθηνών - Πελοποννήσου (ΣΠΑΠ). Αργότερα το 1970 οι ΣΕΚ και ΣΠΑΠ συγχωνεύτηκαν με το ΟΣΕ που αποτελεί ΝΠΙΔ και ανήκει στο Ελληνικό Δημόσιο.

Τη δεκαετία του 1920 ιδρύεται ο Οργανισμός Λιμένος Πειραιώς (ΟΛΠ) προκειμένου να ελέγχει – συντονίζει τις θαλάσσιες μεταφορές, που ήταν εξίσου σημαντικές για την ανάπτυξη της χώρας.

Το 1949 ιδρύθηκε ο Οργανισμός Τηλεπικοινωνιών Ελλάδος (ΟΤΕ). Οι τηλεπικοινωνίες ανήκαν μερικά και σε ιδιωτικές επιχειρήσεις πριν το 1949. Οι ταχυδρομικές υπηρεσίες αποτελούσαν ξεχωριστή διεύθυνση του Υπουργείου Συγκοινωνιών μέχρι το 1970. Το έτος όμως εκείνο ιδρύθηκε δημόσια επιχείρηση (ΕΛΤΑ) με τη μορφή της ανώνυμης εταιρείας, που ανήκει ολοκληρωτικά στο ελληνικό Δημόσιο. Στο χώρο της ενέργειας το κράτος ίδρυσε το 1950 τη Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού (ΔΕΗ) με σκοπό την παραγωγή, τη μεταφορά και τη διανομή της ηλεκτρικής ενέργειας⁷.

Το 1964 ιδρύθηκε η Ελληνική Τράπεζα Βιομηχανικής Ανάπτυξης. Η ΕΤΒΑ αποτελεί δημόσια επιχείρηση που λειτουργεί από το 1973 με τη μορφή της ανώνυμης εταιρείας και ανήκει ολοκληρωτικά στο Δημόσιο. Προορισμός της ΕΤΒΑ είναι η

⁷ Γ. Α. Προβόπουλου, *Οι δημόσιες επιχειρήσεις και οργανισμοί, Οικονομική θεωρία και Ελληνική πραγματικότητα*, Ειδικές Μελέτες, Ινστιτούτο Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών, Αθήνα 1982, σ. 28

προώθηση της βιομηχανίας ή της βιοτεχνίας, της ναυτιλίας, των μεταλλίων και της τουριστικής αναπτύξεως της χώρας, μέσα στα πλαίσια του κυβερνητικού προγράμματος οικονομικής αναπτύξεως.

Στον κλάδο των μεταφορών, εκτός από τον Οργανισμό Σιδηροδρόμων Ελλάδος, που αναφέρθηκε πιο πάνω, το κράτος ανέλαβε το 1975 την Ολυμπιακή Αεροπορία, η οποία λειτουργούσε από το 1956 ως ιδιωτική επιχείρηση. Το 1977 ιδρύθηκε η Επιχείρηση Αστικών Συγκοινωνιών (ΕΑΣ) με τη μορφή της ανώνυμης εταιρίας και προορισμό την εξυπηρέτηση των συγκοινωνιακών αναγκών της περιοχής Αθηνών – Πειραιά και Περιχώρων με λεωφορεία. Δημόσια επιχείρηση αποτελούν και τα Ηλεκτροκίνητα Λεωφορεία της περιοχής Αθηνών – Πειραιώς (ΗΛΠΑΠ), που ιδρύθηκε το 1970 με την εξαγορά της ιδιωτικής ΗΕΜ. Ακολούθησε το 1976 η ίδρυση των Ηλεκτρονικών Σιδηροδρόμων Αθηνών – Πειραιώς (ΗΣΑΠ), με την ανάληψη της ιδιωτικής ΕΗΣ που λειτουργούσε μέχρι και το 1975. Τέλος το 1977 συστάθηκε ο Οργανισμός Αστικών Συγκοινωνιών (ΟΑΣ), με σκοπό τη γενική εποπτεία και την παρακολούθηση των αστικών συγκοινωνιών της περιοχής της πρωτεύουσας⁸.

Στην Ελλάδα με τον όρο Δημόσιες Επιχειρήσεις (ΔΕ) εννοούμε τις Επιχειρήσεις εκείνες που άμεσα ή έμμεσα ελέγχονται από το κράτος, ή τα νομικά πρόσωπα που συνιστώνται από το κράτος με Νόμο, με περιουσιακά στοιχεία που ανήκουν σε αυτό, για την επιδίωξη σκοπών που ικανοποιούνται με την ανάπτυξη κατά κύριο λόγο παραγωγικής ή επιχειρηματικής δραστηριότητας προς χάριν του δημοσίου συμφέροντος, σύμφωνα με τους όρους και τις επιδιώξεις της ιδιωτικής οικονομίας.

Σκοπός δημιουργίας των Δ.Ε είναι η εξυπηρέτηση του κοινωνικού συνόλου με χαμηλό κόστος, η ανάπτυξη της καλούμενης «κοινωνικής υποδομής» για την υποβοήθηση της αναπτυξιακής προσπάθειας της χώρας με τη δημιουργία των καλούμενων «εξωτερικών οικονομιών» στους άλλους τομείς της οικονομίας και η συμπλήρωση επενδυτικών κενών που μπορούν να δημιουργηθούν στις περιπτώσεις εκείνες που οι ιδιώτες επιχειρηματίες δεν ενδιαφέρονται για επενδυτική

⁸ Γ. Α. Προβόπουλου, Οι δημόσιες επιχειρήσεις και οργανισμοί, Οικονομική θεωρία και Ελληνική πραγματικότητα, Ειδικές Μελέτες, Ινστιτούτο Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών, Αθήνα 1982, σ. 29

δραστηριότητα, είτε λόγω του μεγέθους του έργου, είτε λόγω του ότι δεν προβλέπεται αξιόλογο κέρδος, αν και το έργο από κοινωνικοοικονομική άποψη είναι παραγωγικό⁹.

Η οργάνωση και η λειτουργία τους είναι ιδιόμορφη και μπορεί να ενταχθεί στο χώρο ανάμεσα Ανώνυμης Εταιρείας και ΝΠΔΔ. Οι Δημόσιες Επιχειρήσεις είναι ανεξάρτητες επιχειρήσεις και μπορούν να λειτουργούν με τον πιο αποδοτικό σε αυτούς τρόπο – είναι δηλαδή επιχειρηματικοί οργανισμοί, με την οικονομική έννοια του όρου – υπόκεινται όμως στον έλεγχο και την εποπτεία του Κράτους. Έτσι η έννοια οικονομική αυτοτέλεια, έχει απλώς λειτουργικό χαρακτήρα, δεδομένου ότι οι Δημόσιες Επιχειρήσεις εξυπηρετούν και σκοπούς δημοσίου συμφέροντος.

Τα χαρακτηριστικά των Δημοσίων Επιχειρήσεων είναι:

Α) ότι τα επενδυτικά τους έργα έχουν συχνά μακρά διάρκεια ζωής, τα δε νέα έργα τους έχουν συχνά σχετικά μακρά περίοδο ωρίμανσης, πράγμα που σημαίνει ότι οι Δημόσιες Επιχειρήσεις λειτουργούν συχνά σε κατάσταση ανισορροπίας,

Β) ότι οι κεφαλαιακές εισροές χαρακτηρίζονται συχνά από σημαντικές ιδιαιτερότητες και γίνονται πρόξενες ποικίλων προβλημάτων ενωμένου κόστους, και

Γ) ότι η παραγωγή πολλών Δημοσίων Επιχειρήσεων είναι μάλλον ετερογενής παρά ομοιογενής παραγωγή πολλών προϊόντων, διαφορετικά προϊόντα, διαφορετική ποιότητα¹⁰.

Η πολιτική που ακολουθούν οι δημόσιες επιχειρήσεις επηρεάζει, σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό, τη διανομή του εισοδήματος τόσο σε προσωπικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο. Ο ανορθόλογα υψηλός αριθμός προσλήψεων ευνόησε, για παράδειγμα, ορισμένες κατηγορίες εργαζομένων και υπήρξε το αποτέλεσμα μιας συνειδητής κοινωνικής πολιτικής. Η πολιτική όμως αυτή κατέληξε, τελικά, σε βάρος της τεχνολογικής και της οικονομικής αποτελεσματικότητας. Η καθήλωση εξάλλου

⁹ Λ. Αθανασίου, Δ. Αθανασακόπουλος, Χ. Δημητριάδου, Ε. Κουνάρης, Α. Κώτση, Ν. Μανωλάς, Π. Παπακωνσταντίνου, Θ. Τερροβίτης, *Το «μέγεθος» και ο ρόλος του δημόσιου τομέα στην Ελλάδα: Εξελίξεις και συγκρίσεις με άλλες χώρες*, Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών, Αθήνα 2000 σ.44-45-46

των τιμών των υπηρεσιών αρκετών δημοσίων επιχειρήσεων κατά τα τελευταία έτη της δεκαετίας του 1970, όχι μόνο δεν απέδωσε θετικό αναδιανεμητικό αποτέλεσμα, αλλά αναζωπύρωσε έμμεσα και τις πληθωριστικές πιέσεις μέσω της ανάγκης καλύψεως ενός διευρυνόμενου ελλείμματος¹¹.

Στο δεύτερο μισό της δεκαετίας του 1980 δεν έχουμε αύξηση των Δημοσίων Επιχειρήσεων.

Υπολογίζεται ότι σήμερα στην Ελλάδα υπάρχουν περίπου 250 Δ.Ε. και Δημόσιοι Οργανισμοί που είναι :

- 15 Τράπεζες και άλλα πιστωτικά ιδρύματα (Τ.Τ και ΤΠΔ)
- 70 Άμεσης κρατικής ιδιοκτησίας – Παραδοσιακές Δ.Ε.
- 115 Θυγατρικές Τραπεζών
- 50 Προβληματικές (μεγάλος αριθμός έχει ήδη πουληθεί ή βρίσκεται στο στάδιο της εκκαθάρισης)¹².

Οι δημόσιες επιχειρήσεις συμβάλλουν σημαντικά στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας, γι' αυτό και η προσαρμογή τους στα νέα δεδομένα αποτελεί έναν από τους κύριους στόχους της οικονομικής πολιτικής. Σημαντικές αλλαγές εκσυγχρονισμού και ενίσχυσης των δημοσίων επιχειρήσεων και οργανισμών προϋποθέτουν βελτίωση του οικονομικού αποτελέσματος, επέκταση των δραστηριοτήτων και αναβάθμιση των υπηρεσιών τους.

Οι επενδύσεις των ΔΕΚΟ παράλληλα με τις επενδύσεις του Γ' Κοινωνικού Πλαισίου Στήριξης αποτελούν τον κύριο αναπτυξιακό μοχλό για την αναβάθμιση των υποδομών και τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας. Η υλοποίηση των επενδύσεων αυτών αυξάνει τη συνολική ζήτηση και καθιστά δυνατή την επίτευξη υψηλών ρυθμών ανάπτυξης έστω και αν το διεθνές περιβάλλον δεν είναι ιδιαίτερα ευνοϊκό όπως σήμερα.

¹⁰ Στο ίδιο, σ. 47

¹¹ Γ. Α. Προβόπουλου, Οι δημόσιες επιχειρήσεις και οργανισμοί, Οικονομική θεωρία και Ελληνική πραγματικότητα, Ειδικές Μελέτες, Ινστιτούτο Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών, Αθήνα 1982, σ. 212

¹² Α. Αθανασίου, Δ. Αθανασακόπουλος, Χ. Δημητριάδου, Ε. Κουνάρης, Α. Κώτση, Ν. Μανωλάς, Π. Παλακωνσταντίνου, Θ. Τερροβίτης, *Το «μέγεθος» και ο ρόλος του δημόσιου τομέα στην Ελλάδα: Εξελίξεις και συγκρίσεις με άλλες χώρες*, Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών, Αθήνα 2000, σ. 48-49

Από το 1996 και μετά άρχισε μια συστηματική προσπάθεια εκσυγχρονισμού των δημοσίων επιχειρήσεων. Με το ν.2414/96 έγινε μια σειρά παρεμβάσεων οι οποίες συνέβαλαν σημαντικά στην αλλαγή της εικόνας τους. Η προσπάθεια ήταν συνεχής. Η πολιτική των μετοχοποιήσεων και ιδιωτικοποιήσεων ήταν επιτυχής και ήδη στον ΟΤΕ η συμμετοχή του Ελληνικού Δημοσίου είναι κάτω του 51%. Ουσιαστικά όλοι οι στόχοι που είχαν τεθεί με το ν.2414/96 έχουν επιτευχθεί. Όλες οι ΔΕΚΟ έχουν μετατραπεί σε ανώνυμες εταιρείες, ορισμένες εξ αυτών έχουν εισαχθεί στο χρηματιστήριο ενώ έχει αλλάξει ριζικά ο τρόπος διοίκησής τους.

1.3 Η Νομοθετική οριοθέτηση του Δημόσιου Τομέα στην Ελλάδα

Ο Δημόσιος Τομέας περιλαμβάνει «όλους τους κρατικούς φορείς ανεξάρτητα από το καθεστώς δημοσίου ή ιδιωτικού ή μικτού δικαίου, που τους διέπει».

Αναλυτικότερα στην έννοια του Δημόσιου Τομέα περιλαμβάνονται :

A. Οι Κρατικές ή Δημόσιες Υπηρεσίες όπως εκπροσωπούνται από το Νομικό Πρόσωπο του Δημοσίου.

B. Οι Κρατικοί ή Δημόσιοι Οργανισμοί ως Κρατικά Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου.

Γ. Οι κρατικές ή Δημόσιες και παραχωρηθείσες επιχειρήσεις, όπως η Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού, ο Οργανισμός Τηλεπικοινωνιών Ελλάδος, η Ελληνική Ραδιοφωνία – Τηλεόραση κ.λ.

Δ. Τα κοινωφελή ιδρύματα του Αστικού Κώδικα που περιήλθαν στο Δημόσιο και χρηματοδοτούνται ή επιχορηγούνται από αυτό.

Ε. Οι Τραπεζικές και άλλες ανώνυμες εταιρείες στις οποίες είτε τα κατά τις προηγούμενες περιπτώσεις Νομικά Πρόσωπα έχουν το σύνολο ή την πλειοψηφία των μετοχών του εταιρικού κεφαλαίου, είτε έχουν κρατικό προνόμιο ή κρατική επιχορήγηση, όπως η Τράπεζα της Ελλάδος, η Αγροτική Τράπεζα, η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, η Κτηματική Τράπεζα της Ελλάδος, η Εμπορική Τράπεζα της Ελλάδος, η Ελληνική Τράπεζα Βιομηχανικής Αναπτύξεως κ.α.

ΣΤ. Τα Κρατικά Νομικά Πρόσωπα, που έχουν χαρακτηριστεί από το νόμο ως Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου. Όπως ο Οργανισμός Σιδηροδρόμων Ελλάδος, ο Αυτόνομος Σταφιδικός Οργανισμός κ.α., που χρηματοδοτούνται ή επιχορηγούνται από οποιοδήποτε των προαναφερόμενων Νομικών Προσώπων.

Ζ. Οι θυγατρικές ανώνυμες εταιρείες των ανωτέρω Νομικών Προσώπων των εδαφίων Α-ΣΤ αυτής της παραγράφου, που ελέγχονται άμεσα ή έμμεσα από αυτά¹³.

¹³ Κ. Γ. Αθανασόπουλος, *Θεσμικό Πλαίσιο Δημοσίων Επιχειρήσεων και Οργανισμών*, Τεύχος Α', Εκδόσεις Σμπίλιας «Το Οικονομικό», Αθήνα 1990, σ. 22-23

1.4 Η ΥΠΕΡΔΙΟΓΚΩΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

1.4.1 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

Ήδη από τα χρόνια του Όθωνα οι ανώτατοι λειτουργοί και υπάλληλοι εμφανίζονται πολλαπλάσιοι από ότι θα δικαιολογούνταν από καθεαυτό το μέγεθος της υπηρεσίας.

Οι περισσότεροι από ξένους που συνόδεψαν τον Όθωνα τοποθετήθηκαν, κυρίως στην περίοδο της αντιβασιλείας, σε ανώτερες δημόσιες θέσεις τόσο στις πολιτικές υπηρεσίες όσο και στο στρατό. Οι εξωγενείς παράγοντες που πίεζαν προς την ασύμμετρη διόγκωση των ανώτερων κλιμακίων εξακολούθησαν έτσι για αρκετά χρόνια¹⁴.

Πρέπει να τονιστεί ότι οι πολιτικές οικογένειες δεν φρόντιζαν μόνο για την κατάκτηση του κρατικού μηχανισμού στα ανώτατα επίπεδα της πολιτικής ηγεσίας. Πέρα από τα λειτουργήματα των βουλευτών, γερουσιαστών, επίτιμων στρατηγών και συμβούλων της επικράτειας οι μεσαίες κρατικές θέσεις επανδρώνονται και αυτές κατά προτίμηση τουλάχιστον στην πρώτη φάση από τα λιγότερα προβεβλημένα των ίδιων οικογενειών. Το γεγονός αυτό πρέπει να τονιστεί ιδιαίτερα γιατί αντιδιαστέλλεται προς τον τρόπο επάνδρωσης των δημοσίων υπηρεσιών στις περισσότερες Ευρωπαϊκές χώρες¹⁵.

Το βασικό χαρακτηριστικό της ελληνικής κρατικής μηχανής είναι οι υπερτροφικές της διαστάσεις. Καθ' όλο το διάστημα του αιώνα, τα ποσοστά των δημοσίων υπαλλήλων στο σύνολο του ενεργού πληθυσμού εμφανίζονται κατά πάγιο τρόπο εντυπωσιακά υψηλά¹⁶.

Η ελληνική «επανάσταση των υπηρεσιών» είναι δεμένη στενότερα με το διογκωμένο κοινωνικό ρόλο του κράτους. Το κράτος ήταν, τουλάχιστον μέχρι το τέλος του αιώνα, ο θεμελιακός «τρίτογενής» εργοδότης της ελληνικής

¹⁴ Κ. Τσουκαλός, *Κοινωνική ανάπτυξη και κράτος, Η συγκρότηση του δημόσιου χώρου στην Ελλάδα*, Ιστορική Βιβλιοθήκη, Θεμέλιο γ' έκδοση 1986, σ. 105 & 106

¹⁵ Στο ίδιο, σ. 142-143

¹⁶ Στο ίδιο, σ. 83

κοινωνίας και ο βασικός συντελεστής της υπερδιόγκωσης της κατηγορίας των υπηρεσιών στον Ελλαδικό χώρο¹⁷.

Η υπερτροφία αυτή του κρατικού μηχανισμού στην Ελλάδα έρχεται λοιπόν σε οφθαλμοφανή αντίφαση με τους αργούς ρυθμούς ανάπτυξης των δημοσίων υπηρεσιών στις ευρωπαϊκές χώρες. Και αυτό παρόλο που όλες οι χώρες αυτές είχαν, σε σχέση με την Ελλάδα, πολύ υψηλότερη αστική συγκέντρωση, πολύ πιο αναπτυγμένη οικονομία και, κατά συνέπεια, πολύ περισσότερες και περιπλοκότερες «λειτουργικές» ανάγκες που κατατείνουν σε μια αύξουσα κρατική παρέμβαση για την εξασφάλιση των εξωτερικών όρων της παραγωγής και της αναπαραγωγής.

Από αυτό και μόνο συνεπάγεται ότι η διόγκωση της ελληνικής κρατικής μηχανής δεν ακολουθεί μια δεοντολογία παρεμβατικής λειτουργικότητας. Είναι χαρακτηριστικό ότι το ποσοστό των δημόσιων υπαλλήλων μειώνεται την ίδια εποχή που κατά τεκμήριο η βαθμιαία έστω οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη θα έπρεπε να έχει αυξήσει τους τομείς στους οποίους η κρατική παρέμβαση θα ήταν αναγκαία ή χρήσιμη. Είναι λοιπόν σαφές ότι το πρόβλημα δεν βρίσκεται εδώ αλλά συναρτάται, όπως θα δούμε παρακάτω, με έναν κοινωνικό ρόλο του Κράτους, που όχι μόνο ακολουθεί εντελώς διαφορετική πορεία από ότι οι χώρες της Δυτικής Ευρώπης, αλλά και υπακούει σε εντελώς διαφορετικούς κοινωνικούς προσδιορισμούς¹⁸.

Είναι σκόπιμο να τονιστεί ο διογκωμένος χαρακτήρας του ίδιου του κράτους και το επακόλουθο γεγονός της έμμεσης ή άμεσης εξάρτησης όλο και μεγαλύτερου μέρους του πληθυσμού από το δημόσιο ταμείο .

Θα μπορούσαμε λοιπόν, με βεβαιότητα να υποθέσουμε ότι πολύ πάνω από το 20% του μη αγροτικού ενεργού πληθυσμού και ίσως πάνω από το ένα τρίτο των μισθωτών των αστικών κέντρων εξαρτιόνταν άμεσα ή έμμεσα από το κράτος¹⁹.

¹⁷ Κ. Τσουκαλάς, *Κοινωνική Ανάπτυξη και κράτος, Η συγκρότηση του δημόσιου χώρου στην Ελλάδα*, Ιστορική Βιβλιοθήκη, Θεμέλιο γ' Έκδοση 1986, σ. 93

¹⁸ Στο ίδιο, σ. 94

¹⁹ Κ. Τσουκαλάς, *Κοινωνική ανάπτυξη και κράτος, Η συγκρότηση του δημόσιου χώρου στην Ελλάδα*, Ιστορική Βιβλιοθήκη, Θεμέλιο γ' έκδοση 1986, σ. 21-22

Μεγάλα τμήματα της προπολεμικής μικροαστικής τάξης, που μέχρι το 1945 είχαν πια καταστραφεί, είχαν διογκώσει αφάνταστα τις μάζες των ανέργων και εξαθλιωμένων, που διατηρούσαν τις μεσοαστικές και μικροαστικές τους καταβολές και ιδέες. Ο κρατικός μηχανισμός προσέφερε, ίσως, τη μοναδική ευκαιρία απασχόλησης. Έτσι, ένας μεγάλος αριθμός ατόμων, που θα μπορούσαν να επηρεάσουν την κοινή γνώμη, με την ευρύτερη έννοια του όρου, βρέθηκαν υπό τον άμεσο έλεγχο του Δημοσίου²⁰.

Τουλάχιστον μέχρι το τα τέλη της δεκαετίας του 1950, το κράτος και οι ελεγχόμενοι από το κράτος οργανισμοί αποτελούσαν τη μοναδική ευλογοφανή ελπίδα απασχόλησης για εκατοντάδες χιλιάδες ανέργων ή υποαπασχολούμενων εργατών των πόλεων.

Η αναλογία των εξαρτημένων από το δημόσιο στον πληθυσμό αυτό μας δίνει, λοιπόν, χονδρικά το ειδικό βάρος του κράτους ως εργοδότη στις κοινωνικές κατηγορίες στις οποίες απευθύνεται. Επιπλέον η αναλογία αυτή φαίνεται να είναι τουλάχιστον της τάξεως του 40% για τα πρώτα μεταπολεμικά χρόνια πέφτοντας βαθμιαία σε ποσοστό γύρω στο 30% μέχρι το 1961, ταυτόχρονα και παράλληλα με τη βαθμιαία ανάπτυξη μιας «ιδιωτικής» αγοράς για μισθωτές απασχολήσεις, για να ανέβει πάλι τα τελευταία χρόνια σε ποσοστά ανάλογα με εκείνα της πρώτης μεταπολεμικής περιόδου. Βέβαια, τα διαθέσιμα στοιχεία δεν είναι αρκετά ακριβή, για να μπορέσουμε να παρακολουθήσουμε ή να αναλύσουμε τη διαχρονική εξέλιξη του κοινωνικού βάρους της δημοσιούπαλληλίας. Αλλά εκείνο που φαίνεται σχεδόν βέβαιο είναι ότι η κρίσιμη καμπή, που προδικάζει και σηματοδοτεί ολόκληρη τη μεταπολεμική εξέλιξη του δημόσιου τομέα, τόσο ποσοτικά όσο και όπως θα δούμε, «ποιοτικά», θα πρέπει να αναζητηθεί στην περίοδο του εμφυλίου πολέμου και στα πρώτα χρόνια που ακολουθούν μετά το τέλος του²¹.

Είναι, όμως, ενδιαφέρον να επισημανθεί η γρήγορη και ασυγκράτητη διόγκωση του ελληνικού κράτους ανάμεσα στο 1945 και στο 1955, όπως και

²⁰ Κ. Τσουκαλάς, *Κοινωνική Ανάπτυξη και κράτος, Η συγκρότηση του δημόσιου χώρου στην Ελλάδα*, Ιστορική Βιβλιοθήκη, Θεμέλιο Γ' έκδοση 1986, σ. 24

²¹ Κ. Τσουκαλάς, *Κοινωνική Ανάπτυξη και κράτος, Η συγκρότηση του δημόσιου χώρου στην Ελλάδα*, Ιστορική Βιβλιοθήκη, Θεμέλιο Γ' έκδοση 1986 σ. 88-89

να υπογραμμιστεί ότι, κατά τη διάρκεια της περιόδου αυτής, που χαρακτηρίζεται από κρατική διόγκωση σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες, δεν παρατηρούμε ταυτόχρονα σημαντική επέκταση των μορφών και των πεδίων της κρατικής παρέμβασης στον κοινωνικό χώρο. Ενώ σε άλλες χώρες η μεταπολεμική διόγκωση των μηχανισμών εμφανίζεται σε συνάρτηση με μια διαδικασία εθνικοποιήσεων, δημιουργίας κρατικών επιχειρήσεων και οικοδόμησης νέων δικτύων συνδεδεμένων με το «Κράτος Πρόνοιας», του οποίου τα θεμέλια μπαίνουν ακριβώς κατά την περίοδο αυτή στην Ελλάδα, αντίθετα, η ξαφνική διόγκωση εμφανίζεται αποκομμένη από τέτοιες νέες δημόσιες δραστηριότητες. Ούτε η εκπαίδευση, ούτε οι παροχές κοινωνικών υπηρεσιών οποιουδήποτε τύπου επεκτάθηκαν σε ρυθμούς τέτοιους, ώστε να εξηγείται το ποιοτικό άλμα στη δημόσια απασχόληση.

Μέχρι τη δεκαετία του 1960, οι αρχές της δημόσιας λειτουργίας παρέμεναν άκρως «φιλελεύθερες». Πρόκειται για μια απερίφραστη αντιστροφή της τάσης να ελαττωθεί σχετικά το ειδικό βάρος της κρατικής γραφειοκρατίας, που χαρακτηρίζει την περίοδο του μεσοπολέμου. Η αναλογία των τακτικών δημοσίων υπαλλήλων στον ενεργό πληθυσμό, σύμφωνα με επίσημα στοιχεία, πέρασε πραγματικά στο 4,80% το 1907, 3,03% το 1920, 1,84% το 1928 και 4017% το 1951. Αυτή η τάση σταθερής ελάττωσης του ειδικού βάρους του κράτους συνεχίστηκε, άλλωστε, μέχρι το 1940, αφού μεταξύ του 1928 και του 1940 οι δημόσιοι υπάλληλοι δεν αυξήθηκαν παρά κατά 25%, ποσοστό λίγο ανώτερο από τη συνολική αύξηση του πληθυσμού και πολύ κατώτερο από την αύξηση του πληθυσμού των πόλεων²².

²² Κ. Τσουκαλάς, *Το κοινωνικό βάρος των δημοσίων υπηρεσιών στην Ελλάδα*, Ιστορική Βιβλιοθήκη, Θεμέλιο γ' έκδοση 1986, σ. 90

1.4.2 ΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΠΕΡΔΙΟΓΚΩΣΗΣ

Μερικά χρόνια μετά το τέλος του πολέμου, το ένα τρίτο περίπου των μισθωτών στις πόλεις και ίσως το μισό των μη χειρωνακτών μισθωτών ήταν άμεσα ή έμμεσα εξαρτημένο από το κράτος. Μέσα σε δέκα ή δεκαπέντε χρόνια, δηλαδή, εκατοντάδες χιλιάδες άνθρωποι προσλήφθηκαν στον δημόσιο τομέα στελεχώνοντας συχνά υπηρεσίες με ελάχιστες λειτουργικές σκοπιμότητες. Είναι, λοιπόν, εύλογο να θεωρήσει κανείς ότι η ταχύρυθμη αύξηση του διοικητικού προσωπικού υπήρξε εσκεμμένη πολιτική επιλογή. Πράγματι, είναι γεγονός ότι πρωταρχικό κοινωνικό μέλημα των πρώτων μεταπολεμικών κυβερνήσεων υπήρξε η δημιουργία και σταθεροποίηση νέων μεσαίων στρωμάτων, που θα αντικαθιστούσαν, στον πολιτικό τους ρόλο, τις μικροαστικές και ενδιάμεσες κοινωνικές κατηγορίες, οι οποίες είχαν βγει από τον πόλεμο με κατεστραμμένες τις προϋποθέσεις για τη συνέχιση και αναπαραγωγή της ταξικής τους λειτουργίας. Είναι σαφές ότι τα στρώματα αυτά αποτελούσαν τη σταθερότερη πολιτική βάση του κοινωνικού συστήματος²³.

«Πρέπει, ωστόσο, να υπογραμμιστεί και πάλι ότι, από την άποψη αυτή, η ταχύτατη διόγκωση του δημόσιου τομέα εξυπηρέτησε, ταυτόχρονα, πολλαπλές πολιτικές σκοπιμότητες. Πράγματι, η κρατική απασχόληση και ο σταθερός, έστω και γλίσχρος, μισθός εμφανιζόταν ως ο κύριος, αν όχι ο μοναδικός, τρόπος οικονομικής εξασφάλισης για το μεγαλύτερο μέρος των μη αγροτικών μαζών. Η μαζική και επιλεκτική πρόσληψη όλων αυτών, που απαλλάσσονται από την αγωνία της ανεργίας και της επιβίωσης, δεν κατέστησε έτσι μόνο δυνατή την κοινωνικό-οικονομική εξουδετέρωση των περισσότερων αριστερών και κομμουνιστών μέσω του αποκλεισμού τους από κρατικό μάννα. Ταυτόχρονα, επέτρεψε τη γοργή οικονομική, πολιτική αλλά και ιδεολογική

²³ Κ. Τσουκαλάς, *Κοινωνική ανάπτυξη και κράτος, Η συγκρότηση του δημόσιου χώρου στην Ελλάδα*, Ιστορική Βιβλιοθήκη, Θεμέλιο γ' έκδοση 1986, σ. 91

ανασυγκρότηση ενός σημαντικού μέρους των «εθνικοφρόνων» μικροαστών, στους οποίους προστέθηκαν οι νέοι ευνοούμενοι των μεταπολεμικών καθεστώτων. Τέλος, η νέα διόγκωση του κρατικού μηχανισμού, επάνω σε ιδεολογικά «αποκλειστικές» και πολιτικά «ελέγξιμες» βάσεις, επέτεινε τη σημασία και τη δύναμη έλξης των μηχανισμών επιλογής των υποψηφίων υπαλλήλων. Με αποτέλεσμα, η πολιτική εξουσία να μπορέσει να ανασυγκροτήσει ταχύτατα τα αποδιρθρωμένα δίκτυα προστασίας και πελατείας, σε τοπική βάση. Τα κομματαρχικά και «ρουσφετολογικά» κυκλώματα, που είχαν σχετικά ατονήσει, αναβίωσαν έτσι ταχύτατα ώστε η εξάρτηση από το κράτος να συνδυαστεί με μια αύξουσα πολιτική και ιδεολογική χειραγώγηση του πληθυσμού»²⁴.

Μπορούμε, λοιπόν, να υποθέσουμε, ότι, σε ένα βαθμό τουλάχιστον, η επιστροφή στη «ρουσφετολογική παράδοση» υπήρξε εσκεμμένη πολιτική επιλογή, που κατέτεινε στην οικοδόμηση νέων μορφών πολιτικού ελέγχου, και ότι η αλόγιστη και χωρίς προηγούμενο επέκταση της κρατικής εργοδοσίας στην πρώτη δεκαετία, μετά το τέλος του πολέμου, είναι συνάρτηση μιας γενικότερης πολιτικής στρατηγικής, που κατέτεινε στην επιλεκτική και συστηματοποιημένη κατασκευή μιας εκτεταμένης τάξης-στηρίγματος, η έλλειψη της οποίας κινδύνευε να είναι μακροπρόθεσμα καταλυτική.

Ο κρατικός μηχανισμός υπήρξε ο προνομιακός κοινωνικός χώρος, που προσφερόταν για την εξασφάλιση και «απορρόφηση» των ατόμων τα οποία έπρεπε να αποκατασταθούν. Από αυτή την άποψη, ο ρόλος της δημόσιας απασχόλησης υπήρξε θεμελιακός.

Πρόκειται σε τελική ανάλυση για μια πολιτική επιλεκτικής οικονομικής εξασφάλισης, που υλοποιείται ακριβώς μέσω της δυνατότητας του κράτους να διανέμει πόρους με αυθαίρετα κριτήρια²⁵.

²⁴ Κ. Τσουκαλάς, *Κοινωνική Ανάπτυξη και κράτος, Η συγκρότηση του δημόσιου χώρου στην Ελλάδα*, Ιστορική Βιβλιοθήκη, Θεμέλιο Γ' έκδοση 1986 σ. 92-93

²⁵ Στο ίδιο, σ. 94

Άλλη ερμηνεία της κρατικής διόγκωσης, που ανάγει το φαινόμενο όχι στη μορφή οργάνωσης και στο περιεχόμενο των δημοσίων δραστηριοτήτων, αλλά στο γεγονός ότι αυξάνεται συνεχώς η (κοινωνική) ζήτηση για τα αγαθά και τις υπηρεσίες που διατίθενται από το κράτος. Οι αποφάσεις για τις δημόσιες δαπάνες, επενδύσεις και προσλήψεις είναι σε τελευταία ανάλυση πάντοτε πολιτικές, με την έννοια ότι στοχεύουν, εξ ορισμού και πολιτικούς στόχους, που είναι δυνατόν να έρχονται σε αντίθεση, εν όλο ή εν μέρει, με την αγοραία λογική.

Η βασική ιδιομορφία, της μεταπολεμικής δημόσιας εργοδοσίας στην Ελλάδα δεν έγκειται τόσο στο γεγονός ότι οι στόχοι που πρυτανεύσανε στην διαδικασία διόγκωσής της ήταν κυρίως πολιτικοί – παρόλο που στο σημείο αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία η ταχύτητα με την οποία ανασυγκροτήθηκε ο δημόσιος τομέας σε αντιδιαστολή με τον ισχύον και αναιμικό ιδιωτικό-, αλλά στο γεγονός ότι η στελέχωση της προωθήθηκε συνειδητά και συστηματικά με στενότερα ιδεολογικά και πολιτικά κριτήρια και με σαφέστατους πολιτικό-κοινωνικούς στόχους²⁶.

Σε μια χώρα, όπου το ποσοστό της ανεργίας (ή της υποαπασχόλησης) ήταν μέχρι, τουλάχιστον το 1960, τεράστιο και στην οποία ταυτόχρονα η ιδιωτική αγορά εργασίας παρέμεινε υποτονική, η απασχόληση στο Δημόσιο εμφανιζόταν, για πολλές κοινωνικές κατηγορίες, ως η μοναδική ελπίδα οικονομικής εξασφάλισης, επαγγελματικής αποκατάστασης και κοινωνικής ταξικής ανέλιξης.

Το κράτος ως εργοδότης έπαιξε ρόλο θεμελιακό για τα μορφωμένα στρώματα η δημόσια εργοδοσία υπήρξε ο σχεδόν αποκλειστικός τρόπος παγίωσης της κοινωνικής και επαγγελματικής τους προώθησης. Από τον 19^ο αιώνα, ο ρόλος του κράτους είναι ήδη εξαιρετικά διευρυμένος, η επέκταση της κρατικής απασχόλησης αποτελεί εύκολο τρόπο για τη μείωση της ανεργίας και την απορρόφηση του πλεονάζοντος εργατικού δυναμικού που αδυνατούσε να

²⁶ Κ. Τσουκαλάς, *Κοινωνική Ανάπτυξη και κράτος. Η συγκρότηση του δημόσιου χώρου στην Ελλάδα*, Ιστορική Βιβλιοθήκη, Θεμέλιο Γ' έκδοση 1986, σ. 102

απασχολήσει η βιομηχανία και το οποίο επιπλέον, διογκωνόταν συνεχώς τροφοδοτούμενο από την αγροτική έξοδο.

Το μεγαλύτερο μέρος του ενεργού πληθυσμού στην Αθήνα απορροφήθηκε από το υπεραναπτυγμένο τομέα των υπηρεσιών. Ο τομέας αυτός απορρόφησε και την συντριπτική πλειοψηφία των πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης εκ των οποίων ένα ποσοστό 85% συγκεντρώθηκε σε αστικές περιοχές ενώ το 56% του συνόλου τους εγκαταστάθηκε στην Αθήνα.

Την πιο πρόσφατη περίοδο, στη διόγκωση του δημόσιου τομέα έχουν συντελέσει δύο νέοι παράγοντες:

Ο ένας είναι η σειρά νέων «φορέων» που δημιουργήθηκαν σαν εποικοδόμημα στην παραδοσιακή γραφειοκρατία, οι υπηρεσίες με τη μορφή οργανισμών, ειδικών υπηρεσιών, συμβουλίων, και που να συμβάλλουν στη βελτίωση της αποδοτικότητας, πρόσθεσαν νέες αδυναμίες και λειτούργησαν σαν τροχοπέδη στη διεξαγωγή των κρατικών λειτουργιών.

Ο άλλος παράγοντας είναι η ανάληψη από το κράτος των χρεοκοπημένων επιχειρήσεων.

Η επέκταση του δημοσίου τομέα, που προήλθε από τους παραπάνω δύο παράγοντες, στην πράξη σήμαινε επιβάρυνσή του και διάσπαση των αρμοδιοτήτων κατά τρόπο που συνεπάγεται περιπλοκές και καθυστερήσεις²⁷.

²⁷ Σημειώσεις, Κέντρο προγραμματισμού και οικονομικών ερευνών, Εκθεσεις 19 για το πρόγραμμα 1988-1992

2. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ

2.1 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΟΥ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Το συνδικαλιστικό κίνημα αποτελεί έκφραση της συλλογικής εκπροσώπησης των μισθωτών, με στόχο την ικανοποίηση των συμφερόντων τους απέναντι στην πολιτική του κεφαλαίου και αντλεί τις βάσεις της εμφάνισης και ανάπτυξής του στην ιστορική και κοινωνική εξέλιξη που συνέτεινε στην παράλληλη ανάπτυξη του καπιταλιστικού τρόπου παραγωγής και στη συνεπαγόμενη δημιουργία του κόσμου της μισθωτής εργασίας. Είναι προφανές ότι οι ιδιαιτερότητες στην ανάπτυξη του καπιταλισμού από χώρα σε χώρα συνέβαλαν καθοριστικά ώστε να θέσουν τη σφραγίδα τους ως προς τον τρόπο διαμόρφωσης των συνδικάτων, ενώ η πορεία και ο ρόλος του συνδικαλιστικού κινήματος συνδέθηκε άμεσα και με τις κρατούσες ιστορικές και κοινωνικές δομές σε κάθε εθνικό χώρο.

Ο ρόλος των συνδικάτων είναι η δραστηριοποίησή τους στην κατεύθυνση της βελτίωσης του επιπέδου αμοιβών, συνθηκών εργασίας και ευρύτερων όρων διαβίωσης των μελών τους συμβάλει αντικειμενικά στην εξέλιξη της πορείας της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας της εθνικής οικονομίας καθώς και στο πλαίσιο και στο περιεχόμενο της ασκούμενης εθνικής κοινωνικής πολιτικής που εξαρτάται και από το επίπεδο των οικονομικών μεγεθών²⁸.

Κύριος στόχος τους ωστόσο ήταν να ανυψώσουν την αυτοπεποίθηση των μελών τους, να δημιουργήσουν μια διαφορετική κλίμακα αξιών στην οποία να δεσπόζει η αξιοπρέπεια της εργασίας. Σε ένα περιβάλλον όπου ο εργάτης βρισκόταν όχι μόνο σε οικονομική αλλά και σε κοινωνική και ιδεολογική υπάλληλη θέση, διεκδικούσαν κοινωνικό κύρος²⁹.

²⁸ Θ. Σακελλαρόπουλος, *Η μεταρρύθμιση των κοινωνικού κράτους*, Τόμος Α', Επιστημονική Βιβλιοθήκη, εκδόσεις Κριτική, 1999, σ. 254&257

²⁹ Α. Λιάκος, *Εργασία και πολιτική Ελλάδα του Μεσοπολέμου*, Το διεθνές γραφείο εργασίας και η ανάπτυξη των κοινωνικών θεσμών, Μελέτες Νεοελληνικής Ιστορίας, εκδόσεις, Ίδρυμα έρευνας και παιδείας της εμπορικής τράπεζας της Ελλάδος, σ. 96

Το συνδικαλιστικό κίνημα στην Ελλάδα ακολούθησε ιστορικά την καθυστερημένη ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων σε σχέση με την αναπτυγμένη βιομηχανικά Ευρώπη. Ήδη στα μέσα του προηγούμενου αιώνα αρχίζουν να εμφανίζονται μαζικά τα συνδικάτα στην Αγγλία, το Βέλγιο, τη Γερμανία, τη Γαλλία, κτλ. Αντίθετα στην Ελλάδα, μόλις το 1879 δημιουργείται το πρώτο συνδικάτο από τους εργάτες ξύλου των ναυπηγείων της Σύρου, ενώ στα τέλη του 19^{ου} και στις αρχές του 20^{ου} αιώνα αρχίζει να αναπτύσσεται το ελληνικό συνδικαλιστικό κίνημα. Το 1914 αναγνωρίζεται το δικαίωμα σύστασης σωματίων, νομική μορφή με την οποία εμφανίζονται τα συνδικάτα μέχρι και σήμερα. Ο σχετικός νόμος (1914) «περί σωματείων» καθώς και το τροποποιητικό του διάταγμα της 15^{ης} Μαΐου του 1920 με τίτλο «περί επαγγελματικών σωματείων», ο οποίος παρείχε στα επαγγελματικά σωματεία τη δυνατότητα ίδρυσης «αλληλοβοηθητικών ταμείων», υπό τον τύπο των νομικών προσώπων και υπό την κρατική εποπτεία. βάση αυτού του νόμου, αρκετά εργατικά συνδικάτα ίδρυσαν ανάλογα ταμεία, με τα οποία παρέχονταν στα μέλη τους ιατρική περίθαλψη, επιδόματα ασθένειας, βοηθήματα σε περιπτώσεις ανεργίας καθώς και συντάξεις γήρατος, ανικανότητας και θανάτου. Τον Οκτώβριο του 1918 ιδρύεται η Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδος (ΓΣΕΕ). Τα δύο τελευταία γεγονότα ευνοήθηκαν από το κλίμα εκσυγχρονισμού και μεταρρυθμίσεων που εισήγαγε η πολιτική του Ε. Βενιζέλου³⁰. Η συνδικαλιστική ελευθερία κατοχυρώθηκε συνταγματικά για πρώτη φορά στο σύνταγμα της Βαϊμάρης το 1919³¹.

Το Σύνταγμα του 1975 αποτελεί το πρώτο συνταγματικό κείμενο στην ιστορία των Ελληνικών Συνταγμάτων όπου για πρώτη φορά αναφέρεται ρητά ο όρος εργασία και τα παρεπόμενα ως προς αυτήν δικαιώματα, π.χ. δικαιώματα στην εργασία (άρθρο 22, παράγραφος 1), δικαιώματα στις συλλογικές διαπραγματεύσεις και συλλογικές συμβάσεις (άρθρο 22, παράγραφος 2), συνδικαλιστικό δικαίωμα (άρθρο 23, παράγραφος 2). Το στοιχείο αυτό αποτελεί ένδειξη της στάσης του επίσημου κράτους, μέσω της έκφρασης του

³⁰ Θ. Σακελλαρόπουλος, *Η μεταρρύθμιση του κοινωνικού κράτους...* ο.π., σ. 257

³¹ Α. Λιάκος, *Εργασία και πολιτική στην Ελλάδα του Μεσοπολέμου...* ο.π.

υπέρτατου νόμου που είναι το Σύνταγμα, απέναντι στις ατομικές και συλλογικές εργασιακές σχέσεις. Επομένως, οι όροι λειτουργίας των Ελληνικών συνδικάτων διέπονταν από ειδικούς νόμους που απορρέουν από ευρύτερη περί συνεταιρίζεστε συνταγματική ελευθερία, το δε σύγχρονο συνδικαλιστικό οικοδόμημα στηρίζεται στον ισχύοντα νόμο 1264/1982 «περί εκδημοκρατισμού του συνδικαλιστικού κινήματος»³².

Από την ίδρυσή του μέχρι σήμερα, το Ελληνικό συνδικαλιστικό κίνημα στιγματίστηκε από την εξέλιξη της πολιτικής πορείας του τόπου, με άμεσο αποτέλεσμα την, για μεγάλο χρονικό διάστημα, προσπάθεια επιβίωσής του και διατήρησης της αυτονομίας του απέναντι στις πολυποίκιλες κρατικές παρεμβάσεις που συνδέθηκαν και με τον μη ομαλό πολιτικό και κοινοβουλευτικό βίο της χώρας³³.

Τα συνδικάτα στην Ελλάδα δέχονταν και δέχονται έντονες πιέσεις από τις πολύμορφες εμπλοκές των πολιτικών κομμάτων στην εσωτερική ζωή τους, με αποτέλεσμα το παραπάνω στοιχείο να καταγράφεται σαν ένα από τα ιδιαίτερα στοιχεία που χαρακτηρίζουν το ελληνικό συνδικαλιστικό κίνημα³⁴.

Συμπυκνώνοντας τα όσα αναλύθηκαν, θα μπορούσαμε να καταγράψουμε σαν βασικά χαρακτηριστικά του Ελληνικού συνδικαλιστικού κινήματος τα ακόλουθα :

- Χαμηλό σχετικά επίπεδο συνδικαλιστικής πυκνότητας με έντονη παρουσία του δημόσιου τομέα.
- Έντονη κυριαρχία του δημόσιου τομέα στη συνδικαλιστική εκπροσώπηση.
- Ενιαία οργανωτική έκφραση μέσω της συνύπαρξης των ιδεολογικών τάσεων.
- Οργανωτικός πολυκερματισμός που πληγεί το συντονισμό και την αποτελεσματικότητα.

³² (βλ. σχετικά) Τ. Μήτσου, *Τα συνδικάτα και η άσκηση των συνδικαλιστικών δικαιωμάτων*, εκδόσεις, Εδεκα, 1981

³³ Θ. Σακελλαρόπουλος, *Η μεταρρύθμιση του κοινωνικού κράτους...* ο.π., σ. 258

³⁴ (βλ. σχετικά) Γ. Θ. Μαυρογορδάτος, *Μεταξύ Πιτυοκάμπη και Προκρούστη: Οι συνδικαλιστικές οργανώσεις στην σημερινή Ελλάδα*, εκδόσεις Οδυσσεάς, 1988

- Έλλειψη οικονομικής αυτοδυναμίας και εκδήλωση οικονομικής εξάρτησης από το κράτος³⁵.

2.2 Ο Συνδικαλισμός στο δημόσιο και ιδιωτικό τομέα

Η Ελλάδα κατατάσσεται στην κατηγορία με το σχετικά χαμηλότερο ποσοστό συνδικαλισμένων. Ως προς τη συνδικαλιστική πυκνότητα στην Ελλάδα, το ποσοστό συνδικαλισμού κυμαίνεται κατά τομέα και κλάδο. Για λόγους ιστορικούς διαπιστώνεται σοβαρή διαφοροποίηση ανάμεσα στον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα³⁶.

Στον ιδιωτικό τομέα, το ποσοστό συνδικαλισμού δεν φαίνεται να υπερβαίνει το 15%, ενώ αντίθετα στο δημόσιο τομέα παρατηρείται σε ορισμένους χώρους και ποσοστό της τάξης του 90% (π.χ. δημόσιες επιχειρήσεις)³⁷.

Οι λόγοι αυτής της έντονης διαφοροποίησης είναι προφανείς. Από τη μια πλευρά, η παραδοσιακή εχθρική στάση της εργοδοσίας του ιδιωτικού απέναντι στην έννοια του συνδικαλισμού, από την άλλη, η συνεπαγόμενη επιφυλακτική στάση του εργαζομένου απέναντι στο συνδικαλισμό αποτελούν βασικούς παράγοντες για την περιορισμένη ανάπτυξη του συνδικαλισμού στον ιδιωτικό τομέα. Επιπλέον, το γεγονός ότι ο ιδιωτικός τομέας κυριαρχείται από μικρές επιχειρήσεις (97% δεν υπερβαίνουν τους 15 εργαζομένους) επηρεάζει αρνητικά τη συσπείρωση των εργαζομένων στα συνδικάτα, που αντικειμενικά ευνοούνται από μαζικούς χώρους, ιδιαίτερα δε όταν δεν υπάρχει δυνατότητα επιχειρησιακού συνδικαλισμού στις μικρές αυτές επιχειρήσεις.

Αντίθετα, ο δημόσιος τομέας, για λόγους πάντα παραδοσιακούς, παρουσίαζε ανέκαθεν υψηλό δείκτη συνδικαλισμού. Οι κυριότερες αιτίες

³⁵ Θ. Σακελλαρόπουλος, *Η μεταρρύθμιση του κοινωνικού κράτους...* ο.π., σ. 260

³⁶ (βλ. σχετικά) Θ. Κατσανέβα, *Το σύγχρονο ελληνικό συνδικαλιστικό κίνημα*, εκδόσεις Αιχμή, 1984, Ρ. Φακιολά, *Ο εργατικός συνδικαλισμός στην Ελλάδα*, εκδόσεις Παπαζήση, 1978, Χ. Ιωάννου, *Μισθωτή απασχόληση και συνδικαλισμός στην Ελλάδα*, εκδόσεις IMM, 1988

³⁷ (βλ. σχετικά) Α. Μητροπούλου, *Εργασιακοί θεσμοί στην Ελλάδα*, εκδόσεις Σάκουλα, 1985

αυτού του φαινομένου εστιάζονται στην ασφάλεια που αισθάνεται ο μισθωτός του στενού ευρύτερου δημόσιου τομέα, ώστε η συνδικαλιστική ένταξη να μη συνεπάγεται αρνητικές συνέπειες. Επιπλέον, η στενή διασύνδεση της πολιτικής των κομματικών φορέων με τον τρόπο λειτουργίας του δημόσιου τομέα, ευνοεί μέσω της παρουσίας των συνδικαλιστικών παρατάξεων, κομματικών βραχιόνων στο συνδικαλιστικό χώρο, την ανάπτυξη της συνδικαλιστικής δράσης στους χώρους που καλύπτει ο δημόσιος τομέας. Η υπέρμετρη συνδικαλιστική πυκνότητα στο δημόσιο τομέα συγκριτικά με την κατάσταση που επικρατεί στον ιδιωτικό τομέα, αποτελεί ένα ακόμα χαρακτηριστικό στοιχείο του ελληνικού συνδικαλιστικού κινήματος που το διαφοροποιεί από τα διεθνή δρώμενα όπου οι αποστάσεις ανάμεσα στους δύο τομείς δεν είναι ιδιαίτερα σημαντικές³⁸.

Ένα από τα πολλά θέματα που τίθενται στην ιδεολογική και πολιτική αντιπαράθεση σχετικά με τη σχέση δημόσιου και ιδιωτικού τομέα είναι και ο ρόλος του εργατικού συνδικαλισμού. Όσον αφορά τη διαμόρφωση ελληνικού συνδικαλιστικού κινήματος αποτελεί κοινή διαπίστωση η διαφορά μεταξύ επιχειρήσεων του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα ως προς το σύστημα των εργασιακών σχέσεων. Η εξέλιξη του ελληνικού συνδικαλισμού, στην περίοδο μετά τη μεταπολίτευση έως σήμερα, είναι πορεία άνισης ανάπτυξης³⁹.

Τα Ελληνικά συνδικάτα εκφράζονται μέσα από δύο κορυφαίες οργανώσεις α) τη Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδος (ΓΣΕΕ), που περιλαμβάνει τα συνδικάτα του ιδιωτικού και του ευρύτερου δημόσιου τομέα όπου λειτουργούν εργασιακές σχέσεις ιδιωτικού δικαίου (π.χ. δημόσιες επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας, οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης κτλ.) και β) την Ανώτατη Διεύθυνση Ενώσεων Δημοσίων Υπαλλήλων, δηλαδή των απασχολούμενων με σχέση δημοσίου δικαίου στο χώρο της δημόσιας διοίκησης⁴⁰.

³⁸ (βλ. σχετικά) Α. Νικολοπούλου, *Ο συνδικαλισμός στις Ελληνικές επιχειρήσεις*, εκδόσεις Παπαζήση, 1987

³⁹ (βλ. σχετικά) Χ. Α. Ιωάννου, *Δημόσιο και Ιδιωτικό: Μια μικροοικονομική ερμηνεία για τις αποκλεινουσες τάσεις του Ελληνικού συνδικαλισμού*, ΙΔΡΥΜΑ ΣΑΚΗ ΚΑΡΑΓΙΩΡΓΑ, Αθήνα 1996

⁴⁰ Θ.Σακελλαρόπουλος, *Η μεταρρύθμιση του κοινωνικού κράτους...* ο.π., σ. 264

Η άνιση ανάπτυξη του εργατικού συνδικαλισμού στον ιδιωτικό και τον ευρύ δημόσιο τομέα, επιβεβαιώνεται σε κάθε προσπάθεια περιγραφικής προσέγγισης των εργασιακών σχέσεων στη χώρα μας . Ενδεικτικά στοιχεία της άνισης ανάπτυξης του εργατικού συνδικαλισμού είναι αρχικά , οι διαφορετικές επιδόσεις στην απεργιακή δραστηριότητα, οι οποίες διαγράφονται ήδη από τα τέλη της δεκαετίας του 1970 (Ιούνιος 1986), και οι οποίες επιτείνονται τη δεκαετία του '90.

Καθώς οι δείκτες απεργιακής δραστηριότητας τη δεκαετία του '90 μειώνεται, η απεργιακή δραστηριότητα εκδηλώνεται κυρίως στον ευρύ δημόσιο τομέα, των δημοσίων επιχειρήσεων και οργανισμών. Στην παρατηρούμενη ποσοτική διαφοροποίηση των δεικτών πρέπει να προσθέσουμε και την ποιοτική διαφοροποίηση της δεκαετίας του '90 .

Οι απεργίες στις δημόσιες επιχειρήσεις και οργανισμούς είναι κυρίως αμυντικού χαρακτήρα και συνδέονται με προωθούμενες αλλαγές στα ασφαλιστικά δικαιώματα, τις αποκρατικοποιήσεις – ιδιωτικοποιήσεις θέματα που αναπροσαρμογής του χρόνου εργασίας και συναφή θέματα που εγείρονται με πρωτοβουλία των κυβερνήσεων και των διοικήσεων των επιχειρήσεων. Παρατηρείται με άλλα λόγια ολοκληρωτική αλλαγή σε σχέση με το πρότυπο απεργιακής δραστηριότητας του τέλους της δεκαετίας του '70 και των αρχών του '80, όταν η πρωτοβουλία και η “ατζέντα” της συλλογικής διαπραγμάτευσης βρισκόταν στην πλευρά των συνδικαλιστικών οργανώσεων των εργαζομένων σε δημόσιες επιχειρήσεις και οργανισμούς.

Επίσης οι διαφορετικές σχέσεις μισθωτής εργασίας μεταξύ του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα ευρύτερου ή στενού που έχουν αναπτυχθεί ιστορικά και συνδέονται με την επέκτασή της δημόσιας απασχόλησης με ιδιαίτερο χαρακτηριστικό ότι την περίοδο 1971 –1981 κυριαρχεί η επέκταση της μισθωτής απασχόλησης σε θέσεις του τομέα που χαρακτηρίζεται από μονιμότητα της απασχόλησης έξω από το χώρο της δευτερογενούς παραγωγής υπό την παράλληλη και συνεχή λειτουργία του κομματικού – πελατειακού συστήματος δημιουργίας και πλήρωσης θέσεων εργασίας.

Εν κατακλείδι, η άνιση κατανεμημένη συνδικαλιστική πυκνότητα μεταξύ ιδιωτικών επιχειρήσεων, δημοσίων επιχειρήσεων και οργανισμών εκφράζεται και στο βαθμό εκπροσώπησης των επιμέρους τομέων της οικονομίας και του συνδικαλισμού στα όργανα αντιπροσώπευσης και διοίκησης της ΓΣΕΕ όπου πρωτεύοντα ρόλο κατέχουν οι συνδικαλιστικές οργανώσεις των δημοσίων επιχειρήσεων και οργανισμών .

Τέλος, στην εκλογή της νέας διοίκησης κυριάρχησαν οι συνδικαλιστές που προέρχονται από δημόσιες επιχειρήσεις και οργανισμούς.

Η διαφορά μεταξύ συνδικαλιστικών οργανώσεων ενδέχεται να οφείλεται στους διαφορετικούς στόχους τη διαφορετική ιδεολογία, ή τη διαφορετική λειτουργία τους στην κοινωνία και την οικονομία. Συνεπώς, εάν δεν έχουν τις ίδιες επιδιώξεις, την ίδια ιδεολογία , τις ίδιες μεθόδους, είναι ταυτολογία να διαπιστώνουμε την άνιση ανάπτυξή τους και έχει απλά ενδιαφέρον να συγκρίνουμε συνδικαλιστικές οργανώσεις ή χώρους του εθνικού συστήματος εργασιακών σχέσεων ως διαφορετικές εκφάνσεις της συλλογικής δράσης. Ιστορικοί και πολιτισμικοί παράγοντες οδηγούν σε διαφοροποιήσεις μεταξύ των εθνικών συνδικαλιστικών κινημάτων⁴¹.

Οι δημόσιοι υπάλληλοι είναι ανέκαθεν οργανωμένοι χωριστά στη δική τους πανελλήνια συνομοσπονδία ΑΔΕΔΥ, που ιδρύθηκε το 1945 για να αντικαταστήσει τη διαλυμένη προπολεμική. Εμφανίζοντας συνολική οργανωτική πυκνότητα 90% χάρη στα 185.000 ψηφίσαντα μέλη της η ΑΔΕΔΥ βασίζεται επίσης σε πρωτοβάθμια σωματεία, είτε πανελλαδικά είτε οργανωμένα σε ομοσπονδίες. Εξάλλου οι οργανώσεις μέλη της και η ίδια είναι οικονομικά αυτάρκεις.

Επιβεβλημένος από το νόμο, ο συνεχιζόμενος χωρισμός της ΑΔΕΔΥ από τη ΓΣΕΕ μπορεί να θεωρηθεί ανώμαλος στο μέτρο που βασίζεται σε μια ολοένα περισσότερο ξεπερασμένη διάκριση. Τη στιγμή που ένα αυξανόμενο ποσοστό των μελών της ΓΣΕΕ (τουλάχιστον 25% σήμερα) ουσιαστικά ανήκει στον ευρύτερο δημόσιο τομέα, με ότι αυτό συνεπάγεται από άποψη

⁴¹ (βλ. σχετικά) ΙΔΡΥΜΑ ΣΑΚΗ ΚΑΡΑΓΙΩΡΓΑ, *Όρια και σχέσεις Δημόσιου και Ιδιωτικού*, Αθήνα 1996

εξασφάλισης και νοοτροπίας, η πιο καθοριστική διαχωριστική γραμμή δεν διαφοροποιεί πλέον τις δύο συνομοσπονδίες, αλλά αντίθετα διαπερνούν την ίδια τη ΓΣΕΕ .

Πέρα από προφανείς διαφορές σε στόχους και στρατηγικές, που συχνά συνεπάγονται καθαρή σύγκρουση συμφερόντων, τα συνδικάτα του ιδιωτικού τομέα είναι καταφανώς αδύναμα (με ελάχιστες εξαιρέσεις), ενώ εκείνα του δημοσίου τομέα εξαιρετικά ισχυρά, ακόμη και με διεθνή κριτήρια.

Οι ομοσπονδίες αναδεικνύονται η πραγματική σπονδυλική στήλη και αιχμή του συνδικαλιστικού κινήματος. Στο μέτρο που διαπλάστηκαν για τη ζηλότυπη προάσπιση συντεχνιακών ιδιαιτεροτήτων, οι ισχυρότερες μεταξύ τους αποκλείεται να μείνουν κάτω από την επιρροή οποιασδήποτε κυβέρνησης για μεγάλο διάστημα. Αυτό ισχύει φυσικά ιδίως για εκείνες (στις κρατικές τράπεζες και στις επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας) για τις οποίες η κυβέρνηση είναι ουσιαστικά και εργοδότης⁴².

Όπως και όλες οι άλλες κοινωνικές ομάδες, έτσι και η δημοσιοϋπάλληλια αγωνίζεται να παγιώσει τα συμφέροντά της. Καθώς και όπως όλοι οι εργαζόμενοι, έτσι και οι δημόσιοι υπάλληλοι θα έχουν την τάση να αγωνίζονται για τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας. Οι δημόσιοι υπάλληλοι επιδιώκουν τρία κυρίως πράγματα. Τη μεγιστοποίηση των υλικών τους απολαβών. Την αριστοποίηση των κοινωνικών συνθηκών εργασίας, με την έννοια της ελαχιστοποίησης του χρόνου, του μόχθου και του ελέγχου. Και την εξασφάλιση μιας, όσο το δυνατόν, μηχανικής και αυτόματης διαδικασίας μισθολογικής και ιεραρχικής ανέλιξης, που να επηρεάζεται όσο το δυνατόν λιγότερο από τον υπηρεσιακό έλεγχο.

Ενώ στις ιδιωτικές εργασιακές σχέσεις η εξουσία δεν έχει όρια, αλλά ασκείται απλώς υπό ορισμένους όρους και με τήρηση ορισμένων διαδικασιών, στο δημόσιο η υπηρεσιακή εξουσία είναι όχι μόνο σχετική αλλά και αυστηρότατα ρυθμισμένη. Αυτό και μόνο δείχνει την ιδιαιτερότητα των δημοσιοϋπάλληλικών αιτημάτων: ενώ οι εργαζόμενοι στον ιδιωτικό τομέα

⁴² (βλ. σχετικά) Γ. Θ. Μαυρογορδατος, *Μεταξύ Πιτυοκάμπη και Προκρούστη, Οι επαγγελματικές Οργανώσεις στην Σημερινή Ελλάδα*, εκδόσεις Οδυσσέας, Αθήνα 1988

δίνουν τη βασική συνδικαλιστική μάχη τους γύρω από την ενίσχυση της εργασιακής τους ασφάλειας, οι ήδη εξασφαλισμένοι υπάλληλοι επιδιώκουν τη σχολαστική τυποποίηση αρμοδιοτήτων, που περιγράφονται όσο το δυνατόν λεπτομερέστερα

Συγκυριακές πολιτικές καταστάσεις και έντονες συνδικαλιστικές πιέσεις υπήρξαν βέβαια, οι μοχλοί των νέων θεσμικών κατοχυρώσεων. Αλλά η τεράστια πολιτική δύναμη του σώματος των δημοσίων υπαλλήλων, που κατόρθωσαν να επιβάλλουν χωρίς πολλές δυσκολίες, τα αιτήματά τους, δεν εξηγείται χωρίς την αναδρομή στον τρόπο, με τον οποίο δομήθηκαν μεταπολεμικά οι δημόσιες υπηρεσίες⁴³.

Η ενότητα και διάρκεια του ίδιου του κράτους, η δική τους μονιμότητα και η άμεση αντιπαράθεση με τους εκάστοτε πολιτικούς προϊσταμένους τους ασφαλώς εμπνέουν αλληλεγγύη στους δημόσιους υπαλλήλους με σχεδόν αυτόματο τρόπο, που είναι απλούστατα απρόσιτος για τους μισθωτούς του ιδιωτικού τομέα⁴⁴.

Ο σύγχρονος, άνισα αναπτυγμένος, ελληνικός συνδικαλισμός είναι το αποτέλεσμα της συνδικαλιστικής έκρηξης που πραγματοποιήθηκε την περίοδο μετά τη μεταπολίτευση του 1974 και της συλλογικής δράσης δύο δεκαετιών. Κατά την περίοδο 1974-1981 η επέκταση του δημόσιου τομέα κάθε άλλο παρά συνδέεται με το συνδικαλισμό. Στην περίοδο 1981-1989 η επέκταση του δημόσιου τομέα συνδέεται με το συνδικαλισμό μόνο στην αρχική περίοδο 1981-1985 όταν επιχειρείται η διάσωση της προβληματικής βιομηχανίας. Στους δημόσιους οργανισμούς και τις επιχειρήσεις η επιρροή του συνδικαλισμού συνδέεται με την κυβερνητική προσπάθεια του ΠΑΣΟΚ για νέα διευθέτηση των εργασιακών σχέσεων και τον εκσυγχρονισμό των επιχειρήσεων και οργανισμών μέσα από το σχήμα της κοινωνικής συμμετοχής. Οι συνδικαλιστικές οργανώσεις των δημοσίων επιχειρήσεων και οργανισμών εμπλέκονται για πρώτη φορά από τα μέσα του 1994 στη λειτουργία νέων θεσμών ρύθμισης των συλλογικών εργασιακών σχέσεων.

⁴³ (βλ. σχετικά) Κ. Τσουκαλάς, *Κοινωνική ανάπτυξη και κράτος: Η συγκρότηση του δημόσιου χώρου στην Ελλάδα*, εκδόσεις Θεμέλιο, Αθήνα 1981

Καθ' όλη τη διάρκεια της παραπάνω ανάλυσης διαπιστώνεται η ισχυροποίηση του συνδικάτου των δημοσίων υπαλλήλων σε αντίθεση με το συνδικαλιστικό κίνημα του ιδιωτικού τομέα. Συνεπάγεται λοιπόν, η ευνοϊκότερη μεταχείριση από τη πλευρά του κράτους απέναντι στους μισθωτούς των δημοσίων υπηρεσιών και η άμεση ικανοποίηση των αιτημάτων τους⁴⁵.

⁴⁴(βλ. σχετικά) Γ. Θ. Μαυρογορδάτος, *Μεταξύ Πιτυοκάμπη και Προκρούστη...* ο.π.

⁴⁵ (βλ. σχετικά) ΙΔΡΥΜΑ ΣΑΚΗ ΚΑΡΑΓΙΩΡΓΑ, *Όρια και σχέσεις Δημόσιου και Ιδιωτικού*, Αθήνα 1996

ΜΕΡΟΣ Β΄

Η ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΣΤΟ
ΔΗΜΟΣΙΟ

3. Το θεσμικό και νομικό πλαίσιο λειτουργίας των ταμείων

Η ανάγκη για κρατική εποπτεία επί των ασφαλιστικών οργανισμών απορρέει από τη σημασία των τελευταίων ως οργάνων άσκησης κοινωνικής πολιτικής. Η κρατική εποπτεία ασκείται σε όλο το φάσμα των δραστηριοτήτων των ασφαλιστικών φορέων και εκδηλώνεται στο οικονομικό, το διοικητικό και το νομοθετικό πεδίο. Στο οικονομικό πεδίο η εποπτεία συνίσταται στην παρακολούθηση και τον έλεγχο της διαχείρισης των οικονομικών (έγκριση προϋπολογισμών, έλεγχος ισολογισμών και απολογισμών, διορισμός οργάνων άσκησης προληπτικού ελέγχου κ.α.).

Στο νομοθετικό πεδίο η εποπτεία εκδηλώνεται με υποδείξεις οδηγιών σχετικά με τη λήψη νομοθετικών μέτρων, την έκδοση κανονιστικών πράξεων κ.λ.π. Στο διοικητικό, τέλος, πεδίο η εποπτεία περιλαμβάνει δικαιοδοσίες ως προς το διορισμό και την υπηρεσιακή εξέλιξη του προσωπικού, την υποβοήθηση της διοικητικής υποδομής κ.α.⁴⁶.

Τα προβλήματα των πολλών και μικρών κλαδικών ταμείων και αυτά που απέρρεαν από το γεγονός ότι μεγάλες κατηγορίες εργαζομένων παρέμειναν ακόμη ανασφάλιστες, θα επιχειρήσει να επιλύσει η ασφαλιστική νομοθεσία του 1922. Προωθείται από τον Δ. Γούναρη και αποτελεί το σημαντικότερο ως τότε βήμα προς αυτή τη κατεύθυνση. Η νομοθεσία αυτή επέβαλλε την υποχρεωτική ασφάλιση για τις περιπτώσεις ασθενείας, γήρατος, θανάτου και γενικότερα ανικανότητας προς εργασία κάθε προσώπου μη αυτοτελώς εργαζόμενου σε βιομηχανική, βιοτεχνική ή εμπορική επιχείρηση. Η υποχρεωτική ασφάλιση θα πραγματοποιείται από οργανισμούς ασφάλισης και συντάξεων που ήδη προϋπήρχαν ή θα ιδρυόταν βάσει του νόμου⁴⁷.

Η νεώτερη περίοδος των κοινωνικών ασφαλίσεων άρχισε να διαφαίνεται στις 07.04.1929, όταν ο πρωθυπουργός Ελ. Βενιζέλος είχε την ιδέα να δημιουργηθεί εθνικό σύστημα ασφαλιστικής προστασίας των πολιτών. Ο

⁴⁶ Γ. Προβόπουλος, Ι. Υφαντόπουλος, *Ειδικά θέματα κοινωνικής πολιτικής*, εκδόσεις Σάκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 1990, σ. 40-41

αρχικός νόμος 5733/32 δεν εφαρμόστηκε. Μετά από νέα επεξεργασία ψηφίστηκε ο Ν.6298/34, που ίσχυσε από 01.12.1937 και αυτός όμως αντικαταστάθηκε από τον Α.Ν.1846/51, που ισχύει με πολλές τροποποιήσεις μέχρι σήμερα⁴⁸.

Στη χώρα μας ο θεσμός των κοινωνικών ασφαλίσεων καθιερώθηκε και λειτούργησε μετά από κινητοποιήσεις ισχυρών επαγγελματικών ομάδων, γι' αυτό και αποτελείται από περιστασιακές ρυθμίσεις χωρίς ενιαίες αρχές. Είναι πολλά τα παραδείγματα ασφαλιστικών καθεστώτων που δημιουργήθηκαν με την απειλή ή και τη διεξαγωγή εργατικών αγώνων. Για να κερδίσουν οι εργαζόμενοι τις όποιες κατακτήσεις τους στον τομέα της κοινωνικής ασφάλισης, χρειάστηκαν πολύχρονοι και σκληροί αγώνες.

Καθιερώθηκε με το ν.5733/1932 και το ν.6298/1934 η κάλυψη από το ΙΚΑ του μεγάλου όγκου των μισθωτών για σύνταξη και ασθένεια. Με το ν.2066/1952 συστάθηκαν τα Ταμεία Αρωγής Δημοσίων Υπαλλήλων. Το ισχύον σύστημα υγειονομικής περίθαλψης των ασφαλισμένων του Δημοσίου στηρίζεται στις διατάξεις του Β.Δ. 665/62 όπως τροποποιήθηκαν και ισχύουν σήμερα. Με τις διατάξεις αυτές ορίζεται ότι το Δημόσιο υποχρεούται στην παροχή υγειονομικής περίθαλψης (ιατρική, φαρμακευτική, νοσοκομειακή, κ.λ.π.) στους τακτικούς δημοσίους υπαλλήλους, τους συνταξιούχους και στα μέλη των οικογενειών τους.

Οι ασφαλιστικοί φορείς οργανώνονται κανονικά σε Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου (ΝΠΔΔ). Υπάρχουν όμως και ορισμένοι που λειτουργούν με μορφή Νομικών Προσώπων Ιδιωτικού Δικαίου (ΝΠΙΔ). Δεν αποκλείεται ακόμα να αποτελούν ειδικούς λογαριασμούς ή υπηρεσίες άλλων νομικών προσώπων δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου⁴⁹.

⁴⁷ (βλ. σχετικά) Κ. Μαυρέας, περιοδικό Θέσεις, αρ. 64, 1998, *Κοινωνική πολιτική και ιδεολογία στην Ελλάδα του Μεσοπολέμου: Επιδράσεις και εξελίξεις με αφορμή στο ζήτημα των κοινωνικών ασφαλίσεων*

⁴⁸ (βλ. σχετικά) Κ. Κρέμαλης, *Δίκαιο κοινωνικών ασφαλίσεων*, Νομικές Εκδόσεις, Σάκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 1985

⁴⁹ (βλ. σχετικά) Κ. Κρέμαλη, *Δίκαιο κοινωνικών ασφαλίσεων*, Νομικές Εκδόσεις, Σάκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 1985

4. Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ

4.1 ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

Ασφαλιστικές εισφορές ονομάζονται τα χρηματικά ποσά που πρέπει να καταβάλλουν τα μέλη μιας ασφαλιστικής κοινότητας στο φορέα αυτής για (πραγματικό ή συμβολικό) αντάλλαγμα της κοινωνικής προστασίας που τους παρέχει. Διακρίνουμε τις τακτικές εισφορές, που καταβάλλονται με προκαθορισμένη περιοδικότητα (κάθε μήνα, κάθε χρόνο), από τις έκτακτες εισφορές, που καταβάλλονται μόλις συμβεί ένα προκαθορισμένο γεγονός, όπως η είσπραξη του πρώτου μισθού ή της μισθολογικής διαφοράς από προαγωγή, η σύναψη γάμου, ακόμα και η έξοδος από την υπηρεσία.

Θα μπορούσαμε λοιπόν να συνοψίσουμε σήμερα τις ακόλουθες πηγές για τη χρηματοδότηση των κοινωνικών ασφαλίσεων⁵⁰:

- 1) Μικτές ασφαλιστικές εισφορές (εργοδότη και ασφαλισμένου) προς τους φορείς κοινωνικής ασφάλισης μισθωτών.
- 2) Εισφορές ασφαλισμένων προς τους φορείς κοινωνικής ασφάλισης ανεξάρτητων επαγγελματιών.
- 3) Κοινωνικούς πόρους.
- 4) Κρατική συμμετοχή με τακτικές ή έκτακτες επιχορηγήσεις.
- 5) Πρόσοδο περιουσιακών στοιχείων.

Η Ελλάδα είναι η μόνη χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης όπου η χρηματοδότηση στηρίζεται κυρίως στις ασφαλιστικές εισφορές εργαζομένων και εργοδοτών, παρουσιάζοντας μια υπερβολικά χαμηλή συμμετοχή του Δημοσίου στα έσοδα του συστήματος Κοινωνικής Προστασίας.

Αυτό αποτελεί μια από τις βασικές αιτίες της δημοσιονομικής κρίσης του ασφαλιστικού συστήματος, στην Ελλάδα, αν και η τριμερής χρηματοδότηση (εργοδότες-εργαζόμενοι-κράτος) είναι νομοθετημένη.

⁵⁰ Κ. Κρέμαλη, *Δίκαιο κοινωνικών ασφαλίσεων*, Νομικές Εκδόσεις, Σάκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 1985 σ. 130&143

εντούτοις η συμμετοχή του δημοσίου στα συνολικά έσοδα της Κοινωνικής Προστασίας είναι ιδιαίτερα χαμηλή⁵¹.

Από την ποικιλία των οικονομικών συστημάτων, που διέπουν την κοινωνική, ασφάλιση, θα εξετάσουμε δυο ακραίες μορφές, το κεφαλαιοποιητικό και το διανεμητικό σύστημα, πριν γίνει λόγος για τα ενδιάμεσα συστήματα που εφαρμόζονται στην πράξη.

1) Κεφαλαιοποιητικό Σύστημα

Με το κεφαλαιοποιητικό σύστημα οι ασφαλιστικές εισφορές συγκεντρώνονται με ανατοκισμό σε μεγάλα αποθεματικά, ικανά να καλύψουν τους ασφαλιστικούς κινδύνους ορισμένου ατόμου (ατομική κεφαλαιοποίηση) ή κοινωνικής ομάδας (ομαδική κεφαλαιοποίηση ή μέσο ασφάλιστρο).

Η εφαρμογή του στην κοινωνική ασφάλιση έχει θεωρηθεί ότι παρουσιάζει σοβαρά μειονεκτήματα, γι' αυτό και έχει εγκαταλειφθεί σχεδόν. Με την εφαρμογή του συγκεντρώνονται μεγάλα αποθεματικά, τα οποία δεν αξιοποιούνται και τελικά εξανεμίζονται από τον πληθυσμό⁵².

2) Διανεμητικό Σύστημα

Κατά το διανεμητικό σύστημα το άθροισμα των ασφαλιστικών εισφορών και λοιπών πόρων συγκεκριμένης χρονικής μονάδας, συνήθως ενός έτους, διαμορφώνεται ανάλογα με τις πιθανές δαπάνες, για να καλυφτούν οι ασφαλιστικοί κίνδυνοι της ίδιας περιόδου⁵³.

Με το σύστημα αυτό δεν συγκεντρώνονται μεγάλα αποθεματικά και μπορούν να αντιμετωπίζονται με κάποια ευλυγισία οι ανάγκες των διαφόρων κλάδων της ασφάλισης⁵⁴.

Ιδιότυπο μπορεί, τέλος, να χαρακτηριστεί το σύστημα κάλυψης των δημοσίων υπαλλήλων, οι οποίοι δεν καταβάλλουν εισφορές αφού οι παροχές

⁵¹ (βλ. σχετικά) Σ. Ρόμπολης, Μ. Χλέτσος, *Η κοινωνική πολιτική μετά την κρίση του κράτους πρόνοιας*, εκδόσεις Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη 1995

⁵² (βλ. σχετικά) Χ. Ρουπακιώτης, *Η κρίση της κοινωνικής ασφάλισης, Οι νεοσυντηρητικές λύσεις προτάσεις για την εξαγωγή του συστήματος*, Μελέτες κέντρου Μαρξιστικών Ερευνών, Σύγχρονη Εποχή, Αθήνα 1990

⁵³ (βλ. σχετικά) Κ. Κρέμαλης, *Δίκαιο κοινωνικών ασφαλίσεων*, Νομικές Εκδόσεις, Σάκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 1985

⁵⁴ Χ. Ρουπακιώτης, *Η κρίση της κοινωνικής ασφάλισης...*ο.π., σ. 32

τους χρηματοδοτούνται με γενικά έσοδα του κρατικού προϋπολογισμού. Το σύστημα αυτό, ενώ ως προς τη διάρθρωση των παροχών χαρακτηρίζεται από τις αρχές της ασφάλισης, στον τομέα της χρηματοδότησης υιοθετεί την προσέγγιση της κοινωνικής ασφάλειας⁵⁵.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

Οικονομικά Στοιχεία εσόδων και δαπανών των κύριων ασφαλιστικών οργανισμών στην Ελλάδα (σε εκατ.δρχ.)

	ΕΙΣΦΟΡΕΣ ΑΣΦΑΛ.	ΕΙΣΦ. ΕΡΓΟΔ.	ΚΟΙΝ. ΠΟΡΟΙ	ΚΡΑΤΙΚΗ ΕΠΙΧ.	ΛΟΙΠ. ΠΟΡΟΙ	ΣΥΝ. ΕΣΟΔ.	ΣΥΝ. ΔΑΠ. ΣΥΝΤΑΞ.	ΠΛΕΟΝ. ή ΕΛΛΕΜ.
	57.025	114.050	300	6.000	76	177.452	2480.500	-
	20.518	-	51.712	38.000	517	110.747	86.430	+
Ε	23.419	-	14.010	-	1.736	39.179	33.796	+
ΕΜΠΟΡΩΝ	6.634	-	2.500	-	715	9.850	8.071	+
ΓΥΠΟΓΡ.	1.459	2.277	301	-	398	4.434	4.624	-
ΕΘΝΙΚΗ	96	193	-	-	134	423	233	+
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	1.427	2.162	-	2.983	457	7.022	6.832	+
ΠΕΖΑ ΑΔΟΣ	929	1.446	-	-	176	2.552	2.402	+
ΟΤ.ΤΡΑΠ.	596	1.060	-	2.788	29	4.473	4.450	+
ΙΚΗ ΛΑΪΚΗ	261	1.186	-	-	169	1.617	1.114	+
ΕΤΒΑ	85	163	-	-	270	517	99	+
ΟΤΕ	1.666	9.785	-	-	2.597	14.049	16.650	-
Σ ΑΥΤΟΚ.	8.322	-	500	-	386	9.209	8.134	+
Α ΞΕΝΟΔ.	81	-	-	-	15	96	92	+
ΝΟΜΙΚΩΝ	1.592	-	3.715	-	279	5.586	4.650	+
ΤΣΑΥ	3.382	1.826	3.553	-	1.250	10.011	4.223	+
ΓΣΜΕΔΕ	1.519	-	208	-	1.366	3.093	2.165	+
Τ.Σ	152	240	368	-	54	814	373	+
ΗΜ.ΑΘΗΝ. ΚΛΗΡΙΚΩΝ	941	1.486	186	-	190	2.803	2.072	+
ΔΕΗ	2.350	5.240	-	-	3.122	10.712	14.593	-

Πηγή: Υπουργείο Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ⁵⁶

⁵⁵ (βλ. σχετικά) Γ. Προβόπουλου, Ι. Υφαντόπουλου, *Ειδικά Θέματα κοινωνικής πολιτικής*, εκδόσεις Σάκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 1990

⁵⁶ (βλ. σχετικά) Περιοδικό, *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, 1990, 73^Α, Γ. Υφαντόπουλος, *Το κράτος πρόνοιας και η Συνταξιοδοτική πολιτική στην Ελλάδα, στις χώρες του ΟΟΣΑ και της ΕΟΚ*.

Εξετάζοντας αναλυτικότερα ανά φορέα την οικονομική πλευρά των ασφαλιστικών οργανισμών στην Ελλάδα (ΠΙΝΑΚΑΣ 1), βλέπουμε ότι για τους περισσότερους η κύρια πηγή εσόδων είναι οι εργατικές και εργοδοτικές εισφορές.

Έτσι η παραδοσιακή φιλοσοφία του γερμανικού προτύπου του Bismark για την οικονομική αυτάρκεια των ασφαλιστικών οργανισμών είναι προφανής. Από όλους τους ασφαλιστικούς οργανισμούς, όπως προαναφέρθηκε, μόνο ο ΟΓΑ διαφοροποιείται, γιατί βασίζεται περισσότερο στο πρότυπο Beveridge, τόσο ως προς την καθολικότητα της κάλυψης του αγροτικού πληθυσμού όσο και ως προς τη χρηματοδότησή του (από κρατικές επιχορηγήσεις και κοινωνικούς πόρους).

Οι κοινωνικοί πόροι που είναι έσοδα από ειδικούς φόρους επί των τελών και χαρτοσήμων αποτελούν το 47% των εσόδων του ΟΓΑ. Ορισμένοι ασφαλιστικοί οργανισμοί, όπως το ΤΕΒΕ, το Ταμείο Εμπόρων, των αυτοκινητιστών, των νομικών και το ΤΣΜΕΔΕ που δεν έχουν έσοδα από εργοδοτικές εισφορές, οι κοινωνικοί πόροι αποτελούν μια κύρια πηγή εσόδων.

Όσον αφορά τα έσοδα από εργοδοτικές και εργατικές εισφορές προκύπτει ότι τουλάχιστον για τα ονομαζόμενα “ευγενή ταμεία”, τα οποία έχουν και τις υψηλότερες παροχές συντάξεων, τα έσοδα από εργοδοτικές εισφορές είναι εξαπλάσια (ΟΤΕ), πενταπλάσια (Ιονική Λαϊκή Τράπεζα), ή παραπάνω από διπλάσια (ΕΤΒΑ, Αγροτική Τράπεζα)⁵⁷.

Οι φορείς αντλούν τους πόρους τους βασικά από εισφορές οι οποίες, προκειμένου για μισθωτούς, προέρχονται, κατά κανόνα, από αυτούς και τους εργοδότες τους, προκειμένου δε για εργαζομένους αυτοτελώς από τους ίδιους τους ασφαλισμένους. Οι πόροι μερικών φορέων προέρχονται συμπληρωματικά από επιχορήγηση του κρατικού προϋπολογισμού και από κοινωνικούς πόρους.

⁵⁷ (βλ. σχετικά) Γ. Σκουτέλης, *Κοινωνικές Ασφαλίσεις: Ανάπτυξη και κρίση*, Κέντρο Κοινωνικών Επιστημών Υγείας, Αθήνα 1990

A) Εισφορές ασφαλισμένων

Από εισφορές ασφαλισμένων προβλέπεται έσοδο των φορέων κοινωνικής ασφάλισης που υπάγονται στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων για το έτος 2000 5.659.469 χιλιάδες ΕΥΡΩ του έτους 1999.

Το έσοδο αυτό κατανέμεται στις κατωτέρω κατηγορίες φορέων.

Φορείς κύριας ασφάλισης	4.765.365 χιλιάδες ΕΥΡΩ
Φορείς επικουρικής ασφάλισης	523.313 χιλιάδες ΕΥΡΩ
Φορείς ασθένειας	106.480 χιλιάδες ΕΥΡΩ
Φορείς πρόνοιας	264.311 χιλιάδες ΕΥΡΩ

Οι εισφορές προκειμένου για μισθωτούς, υπολογίζονται σε ποσοστό επί του μισθού. Στους αυτοτελώς εργαζόμενους, οι εισφορές δεν εξαρτώνται από το εισόδημα τους, αλλά είναι πάγιες και ομοιόμορφες και διακρίνονται απλώς σε κατηγορίες, ανάλογα με το είδος της επαγγελματικής απασχόλησης των ασφαλισμένων.

Οι εισφορές των ασφαλισμένων που υπολογίζονται σε ποσοστό επί του μισθού ή με άλλο τρόπο, είναι διάφορες ανάλογα με τον κίνδυνο για τον οποίο καταβάλλονται, αλλά και για τον αυτό κίνδυνο υπάρχουν διαφορές στις εισφορές μεταξύ οργανισμών. Έτσι το ποσοστό της εισφοράς των ασφαλισμένων μισθωτών επί των αποδοχών τους για κύρια σύνταξη κυμαίνεται κατά οργανισμό από 6,67% έως 20%.

Η εισφορά των ελευθέρων ή ανεξάρτητων επαγγελματιών σε σταθερά ποσά κυμαίνεται ανάλογα με την κατηγορία ή την κλάση στην οποία έχει καταταγεί ο καθένας. Για επικουρική σύνταξη το ποσοστό της εισφοράς των μισθωτών κυμαίνεται από 3% έως 9%, για ασθένεια από 0,5% έως 4% και για εφάπαξ παροχή 4% έως 5%.

Οι παράγοντες που έχουν ληφθεί υπόψη, για τη διαμόρφωση του μεγέθους της εισφοράς των ασφαλισμένων κατά το έτος 2000 είναι οι ακόλουθοι:

- Ο αριθμός των προσώπων που υπάγονται και θα υπαχθούν κατά τη διάρκεια του έτους 2000 στην ασφάλιση κάθε φορέα μετά την αφαίρεση του αριθμού αυτών που θα αποχωρήσουν λόγω συνταξιοδότησης και άλλων λόγων.
- Ο αριθμός των ημερών εργασίας, τις οποίες πραγματοποίησαν και πρόκειται να πραγματοποιήσουν οι ασφαλισμένοι.
- Το ύψος των μισθών και ημερομισθίων.
- Το ποσοστό ή ποσό της εισφοράς που ισχύει για τους ασφαλισμένους σε κάθε οργανισμό.
- Η αύξηση του Εθνικού Εισοδήματος, η οποία επιδρά στον όγκο της απασχόλησης και των αμοιβών αυτής.

B. Εισφορά εργοδοτών

Το άλλο σκέλος της χρηματοδότησης της κοινωνικής ασφάλισης, επίσης σημαντικό, η συνεισφορά του εργοδότη, έχει κοινούς με την εισφορά των ασφαλισμένων τους παράγοντες οι οποίοι έχουν ληφθεί υπόψη για τον υπολογισμό αυτής της διαμόρφωσης, την έκταση κ.λ.π.

Κατά το έτος 2000 υπολογίζεται ότι θα προκύψει για τους φορείς που υπάγονται στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων έσοδο από την συνεισφορά των εργοδοτών 5.007.049 χιλιάδες ΕΥΡΩ, έναντι 4.647.832

χιλιάδες ΕΥΡΩ του έτους 1999, το οποίο κατανέμεται στις κατωτέρω κατηγορίες φορέων:

Κύριας ασφάλισης	4.497.241 χιλιάδες ΕΥΡΩ
Επικουρικής ασφάλισης	312.176 χιλιάδες ΕΥΡΩ
Ασθενείας	187.715 χιλιάδες ΕΥΡΩ
Πρόνοιας	14.917 χιλιάδες ΕΥΡΩ

Η συνεισφορά των εργοδοτών υπάρχει στους φορείς που ασφαλίζουν μισθωτούς και υπολογίζεται βασικά σε ποσοστό στις αποδοχές των μισθωτών, κυμαίνεται δε για κύρια σύνταξη από 13,33% έως 29%, για επικουρική σύνταξη από 3% έως 9%, για ασθένεια από 1,95% έως 12,5% και για εφάπαξ παροχή από 1% έως 6%.

Γ. Εισφορά κράτους

Από τη συμμετοχή του κράτους στην ασφάλιση των ασφαλισμένων από 1.01.1993 υπολογίζεται για το έτος 2000 έσοδο 660.267 χιλιάδες ΕΥΡΩ έναντι 470.612 χιλιάδες ΕΥΡΩ για το έτος 1999.

Η συμβολή του Κράτους που εμφανίζεται με τη μορφή άμεσης ή έμμεσης χρηματοδότησης της κοινωνικής ασφάλισης χαρακτηρίζεται ως κοινωνικός πόρος.

Κοινωνικοί πόροι χαρακτηρίζονται και ορισμένες ειδικές εισφορές των οποίων διακριτικό γνώρισμα είναι ότι αυτοί που βαρύνονται με τις εισφορές δεν συνδέονται με τον οργανισμό υπέρ του οποίου γίνεται η εισφορά, με την ιδιότητα του ασφαλισμένου.

Το έσοδο από κοινωνικούς πόρους των φορέων που υπάγονται στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, υπολογίζεται για το έτος 2000 σε 3.552.475 χιλιάδες ΕΥΡΩ έναντι 3.125.341 χιλιάδες ΕΥΡΩ του έτους 1999. Ο υπολογισμός του ποσού του κοινωνικού πόρου για το έτος 2000 έγινε με βάση τις εισπράξεις που πραγματοποιήθηκαν το προηγούμενο έτος και την πρόβλεψη για την εξέλιξη των μεγεθών, τα οποία λαμβάνονται ως βάση για τον υπολογισμό αυτών των πόρων.

Το μεγαλύτερο μέρος της άμεσης και έμμεσης κρατικής επιχορήγησης σε απόλυτους αριθμούς έχει υπολογιστεί για το ΙΚΑ (798.119 χιλιάδες ΕΥΡΩ) και τον ΟΓΑ (2.078.415 χιλιάδες ΕΥΡΩ) που αποτελούν το 80,97% του όλου ποσού της κατηγορίας αυτής των εσόδων των οργανισμών που υπάγονται στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Επιχορηγήσεις Κρατικού Προϋπολογισμού Οικ. Έτους 2000

ΙΚΑ	798.119 χιλιάδες ΕΥΡΩ
ΟΑΕΕ-ΤΣΑ	6.009 χιλιάδες ΕΥΡΩ
ΟΑΕΕ-ΤΑΕ	29.406 χιλιάδες ΕΥΡΩ
ΟΑΕΕ-ΤΕΒΕ	169.259 χιλιάδες ΕΥΡΩ
ΟΓΑ	2.078.415 χιλιάδες ΕΥΡΩ
ΤΣΠ-ΗΣΑΠ	2.935 χιλιάδες ΕΥΡΩ
ΤΕΑΔΥ-τ. Ταμείο Αρωγής Υπαλλήλων Υπουργείου Συγκοινωνιών	62 χιλιάδες ΕΥΡΩ

Στην έμμεση κρατική επιχορήγηση περιλαμβάνεται ποσό 2.935 χιλιάδες ΕΥΡΩ που αφορά απόδοση οφειλών από ανάληψη των υποχρεώσεων προβληματικών επιχειρήσεων από το Δημόσιο και ποσό 246.515 χιλιάδες ΕΥΡΩ που αφορά τη χορήγηση του ΕΚΑΣ στους συνταξιούχους του.

Πρόσοδοι Περιουσίας

Πηγή χρηματοδότησης της κοινωνικής ασφάλισης, αποτελούν και οι πρόσοδοι της περιουσίας των ασφαλιστικών οργανισμών.

Υπολογίζεται ότι κατά το έτος 2000 από προσόδους περιουσίας των Ασφαλιστικών Οργανισμών που υπάγονται στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων θα προκύψει έσοδο 1.000.390 χιλιάδες ΕΥΡΩ έναντι 950.345 χιλιάδες ΕΥΡΩ του προηγούμενου έτους, το οποίο κατανέμεται στις κατωτέρω κατηγορίες φορέων:

Φορείς Κύριας Ασφάλισης	423.068 χιλιάδες ΕΥΡΩ
Φορείς Επικουρικής Ασφ.	363.417 χιλιάδες ΕΥΡΩ
Φορείς Ασθενείας	103.751 χιλιάδες ΕΥΡΩ
Φορείς Πρόνοιας	<u>110.154 χιλιάδες ΕΥΡΩ</u>

ΣΥΝΟΛΟ

1.000.390 χιλιάδες ΕΥΡΩ

Και θα έχει την κατωτέρω προέλευση:

✓ Από χρεόγραφα	656.918 χιλιάδες ΕΥΡΩ
✓ Από ακίνητα	20.720 χιλιάδες ΕΥΡΩ
✓ Από καταθέσεις	268.230 χιλιάδες ΕΥΡΩ
✓ Από δάνεια και απαιτήσεις	<u>54.522 χιλιάδες ΕΥΡΩ</u>

ΣΥΝΟΛΟ 1.000.390 χιλιάδες ΕΥΡΩ

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

**ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ
ΠΡΟΣΟΔΩΝ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ (σε χιλ.ΕΥΡΩ)⁵⁸**

Α/Α ΦΟΡΕΙΣ	ΑΠΟ ΚΑΤΑΘ.	ΑΠΟ ΧΡΕΟΓΡ.	ΑΠΟ ΑΚΙΝΗΤΑ	ΑΠΟ ΛΟΗΠΕΣ ΠΗΓΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ
ΚΥΡΙΑΣ ΑΣΦ.	146.343	259.456	12.698	4.571	423.068
ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΑΣΦ.	66.444	249.522	5.445	41.806	363.417
ΑΣΘΕΝΕΙΑΣ	40.388	56.570	212	6.581	103.751
ΠΡΟΝΟΙΑΣ	14.855	91.370	2.365	1.564	110.154
ΓΕΝ.ΣΥΝΟΛΟ	268.230	656.918	20.720	54.522	1.000.390

Οι δαπάνες για συντάξεις του Δημοσίου προβλέπεται να ανέλθουν σε 3.163,6 εκατ. ευρώ, παρουσιάζοντας αύξηση κατά 4,9%. Στη διαμόρφωση της αύξησης αυτής συμβάλλει η εισοδηματική πολιτική και η σημαντική αύξηση των συνταξιούχων κατά το 2001. Οι επιπτώσεις και λοιπές παροχές είναι μειωμένες, έναντι των αντίστοιχων πιστώσεων του 2001.

⁵⁸ (βλ. σχετικά) Προϋπολογισμός Οικονομικού έτους 2002, *Εισηγητική Έκθεση Γιάννου Παπαντωνίου*, Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, Αθήνα 2001, Υπηρεσία Εκτύπωσης Εντύπων και αξιών Δημοσίου Υπουργείου οικονομικών

Οι δαπάνες περίθαλψης ουσιαστικά προβλέπεται να παραμείνουν στα επίπεδα των προηγούμενων ετών. Η αύξηση κατά 7,3% περίπου οφείλεται στο γεγονός ότι κατά το τρέχον έτος, στο πλαίσιο των διατάξεων του άρθρου 31 του ν.2937/2001 για τη ρύθμιση των χρεών των νοσοκομείων, διαγράφηκαν και αντίστοιχες οφειλές του Δημοσίου προς τους εν λόγω φορείς για παροχή νοσοκομειακής περίθαλψης σε ασφαλισμένους του που είχαν πραγματοποιηθεί μέχρι 31.12.2000 και δεν είχαν εξοφληθεί.

Οι πιστώσεις για επιχορηγήσεις των ασφαλιστικών ταμείων συνεχίζουν να αυξάνονται και το 2002 (αύξηση 6,8%) (πίνακας 4).

Η αύξηση αυτή αντανακλά την ακολουθούμενη κοινωνική πολιτική και οφείλεται κυρίως στην αύξηση της επιχορήγησης του ΟΓΑ για την κάλυψη της δαπάνης που θα προκληθεί από την αύξηση των συντάξεων των ασφαλισμένων του κατά 14,67 ευρώ (5.000 δρχ.) το μήνα από 01.01.2002, στην αύξηση του ΕΚΑΣ κατά το ίδιο ποσό, στην αύξηση συμμετοχής του Δημοσίου στην κοινωνική ασφάλιση (205,22 εκατ. Ευρώ) και στην αύξηση κονδυλίων που προβλέπεται να διατεθούν για τη συμμετοχή του Δημοσίου στην φαρμακευτική περίθαλψη των συνταξιούχων – δικαιούχων του ΕΚΑΣ (11 εκατ. Ευρώ).

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

Επιχορηγήσεις και αποδόσεις πόρων στα ασφαλιστικά ταμεία (σε εκατ. Ευρώ)

Ασφαλιστικά Ταμεία	2000 Πραγματοποιήσεις Επιχορ. Αποδ. Σύν.			2001 Εκτιμ.Πραγμ/σεων Επιχ. Αποδοσ. Σύνολ			2002 Προϋπολογισμός Επιχορ. Αποδ. Σύνολ.			Μεταβ. ή 2002/0 %
ΟΓΑ	1.344,09	845,37	2.189,46	1.482,02	849,89	2.331,91	1.646,37	923,33	2.569,70	10,2
ΙΚΑ	610,42	0,04	610,46	607,48	0,04	607,52	423,47	0,04	423,51	-30,3
ΤΕΒΕ	96,85	56,68	153,53	96,85	66,32	163,17	70,00	63,13	133,13	-18,4
ΤΑΕ	17,02	9,75	26,77	17,02	12,03	29,05	15,00	13,00	28,00	-3,6
ΤΣΑ	8,80	39,37	48,17	8,80	52,82	61,62	8,80	53,00	61,80	3,8
ΝΑΤ	429,70	0,14	429,84	452,53	0,15	452,68	469,55	0,15	469,70	
ΜΕΔ*	29,35	0,00	29,35			0,00			0,00	
ΤΣΠ-ΗΣΑΠ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2,93	0,00	2,93	
Λοιποί	9,57	0,31	9,88	29,00	0,66	29,66	37,07	0,66	37,73	27,2
ΚΑΣ(πλην Δημοσίου)	262,89		262,89	322,82		322,82	380,92		380,92	18,0
ΜΕΔ*			0,00	19,96		19,96				
μετοχή Δημοσίου στην κοιν.ασφ.	228,87	0,00	228,87	234,78	0,00	234,78	440,00		440,00	87,4
ΤΣΝ		0,79	0,79		0,93	0,93		0,93	0,93	
ΣΥΝΟΛΟ	3.037,56	952,45	3.990,01	3.271,26	982,84	4.254,10	3.494,11	1.054,24	4.548,35	6,9

ΜΕΔ*, Μη Επαναλαμβανόμενες Δαπάνες

Η κοινωνική πολιτική που θα ακολουθήσει η Κυβέρνηση και κατά το έτος 2002 θα συνεχισθεί, όπως και στα προηγούμενα χρόνια με σημαντικές παρεμβάσεις προς την κατεύθυνση εκσυγχρονισμού της οργάνωσης λειτουργίας και εποπτείας των Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας (ΟΚΑΠ), ώστε σε συνδυασμό με τις σχεδιαζόμενες προσαρμογές του ασφαλιστικού συστήματος στις νέες εργασιακές συνθήκες και οικονομικές μεταβολές, να δώσουν προοπτική και να διασφαλίσουν τον κοινωνικό χαρακτήρα του.

Η ελλειμματικότητα που παρουσιάζει το ασφαλιστικό σύστημα στη χώρα μας, αποτελεί ήδη μια πραγματικότητα, η οποία επιβαρύνει τον κρατικό προϋπολογισμό με σημαντικά ποσά τα οποία ανέρχονται στο 4,8% του ΑΕΠ.

Η μεταρρύθμιση του ασφαλιστικού συστήματος για τη βιωσιμότητά του, ώστε να είναι προσαρμοσμένο στις συνεχείς μεταβαλλόμενες νέες συνθήκες που διαμορφώνονται και να είναι δυνατή η διατήρηση του

κοινωνικού χαρακτήρα του και η επέκτασή του στο μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού, θα πρέπει να βασισθεί για τα επόμενα χρόνια στην προοπτική μείωσης της εισροής πόρων από τα διαρθρωτικά ταμεία.

Καθώς και την ανάγκη υποκατάστασής τους από εθνικούς πόρους σε επενδύσεις, τα περιορισμένα όρια άντλησης άλλων πόρων, που στο παρελθόν ενίσχυαν τον προϋπολογισμό και την ανάλογη κατάληψη πολλαπλών κοινωνικών αναπτυξιακών ή άλλων επιλογών.

Στον Πίνακα 5 εμφανίζονται τα έσοδα των σημαντικότερων επιχορηγήσεων από τον κρατικό προϋπολογισμό ασφαλιστικών φορέων για την τριετία 1999-2001. Κατά την περίοδο αυτή τα έσοδα των κυριότερων ασφαλιστικών οργανισμών αυξήθηκαν κατά 13%.

Η αύξηση των εισφορών οφείλεται :

- Στη συνεχή βελτίωση των μηχανισμών είσπραξής τους.
- Στη μείωση της εισφοροδιαφυγής ως αποτέλεσμα της αύξησης των διενεργούμενων ελέγχων στις επιχειρήσεις (έλεγχοι ΙΚΑ, κλπ.).
- Στην αύξηση του συνολικού αριθμού των ασφαλισμένων που προήλθε από τη νομιμοποίηση των οικονομικών μεταναστών.

Σημαντικά υψηλότερη, όμως, ήταν η συνεισφορά του κράτους στην αύξηση των συνολικών εσόδων, γεγονός που καταδεικνύει το ιδιαίτερο ενδιαφέρον της πολιτείας για την ενίσχυση του ασφαλιστικού συστήματος.

Κατά το χρονικό διάστημα 1999-2001 οι συνολικές δαπάνες αυξήθηκαν με ρυθμό υψηλότερο. Η τάση αυτή είχε ως συνέπεια τη συνεχή μείωση του δείκτη “συνολικά έσοδα /συνολικές δαπάνες” και την εμφάνισή του το 2001 κάτω της μονάδας για όλους τους εξεταζόμενους ασφαλιστικούς οργανισμούς.

Η αύξηση των δαπανών κατά το ίδιο χρονικό διάστημα ανήλθε σε 22% (πίνακας 5) και οφείλεται κυρίως στην αύξηση των συντάξεων κατά 19%, στην αύξηση δαπανών φαρμακευτικής περίθαλψης κατά 26% και της νοσοκομειακής κατά 16%.

4.2 Δαπάνες των Ταμείων

Δαπάνες Συντάξεων

Οι δαπάνες για συντάξεις αυξήθηκαν κατά το χρονικό διάστημα 1999-2001 κατά 19%. Το ίδιο χρονικό διάστημα ο αριθμός των συνταξιούχων αυξήθηκε μόνο κατά 3%, γεγονός που αποδεικνύει τη σημαντική επίδραση της αύξησης του ύψους των συντάξεων στη διαμόρφωση του τελικού ύψους των δαπανών αυτών και τη σχετική βελτίωση του εισοδήματος των συνταξιούχων.

Φαρμακευτική περίθαλψη

Οι συνολικές δαπάνες των κυριότερων ασφαλιστικών οργανισμών για φαρμακευτική περίθαλψη παρουσίασαν κατά το χρονικό διάστημα 1999-2001 αύξηση κατά 26%. Η σημαντική αυτή ποσοστιαία αύξηση οφείλεται κυρίως στην ποσοτική και ποιοτική βελτίωση των παροχών αυτών προς τους ασφαλισμένους.

Νοσοκομειακή περίθαλψη

Οι δαπάνες αυτές, όπως φαίνεται στον πίνακα 7, παρουσίασαν αύξηση κατά 16%. Η αύξηση αυτή είναι σημαντική, όμως είναι μικρότερη σε σχέση με την αύξηση της περιόδου 1998-2000 που ήταν 28% για όλους τους αναφερόμενους οργανισμούς κοινωνικής ασφάλισης⁵⁹.

⁵⁹ (βλ. σχετικά) Προϋπολογισμός 2002, Εισηγητική Έκθεση Γιάννου Παπαντωνίου, Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, Αθήνα 2001, Υπηρεσία Εκτύπωσης Εντύπων και Αξιών Δημοσίου Υπουργείου Οικονομικών

ΠΙΝΑΚΑΣ 4

Έσοδα επιχορηγούμενων ασφαλιστικών οργανισμών (σε χιλ. ευρώ)

	1999 Πραγματ/σεις	2000 Πραγμ/σεις	2001 Εκτιμήσεις	Ποσοστιαία Μεταβ.2001/00
ΚΑ	6.813.983	7.077.778	7.511.581	10
• Εισφορές	5.862.812	6.043.608	6.409.125	9
• Κράτος	889.932	980.069	1.040.646	17
• Πρόσοδοι Περιουσίας	28.998	26.221	32.810	13
• Διάφορα	32.241	27.880	29.000	-10
ΓΕΒΕ	1.178.725	1.228.111	1.400.703	19
• Εισφορές	897.662	959.028	1,073.523	20
• Κράτος	201.099	217.940	298.387	48
• Πρόσοδοι Περιουσίας	22.500	18.022	23.186	3
• Διάφορα	57.464	33.121	5.607	-90
ΓΑΕ	242.083	274.221	308.144	27
• Εισφορές	193.470	222.480	252.384	30
• Κράτος	35.447	36.594	38.885	10
• Πρόσοδοι Περιουσίας	5.671	5.462	4.696	-17
• Διάφορα	7.495	9.685	12.179	62
ΓΣΑ	247.885	211.131	265.873	7
• Εισφορές	108.882	97.808	158.511	46
• Κράτος	9.039	5.318	5.282	-42
• Πρόσοδοι Περιουσίας	51	51	64	25
• Διάφορα	129.913	107.954	102.016	-21
ΟΓΑ	2.008.663	2.159.567	2.438.752	21
• Εισφορές	84.485	107.295	133.265	58
• Κράτος	1.877.383	2.048.630	2.297.887	22
• Πρόσοδοι Περιουσίας	2.375	3.000	5.869	147
• Διάφορα	44.420	642	1.731	-96
ΝΑΤ-ΚΑΑΝ	590.573	615.060	620.579	5
• Εισφορές	95.283	98.375	106.571	12
• Κράτος	462.216	476.332	472.487	2
• Πρόσοδοι Περιουσίας	3.069	4.159	4.298	40
• Διάφορα	30.005	36.194	37.223	24
Γενικό Σύνολο	11.081.912	11.565.868	12.545.632	13
Ανάλυση συνολικών εσόδων				
• Εισφορές	7.242.594	7.528.594	8.133.379	12
• Κράτος	3.475.116	3.764.883	4.153.574	20
• Πρόσοδοι Περιουσίας	62.664	56.915	70.923	13
• Διάφορα	301.538	215.476	187.756	-37
Γενικό Σύνολο	11.081.912	11.565.868	12.545.632	13

Πηγή: Προϋπολογισμός 2002(Γενικό Λογιστήριο του Κράτους)

ΠΙΝΑΚΑΣ 5

**Συνολικές και κατά κατηγορία δαπάνες ασφαλιστικών φορέων
(σε χιλ. ευρώ)**

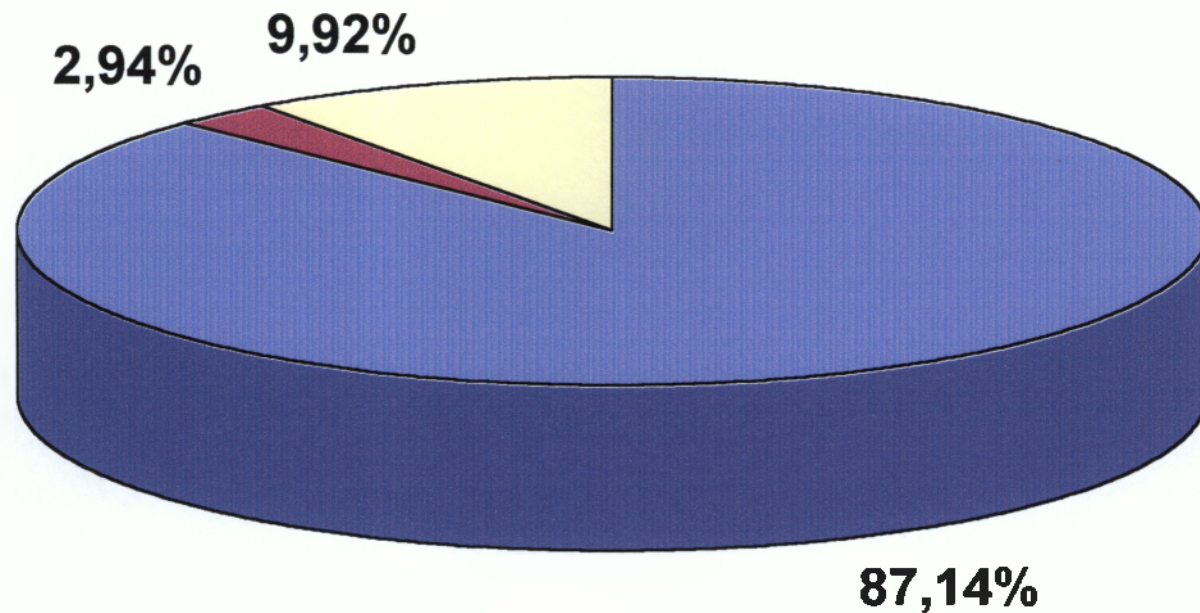
	1999 Πραγμ/σεις	2000 Πραγμ/σεις	2001 Εκτιμήσεις	Μεταβολή 2001/1999 %
Σύνολο Δαπανών	11.189.916	12.405.568	13.651.776	22
• ΙΚΑ	6.975.601	7.690.393	8.389.415	20
• ΤΕΒΕ	1.164.058	1.258.873	1.432.993	23
• ΤΑΕ	258.526	283.326	314.013	21
• ΤΣΑ	229.070	240.123	282.703	23
• ΟΓΑ	1.979.249	2.331.041	2.591.357	31
• ΝΑΤ	583.412	601.812	641.295	10
Συνταξίες	8.165.854	9.038.256	9.762.505	19
• ΙΚΑ	5.133.882	5.607.542	5.994.598	17
• ΤΕΒΕ	909.725	913.168	972.678	7
• ΤΑΕ	218.635	221.681	243.580	11
• ΤΣΑ	206.134	226.336	261.548	27
• ΟΓΑ	1.251.403	1.585.990	1.782.597	42
• ΝΑΤ	446.075	483.539	507.704	14
Φαρμακ. Περίθ.	812.493	962.700	1.019.849	26
• ΙΚΑ	452.891	580.751	595.686	31
• ΤΕΒΕ	49.004	60.912	76.591	56
• ΤΑΕ	5.379	6.727	7.924	47
• ΤΣΑ	82	117	103	26
• ΟΓΑ	275.515	279.134	298.459	8
• ΝΑΤ (ΚΑΑΝ)	29.622	35.059	41.086	39
Νοσοκομ. Περίθ.	1.059.943	1.044.128	1.227.911	16
• ΙΚΑ	532.609	553.296	702.712	32
• ΤΕΒΕ	43.329	50.009	62.881	45
• ΤΑΕ	15.758	33.347	38.151	142
• ΤΣΑ	85	110	103	21
• ΟΓΑ	396.175	361.590	381.511	-4
• ΝΑΤ (ΚΑΑΝ)	71.987	45.776	42.553	-41

Πηγή: Προϋπολογισμός 2002(Γενικό Λογιστήριο του Κράτους)

Από το σχετικό διάγραμμα (Πίνα 1) είναι φανερό πως το μεγαλύτερο μέρος των εξόδων του κοινωνικού προϋπολογισμού του οικονομικού έτους 2000, καταλαμβάνεται από την Κοινωνική ασφάλιση, ακολουθεί ο τομέας της Υγείας και ο τομέας της πρόνοιας.

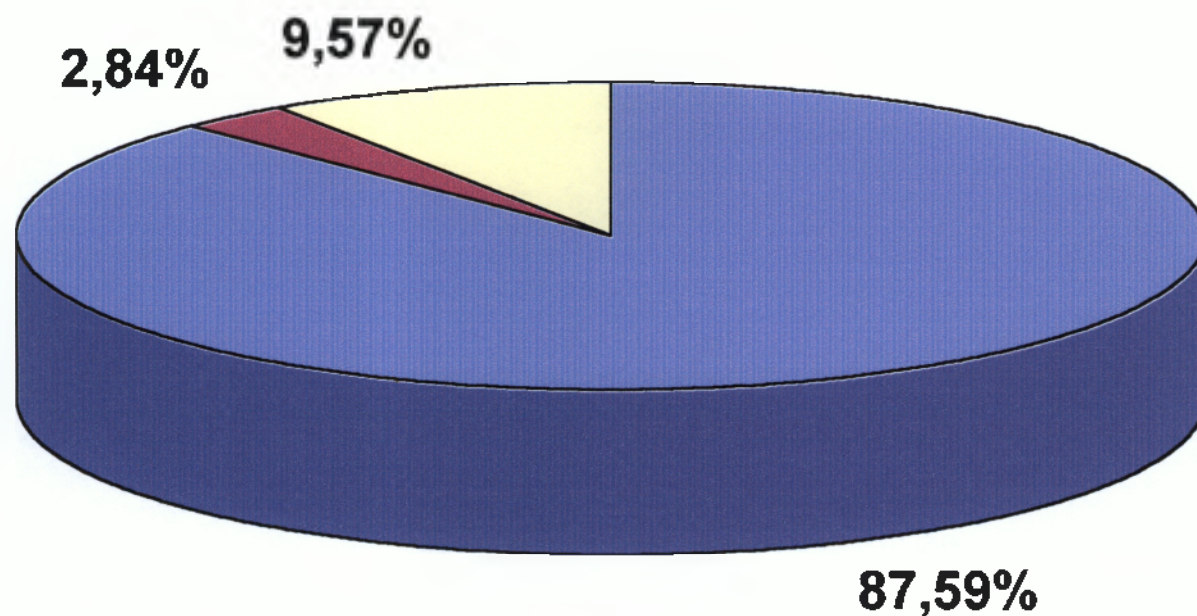
Από την άλλη πλευρά (Πίνα 2), παρατηρούμε πως τα έσοδα του κοινωνικού προϋπολογισμού για το οικονομικό έτος 2000 κατά το μεγαλύτερο ποσοστό (87,59%) καλύπτονται από την Κοινωνική Ασφάλιση. Ακολουθεί ο τομέας της Υγείας με ποσοστό 9,57% και ο τομέας της Πρόνοιας με το χαμηλότερο ποσοστό, 2,84%.

ΕΞΟΔΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ
ΕΤΟΥΣ 2000 ΚΑΤΑ ΤΟΜΕΙΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ



■ Κοινωνική Ασφάλιση ■ Πρόνοια ■ Υγεία

ΕΣΟΔΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ
ΕΤΟΥΣ 2000 ΚΑΤΑ ΤΟΜΕΙΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ



■ Κοινωνική Ασφάλιση ■ Πρόνοια ■ Υγεία

4.3 Τα προβλήματα του συστήματος

Το σύστημα διαχείρισης των δαπανών περίθαλψης των ασφαλισμένων του δημοσίου έχει σοβαρές αδυναμίες. Τις αδυναμίες αυτές εκμεταλλεύονται αρκετοί εμπλεκόμενοι στο σύστημα δι' ίδιων όφελος. Η συνεχής αυξητική τάση των δαπανών περίθαλψης του Δημοσίου, χωρίς ουσιαστική αύξηση των ασφαλισμένων, δεν συνοδεύεται από ανάλογη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών περίθαλψης.

Η κύρια, όμως αιτία είναι η αδυναμία των αρμόδιων υπηρεσιών για ουσιαστικό έλεγχο του συστήματος. Οι σημαντικότερες αδυναμίες του ισχύοντος συστήματος είναι οι εξής⁶⁰:

- ❖ Ο απεριόριστος αριθμός των συμβάσεων που συνάπτει το Δημόσιο.
- ❖ Η ανά επίσκεψη και πράξη αμοιβή των ιατρών.
- ❖ Η ουσιαστική αδυναμία καταγγελίας των συμβάσεων
- ❖ Η έλλειψη οργανωμένου συστήματος
- ❖ Η έλλειψη αξιολόγησης της ποιότητας περίθαλψης από ειδικευμένους ελεγκτές ιατρούς.
- ❖ Η έλλειψη μητρώου ασφαλισμένων του Δημοσίου.
- ❖ Η ανεπάρκεια μηχανογραφικής υποστήριξης του συστήματος.

⁶⁰ (βλ. σχετικά) Προϋπολογισμός Οικονομικού έτους 1999, Εισηγητική Έκθεση Γιάννου Παπαντωνίου, Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, Αθήνα 1998, Υπηρεσία Εκτύπωσης Εντύπων και Αξιών Δημοσίου Υπουργείου Οικονομικών

ΠΙΝΑΚΑΣ 6

Δαπάνες νοσηλίων δημοσίου σε εκατ. δρχ.

Κατηγορία	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
φάρμακα περίθαλψη	17.649,0	24.186,0	32.572,0	39.393,0	47.138,4	55.528,7	60.172,1
εργαστηριακή περίθαλψη	8.319,0	11.902,0	17.447,0	22.274,0	25.971,5	29.278,8	30.364,6
παρακλινικές εξετάσεις	8.016,0	12.403,0	16.847,0	18.960,0	22.998,2	25.907,0	30.293,2
δοντιατρική περίθαλψη	1.664,0	1.930,0	2.460,0	2.745,0	2.868,0	3.021,8	3.027,3
νοσηλεία στο εξωτερικό	4.135,0	4.999,0	4.982,0	4.217,0	4.235,3	4.930,5	4.674,5
νοσοκομειακή περίθαλψη σε στατικά νοσοκομεία	4.409,0	8.423,0	20.264,0	19.847,0	20.918,0	22.680,7	26.323,1
νοσοκομειακή περίθαλψη σε κινητές κλινικές	2.617,0	4.533,0	6.425,0	7.095,0	7.455,4	8.139,8	8.795,1
αύξηση δαπάνης τοκετού	202,0	300,0	869,0	941,0	868,6	844,6	804,3
αλλοιές δαπάνες	936,0	1.267,0	1.645,0	2.042,0	2.646,9	3.119,5	3.672,4
Σύνολο	47.947,0	69.943,0	103.511,0	117.614,0	135.100,3	153.451,1	168.126,6

ΠΗΓΗ: Υπουργείο Οικονομικών (Προϋπολογισμός 1999, Εισηγητική Έκθεση Οικονομικού έτους 1998)

Σύμφωνα με το Ν.2676/1999 συστάθηκε Ενιαίο Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Δημοσίων Υπαλλήλων (ΤΕΑΔΥ) στο οποίο εντάσσονται τα 12 υφιστάμενα Ταμεία Αρωγής των δημοσίων υπαλλήλων. Το νέο ταμείο θα καλύπτει περίπου 400.000 ασφαλισμένους και συνταξιούχους του Δημοσίου.

Στο νέο Ταμείο για πρώτη φορά καθιερώνεται εργοδοτική εισφορά στην επικουρική ασφάλιση των δημοσίων υπαλλήλων (ώστε να διαμορφωθεί τελικά η σχέση 1:1, δηλαδή 3% για τον ασφαλισμένο και 3% για τον εργοδότη. Η επιβάρυνση για το κρατικό προϋπολογισμό για την επόμενη τριετία θα είναι 50δισ δρχ. για κάθε έτος μετά το 2002 σε 30 δισ ετησίως περίπου.

Δεν θίγονται συνταξιοδοτικά δικαιώματα αλλά αντίθετα ενισχύονται οι χαμηλές συντάξεις των ταμείων που χορηγούν ποσοστά κάτω του 20%. Οι χαμηλοσυνταξιούχοι θα έχουν αύξηση στις συντάξεις τους περίπου 4.000 δρχ. μηνιαίως από 01/01/2000 πέραν των αυξήσεων που προκύπτουν από την εισοδηματική πολιτική⁶¹.

⁶¹ Στοιχεία Έρευνας του INTERNET

5. ΟΙ ΠΑΡΟΧΕΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ

Κύριο μέλημα των κοινωνικών ασφαλίσεων είναι η καταβολή παροχών για την κάλυψη ορισμένων ασφαλιστικών κινδύνων στους ασφαλισμένους, οι οποίοι θα πρέπει να υπολογίζουν ότι στη δεδομένη στιγμή της ανάγκης θα τύχουν αυτών των παροχών.

Ασφαλιστικές παροχές ονομάζονται όλα τα μέτρα, που παίρνει ένας ασφαλιστικός φορέας, για την πρόληψη, επανόρθωση ή απλή μείωση των οικονομικών και βιολογικών επιπτώσεων από προκαθορισμένους κινδύνους.

Σε καμία περίπτωση οι ασφαλιστικές παροχές δεν μπορούν να αποτελέσουν μέσα πλουτισμού των ασφαλισμένων. Ανάλογα με το ύψος τους και την πραγματική τους συνδρομή στη “μείωση των οικονομικών και βιολογικών επιπτώσεων” από τους ασφαλιστικούς κινδύνους, οι εισφορές διακρίνονται σε αναπληρωματικές και σε συμπληρωματικές των εισοδημάτων, που χάθηκαν από κάποιον ασφαλιστικό κίνδυνο.

Ανάλογα με τα μέσα αντιμετώπισης των ασφαλιστικών κινδύνων, οι παροχές διακρίνονται σε είδος και σε χρήμα. Οι ασφαλιστικές παροχές σε είδος προσαρμόζονται στην εμφανιζόμενη κάθε φορά ανάγκη και γι’ αυτό δεν προσδιορίζονται από πριν, κατά τρόπο ποσοτικά συγκεκριμένο.

Οι ασφαλιστικές παροχές σε χρήμα, αντίθετα, έχουν συγκεκριμένο περιεχόμενο. Επιδιώκουν άλλοτε την αναπλήρωση ή συμπλήρωση του χαμένου εισοδήματος από εργασία και άλλοτε την κάλυψη εξόδων, που προκαλούν οι ασφαλιστικοί κίνδυνοι.

ΧΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΠΑΡΟΧΕΣ

Οι χρηματικές παροχές διακρίνονται σε περιοδικές, χρηματικές παροχές και σε εφάπαξ χρηματικές παροχές. Περιοδικές ονομάζονται οι ασφαλιστικές παροχές, που καταβάλλονται σε τακτά, συνήθως μηνιαία, διαστήματα μέχρι να εξουδετερωθούν οι επιπτώσεις του κινδύνου, ενώ εφάπαξ καλούνται αυτές που χορηγούνται μια φορά, μόλις εμφανιστεί ο συγκεκριμένος ασφαλιστικός κίνδυνος.

1. Συντάξεις ονομάζονται οι περιοδικές χρηματικές παροχές, που συμπληρώνουν για μεγάλα διαστήματα τη μερική ή πλήρη απώλεια του εισοδήματος. Οι παροχές των συντάξεων αντιπροσωπεύουν το 70-75% των εξόδων των κοινωνικών ασφαλίσεων στη χώρα μας. Τα είδη συντάξεων είναι : γήρατος, αναπηρίας (αναπηρία, επαγγελματική ασθένεια ή εργατικό ατύχημα) και θανάτου.
2. Επιδόματα είναι οι περιοδικές χρηματικές παροχές, που επιδιώκουν την αναπλήρωση της απώλειας εισοδήματος από ανικανότητα εργασίας, τη συνδρομή στην άρση της ανικανότητας αυτής ή την κάλυψη δαπανών από ασφαλιστικούς κινδύνους. Σε αντίθεση με τις συντάξεις, έχουν περιορισμένη, συνήθως, χρονική διάρκεια, όπως άλλωστε και οι αντίστοιχοι κίνδυνοι.
Τα επιδόματα είναι :α) ασθενείας, β) μητρότητας, γ)αναπροσαρμογής, δ) ανεργίας, ε) οικογενειακών βαρών και στ) στράτευσης.

Εφάπαξ χρηματικές παροχές

Σε αυτές περιλαμβάνονται :α) βοηθήματα γάμου και τοκετού, β) έξοδα κηδείας, γ) δάνεια αυτοστέγασης, δ) βοήθημα για απώλεια θέσης εργασίας και ε) αποζημίωση για καταστροφή αγροτικής παραγωγής.

Παροχές σε Είδος

Σε αυτές περιλαμβάνονται : α) Υγειονομική προστασία, η οποία αποτελείται από την ιατρική, νοσοκομειακή και φαρμακευτική περίθαλψη⁶².

Στον Κοινωνικό Προϋπολογισμό έτους 2000 περιλαμβάνονται τα κατωτέρω ποσά για χορήγηση παροχών:

Παροχές Συντάξεων		14.503.735.876,74 ευρώ
Από τους Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης	10.900.176.082,17	
Από τους Φορείς Λοιπών Υπουργείων	859.612.619,22	
Από το Δημόσιο	2.743.947.175,35	
Παροχές Ασθενείας		3.785.596.478,36 ευρώ
Από τους Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης	3.219.392.516,51	
Από τους Φορείς Λοιπών Υπουργείων	85.432.135,00	
Από το Δημόσιο	471.900.220,10	
Από τις Υπηρεσίες Ασφάλισης	8.871.606,75	
Παροχές Πρόνοιας		967.568.598,68 ευρώ
Από τους Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης	698.823.184,15	
Από τους Φορείς Λοιπών Υπουργείων	268.745.414,53	
Λοιπές Παροχές		1.013.892.883,35 ευρώ
Από τους Φορείς Λοιπών Παροχών του ΥΕΚΑ	1.013.892.883,35	
	ΣΥΝΟΛΟ	20.270.793.837,12 ευρώ

Για συντάξεις διατέθηκε το οικονομικό έτος 2000 από τους Ασφαλιστικούς Οργανισμούς του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ποσό μεγαλύτερο από αυτό που διατέθηκε το οικονομικό έτος 1999, κατά 4.407.184 χιλ. ΕΥΡΩ.

Οι λόγοι είναι οι κατωτέρω:

- Ο αριθμός αυτών που συνταξιοδοτήθηκαν κατά τη διάρκεια του έτους 2000 προβλέπεται μεγαλύτερος από τον αριθμό αυτών που συνταξιοδοτήθηκαν το έτος 1999, λόγω της συνήθους αύξησης από χρόνο σε χρόνο του αριθμού των συνταξιούχων.
- Η μέση μηνιαία σύνταξη προβλέπεται σε πολλές περιπτώσεις ανώτερη από τη μέση μηνιαία σύνταξη του έτους 1999, λόγω αύξησής της από την είσοδο νέων συνταξιούχων των οποίων η σύνταξη υπολογίζεται κατά

⁶² Γ. Δ. Σκουτέλης, *Κοινωνικές Ασφαλίσεις: Ανάπτυξη και κρίση*, Κέντρο Κοινωνικών Επιστημών Υγείας, Αθήνα 1990, σ. 45-46-47

κανόνα με βελτιωμένες προϋποθέσεις, σε σύγκριση προς τους παλαιούς συνταξιούχους.

- Η αύξηση που πραγματοποιείται στους μισθούς επηρεάζει ανάλογα και τις συντάξεις σημαντικού αριθμού συνταξιούχων, λόγω της αναπροσαρμογής τους που επιβάλλεται σύμφωνα με το νέο μισθολόγιο.

- Η άμεση αύξηση των συντάξεων που πραγματοποιήθηκε και προγραμματίστηκε. Το ύψος των συντάξεων εξαρτάται κυρίως από το ύψος του μισθού που υπόκειται σε εισφορές ή το ποσό στο οποίο γίνονται κρατήσεις και τα έτη ασφάλισης επίσης δε και από την κατηγορία του κινδύνου που αντιμετωπίζει αυτή. Το ύψος των συντάξεων κάθε κατηγορίας ποικίλλει μεταξύ των διαφόρων φορέων, αλλά και σε κάθε οργανισμό εξαρτάται από τη συνδρομή διαφόρων προϋποθέσεων.

Ο υπολογισμός του κονδυλίου του Κοινωνικού Προϋπολογισμού για συντάξεις, στις οποίες περιλαμβάνονται οι καταβαλλόμενες τακτικές συντάξεις των δώδεκα μηνών, τα δώρα εορτών Χριστουγέννων και Πάσχα και το επίδομα αδειας, έγινε με βάση:

- Τον αριθμό των υφισταμένων συνταξιούχων καθώς και των νέων που συνταξιοδοτήθηκαν κατά το έτος 2000.

- Το ποσό των μηνιαίων συντάξεων και των προβλέψεων για βελτίωση των παροχών. Η συνταξιοδοτική προστασία απορροφά το μεγαλύτερο μέρος της δαπάνης για παροχές των φορέων κοινωνικής ασφάλισης που υπάγονται στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και καλύπτει το 69,87% του συνόλου των εξόδων.

ΠΑΡΟΧΕΣ ΚΥΡΙΑΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

A) Παροχές από φορείς ΓΓΚΑ	9.337.115 χιλ. ΕΥΡΩ
B) Παροχές από Φορείς Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας	488.572 χιλ. ΕΥΡΩ
Γ) Παροχές από το Δημόσιο	2.743.947 χιλ. ΕΥΡΩ

ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΡΟΧΩΝ **12.569.634 χιλ. ΕΥΡΩ**

ΠΑΡΟΧΕΣ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

A) Παροχές από Φορείς ΓΓΚΑ	1.563.061 χιλ.ΕΥΡΩ
B) Παροχές από φορείς Υπουργείου Εθνικής Άμυνας	118.362 χιλ.ΕΥΡΩ
Γ)Παροχές από Φορείς υπουργείου Οικονομικών	252.678 χιλ.ΕΥΡΩ

ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΡΟΧΩΝ **14.503.735 χιλ.ΕΥΡΩ**

Παροχές Ασθενείας

Το ποσό που διατέθηκε κατά το έτος 2000 για παροχές ασθενείας από τους φορείς κοινωνικής ασφάλισης που υπάγονται στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ανέρχεται στο ποσό των 3.219.392 χιλ. ΕΥΡΩ και αντιστοιχεί στο 20,63% του συνόλου των εξόδων τους.

Από το ποσό αυτό, 2.904.364 χιλ. ΕΥΡΩ προορίζονται για τις παρακάτω παροχές ασθενείας σε είδος:

• Ιατρική Περίθαλψη	χιλ.ΕΥΡΩ	495.908
• Φαρμακευτική Περίθαλψη	«	943.492
• Νοσοκομειακή Περίθαλψη	«	1.129.733
• Οδοντιατρική Περίθαλψη	«	33.102
• Πρόσθετη Περίθαλψη	«	236.992
• Λοιπές Παροχές	«	65.137

Και 315.028 χιλ. ΕΥΡΩ προορίζονται για τις παρακάτω παροχές ασθενείας σε χρήμα:

• Επίδομα Ασθενείας	χιλ. ΕΥΡΩ	105.775
• Επίδομα Ατυχημάτων	«	15.681
• Επίδομα Φυματίωσης	«	1.841
• Επίδομα Λουτροθεραπείας	«	29.574
• Επίδομα Μητρότητας και Τοκετού	«	86.514
• Βοήθημα θανάτου και έξοδα κηδείας	«	39.905
• Λοιπές Παροχές	«	35.735

Παροχές ασθενείας σε είδος χορηγούν όλοι οι φορείς ασθενείας, ενώ παροχές σε χρήμα ορισμένοι φορείς. Η έκταση των παροχών ασθενείας διαφέρει κατά φορέα.

Οι παροχές ασθενείας των φορέων που υπάγονται στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων παρουσιάζονται αυξημένες κατά το έτος 2000 σε σχέση με το έτος 1999 κατά 238.280χιλ. ΕΥΡΩ.

Στη φαρμακευτική περίθαλψη δεν περιλαμβάνεται η συμμετοχή των ασφαλισμένων στις σχετικές δαπάνες.

Παροχές Πρόνοιας

Το ποσό που διατέθηκε κατά το έτος 2000 για παροχές πρόνοιας από τους φορείς κοινωνικής ασφάλισης που υπάγονται στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ανέρχεται στο ποσό των 698.826χιλ.ΕΥΡΩ και αντιπροσωπεύουν το 4,48% του συνόλου των εξόδων τους.

Το ποσό του εφάπαξ βοηθήματος που χορηγείται από τους φορείς κοινωνικής ασφάλισης διαφέρει κατά οργανισμό και εξαρτάται από τις

διατάξεις κάθε φορέα, το ύψος των αποδοχών των ασφαλισμένων, το χρόνο ασφάλισης κ.λ.π.

Οι παροχές πρόνοιας των φορέων που υπάγονται στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων παρουσιάζονται αυξημένες κατά το έτος 2000 σε σχέση με το έτος 1999 κατά 77.872χιλ. ΕΥΡΩ.

Η αύξηση αυτή οφείλεται αφενός στο ότι για τη χορήγηση εφάπαξ βοηθημάτων κατά το οικονομικό έτος 2000 υπολογίστηκε ποσό 411.671χιλ. ΕΥΡΩ έναντι 380.314χιλ. ΕΥΡΩ του προηγούμενου οικονομικού έτους 1999 και αφετέρου ότι υπολογίστηκε για τη χορήγηση του ΕΚΑΣ ποσό 255.821χιλ.ΕΥΡΩ κατά το έτος 2000 έναντι 203.431χιλ.ΕΥΡΩ του προηγούμενου οικονομικού έτους 1999⁶³.

5.1 ΟΙ ΠΑΡΟΧΕΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΣΤΟΝ ΔΗΜΟΣΙΟ ΤΟΜΕΑ

5.1.1 ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ

Υπεύθυνος φορέας για την Υγειονομική περίθαλψη των τακτικών εν ενεργεία δημοσίων υπαλλήλων, των συνταξιούχων του Δημοσίου και των εξαρτημένων μελών τους είναι η Διεύθυνση Υγειονομικής Περίθαλψης του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας.

Οι αρμοδιότητες της είναι περίπου οι ίδιες με εκείνες που κάθε ασφαλιστικός φορέας έχει, χωρίς όμως στην ουσία να αποτελεί νομικά, οργανωτικά και διοικητικά αυτόνομο ταμείο.

Αυτό από μόνο του αποτελεί ένα σημαντικό πρόβλημα. Σε περιφερειακό επίπεδο η αρμοδιότητα της υγειονομικής περίθαλψης του Δημοσίου ανήκει στις αντίστοιχες διευθύνσεις των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων.

Η Κεντρική Διεύθυνση που ανήκει στο Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας συγκροτείται από τα παρακάτω τμήματα: της Ανοικτής και Κλειστής

⁶³ (βλ. σχετικά) Προϋπολογισμός 2000, *Εισηγητική Έκθεση Οικονομικού Έτους 2000*

Περίθαλψης, της Περίθαλψης στο εξωτερικό και του Μητρώου Ασφαλισμένων και Παρακολούθησης Πιστώσεων.

Τα τμήματα αυτά στελεχώνονται σήμερα από 5 υπαλλήλους πανεπιστημιακής εκπαίδευσης και 11 μέσης εκπαίδευσης. Σε νομαρχιακό επίπεδο (54 νομαρχίες) λειτουργούν επίσης τμήματα νοσοκομειακής, εξωνοσοκομειακής και φαρμακευτικής περίθαλψης και υγειονομικές επιτροπές που γνωματεύουν για μια σειρά θεμάτων που έχουν σχέση με την υγειονομική περίθαλψη των δημοσίων υπαλλήλων.

Δικαιούχοι περίθαλψης του Δημοσίου ήταν αρχικά οι εν ενεργεία τακτικοί δημόσιοι υπάλληλοι, οι υπάλληλοι ΝΠΔΔ και τα εξαρτώμενα μέλη των οικογενειών τους⁶⁴. Τα μέλη οικογενείας του ασφαλισμένου ή συνταξιούχου στις σχέσεις τους με τον Ασφαλιστικό Οργανισμό είναι τρίτα πρόσωπα υπέρ των οποίων δημιουργούνται δικαιώματα εκ της σχέσεως του άμεσα ασφαλισμένου με τον φορέα. Η ασφαλιστική σχέση που δημιουργείται με τον Ασφαλιστικό Οργανισμό είναι μια ιδιότυπη δημοσίου δικαίου σχέση ή σύμφωνα με άλλους μια σύμβαση η οποία επιβάλλεται αναγκαστικά εκ του νόμου.

Για τα μέλη οικογενείας ασφαλισμένων ή συνταξιούχων του δημοσίου ή συνταξιοδοτικού καθεστώτος εξομοιούμενου με αυτό των δημοσίων υπαλλήλων (π.χ. τακτικοί υπάλληλοι ΝΠΔΔ) υφίσταται επίσης εκτεταμένη προστασία για όλους τους ασφαλιστικούς κινδύνους.

Συγκεκριμένα:

1. **Ασθένεια:** Η σύζυγος και τα παιδιά ασφαλισμένου ή συνταξιούχου του δημοσίου τομέα καλύπτεται για ασθένεια εφόσον δεν είναι η ίδια ασφαλισμένη λόγω απασχόλησης σε άλλο φορέα.

Τα παιδιά ασφαλίζονται με τις ίδιες προϋποθέσεις, όπως και στο ΙΚΑ. Δηλαδή μέχρι τα 18 και αν σπουδάζουν μέχρι το 26^ο έτος της ηλικίας τους.

⁶⁴ (βλ. σχετικά) ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ, ΤΕΙ Αθηνών, Σχολή Διοίκησης και Οικονομίας, Τμήμα ΔΜΥΠ, Θέμα: *Ανάλυση, μελέτη των εισφορών, των παροχών και της δομής των κλάδων ασθένειας του ΤΕΒΕ και του Δημοσίου*, Σπουδαστής, Κραβαρίτης Στέργιος, Εις. Καθ. Πολύζος Νικόλαος, Αθήνα 1997

Επιπλέον, ασφαλιζονται και τα ανίκανα προς εργασία παιδιά χωρίς όριο ηλικίας.

2. **Επιδόματα:** Στον εργαζόμενο του δημόσιου τομέα και που ασφαρίζεται στο δημόσιο καταβάλλονται οικογενειακά επιδόματα για σύζυγο και παιδιά, ο υπολογισμός των οποίων γίνεται με ενιαίο τρόπο για όλους του δημόσιους υπαλλήλους.

Δηλαδή δεν αποτελούν προσαύξηση μισθού, εάν και οι δυο σύζυγοι εργάζονται στο δημόσιο τομέα τα επιδόματα καταβάλλονται σε έναν από τους δύο μετά από δική τους επιλογή.

3. **Συντάξεις:** Ο συνταξιούχος του δημόσιου τομέα λόγω γήρατος, εφόσον έχει προστατευόμενα μέλη, δικαιούται επίσης οικογενειακά επιδόματα με τις ίδιες προϋποθέσεις του εν ενεργεία υπαλλήλου.

Σε περίπτωση θανάτου του πατέρα ασφαλισμένου ή συνταξιούχου τα μέλη της οικογένειας (σύζυγος, παιδιά) δικαιούνται σύνταξη λόγω θανάτου εφόσον δεν λαμβάνουν δική τους σύνταξη από το δημόσιο. Στην περίπτωση που η σύζυγος εργάζεται και υπάρχει συρροή μισθού και σύνταξης η νομοθεσία προβλέπει εναλλακτικές λύσεις.

Καλύπτεται επίσης από την συνταξιοδοτική ανωτέρω νομοθεσία και η περίπτωση συνταξιοδότησης των μελών οικογενείας λόγω ατυχήματος στην υπηρεσία του προστάτου της οικογενείας δημοσίου υπαλλήλου.

4. **Ειδικά Μέτρα:** Η ασφαλισμένη στο δημόσιο τομέα μητέρα απολαμβάνει ειδικής προστασίας.
5. Τέλος και τα επιδόματα παραπληγίας, τοκετού καταβάλλονται στα μέλη της οικογένειας των ασφαλισμένων και συνταξιούχων του δημόσιου τομέα.

Εν κατακλείδι θα πρέπει να συμπληρώσουμε ότι σχεδόν στο σύνολό τους οι Ασφαλιστικοί Οργανισμοί προβλέπουν για τα παιδιά των ασφαλισμένων και συνταξιούχων του την παραμονή τους σε ειδικά παραθεριστικά κέντρα (κατασκηνώσεις) για τη θερινή περίοδο.

Πρόκειται για ειδική παροχή, η οποία εντάσσεται στο γενικό πλαίσιο της κοινωνικής προστασίας που παρέχουν οι Ελληνικοί Ασφαλιστικοί Οργανισμοί⁶⁵.

Σταδιακά σε αυτούς προστέθηκαν μια σειρά από άλλες επαγγελματικές κατηγορίες και πιο συγκεκριμένα οι πολιτικοί και στρατιωτικοί συνταξιούχοι, οι άνδρες των σωμάτων ασφαλείας, οι ανάπηροι και τα θύματα πολέμου, ένα μέρος από τους συνταξιούχους του ΟΣΕ και των ΕΛΤΑ, οι εν ενεργεία και συνταξιούχοι αγροφύλακες και οι λογοτέχνες και καλλιτέχνες στους οποίους απονεμήθηκε τιμητική σύνταξη.

Επίσης περιλαμβάνονται τα μέλη των οικογενειών των παραπάνω κατηγοριών, τα οποία δεν είναι άμεσα ή έμμεσα ασφαλισμένα σε άλλο φορέα.

Οι δημόσιοι υπάλληλοι καλύπτονται μέσα από ένα ευρύ φάσμα παροχών νοσοκομειακής και εξωνοσοκομειακής περίθαλψης. Στην νοσοκομειακή περίθαλψη η κάλυψη είναι πλήρης και γίνεται κυρίως από τα νοσοκομεία του ΕΣΥ (ΠΕΣΥ) και μερικώς από συμβεβλημένες ιδιωτικές κλινικές

Σε περιπτώσεις που η ασθένεια δεν μπορεί να αντιμετωπισθεί στην Ελλάδα, τότε υπάρχει κάλυψη εξόδων μεταφοράς και περίθαλψης του ασθενή σε νοσοκομείο του εξωτερικού. Η εξωνοσοκομειακή περίθαλψη περιλαμβάνει επισκέψεις, ένα πολύ μεγάλο αριθμό από συμβεβλημένους γιατρούς ειδικότητων οι οποίοι αμείβονται κατά πράξη και σύμφωνα με το κρατικό τιμολόγιο.

Καλύπτονται ακόμη φάρμακα, ακτινοδιαγνωστικές και παρακλινικές εξετάσεις, φυσιοθεραπείες, καθώς και αρκετά είδη πρόσθετα της περίθαλψης όπως, ακουστικά βαρηκοΐας, αναπηρικά αμαξίδια κ.λ.π. Δεν καλύπτονται γυαλιά οράσεως.

⁶⁵ Τ. Δουλκέρη, (επιμ.), *Η κοινωνική Ασφάλιση στην Ελλάδα*, εκδόσεις Παπαζήσης, Αθήνα 1993, σ. 157-158-159

Οι καλύψεις αυτές γίνονται βάσει προκαθορισμένου τιμολογίου αλλά ο υπερβολικά μεγάλος αριθμός των συμβεβλημένων γιατρών και η απουσία ουσιαστικού ελέγχου οδηγούν σε εκτεταμένες καταστρατηγήσεις, ιδιαίτερα από τους γιατρούς.

Για την Οδοντιατρική περίθαλψη επιτρέπεται η προσφυγή σε οποιοδήποτε ιδιώτη οδοντίατρο και στη συνέχεια η επιστροφή από το ταμείο στον ασφαλισμένο μέρους μόνο των χρημάτων που ο ίδιος κατέβαλε στον οδοντίατρο. Πιο συγκεκριμένα οι άμεσα ασφαλισμένοι αποζημιώνονται από το ταμείο τους για εργασίες θεραπευτικής οδοντιατρικής, όπως σφραγίσματα, απονευρώσεις, κ.λ.π με βάση το κρατικό τιμολόγιο, ενώ για προσθετικές εργασίες όπως, γέφυρες, τους επιστρέφεται το 50% του κρατικού τιμολογίου.

Το ίδιο καθεστώς ισχύει και για τους έμμεσα ασφαλισμένους όσον αφορά τις θεραπευτικές εργασίες. Στα είδη πρόσθετης περίθαλψης καλύπτεται ένα μέρος μόνο της δαπάνης και στα φαρμακεία υπάρχει 25% συμμετοχή του ασθενή στο κόστος, πλην ορισμένων εξαιρέσεων στις οποίες η συμμετοχή είναι 10% ή και μηδενική, όπως ακριβώς συμβαίνει και στα υπόλοιπα ταμεία.

Τα έσοδα του Ταμείου υγείας Δημοσίων Υπαλλήλων προέρχονται αποκλειστικά από τον κρατικό προϋπολογισμό, παρά το γεγονός ότι υπάρχουν οι εισφορές των ασφαλισμένων και συνταξιούχων, το ύψος των οποίων ανέρχεται 2,55% επί του ακαθάριστου μισθού ή της σύνταξής τους. Τα ποσά των εισφορών αυτών συγκεντρώνονται στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους με τη μορφή δημοσίου εσόδου. Το 1994 υπήρχε πρόβλεψη στον κρατικό προϋπολογισμό για συνολική επιχορήγηση του Ταμείου Πρόνοιας Δημοσίων Υπαλλήλων ύψους 189δισ. Δρχ.

Οι δαπάνες για ιατροφαρμακευτική περίθαλψη των δημοσίων υπαλλήλων αυξήθηκαν την πενταετία 1989-1994 κατά 263% αφού από 32,5δισ. Το 1989 έφτασαν περίπου στα 118δισ. Το 1994. Η μέση ετήσια αύξηση ήταν περίπου της τάξεως του 30%, που σε καμία περίπτωση δεν δικαιολογείται ούτε από την αύξηση των τιμών, ούτε βέβαια από την αύξηση του αριθμού των ασφαλισμένων.

Οι μεγαλύτερες αυξήσεις που αγγίζουν τα όρια του παραλογισμού εμφανίζονται στην εξωνοσοκομειακή περίθαλψη και πιο συγκεκριμένα στις επισκέψεις, τις παρακλινικές εξετάσεις και τα φάρμακα, όπου η ποσοστιαία αύξηση στην πενταετία είναι 300%, 310% και 18% αντίστοιχα. Αυτές οι αδικαιολόγητες αυξήσεις αποδίδονται σε μεγάλο βαθμό στην πλήρη ασυδοσία που επικρατεί στο χώρο, εκ μέρους ιδιαίτερα των γιατρών, αλλά εν μέρει και των ασθενών. Οι αυξήσεις αντίθετα στη νοσοκομειακή περίθαλψη, επειδή δεν υπάρχουν λόγοι ούτε για προκλητή ζήτηση, ούτε για καταστρατηγήσεις, είναι λογική και ακολουθεί περίπου τις αυξήσεις της τιμής των νοσηλίων.

Η υγειονομική κάλυψη των Δημοσίων Υπαλλήλων, έτσι όπως σήμερα παρέχεται ίσως αποτελεί το πλέον δαπανηρό σύστημα περίθαλψης στη χώρα μας και οι κατά κεφαλή επισκέψεις και ακτινοδιαγνωστικές εξετάσεις των ασφαλισμένων του δημοσίου σε γιατρούς της εξωνοσοκομειακής περίθαλψης αποτελούν σίγουρα παγκόσμιο ρεκορ.

Είναι γνωστό ότι οι γιατροί αμείβονται κατά πράξη και σύμφωνα με το κρατικό τιμολόγιο που σήμερα είναι μόλις 2.200δρχ. ανά επίσκεψη και 2.800δρχ. για επίσκεψη κατ' οίκον. Οι περισσότεροι συμβεβλημένοι γιατροί στην προσπάθειά τους να αυξήσουν τα εισοδήματά τους, κόβουν από το βιβλιάριο ασθενείας του ασφαλισμένου δύο ή και τρεις αποδείξεις και αναφέρουν ότι οι μισές από αυτές έγιναν κατ' οίκον ή τέλος αναγράφουν και κάποιες επιπλέον ιατρικές πράξεις τις οποίες ουδέποτε πρόσφεραν στον ασθενή, με αποκλειστικό σκοπό να αυξήσουν τις αμοιβές τους⁶⁶.

ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ

ΕΙΔΗ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ

Α) ΓΗΡΑΤΕΙΩΝ

⁶⁶ (βλ. σχετικά) ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ, ΤΕΙ ΑΘΗΝΩΝ, Σχολή Διοίκησης και Οικονομίας, Τμήμα ΔΜΥΠ, Θέμα: *Ανάλυση, μελέτη των εισφορών, των παροχών και της δομής των κλάδων ασθενείας του ΤΕΒΕ και του Δημοσίου*, Σπουδαστής, Κραβαρίτης Στέργιος, Εισ. Καθ. Πολύζος Νικόλαος, Αθήνα 1997

Τρεις βασικές προϋποθέσεις υπάρχουν για να χορηγηθεί σύνταξη γηρατειών: 1) Η συμπλήρωση του ορίου ηλικίας, 2) Η διαδρομή ορισμένου χρόνου ασφάλισης και 3) Η διακοπή της επαγγελματικής δραστηριότητας

Β) ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ

Βασικές προϋποθέσεις για σύνταξη αναπηρίας είναι: 1) Ο κίνδυνος της αναπηρίας, 2) Ορισμένος πρόσφατος ασφαλιστικός δεσμός και 3) Η ανικανότητα για εργασία.

Γ) ΘΑΝΑΤΟΥ

Βασικές προϋποθέσεις είναι: 1) Στο θάνατο προστάτη οικογενείας, 2) Σε ορισμένο πρόσφατο ασφαλιστικό δεσμό και 3) Στην ύπαρξη προστατευόμενων προσώπων⁶⁷.

Οι κύριες αλλαγές που επέρχονται ως προς τις παροχές που απολαμβάνουν οι ασφαλισμένοι στο σύστημα Κοινωνικής Ασφάλισης στον δημόσιο και ευρύτερο δημόσιο τομέα είναι:

A) Η συνταξιοδότηση όλων όσων προσλήφθηκαν από το 1993 και μετά στα 65 χρόνια της ηλικίας τους και με τη συμπλήρωση 35 χρόνων εργασίας, και

B) Η σταδιακή προσαρμογή μέσα στην επόμενη δεκαετία του ποσού της σύνταξης το οποίο αντιστοιχεί με το 70% του συντάξιμου μισθού.

Με τις διατάξεις του προτεινόμενου άρθρου 1 του νέου νόμου, επέρχονται στην συνταξιοδοτική νομοθεσία του δημοσίου οι αναγκαίες επεμβάσεις ώστε να αντιμετωπισθούν τα προβλήματα που ανακύπτουν από τη μετάβαση στο νέο ασφαλιστικό σύστημα που θα ισχύσει για τους δημοσίους υπαλλήλους, γενικά, που θα εξέλθουν της υπηρεσίας από 01.01.2008 και μετά⁶⁸.

⁶⁷ Κ. Κρέμαλη, *Δίκαιο κοινωνικών ασφαλίσεων*, Νομικές Εκδόσεις, Σάκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 1985 σ. 316-318-319

⁶⁸ ΦΕΚ, 3029/2002, *Μεταρρύθμιση του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης*, αριθ. Φύλλου 160, Ιούλιος 2002

Το όριο ηλικίας αποτελεί στοιχείο «εκ των ουκ άνευ» για την καταβολή της σύνταξης (πλην ορισμένων εξαιρέσεων), όχι όμως και για τη θεμελίωση του δικαιώματος σε σύνταξη. Το όριο κλιμακώνεται ανάλογα με το χρόνο εισόδου του υπαλλήλου στο Δημόσιο (προ ή μετά της 1.01.1983), της χρονολογίας συνταξιοδότησης (προ ή μετά της 1.01.1998) και του φύλου. Επιπλέον για τις γυναίκες τα όρια συνταξιοδότησης επηρεάζονται και από την οικογενειακή κατάσταση.

Τα όρια ηλικίας δεν έχουν εφαρμογή, μεταξύ άλλων, για τις εξής κατηγορίες:

A) Για τους δικαστικούς λειτουργούς, το κύριο προσωπικό του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και τους στρατιωτικούς.

B) Για όλους όσοι:

- ✓ Απολύονται της υπηρεσίας λόγω σωματικής ή διανοητικής ανικανότητας, είτε αυτή οφείλεται στην υπηρεσία είτε όχι.
- ✓ Είναι παντελώς τυφλοί, παραπληγικοί, τετραπληγικοί ή πάσχουν από μεσογειακή ή μικροδρεπανοκυτταρική αναιμία.
- ✓ Απολύονται χωρίς δική τους υπαιτιότητα.
- ✓ Ανήκουν στο προσωπικό φύλαξης καταστημάτων κράτησης που απασχολείται με την επίβλεψη και φύλαξη κρατουμένων, ή είναι παιδονόμοι του Ιδρύματος Αγωγής Ανηλίκων.
- ✓ Ανήκουν στις γυναίκες και στους χήρους ή διαζευγμένους υπαλλήλους που έχουν τρία (3) παιδιά.

- ✓ Έχουν διοριστεί μέχρι 31.12.1982 και έχουν συμπληρώσει, μετά τη θεμελίωση του συνταξιοδοτικού δικαιώματος, 7ετή πλήρη πραγματική συντάξιμη υπηρεσία. Πρόκειται για τους υπαλλήλους που θα παραμείνουν στην υπηρεσία επτά χρόνια μετά την κατά περίπτωση συμπλήρωση του συντάξιμου χρόνου ή έχουν συμπληρώσει την επταετία ή τη συμπληρώνουν με το χρόνο που διανύθηκε στην ασφάλιση του ΙΚΑ ή άλλου φορέα κύριας ασφάλισης (ΤΕΒΕ) για εργασία εκτός Δημοσίου ή ΝΠΔΔ, ο οποίος αναγνωρίζεται με εξαγορά κατά τις διατάξεις του ν.1405/83. Έτσι, ο υπάλληλος που έχει 25ετή συντάξιμη υπηρεσία και 7ετή ασφάλιση στο ΙΚΑ, πριν αποκτήσει την δημοσιοϋπαλληλική ιδιότητα μπορεί να συνταξιοδοτηθεί, διαφόρων ηλικίας. Αν έχει λιγότερα από τα επτά, τα συμπληρώνει με την παραμονή του στην υπηρεσία στη συνέχεια της 25ετούς υπηρεσίας.

- ✓ Ανάλογη είναι και η ρύθμιση για τις γυναίκες. Για παράδειγμα η γυναίκα υπάλληλος που συμπλήρωσε τα 17,5 συντάξιμα έτη το έτος 1997 και έχει 7ετή επιπλέον συντάξιμη υπηρεσία ή ισόχρονη αναγνωρισθείσα ασφάλιση για εργασία εκτός Δημοσίου, δεν απαιτείται να συμπληρώσει και το όριο ηλικίας.

- ✓ Ωστόσο, με εξαίρεση τις μητέρες με άγαμα παιδιά και τις έγγαμες γυναίκες (με ή χωρίς παιδιά) που συμπλήρωσαν τη 15ετία μέχρι 31.12.1992, για τους λοιπούς δημόσιους υπαλλήλους που θεμελίωσαν δικαίωμα σύνταξης μετά την 1.01.1998 (άνδρες-γυναίκες), η 7ετής επιπλέον συντάξιμη υπηρεσία ή ασφάλιση αυξάνεται κατά ένα εξάμηνο για κάθε ημερολογιακό έτος από 1.01.1998 και μέχρι να συμπληρωθούν τα δέκα (10) έτη.

Δεν αποκλείεται η συμπλήρωση του ορίου ηλικίας και της συντάξιμης υπηρεσίας να μη συμπέσουν χρονικώς. Μπορεί το ένα να προηγηθεί του άλλου.

Εάν η συμπλήρωση της ηλικίας προηγηθεί της συμπλήρωσης της απαιτούμενης συντάξιμης υπηρεσίας, ο υπάλληλος οφείλει να παραμείνει στην υπηρεσία μέχρι να πληρωθούν οι προϋποθέσεις για τη θεμελίωση.

Σε αντίθετη περίπτωση, εάν η συντάξιμη υπηρεσία συμπληρώνεται πριν το όριο ηλικίας, ο υπάλληλος έχει τη δυνατότητα να επιλέξει μια από τις επόμενες τρεις λύσεις:

A) Να αποχωρήσει από την υπηρεσία με παραίτηση και να ζητήσει τον κανονισμό της σύνταξης που δικαιούται.

Σε αυτή τη περίπτωση η καταβολή του ποσού θα ανασταλεί μέχρι να συμπληρώσει ο ενδιαφερόμενος το προβλεπόμενο όριο ηλικίας, οπότε η σύνταξη καταβάλλεται αναπροσαρμοσμένη με τις χορηγηθείσες, στο μεταξύ προσαυξήσεις.

Κατά τη διάρκεια της αναστολής, ο ενδιαφερόμενος μπορεί, αν το επιθυμεί, να διατηρήσει το δικαίωμα υγειονομικής περίθαλψης από το Δημόσιο.

Παράλληλα, αναστέλλεται και η καταβολή της επικουρικής σύνταξης από τα Ταμεία Αρωγής ή άλλα επικουρικά Ταμεία, καθώς επίσης και το μέρος του Μετοχικού Ταμείου, όχι όμως και η καταβολή της εφάπαξ αποζημίωσης που δικαιούται ο υπάλληλος από το ΤΠΔΥ ή άλλο όμοιο Ταμείο.

B) Να παραμείνει στην υπηρεσία μέχρι να συμπληρώσει και το όριο ηλικίας. Εάν, εν τω μεταξύ, επέλθουν αλλαγές στην προσωπική ή στην οικογενειακή κατάσταση του υπαλλήλου, αυτές δεν θίγουν το δικαίωμα σε σύνταξη που θεμελιώθηκε σε δεδομένη χρονική στιγμή του παρελθόντος.

Η διάταξη αφορά ειδικότερα τις γυναίκες. Μητέρα με 15ετή συντάξιμη υπηρεσία και άγαμο παιδί, με την περαιτέρω παραμονή της στην υπηρεσία για τη συμπλήρωση του ορίου ηλικίας ή της 7ετίας, για την οποία γίνεται λόγος πιο πάνω ή για οποιαδήποτε άλλη αιτία, δεν χάνει το δικαίωμα σε σύνταξη, έστω και αν κατά την αποχώρησή της από την υπηρεσία το παιδί ήλθε σε γάμο ή η ίδια κατέστη χήρα ή πήρε διαζύγιο.

Γ) Να παραμείνει στην υπηρεσία και μετά τη συμπλήρωση του ορίου ηλικίας για συνταξιοδότηση, εφόσον δεν υπάρχει λόγος υποχρεωτικής εξόδου από αυτήν.

Σε αυτή τη περίπτωση τυχόν αλλαγές στην προσωπική ή στην οικογενειακή κατάσταση της υπαλλήλου, ακόμη κι αν επέλθουν μετά τη συμπλήρωση του ορίου ηλικίας για συνταξιοδότηση, δεν θίγουν τη θεμελίωση του συνταξιοδοτικού δικαιώματος.

ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ ΜΕ ΤΡΙΑ (3) ΠΑΙΔΙΑ

Γι' αυτή την κατηγορία δημοσίων υπαλλήλων, κατ' εξαίρεση, εφόσον είναι χήροι ή διαζευγμένοι κι αν με δικαστική απόφαση έχουν την επιμέλεια των ανηλίκων ή ανίκανων παιδιών, αρκεί εικοσαετής πλήρης πραγματική συντάξιμη υπηρεσία, ανεξάρτητα από το χρόνο πρόσληψής τους (ν.1976/91).

Όμοια διάταξη θεσπίστηκε και για τους στρατιωτικούς υπαλλήλους.

Ως προς τις γυναίκες, δεν ενδιαφέρει η ηλικία των παιδιών ή η οικογενειακή τους κατάσταση (έγγαμα ή άγαμα) ούτε εάν ασκούν κάποιο επάγγελμα. Επίσης, ο νόμος δεν διαχωρίζει το δικαίωμα από την ηλικία της μητέρας ή την οικογενειακή της κατάσταση.

Το ίδιο δικαίωμα παρέχεται και στον πατέρα με 20ετή προϋπηρεσία, αν είναι χήρος με τρία παιδιά ή διαζευγμένος με τρία παιδιά. Στην περίπτωση του διαζευγμένου απαιτείται επιπροσθέτως τα παιδιά να είναι ανήλικα ή ανίκανα και ο διαζευγμένος να έχει την επιμέλειά τους με δικαστική απόφαση.

ΜΕΙΩΜΕΝΗ ΣΥΝΤΑΞΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ

Όσοι θεμελίωσαν δικαίωμα σε σύνταξη μετά την 01.01.1998, μπορεί να καταβληθεί μειωμένη μετά τη συμπλήρωση του 55^{ου} έτους για τις γυναίκες ή του 60ου για τους άνδρες.

Η μείωση υπολογίζεται στο 1/200 της πλήρους σύνταξης που θα δικαιούταν ο ασφαλισμένος, με τη Συντάξιμη Υπηρεσία που είχε, για κάθε μήνα που υπολείπεται από την έναρξη καταβολής μέχρι τη συμπλήρωσή της⁶⁹.

ΣΥΝΤΑΞΙΜΟΣ ΜΙΣΘΟΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ

Ως ασφαλιστικές αποδοχές με βάση τις οποίες υπολογίζεται η σύνταξη νοείται το σύνολο των αποδοχών του υπαλλήλου που έχουν υποβληθεί σε κράτηση για κύρια σύνταξη⁷⁰.

Συντάξιμος μισθός επί του οποίου υπολογίζεται η σύνταξη, αποτελεί το 80% του μηνιαίου μισθού ενέργειας που έπαιρνε ο δημόσιος υπάλληλος κατά τον τελευταίο μήνα εξόδου του από την υπηρεσία.

Ο κώδικας πολιτικών και στρατιωτικών συντάξεων προχωρεί σε περαιτέρω εξειδίκευση και ορίζει ότι ο μισθός για τον προσδιορισμό του 80% νοείται ο βασικός μισθός του Μισθολογικού Κλιμακίου που έφερε ο υπάλληλος κατά την έξοδό του από την υπηρεσία μαζί με την προσαύξηση του χρονοεπιδόματος, καθώς και την τυχόν παρεχόμενη προσαύξηση λόγω ευδόκιμης παραμονής.

Στα ποσά αυτά άλλωστε γίνονται και οι κρατήσεις για σύνταξη. Τα υπόλοιπα επιδόματα κάθε ονομασίας και είδους που καταβάλλονται δεν υπολογίζονται στον συντάξιμο μισθό ούτε υπόκεινται σε εισφορά.

Στον συντάξιμο μισθό (το 80%) υπολογίζονται τα ποσοστά σύνταξης. Αυτά είναι δύο ειδών και αφορούν:

- Αυτούς που διορίστηκαν μέχρι την 31.12.1982.

- Αυτούς που διορίστηκαν από την 01.01.1983 μέχρι την 31.12.1992.

⁶⁹ Άρθρο, Οδηγός Συντάξεων 2002, *Όλες οι εξελίξεις για παλαιούς και νέους ασφαλισμένους*, Χορηγός ΙΚΑ, Ειδική Έκδοση

⁷⁰ ΦΕΚ, 3029/2002, Μεταρρύθμιση του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης, αριθ. Φύλλου 160, Ιούλιος 2002

Στην πρώτη περίπτωση, ο εξερχόμενος σε σύνταξη λαμβάνει το 1/35 του συντάξιμου μισθού (το 80% των ως άνω αποδοχών) για κάθε χρόνο Συντάξιμης Υπηρεσίας.

Το σύστημα αυτό θα συνεχίσει να διέπει όσους συνταξιοδοτήθηκαν πριν ή μετά την 01.01.1998, εφόσον διορίστηκαν στο Δημόσιο μέχρι την 31.12.1982. Για όλους όσοι προσελήφθησαν μετά και μέχρι την 31.12.1992 (πολιτικούς ή στρατιωτικούς) επανήλθε το παλαιό καθεστώς, το οποίο χωρίζει τον συντάξιμο μισθό (το 80%) σε πεντηκοστά.

Για πραγματική συντάξιμη υπηρεσία μέχρι 25 έτη, ο υπάλληλος αυτής της κατηγορίας δικαιούται τόσα πεντηκοστά όσα είναι τα έτη συντάξιμης υπηρεσίας. Για κάθε έτος πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας – από του 26^{ου} μέχρι και του 30^{ου} συμπεριλαμβανομένου – η σύνταξη προσαυξάνεται κατά δύο πεντηκοστά και για κάθε έτος από το 31^ο μέχρι και το 35^ο προσαυξάνεται κατά τρία πεντηκοστά.

Για εκείνους οι οποίοι έχουν 35ετή συντάξιμη υπηρεσία και οι δύο τρόποι υπολογισμού δίνουν το ίδιο ποσό σύνταξης. Δηλαδή, το 80% του τελευταίου μισθού. Για τους συνταξιούχους με λιγότερα συντάξιμα έτη, η διαφορά είναι πασιφανής υπέρ των τριακοστών πέμπτων.

Πέραν του 80% του μισθού για σύνταξη λόγω 35ετίας, προστίθεται και 1/50 για κάθε έτος υπηρεσίας για όλους όσοι παραμένουν στην υπηρεσία επιπλέον των 35 ετών και μέχρι 40 έτη, ανεξαρτήτως της χρονολογίας διορισμού.

Πρόκειται, όπως είναι ευνόητο, για τους υπαλλήλους που παραμένουν στην υπηρεσία πέραν της 35ετίας ή έχουν 35ετή συντάξιμη υπηρεσία, αλλά δεν το όριο ηλικίας για υποχρεωτική απόλυση ή το έχουν αλλά η 36ετής συντάξιμη υπηρεσία δεν είναι από εκείνες που λαμβάνεται υπόψη υποχρεωτικά και σε κάθε περίπτωση δεν επιθυμούν να παραιτηθούν της υπηρεσίας.

Το ευεργέτημα της προσαύξησης αυτής απολαμβάνουν και οι υπάλληλοι των οποίων ο υπολογισμός της σύνταξης γίνεται με τριακοστά πέμπτα.

Μια πρώτη αντίληψη της διαφοράς μεταξύ των δύο συστημάτων υπολογισμού της σύνταξης αποκομίζει ο ενδιαφερόμενος, αν λάβει υπόψη του ότι το 1/35 αντιστοιχεί σε 2,2857% επί του καταβαλλόμενου μισθού (όχι του συντάξιμου), ενώ το 1/50 αντιστοιχεί στο 1,6 αυτού⁷¹.

5.1.3. ΕΠΙΔΟΜΑΤΑ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ

Α. ΤΑΚΤΙΚΑ ΕΠΙΔΟΜΑΤΑ

1.Χρόνου Υπηρεσίας

Το επίδομα χρόνου υπηρεσίας χορηγείται σε ποσοστό 40% επί του βασικού μισθού του μισθολογικού κλιμακίου που έχει κάθε φορά ο υπάλληλος, με τη συμπλήρωση του πρώτου έτους υπηρεσίας και στη συνέχεια, κάθε δύο χρόνια, χορηγείται πρόσθετο ποσοστό 4% μέχρι 60% κατά ανώτατο όριο, με τη συμπλήρωση από τον υπάλληλο 29 ετών υπηρεσίας.

ΣΧΕΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

ΚΛΙΜΑΚΩΣΗ ΠΟΣΟΣΤΟΥ ΧΡΟΝΟΕΠΙΔΟΜΑΤΟΣ

Έτη (Συμπληρωμένα)	Ποσοστό
1	4%
3	8%
5	12%
7	16%
9	20%
11	24%
13	28%
15	32%
17	36%
19	40%
21	44%
23	48%
25	52%
27	56%
29	60%

Πηγή : Internet

⁷¹ (βλ. σχετικά) Άρθρο, Οδηγός συντάξεων 2002, Όλες οι εξελίξεις για παλαιούς και νέους ασφαλισμένους, Χορηγός ΙΚΑ, Ειδική Έκδοση

2.Εξομάλυνσης διαφορών μισθολογίου

Το ποσό του επιδόματος εξομάλυνσης μισθολογικών διαφορών ορίζεται στα 102,71 ΕΥΡΩ (35.000δρχ.), για το εισαγωγικό μισθολογικό κλιμάκιο όλων των κατηγοριών και μειώνεται κατά 5,86 ΕΥΡΩ (2000δρχ), σε κάθε μισθολογικό κλιμάκιο της περαιτέρω εξέλιξης του υπαλλήλου.

Στους Γενικούς Διευθυντές δεν καταβάλλεται τέτοιο επίδομα.

3.Μεταπτυχιακών Σπουδών

Το επίδομα μεταπτυχιακών σπουδών χορηγείται σε όσους έχουν μεταπτυχιακούς τίτλους σπουδών, ετήσιας τουλάχιστον φοίτησης (29,34 ΕΥΡΩ), ή διδακτορικό (52,82 ΕΥΡΩ), και με την προϋπόθεση ότι το περιεχόμενο των σπουδών αυτών είναι συναφές με το αντικείμενο απασχόλησης υπαλλήλων. Η συνδρομή της προϋπόθεσης αυτής κρίνεται από το οικείο Υπηρεσιακό Συμβούλιο.

4.Προβληματικών και Παραμεθόριων Περιοχών

Το επίδομα αυτό, κυμαίνεται από 26,41 ΕΥΡΩ έως 58,69 ΕΥΡΩ, καταβάλλεται σε όλους τους υπαλλήλους που υπηρετούν σε προβληματικές ή και σε παραμεθόριες περιοχές (όπως ορίζονται κατά κατηγορίες με σχετικές υπουργικές αποφάσεις) και μόνο κατά το χρόνο παραμονής τους στις περιοχές αυτές.

Επίσης καταβάλλεται και σε υπαλλήλους αποσπασμένους σε προβληματικές ή και σε παραμεθόριες περιοχές και για όσο χρόνο διαρκεί η απόσπασή τους.

Δεν δικαιούνται το επίδομα όσοι υπάλληλοι έχουν μεν οργανική θέση σε προβληματική ή παραμεθόρια περιοχή αλλά υπηρετούν με απόσπαση σε περιοχή που δεν χαρακτηρίζεται ως τέτοια και για όσο χρόνο είναι αποσπασμένοι.

Υπάλληλοι που υπηρετούν για τμήμα του μηνός στις περιοχές αυτές που δεν είναι προβληματικές ή και παραμεθόριες, δικαιούνται μέρος του επιδόματος

αυτού ανάλογο με το χρόνο υπηρεσίας τους στις περιοχές που δικαιολογούν την καταβολή του⁷².

5.Αποφοίτων Εθνικής Σχολής Δημόσιας Διοίκησης

6.Νοσοκομειακό επίδομα προσωπικού νοσοκομείων, θεραπευτηρίων και ΕΚΑΒ

7.Ειδικής Απασχόλησης Προσωπικού των Ο.Τ.Α.

8. Μεταφραστών – Διερμηνέων

9. Πληροφορικής

Το επίδομα πληροφορικής καταβάλλεται σε ειδικευμένους υπαλλήλους που ανήκουν οργανικά σε κλάδους πληροφορικής, υπηρετούν σε νομοθετημένες υπηρεσίες, διευθύνσεις, τμήματα ή κέντρα πληροφορικής και κατέχουν τα προσόντα που ορίζονται στο π.δ. 194/1988 καθώς και στους Ηλεκτρονικούς Μηχανικούς Ασφαλείας εναέριας κυκλοφορίας της ΥΠΑ.

Εξαιρέση αποτελεί μόνο η περίπτωση κατά την οποία ανατίθεται, με απόφαση του οικείου προϊσταμένου και του Υπηρεσιακού Συμβουλίου, η αναπλήρωση υπαλλήλων των προαναφερομένων κλάδων πληροφορικής, με υπαλλήλους που δεν ανήκουν στους κλάδους αυτούς, πλην όμως διαθέτουν αντίστοιχη προς αυτό εξειδίκευση.

Στις περιπτώσεις αυτές θα πρέπει να υπάρχει πραγματική αναπλήρωση ενώ οι αναπληρούμενοι δεν λαμβάνουν το επίδομα αυτό κατά το χρονικό διάστημα της αναπλήρωσής τους.

10.Αρχαιολογικών Ερευνών στους αρχαιολόγους του Υπ. Πολιτισμού και του Ταμείου Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων (ΤΑΠΑ)

⁷² Έρευνα και συλλογή στοιχείων από το INTERNET

11. Οικογενειακής παροχής

Η οικογενειακή παροχή καταβάλλεται σε έγγαμους υπαλλήλους χωρίς ή με τέκνα. Αποτελείται από το βασικό ποσό (35,21 ΕΥΡΩ) και τις προσαυξήσεις αυτού ανάλογα με τον αριθμό των τέκνων.

Το βασικό ποσό της οικογενειακής παροχής χορηγείται:

- 1) Στους έγγαμους υπαλλήλους χωρίς ή με τέκνα.
- 2) Στους γονείς που τελούν σε διάζευξη ή διάσταση καθώς και στους άγαμους γονείς, εφόσον τους έχει ανατεθεί νόμιμα η επιμέλεια των τέκνων και συγκατοικούν με αυτά, καθώς και στον επιζώντα σύζυγο, σε περίπτωση θανάτου ενός των συζύγων-υπαλλήλων, εφόσον έχουν παιδιά για τα οποία δικαιολογείται η καταβολή της προσαύξησης της οικογενειακής παροχής.

ΣΧΕΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

ΠΟΣΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΠΑΡΟΧΗΣ

Έγγαμος υπάλληλος χωρίς ή με ενήλικα τέκνα	35,21 ΕΥΡΩ
Με 1 τέκνο	52,82 ΕΥΡΩ
Με 2 τέκνα	70,43 ΕΥΡΩ
Με 3 τέκνα	105,64 ΕΥΡΩ
Με 4 τέκνα	152,60 ΕΥΡΩ
Με 5 τέκνα	225,97 ΕΥΡΩ
Για κάθε επιπλέον τέκνο προστίθενται	73,36 ΕΥΡΩ

Πηγή: Internet

12. Κινήτρου Απόδοσης

Το κίνητρο απόδοσης χορηγείται σε όλους τους υπαλλήλους, ανάλογα με την κατηγορία που ανήκουν, για την αύξηση της αποδοτικότητας αυτών καθώς και την πρόσθετη εργασία για την αντιμετώπιση αυξημένων υπηρεσιακών αναγκών.

Τα ποσά που καταβάλλονται είναι τα ακόλουθα:

1. Κατηγορία Υ.Ε. 120,32 ΕΥΡΩ
2. Κατηγορία Δ.Ε. 140,86 ΕΥΡΩ
3. Κατηγορία Τ.Ε. ή Π.Ε. χωρίς πτυχίο ανώτερης ή ανώτατης σχολής 155.53 ΕΥΡΩ.
4. Κατηγορία Τ.Ε. με πτυχίο Τ.Ε.Ι. ή ισότιμο 170,21 ΕΥΡΩ.
5. Κατηγορία Π.Ε. με πτυχίο Α.Ε.Ι. ή ισότιμο καθώς και εκπαιδευτικοί λειτουργοί 199,55 ΕΥΡΩ.

13. Πριμ Παραγωγικότητας

Τα πριμ παραγωγικότητας που χορηγούνται στους δημόσιους υπαλλήλους, αντικαθίστανται με το κίνητρο απόδοσης ενώ οι ειδικοί λογαριασμοί που τα τροφοδοτούσαν εξακολουθούν να υφίστανται και να καλύπτουν πλέον το ποσό του κινήτρου απόδοσης.

Στις περιπτώσεις εκείνες που τα ποσά των πριμ παραγωγικότητας υπερβαίνουν το ποσό του κινήτρου απόδοσης, η επιπλέον διαφορά ρυθμίζεται με πράξη του Υπουργικού Συμβουλίου ή με κοινές υπουργικές αποφάσεις.

14. Επίδομα Θέσης

Το επίδομα θέσης ευθύνης καταβάλλεται στους προϊσταμένους διοίκησης και εκπαίδευσης για όσο χρόνο ασκούν τα καθήκοντά τους και σε περίπτωση προσωρινής απουσίας τους για οποιαδήποτε αιτία (αναρρωτική άδεια, αιμοδοτική κλπ.), όχι όμως πέραν των δύο μηνών συνολικά για κάθε έτος.

Μετά την πάροδο των δύο μηνών, το επίδομα καταβάλλεται στον νόμιμο αναπληρωτή της θέσης αυτής και για χρονικό διάστημα μέχρι έξι μηνών για κάθε έτος.

ΣΧΕΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

ΕΠΙΔΟΜΑΤΑ ΘΕΣΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ

A. Προϊστάμενοι Διοίκησης	
Προϊστάμενοι Γενικών Διευθύνσεων	146,73 ΕΥΡΩ
Προϊστάμενοι Διευθύνσεων Διοίκησης	88,04 ΕΥΡΩ
Προϊστάμενοι Υποδιευθύνσεων Διοίκησης (υποδιευθυντές) και επιθεωρητές που δεν προϊστανται διευθύνσεων	58,69 ΕΥΡΩ
Προϊστάμενοι Τμημάτων Διοίκησης	44,02 ΕΥΡΩ
Προϊστάμενοι αυτοτελών γραφείων διοίκησης και κρατικών παιδικών σταθμών	17,60 ΕΥΡΩ
B. Προϊστάμενοι εκπαίδευσης	
Σχολικοί Σύμβουλοι	146,73 ΕΥΡΩ
Προϊστάμενοι Διευθύνσεων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης	146,73 ΕΥΡΩ
Προϊστάμενοι Γραφείων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και Φυσικής Αγωγής	111,51 ΕΥΡΩ
Διευθυντές Γενικών, Κλασικών, Τεχνικών Επαγγελματικών Λυκείων και Ενιαίων Πολυκλαδικών Λυκείων	102,71 ΕΥΡΩ
Διευθυντές Γυμνασίων, Τεχνικών και Επαγγελματικών Σχολών, Τετραθέσιων και άνω Δημοτικών Σχολείων και Σχολικών Εργαστηριακών Κέντρων	93,91 ΕΥΡΩ
Υποδιευθυντές Σχολικών Μονάδων, Υπεύθυνοι Τομέων Σχολικών Εργαστηριακών Κέντρων και Προϊστάμενοι Τμημάτων Εκπαιδευτικών Θεμάτων των Διευθύνσεων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης	58,69 ΕΥΡΩ
Προϊστάμενοι Μονοθέσιων, Διθέσιων και Τριθέσιων Δημοτικών Σχολείων και Νηπιαγωγείων	29,34 ΕΥΡΩ

Πηγή: Internet

B. ΛΟΙΠΑ ΕΠΙΔΟΜΑΤΑ

1. Ανθυγιεινής, επικίνδυνης και ειδικών συνθηκών εργασίας που διατηρούνται με το ν.2470/1997

2. **Ειδικά επιδόματα εκπαιδευτικού προσωπικού μειονοτικών σχολείων και σχολείων ειδικής αγωγής.**
3. **Τροφής, προσωπικού νοσοκομείων, θεραπευτηρίων και ΕΚΑΒ.**
4. **Υψηλού βαθμού ευθύνης και ασφάλειας του προσωπικού της ΕΥΠ.**
5. **Αντισταθμίματος διαχειριστικών λαθών.**
6. **Εξόδων παράστασης και εξόδων κίνησης ιατρείων.**
7. **Ειδικό επίδομα προσωπικού σωφρονιστικών και αναμορφωτικών καταστημάτων του Υπουργείου Δικαιοσύνης.**
8. **Ραδιενέργειας, για το προσωπικό του Εθνικού Κέντρου Έρευνας Φυσικών Επιστημών (ΕΚΕΦΕ) «ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ»⁷³.**

⁷³ Έρευνα και συλλογή στοιχείων από το Internet

5.2. ΟΙ ΠΑΡΟΧΕΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΣΤΙΣ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΚΟΙΝΗΣ ΟΦΕΛΕΙΑΣ (ΔΕΚΟ)

Ως ειδικά Ταμεία, ο νόμος προσδιορίζει τα Ταμεία κύριας σύνταξης του προσωπικού των Τραπεζών (Ελλάδος, Εθνικής, Αγροτικής, ΕΤΒΑ, Ιονικής – Λαϊκής), το ΤΑΠ – ΟΤΕ, το ΤΣΠ – ΗΣΑΠ, τη Διεύθυνση Ασφάλισης Προσωπικού ΔΕΗ.

Σε αυτή την κατηγορία εντάσσονται το Ταμείο Σύνταξης και επικουρικής ασφάλισης προσωπικού Γεωργικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων, το ΤΑΠ – Ασφαλιστικής Εταιρίας η «Εθνική», ενώ το ΤΑΠ – Γενικού Νοσοκομείου «Ευαγγελισμός» συγχωνεύθηκε στο Δημόσιο.

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΟΥΣ ΤΩΝ ΕΙΔΙΚΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ

Α) Για ασφαλισμένες μητέρες με τρία (3) παιδιά ή άνδρες χήροι ή διαζευγμένοι με τρία (3) παιδιά, ισχύει ότι ακριβώς ορίζεται για τους δημόσιους υπαλλήλους με τρία (3) παιδιά.

Β) Μειωμένη σύνταξη δικαιούνται οι άνδρες από το 60^ο έως το 65^ο έτος της ηλικίας τους και οι γυναίκες από το 55^ο έως το 60^ο έτος της ηλικίας τους, εφ' όσον έχουν συμπληρώσει τον απαιτούμενο συντάξιμο χρόνο από τον οποίο τα 2,5 έτη στην τελευταία, πριν από την υποβολή της αίτησης συνταξιοδότησης, πενταετία.

Η μείωση ανέρχεται σε 1/200 της πλήρους σύνταξης για κάθε μήνα που υπολείπεται από το οριζόμενο όριο ηλικίας.

Οι συνταξιούχοι των ειδικών Ταμείων πρέπει να έχουν μια από τις εξής προϋποθέσεις:

- Άνδρες με 35ετή ασφάλιση, με τη συμπλήρωση του 60ου έτους της ηλικίας.
- Γυναίκες με 35ετή ασφάλιση, με τη συμπλήρωση του 57^{ου} έτους της ηλικίας.

- Άνδρες με 25ετή ασφάλιση με τη συμπλήρωση του 65^{ου} έτους της ηλικίας τους.
- Γυναίκες με ανήλικο παιδί ή ενήλικο αλλά ανίκανο για εργασία (κατά ποσοστό 50% και άνω) ή ανάπηρο σύζυγο κατά ποσοστό 67% και άνω, με τη συμπλήρωση του 50ου έτους της ηλικίας τους.
- Λοιπές γυναίκες, με τη συμπλήρωση του 60ου έτους της ηλικίας τους.

Οι ασφαλισμένοι στο Δημόσιο ή σε άλλο φορέα μέχρι 31.12.1982 δικαιούνται σύνταξης με προϋποθέσεις ευνοϊκότερες εκείνων που ισχύουν για τους ασφαλισμένους από 01.01.1983 – 31.12.1998.

Οι ασφαλισμένοι όμως της κατηγορίας αυτής διαχωρίστηκαν:

- Σε αυτούς που θεμελίωσαν το δικαίωμα μέχρι την 31.12.1997, δηλαδή συμπλήρωσαν την συντάξιμη υπηρεσία μέχρι την εν λόγω ημερομηνία και
- Σε αυτούς που θεμελιώνουν το δικαίωμα ή θα το θεμελιώσουν στο μέλλον.

Στους «παλαιούς» ασφαλισμένους των Ειδικών Ταμείων ως συντάξιμες αποδοχές εξακολουθούν να είναι αυτές που ορίζουν οι καταστατικές διατάξεις κάθε ταμείου. Τα ποσοστά όμως της σύνταξης έπ' αυτών ορίζονται ως εξής:

- Για όλους όσοι ασφαλίστηκαν σε οποιονδήποτε φορέα μέχρι την 31.12.1984, ισχύουν τα ποσοστά των καταστατικών διατάξεων.
- Για εκείνους οι οποίοι, όμως, ασφαλίστηκαν από 01.01.1983 μέχρι την 31.12.1992, η μηνιαία σύνταξη καθορίζεται σε πενήτηκοστά επί του 80%

των συντάξιμων αποδοχών. Τα πενήκοστά αυτά όμοια εκείνων των δημοσίων υπαλλήλων, (1/50 για κάθε ένα από τα πρώτα 25 έτη Συντάξιμων Υπηρεσιών, 2/50 για κάθε έτος Συντάξιμης Υπηρεσίας από το 26^ο – 30^ο έτος και 3/50 για κάθε έτος Συντάξιμης Υπηρεσίας από το 31^ο – 35^ο έτος). Το ποσό της σύνταξης χωρίς τα οικογενειακά βάρη για χρόνο ασφάλισης 35 ετών είναι το ίδιο, ανεξαρτήτως από το εάν ο υπολογισμός γίνεται με 35μπτα ή 50οστά. Για χρόνο ασφάλισης λιγότερο της 35ετίας υφίσταται διαφορά υπέρ των 35μπτων).

Ανεξάρτητα από τον χρόνο υπαγωγής στην ασφάλιση, πριν ή μετά από την 01.01.1983, το ποσό της μηνιαίας σύνταξης προσαυξάνεται κατά 1/50 για κάθε έτος Συντάξιμης Υπηρεσίας πέραν του 35^{ου} και μέχρι του 40ου.

Σε κάθε ταμείο προβλέπεται και ανώτατο όριο σύνταξης είτε σε απόλυτο ποσό είτε σε ποσοστό επί του μισθού κάποιου βαθμού της ενεργού υπηρεσίας.

Τέλος, πρέπει να επισημάνουμε ότι σε όλα τα Ειδικά Ταμεία με εξαίρεση το Τ.ΣΠ - Γεωργικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων, μολονότι οι εισφορές ασφαλισμένων και εργοδότη υπολογίζονται εφ' όλων των αποδοχών και μέχρι του εκάστοτε ανώτατου ποσού, όπου προβλέπεται για την εξεύρεση του συντάξιμου μισθού λαμβάνεται μέρος αυτών, σαφώς και περιοριστικώς από το καταστατικό εκάστου Ταμείου.

Με δεδομένη τη διάκριση στους μέχρι την 31.12.1982 όσοι υπάγονται στην ασφάλιση οποιουδήποτε ταμείου κύριας ασφάλισης ή του Δημοσίου, πλην ΟΓΑ, ισχύουν τα ακόλουθα:

**ΤΑΜΕΙΑ ΚΥΡΙΑΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ (ΕΛΛΑΔΟΣ
ΕΤΕ, ΑΤΕ, ΕΤΒΑ, ΙΟΝΙΚΗΣ – ΛΑΪΚΗΣ)**

Σε όλα αυτά τα ταμεία η σύνταξη υπολογίζεται στο 80% του συντάξιμου μισθού που λαμβάνει ο ασφαλισμένος κατά την έξοδό του από την υπηρεσία του. Ο συντάξιμος μισθός προσδιορίζεται από το βασικό

μισθό του βαθμού που είχε ο υπάλληλος κατά την έξοδό του, προσαυξημένος με τα επιδόματα⁷⁴:

Α) Επίδομα πολυετούς υπηρεσίας.

Β) Επιστημονικό επίδομα

Γ) Επίδομα θέσεως

Ιδιαιτερότητες εμφανίζουν το Ταμείο Προσωπικού της ΕΤΕ το οποίο προσθέτει και το επίδομα παραμονής στον ίδιο βαθμό και της πρώην Ιονικής – Λαϊκής Τράπεζας που προσθέτει το επίδομα βαθμού και το επίδομα Εθνικής Αντίστασης.

Το ποσοστό της σύνταξης, στον συντάξιμο μισθό ανέρχεται σε 2,285 7% ή 1/35 για κάθε έτος Συντάξιμης Υπηρεσίας από το πρώτο μέχρι το 35^ο οπότε συμπληρώνεται το 80% του συντάξιμου μισθού.

Τέλος, το ποσό μηνιαίας σύνταξης προσαυξάνεται με οικογενειακά επιδόματα ως εξής:

- 10% σε κάθε έγγαμο, ανεξαρτήτως φύλλου και άλλης προϋπόθεσης.
- 5% για κάθε τέκνο που δεν εργάζεται, είναι άγαμο και δεν συμπλήρωσε το 21^ο έτος της ηλικίας ή αν σπουδάζει μέχρι το 25^ο . Τα όρια αυτά δεν ισχύουν για παιδιά ανάπηρα.

ΤΑΠ – ΟΤΕ

Ως συντάξιμος μισθός για τον υπολογισμό της σύνταξης θεωρείται ο βασικός μισθός του τελευταίου μήνα πριν από την υπηρεσία με τα επιδόματα που χορηγούνται παγίως, μονίμως και διαρκώς σε απόλυτα ποσά ή ποσοστά εφόσον αυτά υπόκεινται σε εισφορά υπέρ του ταμείου.

⁷⁴ (βλ. σχετικά) Άρθρο, Οδηγός συντάξεων 2002, Όλες οι εξελίξεις για παλαιούς και νέους ασφαλισμένους, Χορηγός, ΙΚΑ, Ειδική Έκδοση

Ρητώς το καταστατικό εξαιρεί από την έννοια του συντάξιμου μισθού κάθε άλλη αμοιβή από οποιαδήποτε αιτία και αν καταβάλλεται όπως: για υπερωρία, για εργασία σε εξαιρεσιμες ημέρες, για νυχτερινή απασχόληση, τα οικογενειακά επιδόματα, τα επιδόματα κίνησης, διαχείρισης κλπ.

Το ποσό της σύνταξης λόγω γήρατος αντιστοιχεί:

- Στα 50% των ως άνω συντάξιμων αποδοχών για τα πρώτα 15 έτη Συντάξιμης Υπηρεσίας.
- Σε 2% για κάθε επιπλέον έτος Συντάξιμης Υπηρεσίας μέχρι να συμπληρωθεί το 80% των συντάξιμων αποδοχών.

Ο τρόπος αυτός υπολογισμού της σύνταξης οδηγεί στο συμπέρασμα ότι με 30 έτη Συντάξιμης Υπηρεσίας πληρούται το 80% της σύνταξης.

Ως οικογενειακά επιδόματα χορηγούνται 10% για τον ή την σύζυγο, 5% για κάθε παιδί.

Σε περίπτωση που δεν υπάρχει σύζυγος για το πρώτο παιδί δικαιούται προσαύξηση ο συνταξιούχος 10%.

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΔΕΗ

Στο συνταξιοδοτικό καθεστώς της ΔΕΗ, ως συντάξιμος μισθός νοείται το 80% του μέσου όρου των τακτικών μηνιαίων αποδοχών του ασφαλισμένου του τελευταίου έτους υπηρεσίας, χωρίς υπολογισμό 8ώρων, εορτών και επιδόματος αδειάς.

Περαιτέρω, η σχετική νομοθεσία προσδιορίζει ότι ως τακτικές αποδοχές λαμβάνονται υπόψη ο βασικός μισθός με τις προσαυξήσεις αυτού, λόγω πολυετίας και τα παγίως καταβαλλόμενα επιδόματα. Ωστόσο, αυτές οι αποδοχές δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερες του τριπλάσιου του βασικού μισθού του 7^{ου} κλιμακίου της ΔΕΗ.

Τα ποσοστά της σύνταξης ανέρχονται σε 1/32 του συντάξιμου μισθού όλων των ασφαλισμένων, πλην αυτών που υπάγονται στα ΒΑΕ για τους

οποίους ανέρχονται σε 1/27 του συντάξιμου μισθού για κάθε έτος συντάξιμης υπηρεσίας.

Με αυτόν τον τρόπο, η πλήρης σύνταξη απονέμεται στα 32 και 27 έτη ασφάλισης αντίστοιχα, έτσι ώστε το ποσοστό σύνταξης για κάθε έτος συντάξιμης υπηρεσίας να ισούται με 2,5% και 2,963%. Στο ποσό χορηγείται οικογενειακό επίδομα 10% για την ή τον σύζυγο και 5% για κάθε παιδί άγαμο που δεν εργάζεται, μέχρι το 20ο έτος της ηλικίας του ή του 25^{ου} ομοίου αν σπουδάζει.

ΤΑΠ – ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΚΑΙ «ΕΘΝΙΚΗ»

Ορίζεται από το καταστατικό του Ταμείου ότι ως συντάξιμες αποδοχές λογίζονται: Ο τακτικός μηνιαίος μισθός και τα επιδόματα : Ευδόκιμης και πολυετούς υπηρεσίας, βαθμού και το επιστημονικό, καθώς και η ΑΤΑ, η οποία έχει αντικατασταθεί από τις αντίστοιχες αυξήσεις και όπου χορηγούνται.

Ο μέσος, λοιπόν, όρος των μηνιαίων αποδοχών του τελευταίου 12μήνου πριν από την έξοδο του υπαλλήλου από την υπηρεσία, αποτελεί τα συντάξιμα επί των οποίων υπολογίζονται τα ποσοστά της σύνταξης.

Όταν ο ασφαλισμένος συνταξιοδοτείται σε χρόνο μεταγενέστερο εκείνου από τον οποίο λύθηκε η ασφαλιστική σχέση, οι αποδοχές του 12μήνου αναπροσαρμόζονται στο ύψος που θα είναι κατά το χρόνο υποβολής της αίτησης συνταξιοδότησης.

Στον ανώτερο συντάξιμο μισθό και για κάθε έτος συντάξιμης υπηρεσίας, για τους ασφαλισθέντες οπουδήποτε μέχρι την 31.12.1982, αντιστοιχεί ποσοστό σύνταξης 2,286%, έτσι ώστε με 35 έτη συντάξιμης υπηρεσίας να αναλογεί σύνταξη 80% των συντάξιμων αποδοχών.

Η σύνταξη προσαυξάνεται:

- Κατά 10% για τη σύζυγο, εφόσον δεν ασκεί επάγγελμα, δεν είναι συνταξιούχος ασφαλιστικού Οργανισμού ή του Δημοσίου. Στη γυναίκα συνταξιούχο προσαύξηση για τον σύζυγο χορηγείται με τις ανωτέρω προϋποθέσεις και επιπροσθέτως αν είναι ο σύζυγος ανάπηρος και

άπορος. Η διάκριση αυτή δημιουργεί ανισότητα αμφιβόλου συνταγματικότητας.

- Κατά 5% για κάθε παιδί που συντηρείται από τον συνταξιούχο, δεν ασκεί επάγγελμα και δεν λαμβάνει γι' αυτό προσαύξηση ο άλλος γονέας από οποιοδήποτε φορέα κύριας ασφάλισης ή το Δημόσιο και δεν λαμβάνει το ίδιο σύνταξη από τους ανωτέρω φορείς.

Το δικαίωμα σε προσαύξηση της σύνταξης για τα παιδιά διατηρείται μέχρι τη συμπλήρωση του 21^{ου} έτους της ηλικίας τους, εκτός εάν είναι ανάκανα για κάθε βιοποριστική εργασία, οπότε δεν ισχύει όριο ηλικίας.

ΓΣΠ – ΗΣΑΠ

Ως συντάξιμος μισθός στο Ταμείο αυτό νοείται το 1/12 των αποδοχών του τελευταίου πριν από την αποχώρηση από την υπηρεσία δωδεκαμήνου, συμπεριλαμβανομένων και των δώρων εορτών Χριστουγέννων και Πάσχα.

Δεν υπολογίζονται, όμως, το επίδομα αδειας, η αμοιβή για υπερωρίες όπως και κάθε ποσό αμοιβής που χορηγήθηκε εκτάκτως, έστω και αν καταβλήθηκαν εισφορές.

Η μηνιαία σύνταξη ορίζεται:

- Σε 2% στον ως άνω συντάξιμο μισθό, για κάθε έτος συντάξιμης υπηρεσίας μέχρι τα πρώτα 15 έτη.
- Σε 2,5% επί του αυτού μισθού για καθένα από τα υπόλοιπα έτη συντάξιμης υπηρεσίας μέχρι να συμπληρωθεί το 80% του συντάξιμου μισθού, το οποίο σε κάθε περίπτωση δεν μπορεί να υπερβαίνει τις αποδοχές του μισθολογικού κλιμακίου που αντιστοιχεί στον παλαιό βαθμό του τμηματάρχη Α' με όλα τα επιδόματα που προσαυξάνεται αυτός.

Επιδόματα για οικογενειακά βάρη δεν χορηγεί το ταμείο.

Τ.Σ. & ΕΠΙΚ. ΑΣΦ. ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΓΕΩΡ. ΣΥΝ/ΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ

Τα πενήτηκοστά αυτά, γνωστά από τις προηγούμενες αναλύσεις ανέρχονται :

- Μέχρι τη συμπλήρωση 25 ετών συντάξιμης υπηρεσίας, 1/50 για κάθε έτος.
- Για συντάξιμη υπηρεσία πέραν των 25 ετών και μέχρι 30 , 2/50 για κάθε έτος. Για συντάξιμη υπηρεσία πέραν των 30 ετών και μέχρι 35, 3/50 για κάθε έτος.

Το Ταμείο αυτό χορηγεί οικογενειακά επιδόματα συζύγου και τέκνων κλπ. Για τον προσδιορισμό του συντάξιμου μισθού λαμβάνονται υπόψη και τα οικογενειακά επιδόματα που προσαύξησαν τις αποδοχές ενεργείας.

Αν υπό τις συνθήκες συνταξιοδότησης εκλείψουν τα μέλη της οικογένειας, υπολογίζεται εκ νέου η σύνταξη με βάση τον τότε μισθό ενεργείας χωρίς τα οικογενειακά επιδόματα⁷⁵.

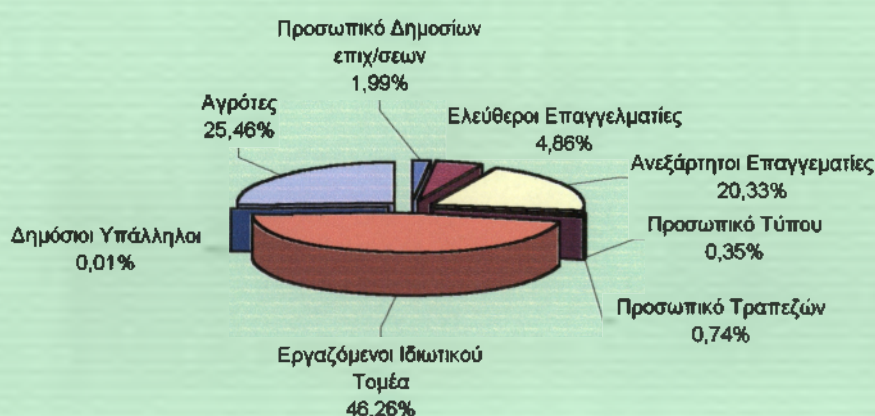
⁷⁵ (βλ. σχετικά) Άρθρο, Οδηγός συντάξεων 2002, Όλες οι εξελίξεις για παλαιούς και νέους ασφαλισμένους, Χορηγός, ΙΚΑ, Ειδική Έκδοση

6. ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕ ΑΛΛΑ ΤΑΜΕΙΑ

Τα ασφαλιστικά ταμεία δημιουργήθηκαν, το καθένα ξεχωριστά, για να καλύπτουν ασφαλιστικές ανάγκες (Υγείας, Πρόνοιας, Συντάξεων) για διαφορετικής φύσεως επαγγελματίες π.χ. Το ΙΚΑ για τους ιδιωτικούς υπαλλήλους, το Δημόσιο για τους δημόσιους υπαλλήλους, το ΤΕΒΕ για τους ελεύθερους επαγγελματίες, το ΤΑΕ για τους εμπόρους κ.τ.λ. Η ιστορία γενικότερα του κάθε ταμείου παρουσιάζει διαφορές με τα άλλα. Αυτό συμπεριλαμβάνει την ανάγκη δημιουργίας του καθενός, την συνδικαλιστική τους πορεία στην πάροδο του χρόνου, ακόμα και διαφορετικό νομοθετικό πλαίσιο. Αυτό σημαίνει ότι διαφοροποιούνται οι υποχρεώσεις (εισφορές) και τα δικαιώματα (παροχές), αντίστοιχα των ασφαλισμένων σε κάθε ταμείο. Συγκεντρωτικά στοιχεία, τα οποία αναφέρονται στο σύνολο των ασφαλισμένων κατά ομάδα απασχόλησης παρουσιάζονται στα παρακάτω διαγράμματα με τη μορφή ποσοστών.

Παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό ασφαλισμένων κύριας ασφάλισης αντιστοιχεί στους εργαζόμενους ιδιωτικού τομέα 46,26%. Ακολουθεί ο αγροτικός πληθυσμός με 25,46%, ανεξάρτητοι επαγγελματίες 20,33%, οι ελεύθεροι επαγγελματίες 4,86%, το προσωπικό Δημόσιων επιχειρήσεων 1,99%, το προσωπικό Τραπεζών 0,74%, το προσωπικό τύπου 0,35% και τέλος μικρότερο ποσοστό καταλαμβάνουν στον κλάδο οι δημόσιοι υπάλληλοι 0,01%.

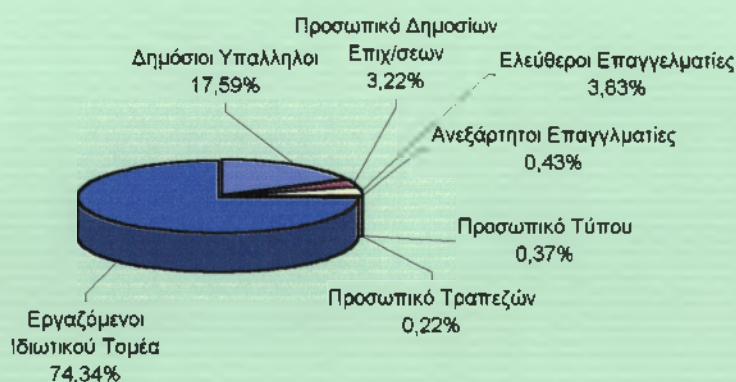
**ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΟΙ ΦΟΡΕΩΝ ΚΛΑΔΟΥ ΚΥΡΙΑΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ
ΚΑΤΑ ΟΜΑΔΑ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ**



ΠΙΤΑ 1 (Πηγή: Προϋπολογισμός Οικονομικού Έτους 2002)

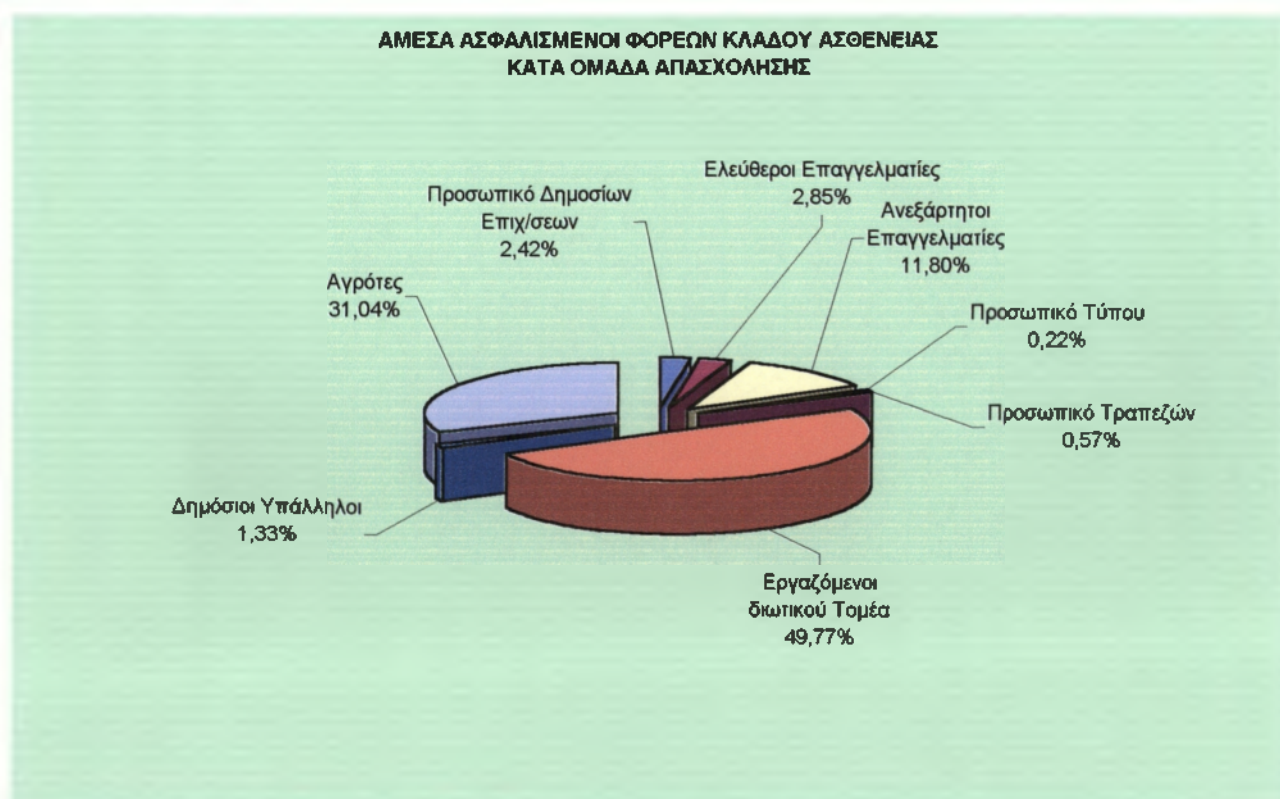
Στο παρακάτω διάγραμμα παραθέτονται τα ποσοστά ασφαλισμένων επικουρικής ασφάλισης κατά ομάδα απασχόλησης. Είναι εμφανές ότι το μεγαλύτερο ποσοστό αποτελούν οι εργαζόμενοι στον ιδιωτικό τομέα 74,34%, ακολουθούν οι Δημόσιοι υπάλληλοι με ποσοστό 17,59%, οι ελεύθεροι επαγγελματίες 3,83%, το προσωπικό Δημοσίων Επιχειρήσεων 3,22%, οι ανεξάρτητοι Επαγγελματίες 0,43%, το προσωπικό τύπου 0,37% και τέλος το προσωπικό τραπεζών με το χαμηλότερο ποσοστό 0,22%.

**ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΟΙ ΦΟΡΕΩΝ ΚΛΑΔΟΥ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ
ΚΑΤΑ ΟΜΑΔΑ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ**



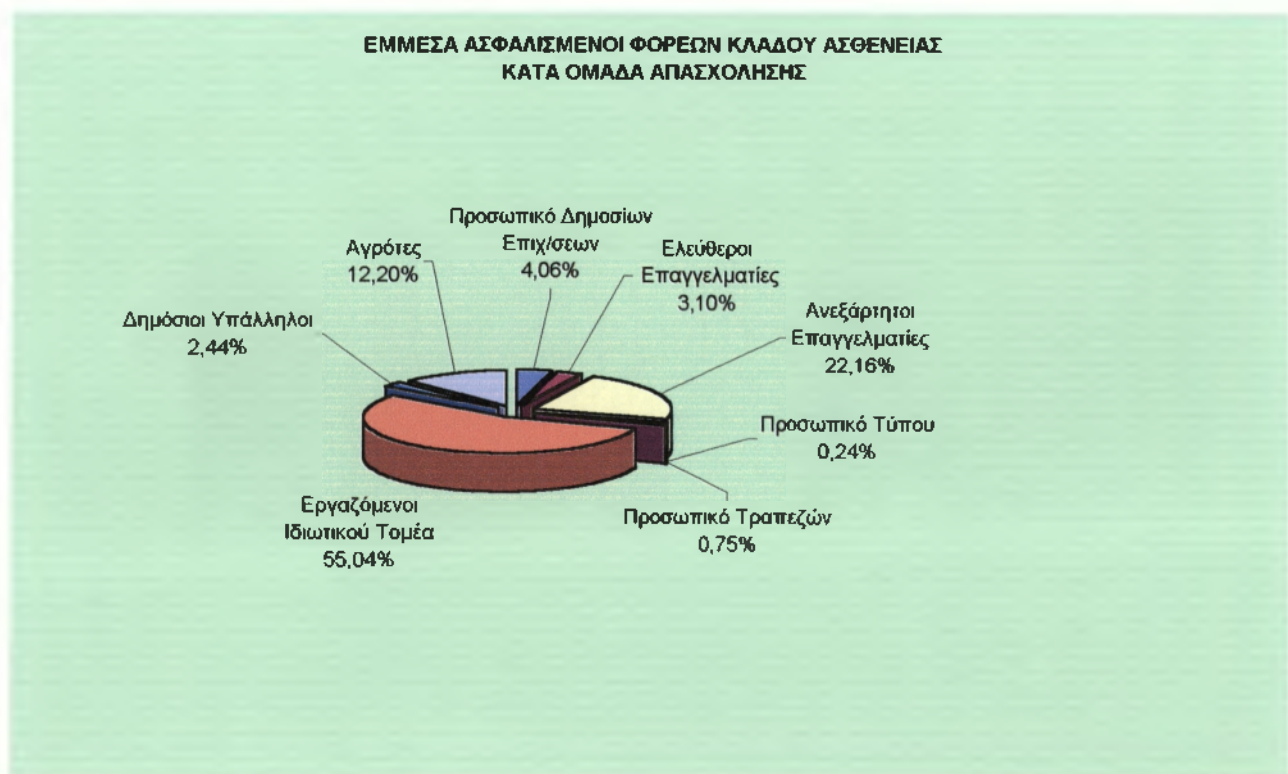
ΠΙΤΑ 2 (Πηγή: Προϋπολογισμός Οικονομικού Έτους 2002)

Στο διάγραμμα αυτό εμφανίζονται τα ποσοστά ασφαλισμένων κατά ομάδα απασχόλησης για πρόνοια. Παρατηρείται ίδιο ποσοστό 36,1% για τους εργαζόμενους στον ιδιωτικό τομέα και στο Δημόσιους Υπαλλήλους. Ακολουθούν οι ελεύθεροι επαγγελματίες 11,84%, το προσωπικό Δημοσίων Επιχειρήσεων 7,24%, το προσωπικό τραπεζών 3,70%, το προσωπικό τύπου 0,87% και τέλος οι ανεξάρτητοι επαγγελματίες με ποσοστό 0,10%.



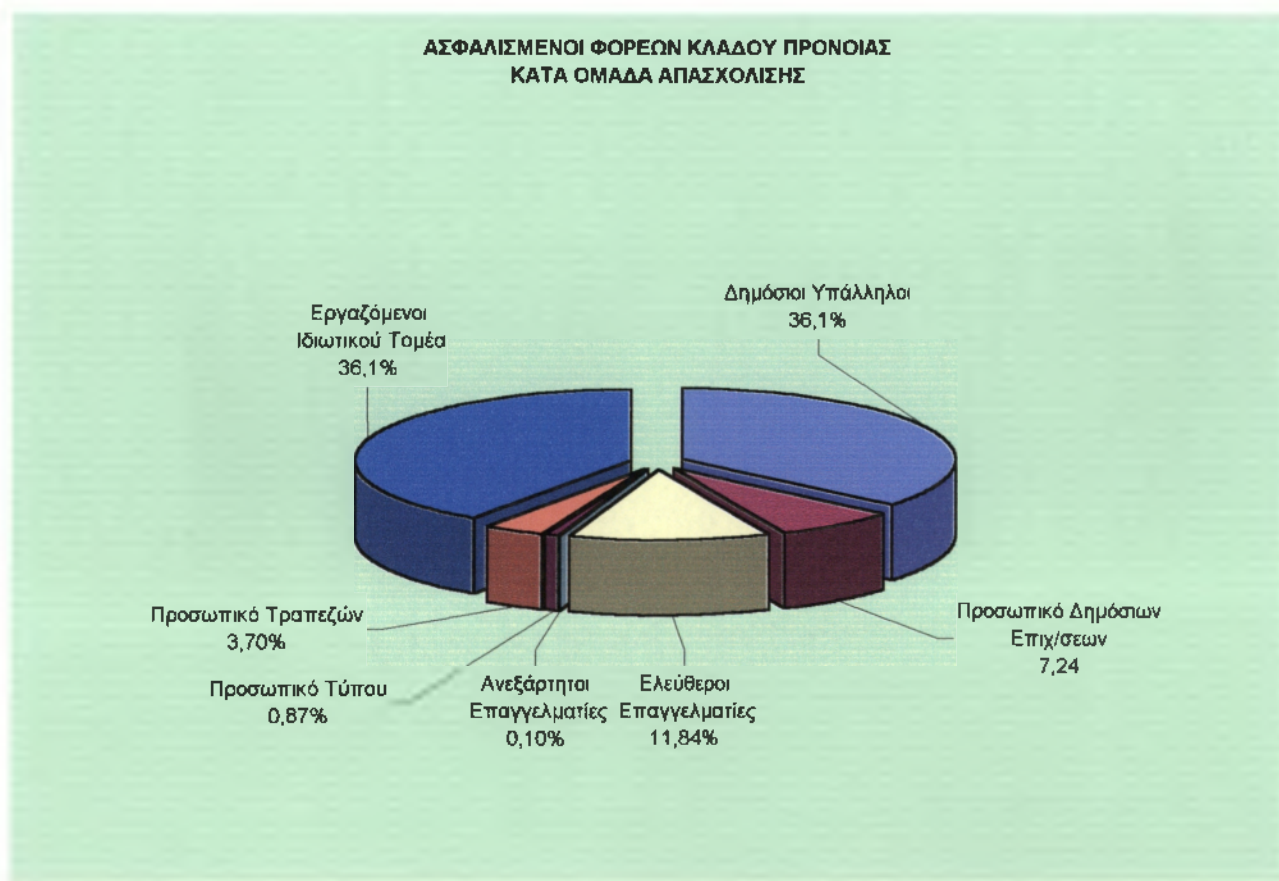
ΠΙΤΑ 3 (Πηγή : Προϋπολογισμός Οικονομικού Έτους 2002)

Σύμφωνα με τον παρακάτω διάγραμμα διαπιστώνεται ότι για τους άμεσα ασφαλισμένους κατά ομάδα απασχόλησης για ασθένεια οι εργαζόμενοι στον ιδιωτικό τομέα κατέχουν το μεγαλύτερο ποσοστό 49,77%. Στη συνέχεια ακολουθούν οι αγρότες με ποσοστό 31,04%, οι ανεξάρτητοι επαγγελματίες 11,80%, οι ελεύθεροι επαγγελματίες 2,85%, το προσωπικό Δημόσιων επιχειρήσεων 2,42%, οι Δημόσιοι υπάλληλοι 1,33%, το προσωπικό τύπου με ποσοστό 0,22%.



ΠΙΤΑ 4 (Πηγή : Προϋπολογισμός Οικονομικού Έτους 2002)

Όσον αφορά τέλος την κατηγορία των έμμεσα ασφαλισμένων κατά ομάδα απασχόλησης για τον κλάδο ασθευείας παρατηρούμε τα ακόλουθα. Το μεγαλύτερο ποσοστό αντιστοιχεί στους εργαζομένους του ιδιωτικού τομέα 55,04%, ακολουθούν οι ανεξάρτητοι επαγγελματίες 22,16%, οι αγρότες 12,20%, το προσωπικό Δημόσιων Επιχειρήσεων 4,06%, οι ελεύθεροι Επαγγελματίες 3,10%, οι Δημόσιοι Υπάλληλοι 2,44%, το προσωπικό τραπεζών 0,75% και τέλος το προσωπικό τύπου με ποσοστό 0,24%.



ΠΙΤΑ 5 (Πηγή : Προϋπολογισμός Οικονομικού Έτους 2002)

6.1 Η ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ (ΙΚΑ)

Το ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων καλύπτει:

Α). Τους εργαζομένους που παρέχουν εξαρτημένη εργασία ανεξάρτητα από την ιδιότητα του εργοδότη (ιδιωτικός τομέας-Δημόσιος τομέας, ΝΠΔΔ, ή Δημόσιο-Κοινωνικός τομέας) και εφόσον για την εργασία τους αυτή δεν υπάγονται στην ασφάλιση κάποιου άλλου Φορέα Κύριας Ασφάλισης.

Β). Τους εργαζόμενους που παρέχουν εξαρτημένη εργασία στο εξωτερικό για λογαριασμό εργοδότη που εδρεύει στην Ελλάδα με την προϋπόθεση η χώρα που εργάζονται να μην έχει με την Ελλάδα διμερή σύμβαση ή να μην ανήκει στην Ευρωπαϊκή Ένωση .

Γ). Τους εργαζομένους που παρέχουν την προσωπική τους εργασία με σύμβαση μίσθωσης έργου κατά κύριο ή συγκύριο επάγγελμα και εφόσον για την εργασία τους αυτή δεν υπάγονται στην ασφάλιση κάποιου άλλου Φορέα Κύριας Ασφάλισης.

Δ). Τα μέλη οικογένειας

Ε). Τους αλλοδαπούς

Επίσης καλύπτονται διάφορες κατηγορίες προσώπων που παρέχουν την εργασία τους σε μη σταθερό εργοδότη και οι αυτοτελώς απασχολούμενοι που στερούνται επαγγελματική στέγη. Η ασφάλιση των προσώπων αυτών γίνεται μέσω σωματείων, ασφαλιστικών συνεταιρισμών, ή μέσω ειδικών διατάξεων.

Το ΙΚΑ είναι Κοινωνικός Ασφαλιστικός Οργανισμός που εισπράττει εισφορές για να δίνει παροχές.

- Πώς καταβάλλονται οι εισφορές:

Στις ασφαλιστικές εισφορές συμμετέχουν ο εργαζόμενος και ο εργοδότης (Εργατική και εργοδοτική εισφορά). Τις ασφαλιστικές εισφορές είναι υποχρεωμένος να τις καταβάλλει στο ΙΚΑ ο εργοδότης μέσα στην προθεσμία που προβλέπεται από το νόμο.

- **Εργατική εισφορά:**

Το ποσό της εργατικής εισφοράς είναι ποσοστό επί των ακαθάριστων αποδοχών του απασχολούμενου. Το ποσό αυτό το παρακρατεί ο εργοδότης από τον εργαζόμενο κατά την πληρωμή των αποδοχών του ή το αργότερο μέσα σε δύο μήνες από αυτήν.

- **Εργοδοτική εισφορά:**

Το ποσό της εργοδοτικής εισφοράς είναι και αυτό ποσοστό επί των ακαθάριστων αποδοχών του απασχολούμενου που καταβάλλεται από τον εργοδότη στο ΙΚΑ. Το ποσό αυτό επιβαρύνει τον εργοδότη πέραν των μικτών αποδοχών του απασχολούμενου⁷⁶.

Από την άλλη πλευρά τα "ευγενή" ταμεία τα οποία έχουν και τις υψηλότερες παροχές συντάξεων τα έσοδα από εργοδοτικές εισφορές είναι εξαπλάσιες (ΟΤΕ), πενταπλάσιες (ΙΟΝΙΚΗ ΛΑΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ), ή παραπάνω από διπλάσια (ΕΤΒΑ, ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ).

ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΙΣΦΟΡΩΝ

ΚΛΑΔΟΙ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	ΠΟΣΟΣΤΑ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΑ ΕΡΓΟΔΟΤΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ
Ασθενείας σε είδος	2,15	4,30	6,45
Ασθενείας σε χρήμα	2,55	5,1	7,65
Συντάξεων	6,67	13,33	20,00
Επαγγελματικού κινδύνου	-	1	1
Βαρέων επαγγελμάτων	2,20	1,40	3,60
TEAM	3	3	6

Αντίθετα οι Δημόσιοι Υπάλληλοι έχουν την ιδιομορφία ότι για κύρια σύνταξη άρχισαν να πληρώνουν μόλις από το 1990. Η σταδιακή αύξηση των εισφορών τους εξομοίωσε το ύψος εισφορών για κύρια σύνταξη με το ΙΚΑ, μόλις το 1995. Οι

⁷⁶ Οδηγός του Ασφαλισμένου στο Ταμείο του ΙΚΑ, Αθήνα 2002, έκδοση, Διοίκηση ΙΚΑ – Γενική Διεύθυνση Διοικητικών Υπηρεσιών, Διεύθυνση Εκπαίδευσης και Ενημέρωσης

προϋποθέσεις, όρια ηλικίας και ο τρόπος υπολογισμού της σύνταξης προσομοιάζουν μάλλον με τα ειδικά ταμεία παρά με το ΙΚΑ. Εξομοίωση των εισφορών με τα ειδικά ταμεία θα οδηγούσε σε πολύ υψηλότερα ποσοστά εισφοράς. Αν δούμε το θέμα αντίστροφα, σε σχέση με τις παροχές οι εισφορές των Δημοσίων υπαλλήλων είναι ακόμα χαμηλές. Η εισφορά για κύρια σύνταξη και ασθένεια διοχετεύεται ως γενικό έσοδο σε ξεχωριστό λογαριασμό από τις πληρωμές συντάξεων. Σε κάθε περίπτωση η μη ύπαρξη ασφαλιστικού φορέα, όπως και η συνταξιοδότηση των Δημοσίων υπαλλήλων από τέσσερις διαφορετικές πηγές (Δημόσιο για κύρια, Ταμείο Αρωγής και Μετοχικό Ταμείο Πολιτικών Υπαλλήλων για επικουρική και Ταμείο Πρόνοιας για εφάπαξ) οδηγεί σε έλλειψη διαφάνειας και αδυναμίας υπολογισμού μελλοντικών επιβαρύνσεων του Δημοσίου⁷⁷.

Τα έσοδα του ταμείου Υγείας Δημοσίων Υπαλλήλων, προέρχονται αποκλειστικά από τον κρατικό προϋπολογισμό, παρά το γεγονός ότι υπάρχουν οι εισφορές των ασφαλισμένων και των συνταξιούχων, το ύψος των οποίων ανέρχεται σε 2,55% επί του ακαθάριστου μισθού ή της σύνταξης. Με τη σύσταση του ΤΕΑΔΥ (νέου ταμείου) καθιερώνεται για πρώτη φορά εργοδοτική εισφορά στην επικουρική ασφάλιση των δημοσίων υπαλλήλων (δημιουργείται σχέση 1:1 δηλαδή 3% για τον ασφαλισμένο και 3% για τον εργοδότη).

Οι παροχές που προσφέρει το ΙΚΑ στους ασφαλισμένους είναι:

ΠΑΡΟΧΕΣ ΣΕ ΕΙΔΟΣ

✓ Ιατρική περίθαλψη

Οι ασφαλισμένοι και τα μέλη της οικογένειάς τους, δικαιούχοι περίθαλψης έχουν δικαίωμα:

Να επισκέπτονται τους γιατρούς του ΙΚΑ

Να επισκέπτονται τον οικογενειακό γιατρό όπου ισχύει ο θεσμός.

Να επισκέπτονται τον αγροτικό γιατρό στις αγροτικές περιοχές.

Να καλούν γιατρό στο σπίτι σε περίπτωση ανάγκης.

Να επισκέπτονται τα Κέντρα Υγείας.

Να κάνουν γενικές και ειδικές εξετάσεις ύστερα από εντολή γιατρού του ΙΚΑ, όπως φυσιοθεραπεία κ.τ.λ.

⁷⁷ (βλ. σχετικά) Εθνική Τράπεζα Ελλάδος, *Οικονομία και Συντάξεις*, Αθήνα 1997

Να καλούν τις Πρώτες Βοήθειες(166-ΕΚΑΒ) στις περιπτώσεις ανάγκης.

Να συμμετέχουν στην Προληπτική Ιατρική.

Να ζητούν την απόδοση της δαπάνης σύμφωνα με την κρατική διατίμηση για την αμοιβή που κατέβαλαν σε ιδιώτη γιατρό για επίσκεψη και για φάρμακα που χορηγήθηκαν σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης.

✓ **Φαρμακευτική περίθαλψη.**

Οι ασφαλισμένοι πληρώνουν για φάρμακα συμμετοχή 25% εκτός από ορισμένες εξαιρέσεις. Συγκεκριμένα:

1. Δεν πληρώνουν συμμετοχή για φάρμακα, που χορηγούνται σε εργατικό ατύχημα και για φάρμακα Μητρότητας. Επίσης, δεν πληρώνουν συμμετοχή ορισμένοι χρόνια πάσχοντες, όπως οι πάσχοντες από καρκίνο ή λευχαιμία, οι διαβητικοί, οι πάσχοντες από ψυχώσεις κ.τ.λ.
2. Πληρώνουν μειωμένη συμμετοχή 10% για φάρμακα, που χορηγούνται σε ασθενείς της Νόσου του PARKINSON, νοσήματα του συνδετικού ιστού, οστεοπόρωση και νόσο PRGET, μυασθένεια, καθώς και μερικές άλλες ασθένειες.

✓ **Νοσοκομειακή περίθαλψη**

Οι ασφαλισμένοι και τα μέλη των οικογενειών τους έχουν δικαίωμα να νοσηλευτούν στα Νοσοκομεία του ΙΚΑ, σε κρατικά νοσοκομεία και σε συμβεβλημένες ιδιωτικές κλινικές. Αντίθετα οι Δημόσιοι υπάλληλοι καλύπτονται μέσα από ένα ευρύ φάσμα παροχών νοσοκομειακής και εξωνοσοκομειακής περίθαλψης. Οι Δημόσιοι υπάλληλοι εάν χρειαστεί να νοσηλευτούν σε κάποια συμβεβλημένη ιδιωτική κλινική το ταμείο τους καλύπτει μεγαλύτερο ποσό απ' ότι το ταμείο του ΙΚΑ στους ασφαλισμένους του.

✓ **Οδοντιατρική περίθαλψη**

Παρέχεται δωρεάν από τα οδοντιατρεία του ΙΚΑ και από οδοντιάτρους του ΙΚΑ που δέχονται στα ιδιωτικά τους ιατρεία, όχι από ιδιώτες οδοντιάτρους. Έτσι ο ασφαλισμένος καλύπτεται από άποψη γενικής οδοντιατρικής. Σε αντιπαράθεση οι Δημόσιοι Υπάλληλοι όσον αφορά την οδοντιατρική τους περίθαλψη, επιτρέπεται η

προσφυγή τους σε οποιονδήποτε ιδιώτη οδοντίατρο και στη συνέχεια κάποιο μέρος των χρημάτων επιστρέφονται από το ταμείο τους.

✓ **Προληπτική ιατρική**

Το ΙΚΑ στον τομέα της προληπτικής ιατρικής έχει δείξει δραστηριότητα με τη σύσταση διαφόρων Κέντρων και Σταθμών.

1. Κέντρα Προγεννητικού ελέγχου
2. Κέντρο Μαστού
3. Σταθμοί Προστασίας Μάνας και Παιδιού
4. Κέντρα Παιδοψυχικής Υγιεινής
5. Βρεφονηπιακοί Σταθμοί
6. Γραφείο Ατόμων με ειδικές ανάγκες(ΑΜΕΑ)
7. Γραφεία Κοινωνικής Μέριμνας
8. Κέντρο Διαγνωστικό και ιατρικής εργασίας
9. Κυτταρολογικά Κέντρα.
- 10.Κέντρα Οικογενειακού Προγραμματισμού
- 11.Κέντρα Αιμοδοσίας

✓ **Φυσικοθεραπεία**

✓ **Βοήθημα Τοκετού**

ΠΑΡΟΧΕΣ ΣΕ ΧΡΗΜΑ

✓ **Επιδόματα Μητρότητας(Κυοφορίας-Λοχείας)**

Το ΙΚΑ επιδοτεί τις άμεσα ασφαλισμένες για 56 ημέρες πριν τον τοκετό και 63 ημέρες μετά τον τοκετό. Για να τύχουν αυτών των επιδομάτων πρέπει να έχουν συμπληρώσει 200 ημέρες εργασίας στην ασφάλιση τα δύο προηγούμενα χρόνια από την πιθανή ή πραγματική ημέρα τοκετού και να μην εργάζονται κατά τον χρόνο της επιδότησης.

✓ **Επίδομα Ασθενείας**

Οι άμεσα ασφαλισμένοι που εργάζονται, δικαιούνται επίδομα ασθενείας εφόσον διαπιστωθεί προσωρινή ανικανότητα για εργασία (τέσσερις ημέρες και πάνω) από την Υγειονομική Υπηρεσία του ΙΚΑ.

Ειδικότερα όμως για τις πρώτες δεκαπέντε (15) ημέρες επιδότησης κάθε έτους μετά το τριήμερο του Χρόνου Αναμονής το ποσό του επιδόματος ασθένειας, είναι ίσο με το 50% του ημερήσιου επιδόματος ασθένειας της ασφαλιστικής κλάσης που καθορίζεται με βάση τις αποδοχές των τελευταίων ημερών του προηγούμενου έτους.

Απαραίτητη προϋπόθεση είναι να έχουν συμπληρωθεί εκατό (100) ημέρες εργασίας τον προηγούμενο χρόνο ή στο τελευταίο δεκαπεντάμηνο, χωρίς να υπολογίζονται οι τρεις τελευταίοι μήνες.

✓ Επίδομα Επαγγελματικής Ασθένειας

Οι άμεσα ασφαλισμένοι και οι συνταξιούχοι που εργάζονται δικαιούνται επίδομα επαγγελματικής ασθένειας, όταν αρρωστήσουν από χρόνια πάθηση που φανερώνεται ύστερα από ορισμένο χρόνο εργασίας σε ορισμένα επαγγέλματα. Τα επαγγέλματα αυτά και οι παθήσεις καθορίζονται στον Κανονισμό Ασθένειας ΙΚΑ αρθ.40.

✓ Επίδομα ατοχήματος

✓ Έξοδα Κηδείας

Το δημόσιο έχει κάποια πρόσθετα και διαφορετικά επιδόματα όπως:

- 1)Χρόνου υπηρεσίας
- 2)Εξομάλυνση διαφορών μισθολογίου
- 3)Μεταπτυχιακών Σπουδών
- 4)Προβληματικών και παραμεθόριων περιοχών
- 5)Απόφοιτων εθνικής Σχολής Δημόσιας Διοίκησης
- 6)κίνητρα απόδοσης
- 7)Επίδομα θέσης

ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ

✓ Πλήρης Σύνταξη Γήρατος

Προϋποθέσεις:

Ημέρες Ασφάλισης	Ηλικία ανδρών	Ηλικία γυναικών
4.500	65	60
10.000	62	57

Να μην λαμβάνεται σύνταξη γήρατος ή αναπηρίας από το Δημόσιο ή ΝΠΔΔ ή άλλον ασφαλιστικό Οργανισμό κύριας ασφάλισης (πλην ΟΓΑ). Για εξεύρεση του συντάξιμου μισθού αθροίζονται οι κατά μήνα αποδοχές που έλαβε ο ασφαλισμένος κάθε έτος από τα πέντε ημερολογιακά έτη που προηγούνται του έτους υποβολής της αίτησης για σύνταξη, επί των οποίων υπολογίσθηκαν οι εισφορές. Το σύνολο των αναπροσαρμοσμένων αποδοχών της κρίσιμης πενταετίας διαιρείται δια του αριθμού των ημερών εργασίας που πραγματοποιήθηκαν στην ασφάλιση μέσα στην πενταετία αυτή, εφόσον είναι τουλάχιστον χίλιες (1000). Εάν οι ημέρες ασφάλισης στην 5ετία υπολείπονται των 1000(άνεργοι, σταδιακά απασχολούμενοι κ.τ.λ.), παρατείνεται προς τα πίσω η πενταετία μέχρι συμπλήρωσεως των χιλίων (1000) ημερών ασφάλισης.

Το ηλικίο της διαίρεσης μας δίνει το μέσο ημερομίσθιο της 5ετίας, το οποίο εντάσσεται στην οικεία ασφαλιστική κλάση που ισχύει το μήνα Δεκέμβριο του έτους πριν από την υποβολή της αίτησης. Τα ποσοστά σύνταξης είναι δύο ειδών. Τα βασικά ποσοστά για τις πρώτες 3000 Ημέρες Εργασίας στην ασφάλιση και προσαυξήσεις αυτών ανά 300 ημέρες εργασίας πέραν των 3000⁷⁸. Ενώ ο συντάξιμος μισθός επί του οποίου υπολογίζεται η σύνταξη των Δημόσιων Υπαλλήλων, αποτελεί το 80% του μηνιαίου μισθού ενεργείας που έπαιρνε ο δημόσιος υπάλληλος κατά των τελευταίο μήνα εξόδου του από την υπηρεσία.

⁷⁸ Άρθρο, Οδηγός συντάξεων 2002, Όλες οι εξελίξεις για παλαιούς και νέους ασφαλισμένους, Χορηγός ΙΚΑ, Ειδική Έκδοση

✓ Μειωμένη σύνταξη γήρατος

Προϋποθέσεις:

Ημέρες Ασφάλισης	Ηλικία ανδρών	Ηλικία γυναικών
4.500	60	55
10.000	60	55

Να έχουν πραγματοποιηθεί την τελευταία πενταετία πριν από την υποβολή της αίτησης για συνταξιοδότηση ή τη συμπλήρωση του ορίου ηλικίας εκατό (100) ημέρες εργασίας ανά έτος.

Να μην λαμβάνεται σύνταξη γήρατος ή αναπηρίας από το Δημόσιο ή άλλο ΝΠΙΔΔ ή άλλον ασφαλιστικό οργανισμό κύριας ασφάλισης (πλην ΟΓΑ).

✓ Συντάξεις Αναπηρίας

Προϋποθέσεις:

Να μην λαμβάνουν σύνταξη γήρατος ή αναπηρίας από το Δημόσιο ή από άλλον ασφαλιστικό οργανισμό κύριας ασφάλισης (πλην ΟΓΑ).

Να κριθούν από Υγειονομικές Επιτροπές του Ιδρύματος, ανάπηροι με συντάξιμο ποσοστό αναπηρίας (50% και άνω).

Να έχουν πραγματοποιήσει στην ασφάλιση του ΙΚΑ:

Α) Για σύνταξη αναπηρίας από κοινή νόσο:

1) 4.500 Ημέρες Εργασίας ή 10.000 Ημέρες Εργασίας ή

2) 300 Ημέρες Εργασίας και να μην έχουν συμπληρώσει το 21^ο έτος της ηλικίας. Οι ημέρες αυτές αυξάνονται προοδευτικά σε 4.200 με προσθήκη 120 ημέρες εργασίας ,για κάθε έτος μετά την συμπλήρωση του 21^{ου} έτους. Από τις ημέρες αυτές, οι 300 πρέπει να έχουν πραγματοποιηθεί τα πέντε (5) τελευταία έτη από εκείνο που έγινε ανάπηρος ο ασφαλισμένος ή

3) 1.500 ημέρες εργασίας, από τις οποίες 600 τουλάχιστον τα πέντε (5) τελευταία τη από εκείνο που έγινε ανάπηρος ο ασφαλισμένος.

3) Για σύνταξη αναπηρίας από εργατικό ατύχημα ή επαγγελματική ασθένεια

Αρκεί μια ημέρα εργασίας του ασφαλισμένου στην ασφάλιση του ΙΚΑ.

γ) Για σύνταξη αναπηρίας από ατύχημα εκτός εργασίας:

Το ½ των ημερών εργασίας που απαιτούνται για την χορήγηση σύνταξης αναπηρίας από κοινή νόσο.

Ποσό σύνταξης αναπηρίας

- 1) Ο ασφαλισμένος που κρίνεται βαριά ανάπηρος (Π.Α. 80% και άνω) δικαιούται πλήρες ποσό σύνταξης.
- 2) Ο ασφαλισμένος που κρίνεται ανάπηρος (Π.Α. 67% - 79,9%) δικαιούται το 75% του πλήρους ποσού σύνταξης, εκτός εάν έχει πραγματοποιήσει 6.000 ημέρες εργασίας, ή η αναπηρία του οφείλεται κατά κύριο λόγο σε ψυχιατρικές παθήσεις οπότε δικαιούται το πλήρες ποσό σύνταξης.
- 3) Ο ασφαλισμένος που κρίνεται μερικά ανάπηρος, (Π.Α. 50% - 66,9) δικαιούται το 50% του πλήρους ποσού σύνταξης, εκτός και εάν η αναπηρία του οφείλεται κατά κύριο λόγο σε ψυχιατρικές παθήσεις, οπότε δικαιούται το 75% του πλήρους ποσού.

ΕΙΔΙΚΑ ΕΠΙΔΟΜΑΤΑ

✓ **Επιδόματα Απόλυτης Αναπηρίας (Ε.Α.Α.)**

Το ποσό της καταβαλλόμενης βασικής σύνταξης λόγω αναπηρίας ή θανάτου προσαυξάνεται κατά 50%, εφόσον ο συνταξιούχος βρίσκεται διαρκώς σε κατάσταση που απαιτεί συνεχή επίβλεψη, περιποίηση και συμπαράσταση άλλου προσώπου⁷⁹.

⁷⁹ Οδηγός Ασφαλισμένου στο Ταμείο του ΙΚΑ, Αθήνα 2002, Έκδοση, Διοίκηση ΙΚΑ-Γενική Διεύθυνση Διοικητικών Υπηρεσιών, Διεύθυνση Εκπαίδευσης και Ενημέρωσης

- ✓ Επιδόματα Παραπληγίας – Τετραπληγίας

- ✓ Επίδομα Κοινωνικής Αλληλεγγύης Συντ/γων (Ε.Κ.Α.Σ.) από 1.1.2002 μέχρι 31.12.2002.

6.1. Η ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΤΑΜΕΙΟ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΒΙΟΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ (ΤΕΒΕ)

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΑΜΕΙΟΥ

Ιδρύθηκε με το Ν.6364/1934 (376/34, τ.Α). Με το Ν.2676/1999 (Α, 1) ενοποιήθηκε με το ΤΑΕ και το ΤΣΑ και αποτελεί πλέον τον Οργανισμό Ασφάλισης Ελευθέρων Επαγγελματιών (ΟΑΕΕ).

Είναι Ταμείο Κύριας Ασφάλισης, που παρέχει κύρια σύνταξη και έχει και Κλάδο Ασθένειας και Μητρότητας (από το 1954).

Στο Ταμείο αυτό ασφαλίζονται :

- Όλοι οι άνω των 18 ετών επαγγελματίες και βιοτέχνες.
- Μέλη Ο.Ε., Ε.Ε. ή Ε.Π.Ε.
- Μέλη Δ.Σ. Α.Ε. με 5% τουλάχιστον ποσοστό συμμετοχής.
- Εκτελωνιστές.

Οι ξενοδόχοι των οποίων η επιχειρηματική δραστηριότητα αρχίζει μετά τις 5/1/99, ημερομηνία έναρξης ισχύος του ν.2676/99(5.11.99).

ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Α) Αριθμός ασφαλισμένων : 553.430

Β) Αριθμός συνταξιούχων: 162.819

Σχέση συνταξιούχων - ασφαλισμένων: 1:3,33

ΠΟΡΟΙ

• Ατομικές Εισφορές

Οι κατηγορίες (π.δ. 127/12-4-93) είναι δεκατέσσερις (14) εκ των οποίων οι πέντε (5) πρώτες είναι υποχρεωτικές και οι υπόλοιπες προαιρετικές. Τα σχετικά ποσά είναι όπως διαμορφώνονται στον παρακάτω πίνακα:

ΕΙΣΦΟΡΕΣ ΝΕΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΩΝ ΤΕΒΕ ΟΠΩΣ ΕΧΟΥΝ ΔΙΑΜΟΡΦΩΘΕΙ ΤΗΝ 01.01.2001

ΑΣΦ/ΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΠΟΣΟ ΣΕ ΔΡΧ 1/1/01	ΕΙΣΦ.ΚΑ. ΣΥΝΤΑΞΗΣ (20% X ασφ. Κατηγορία)	ΕΙΣΦ.ΚΑ. ΣΘΕΝ.(7,65% X Ασφ. Κατ. Για Παροχές σε είδος Και σε χρήμα	ΣΥΝΟΛΟ
1η	175.897	35.180	13.460	48.640
2η	216.305	43.260	16.550	59.810
3η	256.499	51.290	19.620	70.910
4η	296.466	59.290	22.680	81.970
5η	334.787	66.960	25.610	92.570
6η	364.214	72.480	27.860	100.700
7η	392.670	78.540	30.040	108.580
8η	421.127	84.230	32.220	116.450
9η	449.584	89.920	34.390	124.310
10η	478.041	95.610	36.570	132.180
11η	506.497	101.300	38.750	140.050
12η	534.953	106.990	40.920	147.910
13η	563.411	112.680	43.100	155.780
14η	591.867	118.370	45.280	163.650

Πηγή: Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Διεύθυνση Κύριας Ασφάλισης Αυτοασφαλισμένων

Στο ΤΕΒΕ δεν υπάρχουν εργοδοτικές εισφορές. Ο ασφαλισμένος επιλέγει μία από τις δεκατέσσερις ασφαλιστικές κατηγορίες. Αντίθετα στο Δημόσιο δεν υπάρχουν κατηγορίες εισφορών.

ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ**Νέοι ασφαλισμένοι (από 1.01.93)****Α) Σύνταξη γήρατος**

- Δεκαπέντε (15) χρόνια ασφάλισης και ηλικία 65 ετών.
- Δεκαπέντε (15) χρόνια ασφάλισης από τα οποία τα δύομισι (2,5) μέσα στην τελευταία πενταετία πριν την υποβολή της αίτησης και ηλικία 60 ετών (μειωμένη κατά 1/200 για κάθε μήνα που λείπει από τα 65 και μέχρι το πολύ 60 μήνες).
- Είκοσι (20) χρόνια ασφάλισης και ηλικία 55 ετών για μητέρες με ανήλικα ή ανίκανα για κάθε βιοποριστική εργασία παιδιά.

- Είκοσι (20) χρόνια ασφάλισης και ηλικία 50 ετών για μητέρες με ανήλικα ή ανίκανα για κάθε βιοποριστική εργασία παιδιά (μειωμένη κατά 1/200 για κάθε μήνα που λείπει από τα 55 και μέχρι το πολύ 60 μήνες).
- Μητέρα με τρία παιδιά : χρόνος ασφάλισης είκοσι (20) έτη και όριο ηλικίας, που μειώνεται ανά τρία έτη για κάθε παιδί και μέχρι του 50^{ου} έτους.
Το ΤΕΒΕ και το ΤΑΕ είναι ταμεία κύριας ασφάλισης τα οποία παρέχουν κύρια σύνταξη.

Β) Σύνταξη Αναπηρίας

Αναπηρία κατά την έννοια των διατάξεων του άρθρου 27Ν. 1902/90 (ποσοστό 80%, 67% ή 50%).

Πραγματοποιείται με :

- Ένα (1) έτος εργασία πριν την συμπλήρωση του 21^{ου} έτους ηλικίας, με προοδευτική αύξηση σε πέντε (5) έτη προστιθεμένων πέντε (5) μηνών εργασίας κατά μέσο όρο για κάθε έτος ηλικίας πέραν του 21^{ου}.
- Πέντε (5) ετών εργασία από τα οποία τα 2 μέσα στην τελευταία πενταετία πριν την αναπηρία.
- Δεκαπέντε (15) ετών εργασία οποτεδήποτε
- ανεξαρτήτως χρόνου ασφάλισης επί εργατικού ατυχήματος κατά την απασχόληση.

Γ) Σύνταξη θανάτου

ΥΨΟΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ

Το ύψος των συντάξεων παλαιών ασφαλισμένων του ΤΕΒΕ για το 2001 έχει διαμορφωθεί ως εξής:

	ΚΑΤΩΤΑΤΗ	ΜΕΣΗ	ΑΝΩΤΑΤΗ
ΓΗΡΑΤΟΣ	105.449	155.654	672.819
ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ	105.449	137.046	520.604
ΘΑΝΑΤΟΥ	88.579	99.270	614.987

Το ποσό σύνταξης γήρατος και αναπηρίας των νέων ασφαλισμένων (από 1/1/93) δεν μπορεί να είναι κατώτερο της σύνταξης, που προκύπτει βάσει του κατά το 1991

μέσου μηνιαίου κατά κεφαλή ΑΕΠ αναπροσαρμοσμένου με το κάθε φορά ποσοστό αύξησης των συντάξεων Δ.Υ. και αναλογεί σε 15 χρόνια ασφάλισης (στις περιπτώσεις συνταξιοδότησης λόγω γήρατος) ή σε 20 χρόνια ασφάλισης (στις περιπτώσεις αναπηρίας λόγω εργατικού ατυχήματος) και μετά την κατά 50% αύξησή του, βάσει του άρθρου 64 του Ν. 2676/99, καθορίζεται για το 1999 στο ποσό των 65.000δρχ. το δε ποσό σύνταξης επί αναπηρίας, που οφείλεται σε εργατικό ατύχημα, καθορίζεται στο ποσό των 87.270 δρχ. Επίσης, δεν μπορεί να είναι ανώτερο του 4πλάσιου του κατά το έτος 1991 μέσου μηνιαίου κατά κεφαλή ΑΕΠ αναπροσαρμοσμένου με το εκάστοτε ποσοστό αύξησης των συντάξεων Δ.Υ. (για αιτήσεις συνταξιοδότησης έτους 2001 ορίζεται σε $4 \times 175.897 = 703.588$ δρχ.).

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΠΑΡΟΧΕΣ

- Έξοδα κηδείας ασφαλισμένων και συνταξιούγων: Σύμφωνα με τον κανονισμό Υγείας του ΟΑΕΕ, που ισχύει από 1/11/99 το ποσό ανέρχεται στις 300.000δρχ. για τους ασφαλισμένους. Για τους συνταξιούχους δίνεται από το ΙΚΑ.
- Επίδομα αδείας: μισή σύνταξη.
- Δώρο εορτών: μία σύνταξη (Χριστούγεννα) και μισή σύνταξη (Πάσχα).
- Επίδομα αεροθεραπείας: άρθρο 8 παρ.1 ν. 1027/80 (για το έτος 2001 ανέρχεται στις 65.000 δρχ. Εφάπαξ ποσό).
- Επίδομα τοκετού:
 - Για ένα παιδί ποσό 210.000 δρχ.
 - Για δύο παιδιά ποσό 315.000 δρχ.
 - Για τρία παιδιά ποσό 420.000 δρχ.

Τα ποσά αυτά ισχύουν για παλαιούς και νέους ασφαλισμένους (άρθρο 17 Κανονισμού Υγείας ΟΑΕΕ).

- Υγειονομική Περίθαλψη:

Παρέχεται ιατρική περίθαλψη από τα Κρατικά Νοσοκομεία, Κέντρα Υγείας, Υγειονομικούς Σταθμούς καθώς και από γιατρούς διαφόρων ειδικοτήτων, που συμβάλλονται με το Ταμείο με ανάθεση μίσθωσης έργου.

➤ Αποζημίωση από εργατικό ατύχημα:

Το επίδομα εργατικού ατυχήματος καταβάλλεται για όσο χρόνο ο παθών κρίνεται ανίκανος από την Υγειονομική Επιτροπή να άσκηση το επάγγελμά του και μέχρι τέσσερις (4) μήνες κατ' ανώτατο όριο.

Το ποσό του μηνιαίου επιδόματος για παλαιούς και νέους ασφαλισμένους ανέρχεται στο τριπλάσιο της μηνιαίας εισφοράς του κλάδου ή των κλάδων στους οποίους είναι ασφαλισμένος κατά την ημέρα του ατυχήματος αυτός που υπέστη το ατύχημα (άρθρο 19 Κανονισμός ΟΑΕΕ)⁸⁰.

⁸⁰ Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Διεύθυνση Κύριας Ασφάλειας Αυτοαπασχολούμενων

6.3. Η ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΤΑΜΕΙΟ ΕΜΠΟΡΩΝ (ΤΑΕ)

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΑΜΕΙΟΥ

Ιδρύθηκε με την αρ.21891/3/1236 (238,Β) απόφαση Υφυπουργού Εργασίας και νομίμως λειτούργησε με την 52521/27-9-39 (256/Β) απόφαση, η οποία μεταγενέστερα τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με τις διατάξεις του άρθρου 1 του ΝΔ 4096/60 (132,Α). Με το Ν.2676/60 (Α,1) ενοποιήθηκε με το ΤΕΒΕ και το ΤΣΑ και αποτελεί πλέον τον Οργανισμό Ασφάλισης Ελευθέρων Επαγγελματιών (ΟΑΕΕ)

Είναι Ταμείο Κύριας Ασφάλισης, που παρέχει κύρια σύνταξη και έχει και Κλάδο Ασθένειας και Μητρότητας(από το 1961).

Στο Ταμείο αυτό ασφαλίζονται:

- Όλα τα φυσικά πρόσωπα άνω των 18 ετών που ασκούν εμπορία.
- Τα ετερόρρυθμα μέλη Εμπορικών Εταιρειών.
- Τα μέλη των διοικήσεων των Α.Ε. που είναι μέτοχοι με 3% ποσοστό.
- Τα μέλη Ε.Π.Ε.
- Οι επιχειρηματίες ιδιωτικών κλινικών και θεραπευτηρίων που δεν έχουν την ιδιότητα του γιατρού.

ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Α) Αριθμός ασφαλισμένων : 125.670

Β) Αριθμός συνταξιούχων : 31.918

Σχέση συνταξιούχων - ασφαλισμένων :1:3,93

ΠΟΡΟΙ

Οι κατηγορίες είναι 14 (Π.Δ. 128/93, Α,54/12-4-93) εκ των οποίων οι 5 πρώτες υποχρεωτικές και οι υπόλοιπες προαιρετικές. Τα σχετικά ποσά ως ο κατωτέρω πίνακας:

ΕΙΣΦΟΡΕΣ ΝΕΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΩΝ ΤΑΕ ΟΠΩΣ ΕΧΟΥΝ ΔΙΑΜΟΡΦΩΘΕΙ ΤΗΝ 1/1/2001

ΑΣΦ/ΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΠΟΣΟ ΣΕ ΔΡΧ. Από 1/1/01	ΕΙΣΦ.ΚΑ. ΣΥΝΤΑΞΗΣ (20% X ασφ. Κατηγορία)	ΕΙΣΦ.ΚΑ. ΑΣΘΕΝ.(7,65% X Ασφ.κατ.για παρο- Χες σε είδος και χρημα	ΣΥΝΟΛΟ
1η	175.897	35.180	13.460	48.640
2η	216.305	43.260	16.550	59.810
3η	256.499	51.290	19.620	70.910
4η	296.466	59.290	22.680	81.970
5η	334.787	66.960	25.610	92.570
6η	364.214	72.480	27.860	100.700
7η	392.670	78.540	30.040	108.580
8η	421.127	84.230	32.220	116.450
9η	449.584	89.920	34.390	124.310
10η	478.041	95.610	36.570	132.180
11η	506.497	101.300	38.750	140.050
12η	534.953	106.990	40.920	147.910
13η	563.411	112.680	43.100	155.780
14η	591.867	118.370	45.280	163.650

ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ

Είναι ακριβώς ίδιες με τις προϋποθέσεις συνταξιοδότησης των ασφαλισμένων του ΤΕΒΕ.

ΥΨΟΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ

Το ύψος των συνταξιοδοτικών παροχών του ΤΑΕ για το 2001 διαμορφώθηκε ως εξής:

	ΚΑΤΩΤΑΤΗ	ΜΕΣΗ	ΑΝΩΤΑΤΗ
ΓΗΡΑΤΟΣ	122.430	183.725	692.816
ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ	122.430	153.668	374.394
ΘΑΝΑΤΟΥ	110.558	129.013	428.982

Το ποσό σύνταξης γήρατος και αναπηρίας των νέων ασφαλισμένων (από 1.01.93) δεν μπορεί να είναι κατώτερο της σύνταξης, που προκύπτει βάσει του κατά το 1991 μέσου μηνιαίου κατά κεφαλή ΑΕΠ αναπροσαρμοσμένου με το κάθε φορά ποσοστό αύξησης των συντάξεων των δημοσίων υπαλλήλων και αναλογεί σε δεκαπέντε (15) χρόνια ασφάλισης (στις περιπτώσεις συνταξιοδότησης λόγω γήρατος) ή σε είκοσι (20) χρόνια ασφάλισης (στις περιπτώσεις αναπηρίας λόγω εργατικού ατυχήματος), το οποίο

μετά την 50% αύξηση του, βάσει του άρθρου 64 του Ν. 2676/99, καθορίζεται για το 2001 στο ποσό των 65.000δρχ., το δε ποσό της σύνταξης επί αναπηρίας, που οφείλεται σε εργατικό ατύχημα, καθορίζεται στο ποσό των 87.270 δρχ. Επίσης, δεν μπορεί να είναι ανώτερο του 4πλάσιου του κατά το έτος 1991 μέσου μηνιαίου κατά κεφαλή ΑΕΠ αναπροσαρμοσμένου με το εκάστοτε ποσοστό αύξησης των συντάξεων των δημοσίων υπαλλήλων (για αιτήσεις συνταξιοδότησης έτους 2001 ορίζεται σε $4 \times 175.897 = 703.588$ δρχ.)⁸¹.

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΠΑΡΟΧΕΣ

- Έξοδα κηδείας ασφαλισμένων το ποσό ανέρχεται στις 300.000δρχ.(Κανονισμός Υγείας ΟΑΕΕ).
- Επίδομα αδειας: μισή σύνταξη.
- Επίδομα εορτών: μία σύνταξη.
- Επίδομα αεροθεραπείας : παρέχεται μόνο στους νεφροπαθείς και σε όσους κάνουν μεταμόσχευση 65.000 δρχ. Εφάπαξ ποσό.
- Επίδομα τοκετού:για ένα παιδί 210.000δρχ
για δύο παιδιά 315.000δρχ.
για τρία παιδιά 420.000δρχ.

Τα ποσά αυτά ισχύουν για παλαιούς και νέους ασφαλιζόμενους

- Υγειονομική περίθαλψη: Νοσοκομειακή και από 1/1/99 ιατρική περίθαλψη από τα Κρατικά Νοσοκομεία, Κέντρα Υγείας καθώς και από γιατρούς διαφόρων ειδικοτήτων που συμβάλλονται με το ΤΕΒΕ.

Τα ασφαλιστικά ταμεία ΤΕΒΕ και ΤΑΕ μετά την ενοποίησή τους (ΟΑΕΕ), ασφαλίζουν 850.000 επαγγελματίες και 220.000 συνταξιούχους. δηλαδή η σχέση ασφαλισμένων προς συνταξιούχους είναι 4:1, που θεωρείται διεθνώς ως οικονομικός υγιής για το μέλλον του Ταμείου, υπό την προϋπόθεση βέβαια ότι δε θα διαταραχθεί. Το νέο ταμείο είναι το τρίτο κατά σειρά σε μέγεθος μετά το ΙΚΑ και τον ΟΓΑ. λειτουργούν κάτω από τις ίδιες προϋποθέσεις σε ότι αφορά τους ασφαλισμένους. Η παρατήρηση αυτή

⁸¹ Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Διεύθυνση Κύριας Ασφάλισης Αυτοαπασχολούμενων

διακρίνεται μετά την παραπάνω ανάλυση των δύο φορέων κύριας ασφάλισης. Συνεπώς η σύγκριση είναι ίδια με αυτή που έγινε μεταξύ Δημόσιου Τομέα και ΤΕΒΕ⁸².

Η κρατική επιχορήγηση για τους ασφαλισμένους φορείς ΤΕΒΕ, ΙΚΑ και ΤΑΕ ασφαλώς είναι μικρότερη από ότι εύλογα είναι στο Ταμείο Δημόσιων Υπαλλήλων.

Με βάση τα στοιχεία που παραθέτονται στον παρακάτω πίνακα εξάγονται τα ακόλουθα συγκριτικά αποτελέσματα όσο αφορά το σύστημα των συντάξεων σε όλους τους ασφαλιστικούς φορείς⁸³:

- Οι δαπάνες για τη συνταξιοδότηση των δημοσίων υπαλλήλων καλύπτονται από κρατικές επιχορηγήσεις καθώς επίσης και από κοινωνικούς πόρους.
- Αντίθετα για τους μισθωτούς στον ιδιωτικό τομέα, το μεγαλύτερο βάρος πέφτει στις εισφορές ασφαλισμένων και εργοδοτών. Στην περίπτωση όμως κύριας και επικουρικής σύνταξης συμμετέχουν στις δαπάνες και οι κοινωνικοί πόροι.
- Στην ομάδα απασχόλησης των αυτοαπασχολούμενων οι δαπάνες καλύπτονται από τις εισφορές των ασφαλισμένων κατά κύριο λόγο και στην κρατική επιχορήγηση κατά ένα μικρό σχετικά ποσοστό.
- Οι δαπάνες για σύνταξη των Ελεύθερων Επαγγελματιών προέρχονται αποκλειστικά από τις εισφορές των εργαζομένων, τους κοινωνικούς πόρους και τις προσόδους περιουσίας.
- Τέλος, οι ασφαλισμένοι των ειδικών ταμείων βρίσκονται στην πιο προνομιούχα θέση όσο αφορά την κάλυψη των συντάξιμων δαπανών. Αυτό γιατί τα έσοδα προέρχονται από τις εισφορές και η κάλυψη των εξόδων πραγματοποιείται από την ίδια την επιχείρηση ανάλογα με την κάθε περίπτωση.

⁸² Συλλογή στοιχείων από το INTERNET

⁸³ (βλ. σχετικά) Εθνική Τράπεζα Ελλάδος, *Οικονομία και Συντάξεις*, Αθήνα 1997

ΠΙΝΑΚΑΣ
ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ

Κατηγορία πληθυσμού	Είδος Σύνταξης	Φορέας	Τρόπος Κάλυψης Δαπανών
1. Αγρότες	Προνομιακή	ΟΓΑ	Κρατική Επιχορήγηση
2. Α) Δημόσιοι Υπάλληλοι	Κύρια, Επικουρική, Εφάπαξ	Δημόσιο	Κρατικός Προϋπολογισμός
Στρατιωτικοί		ΜΠΠΥ, ΜΓΣ κ.τ.λ. Ταμεία Αρωγής (35) Φορείς	Εισφορές Κοινωνικοί Πόροι
Β) ΝΠΔΔ	Κύρια, Επικουρική, Εφάπαξ	ΙΚΑ για Κύρια	
3. Μισθωτοί Ιδιωτικού Τομέα	Κύρια	ΙΚΑ	Εισφορές + Κρατική Επιχορήγηση-Ελλείμματα
Α) ΙΚΑ (I)			
(II)	Κύρια + Επικουρική	ΙΚΑ + ΤΕΑΜ ΙΚΑ + άλλο Επικουρικό	Εισφορές Εισφορές + Κοιν. Πόροι
(III)	Κύρια, Επάπαξ	+ Ταμείο Πρόνοιας	Εισφορές
Β) Ναυτικοί	Κύρια, Επάπαξ	Επικουρική	Εισφορές + Κρατική Επιχορήγηση + Κοινωνικοί Πόροι
4. Μισθωτοί ΔΕΚΟ, Τραπεζών	Κύρια, Επάπαξ	Επικουρική	Εισφορές Κάλυψη Ελλειμμάτων
		ΙΚΑ + Ειδικό Ταμείο για Επικουρική	
ΔΕΗ		Υπηρεσία ασφάλισης (ΔΕΗ)	Κάλυψη Εξόδων από Επιχείρηση
5. Αυτοαπασχολούμενοι	Κύρια	ΤΕΒΕ, ΤΛΕ, ΓΣΔ κ.τ.λ.	Εισφορές, Κρατ. Επιχ., Κοιν. Πόροι
	Κύρια + Επικουρική	>> + Επικ. Ταμ.	
6. Ελεύθεροι Επαγγελματίες	Κύρια	Ταμείο Νομικών, ΤΣΑΥ, ΤΣΜΕΛΕ	Κοινωνικοί Πόροι Εισφορές, Πρόσοδοι Περιουσίας
Α) Αυτοαπασχολούμενοι	Κύρια, Επικουρική	>> + Ταμεία Δικηγόρων	
Β) Μισθωτοί	Κύριες (συχνά)		
Τιμητικές Συντάξεις	Πολεμικές Εθνικής Αντίστασης		

Πηγή: Εθνική Τράπεζα Ελλάδος, Οικονομία και Συντάξεις, Αθήνα 1997

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Σύμφωνα με την έρευνα που πραγματοποιήθηκε για την ασφάλιση των εργαζομένων στο Δημόσιο Τομέα και των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου (ΝΠΔΔ) διαπιστώθηκαν σημαντικές διαφοροποιήσεις σε σχέση με τους υπόλοιπους ασφαλισμένους. Από τα κυριότερα χαρακτηριστικά του συστήματος των κοινωνικών ασφαλίσεων στην Ελλάδα είναι οι έντονες και προκλητικές ανισότητες στις παροχές. Ο προγραμματισμός της ανάπτυξης και διανομής των κοινωνικών υπηρεσιών και αγαθών βασίζεται στον προσδιορισμό των κοινωνικών αναγκών. Ωστόσο παρ' όλες τις προσπάθειες αυτές οι κοινωνικές και υγειονομικές ανισότητες παρέμειναν αγεφύρωτες .

Μια σειρά παραγόντων οφείλεται για την κατάσταση που επικρατεί σήμερα στο σύστημα κοινωνικών ασφαλίσεων. Σημαντικό ρόλο στην ευνοϊκότερη μεταχείριση των ασφαλισμένων στο Δημόσιο Τομέα και τις Δημόσιες επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας (ΔΕΚΟ), έπαιξε η τεράστια πολιτική δύναμη του σώματος των Δημοσίων Υπαλλήλων, που κατόρθωσαν να επιβάλλουν χωρίς πολλές δυσκολίες τα αιτήματά τους. Η ταχύτατη διόγκωση του Δημοσίου τομέα εξυπηρέτησε πολλαπλές πολιτικές σκοπιμότητες όπως οι γνωστές πελατειακές σχέσεις και η λεγόμενη «ρουσφετολογική παράδοση».

Στην επίτευξη των στόχων τους συνέβαλλε το ισχυρό διοικητικά και οργανωτικά κίνημα των Δημοσίων Υπαλλήλων (ΑΔΕΔΥ) αφού παρατηρείται ποσοστό συνδικαλισμού μεγάλο, τόσο που σε ορισμένους χώρους είναι της τάξης του 90% (π.χ. δημόσιες επιχειρήσεις). Ενώ αντίθετα στον ιδιωτικό τομέα, το ποσοστό συνδικαλισμού δεν φαίνεται να υπερβαίνει το 15%. Αυτό δημιουργεί πιο ισχυρά συνδικάτα των Δημοσίων Υπαλλήλων από ότι των Ιδιωτικών Υπαλλήλων. Επομένως ενώ από τη μια οι Δημόσιοι Υπάλληλοι που είναι ήδη εξασφαλισμένοι επιδιώκουν τη σχολαστική τυποποίηση των αρμοδιοτήτων τους όπως, τη μεγιστοποίηση των υλικών τους απολαβών, καθώς και την αριστοποίηση των κοινωνικών συνθηκών εργασίας και τέλος επιδιώκουν την εξασφάλιση μιας όσο το δυνατόν μηχανής και αυτόνομης διαδικασίας μισθολογικής και ιεραρχικής ανέλιξης που να επηρεάζεται όσο το

δυνατόν λιγότερο από τον υπηρεσιακό έλεγχο. Στην αντίθετη πλευρά οι εργαζόμενοι στον Ιδιωτικό Τομέα δίνουν βάση στην ενίσχυση της εργασιακής τους ασφάλειας, δηλαδή προσπαθούν να κερδίσουν με τον αγώνα τους βασικές ανάγκες.

Ένα από τα βασικότερα επίσης συμπεράσματα της παρούσας μελέτης είναι ότι τα ειδικά ταμεία (ΔΕΚΟ), χαρακτηρίζονται από ευνοϊκότερες παροχές σε σύγκριση με τους άλλους ασφαλιστικούς φορείς. Παράλληλα όμως κατέχουν υψηλό ποσοστό εισφορών το οποίο παραδοσιακά το μεγαλύτερο μέρος το καλύπτει η επιχείρηση, επιβαρύνοντας έτσι το λειτουργικό της κόστος. Ορισμένοι ασφαλιστικοί οργανισμοί όπως το ΤΕΒΕ, το ΤΑΕ, κ.τ.λ που δεν έχουν έσοδα από εργοδοτικές εισφορές απολαμβάνουν παροχές οι οποίες αντιστοιχούν σε ανάλογη κλίμακα στην οποία είναι ενταγμένοι. Επομένως, μπορούν να εξασφαλίσουν υψηλές παροχές.

Επιπλέον, οι εισφορές των ασφαλισμένων του Δημοσίου είναι μηδαμινές σε αντιπαράθεση με τις παροχές με τις παροχές που απολαμβάνουν. Το μεγαλύτερο ποσοστό των εσόδων του Ταμείου των Δημοσίων Υπαλλήλων καλύπτεται από τον Κρατικό Προϋπολογισμό.

Κλείνοντας την παραπάνω μελέτη είμαστε σε θέση να ενισχύσουμε την άποψη, ενός μεγάλου μέρους του παραγωγικού πληθυσμού, προκειμένου να απασχοληθεί στον Δημόσιο Τομέα και να έχει τη δυνατότητα απολαβής όλων των προνομιακών παροχών του Ταμείου του Δημοσίου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ Κ. Γ., *Θεσμικό πλαίσιο δημοσίων επιχειρήσεων και οργανισμών*, Τεύχος Α', Εκδόσεις Σμπίλιας, «ΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ», Αθήνα 1990

ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ Λ., Αθανασακόπουλος Δ., Δημητριάδου Χ., Κουνάρης Ε., Κώτση Α., Μανωλάς Ν., Παπακωνσταντίνου Π., Τερροβίτης Θ., *Το μέγεθος και ο ρόλος του δημόσιου τομέα στην Ελλάδα. Εξελίξεις και συγκρίσεις με άλλες χώρες*, Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών, Αθήνα 2000

ΆΡΘΡΟ, *Οδηγός συντάξεων 2002, Όλες οι εξελίξεις για παλαιούς και νέους ασφαλισμένους*, Χορηγός ΙΚΑ, Ειδική Έκδοση

ΔΟΥΛΚΕΡΗ Γ., *Η κοινωνική ασφάλιση στην Ελλάδα*, εκδόσεις Παπαζήσης, Αθήνα 1993

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ, *Οικονομία και συντάξεις*, Αθήνα 1997

ΙΔΡΥΜΑ ΣΑΚΗ ΚΑΡΑΓΙΩΡΓΑ, *Όρια και σχέσεις Δημόσιου και Ιδιωτικού*, Αθήνα 1996

ΙΩΑΝΝΟΥ Χ., *Μισθωτή απασχόληση και συνδικαλισμός στην Ελλάδα*, εκδόσεις IMM, 1988

ΚΑΤΣΑΝΕΒΑ Θ., *Το σύγχρονο Ελληνικό συνδικαλιστικό κίνημα*, εκδόσεις Αιχμή, 1984

ΚΡΕΜΑΛΗΣ Κ., *Δίκαιο κοινωνικών ασφαλίσεων*, Νομικές Εκδόσεις Σάκουλα, Αθήνα – Κομοτηνή 1985

ΛΙΑΚΟΣ Α., *Εργασία και πολιτική στην Ελλάδα του Μεσοπολέμου, Το διεθνές γραφείο εργασίας και η ανάδυση των κοινωνικών θεσμών*, ΜΕΛΕΤΕΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ, Εκδόσεις, Ίδρυμα Έρευνας και παιδείας της εμπορικής τράπεζας της Ελλάδος

ΜΑΥΡΕΑΣ Κ., *Περιοδικό Θέσεις*, αρ.64,1998, *Κοινωνική πολιτική και ιδεολογία στην Ελλάδα του Μεσοπολέμου: Επιδράσεις και εξελίξεις με αφορμή στο ζήτημα των κοινωνικών ασφαλίσεων*

ΜΑΥΡΟΓΟΡΔΑΤΟΣ Γ. Θ., *Μεταξύ Πιτυοκάμπη και Προκρούστη: Οι συνδικαλιστικές οργανώσεις στην σημερινή Ελλάδα*, εκδόσεις Οδυσσεάς 1988

ΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΥ Α., *Εργασιακοί θεσμοί στην Ελλάδα*, εκδόσεις Σάκουλα 1985

ΜΗΤΣΟΥ Τ., *Τα συνδικάτα και η άσκηση των συνδικαλιστικών δικαιωμάτων*, εκδόσεις ΕΔΕΚΑ, 1981

ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΥ Α., *Ο συνδικαλισμός στις Ελληνικές Επιχειρήσεις*, εκδόσεις Παπαζήση 1987

Οδηγός ασφαλισμένων στο Ταμείο του ΙΚΑ, Αθήνα 2002, Έκδοση, Διοίκηση ΙΚΑ – Γενική Διεύθυνση Διοικητικών Υπηρεσιών, Διεύθυνση Εκπαίδευσης και Ενημέρωσης

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ, Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών 1990, 73 Α, Γ. Υφαντόπουλος, *Το κράτος πρόνοιας και η συνταξιοδοτική πολιτική στην Ελλάδα, στις χώρες του ΟΟΣΑ και της ΕΟΚ*

ΠΡΟΒΟΠΟΥΛΟΣ Γ. – ΥΦΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ Ι., *Ειδικά θέματα κοινωνικής πολιτικής*, εκδόσεις Σάκουλα, Αθήνα – Κομοτηνή 1990

ΠΡΟΒΟΠΟΥΛΟΣ Γ. Α. , *Οι δημόσιες επιχειρήσεις και οργανισμοί, Οικονομική θεωρία και Ελληνική πραγματικότητα*, Ειδικές Μελέτες Ινστιτούτο Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών, Αθήνα 1982

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ *Οικονομικού Έτους 1999*, Εισηγητική Έκθεση Γιάννου Παπαντωνίου, Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, Αθήνα 1998, Υπηρεσία Εκτύπωσης Εντύπων και Αξιών Δημοσίου Υπουργείου Οικονομικών

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ *Οικονομικού Έτους 2002*, Εισηγητική Έκθεση Γιάννου Παπαντωνίου, Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, Αθήνα 2001, Υπηρεσία Εκτύπωσης Εντύπων και Αξιών Δημοσίου Υπουργείου Οικονομικών

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ, ΤΕΙ ΑΘΗΝΩΝ, Σχολή Διοίκησης και Οικονομίας, Τμήμα ΔΜΥΠ, Θέμα: *Ανάλυση μελέτη των εισφορών, των παροχών και της δομής των κλάδων ασθενοείας του ΤΕΒΕ και του Δημοσίου*, Σπουδαστής, Κραβαρίτης Στέργιος, Εισ. Καθ. Πολύζος Νικόλαος, Αθήνα 1997

ΡΟΜΠΟΛΗΣ Σ., ΧΛΕΤΣΟΣ Μ., *Η κοινωνική πολιτική μετά την κρίση του κράτους πρόνοιας*, εκδόσεις Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη 1995

ΡΟΥΠΑΚΙΩΤΗΣ Χ., *Η κρίση της κοινωνικής ασφάλισης, Οι νεοσυντηρητικές λύσεις προτάσεις για την εξαγωγή του συστήματος*, Μελέτες κέντρου Μαρξιστικών Ερευνών, Σύγχρονη Εποχή, Αθήνα 1990

ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΣ Θ. *Η μεταρρύθμιση του κοινωνικού κράτους, ΤΟΜΟΣ Α΄*, Επιστημονική Βιβλιοθήκη, Εκδόσεις ΚΡΙΤΙΚΗ, 1999

ΚΕΝΤΡΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ,
Εκθέσεις 19 για το πρόγραμμα 1988-1992

ΣΚΟΥΤΕΛΗΣ Γ., *Κοινωνικές ασφαλίσεις: Ανάπτυξη και κρίση*, Κέντρο Κοινωνικών Επιστημών Υγείας, Αθήνα 1990

ΣΤΕΦΑΝΟΥ Ε. Θ., *Οι ιστορικές ρίζες της δημόσιας διοίκησης στην Ελλάδα*, Αθήνα 1985

ΤΣΟΥΚΑΛΑΣ Κ., *Κοινωνική ανάπτυξη και κράτος, Η συγκρότηση του Δημόσιου χώρου στην Ελλάδα*, ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ, ΘΕΜΕΛΙΟ Γ΄ Έκδοση 1986

ΦΑΚΙΟΛΑ , *Ο εργατικός συνδικαλισμός στην Ελλάδα*, εκδόσεις Παπαζήση, 1978

ΦΕΚ, 3029/2002, *Μεταρρύθμιση του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης*, αριθμ. Φύλου 160, Ιούλιος 2002-10-22

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ, Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Διεύθυνση κύριας Ασφάλειας Αυτοαπασχολούμενων

ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΚΑΙ ΣΥΛΛΟΓΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΑΠΟ ΤΟ INTERNET

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι



ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

Αρ. Φύλλου 160

11 Ιουλίου 2002

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 3029

Μεταρρύθμιση Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΟΥΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ

Άρθρο 1

Συντάξεις πολιτικών δημοσίων υπαλλήλων
και στρατιωτικών

1. Στο τέλος του άρθρου 9 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων (π.δ. 166/2000, ΦΕΚ 153 Α') προστίθεται παράγραφος 16 ως εξής:

«16. α. Για όσους αποχωρούν από την υπηρεσία από 1ης Ιανουαρίου 2008 ως συντάξιμος μισθός, με βάση τον οποίο κανονίζεται η σύνταξη, λαμβάνεται υπόψη:

i. Για συνολική συντάξιμη υπηρεσία, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα αυτού, μέχρι 31 Δεκεμβρίου 2007, ο οριζόμενος από τις διατάξεις των παραγράφων 1-15 του άρθρου αυτού.

ii. Για συνολική συντάξιμη υπηρεσία, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα αυτού, η οποία διανύεται από 1ης Ιανουαρίου 2008 και μετά, ποσοστό του ηλικίου της διαιρέσεως του συνόλου των μηνιαίων ασφαλιστέων αποδοχών, που έλαβε ο υπάλληλος κατά τα πέντε τελευταία έτη που προηγούνται της ημερομηνίας κατά την οποία αποχωρεί της υπηρεσίας, χωρίς τον υπολογισμό των τρίμηνων αποδοχών, των δώρων εορτών Χριστουγέννων και Πάσχα και του επιδόματος αδειάς, δια του αριθμού των μηνών υπηρεσίας που έχει πραγματοποιήσει ο υπάλληλος εντός της χρονικής αυτής περιόδου.

Αν ο υπάλληλος στην ίδια χρονική περίοδο δεν έχει σαράντα (40) τουλάχιστον μηνών υπηρεσία, για τον προσδιορισμό των μηνιαίων ασφαλιστέων αποδοχών συνυπολογίζονται και οι ασφαλιστέες αποδοχές μηνών υπηρεσίας της αμέσως προηγούμενης χρονικής περιόδου, μέχρι τη συμπλήρωση του αριθμού των σαράντα (40) μηνών.

Για τον προσδιορισμό των παραπάνω συνολικών αποδοχών λαμβάνονται υπόψη οι αποδοχές που έλαβε ο υπάλληλος κατά τη χρονική περίοδο των προηγούμενων ε-

δαφίων της περίπτωσης αυτής, όπως αυτές έχουν διαμορφωθεί κατά το χρόνο αποχώρησής του από την υπηρεσία.

Ειδικά για τους υπαλλήλους που θα αποχωρήσουν από 1ης Ιανουαρίου 2008 μέχρι και την 31η Δεκεμβρίου 2012, για τον προσδιορισμό των συνολικών αποδοχών, θα λαμβάνεται υπόψη ποσοστό του ηλικίου της διαιρέσεως του συνόλου των μηνιαίων ασφαλιστέων αποδοχών που έλαβε ο υπάλληλος από 1ης Ιανουαρίου 2008 και μέχρι την αποχώρησή του, χωρίς τον υπολογισμό των τρίμηνων αποδοχών, των δώρων εορτών Χριστουγέννων και Πάσχα και του επιδόματος αδειάς, δια του αριθμού των μηνών υπηρεσίας του κατά τη χρονική αυτή περίοδο.

β. Το ποσοστό της υποπερίπτωσης ii της προηγούμενης περίπτωσης της παραγράφου αυτής, με βάση το οποίο κανονίζεται η σύνταξη, ορίζεται σε 79% για όσους αποχωρήσουν το έτος 2008, μειούμενο κατά 1% για καθένα από τα επόμενα έτη αποχώρησής του υπαλλήλου και καταλήγει σε 70%, για όσους αποχωρούν από το έτος 2017 και μετά.

γ. Ως ασφαλιστέες αποδοχές, με βάση τις οποίες υπολογίζεται η σύνταξη της υποπερίπτωσης ii της περίπτωσης α' της παραγράφου αυτής, νοείται το σύνολο των αποδοχών του υπαλλήλου, οι οποίες έχουν υποβληθεί σε κράτηση για κύρια σύνταξη, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 59 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων.»

2. Οι διατάξεις της παραγράφου 10 του άρθρου 15 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων καταργούνται και η ακολουθούσα παράγραφος 11 αναριθμείται και λαμβάνει αριθμό 10.

3. Στο τέλος του άρθρου 15 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων προστίθεται παράγραφος 12 ως εξής:

«12. α. Το άθροισμα των ποσών των συντάξεων των υποπεριπτώσεων i και ii της περίπτωσης α' της παραγράφου 16 του άρθρου 9 του Κώδικα αυτού αποτελεί το ποσό της δικαιούμενης σύνταξης με τον περιορισμό της παραγράφου 1 του άρθρου 55 του ίδιου Κώδικα, όπου συντρέχει περίπτωση.

β. Οι διατάξεις του άρθρου αυτού έχουν εφαρμογή σε συνδυασμό με τις διατάξεις του άρθρου 9, όπου συντρέχει περίπτωση.»

4. Στο τέλος του άρθρου 34 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων προστίθεται παράγραφος 18 ως εξής:

«18. α. Για όσους αποχωρούν από την υπηρεσία από 1ης Ιανουαρίου 2008, ως συντάξιμος μισθός με βάση τον οποίο κανονίζεται η σύνταξη, λαμβάνεται υπόψη:

i. Για συνολική συντάξιμη υπηρεσία, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα αυτού, μέχρι 31 Δεκεμβρίου 2007, ο οριζόμενος από τις διατάξεις των παραγράφων 1-17 του άρθρου αυτού.

ii. Για συνολική συντάξιμη υπηρεσία, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα αυτού, η οποία διανύεται από 1ης Ιανουαρίου 2008 και μετά, ποσοστό του ηλικίου της διαιρέσεως του συνόλου των μηνιαίων ασφαλιστέων αποδοχών, που έλαβε ο στρατιωτικός κατά τα πέντε τελευταία έτη που προηγούνται της ημερομηνίας κατά την οποία αποχωρεί της υπηρεσίας, χωρίς τον υπολογισμό των τρίμηνων αποδοχών, των δώρων εορτών Χριστουγέννων και Πάσχα και του επιδόματος αδείας, δια του αριθμού των μηνών υπηρεσίας που έχει πραγματοποιήσει ο στρατιωτικός εντός της χρονικής αυτής περιόδου.

Αν ο στρατιωτικός στην ίδια χρονική περίοδο δεν έχει σαράντα (40) τουλάχιστον μηνών υπηρεσία, για τον προσδιορισμό των μηνιαίων ασφαλιστέων αποδοχών, συνυπολογίζονται και οι ασφαλιστές αποδοχές μηνών εργασίας της αμέσως προηγούμενης χρονικής περιόδου, μέχρι τη συμπλήρωση του αριθμού των σαράντα (40) μηνών.

Για τον προσδιορισμό των παραπάνω συνολικών αποδοχών, λαμβάνονται υπόψη οι αποδοχές που έλαβε ο στρατιωτικός κατά τη χρονική περίοδο των προηγούμενων εδαφίων της περίπτωσης αυτής, όπως αυτές έχουν διαμορφωθεί κατά το χρόνο αποχώρησής του από την υπηρεσία.

Ειδικά για τους στρατιωτικούς που θα αποχωρήσουν από 1ης Ιανουαρίου 2008 μέχρι και την 31η Δεκεμβρίου 2012, λαμβάνεται υπόψη ποσοστό του ηλικίου της διαιρέσεως του συνόλου των μηνιαίων ασφαλιστέων αποδοχών, που έλαβε ο στρατιωτικός από 1ης Ιανουαρίου 2008 και μέχρι την αποχώρησή του, χωρίς τον υπολογισμό των τρίμηνων αποδοχών, των δώρων εορτών Χριστουγέννων και Πάσχα και του επιδόματος αδείας, δια του αριθμού των μηνών υπηρεσίας του κατά τη χρονική αυτή περίοδο.

β. Το ποσοστό της υποπερίπτωσης ii της προηγούμενης περίπτωσης της παραγράφου αυτής, με βάση το οποίο κανονίζεται η σύνταξη, ορίζεται σε 79% για όσους αποχωρήσουν το έτος 2008, μειούμενο κατά 1% για καθένα από τα επόμενα έτη αποχώρησής του στρατιωτικού και καταλήγει σε 70%, για όσους αποχωρούν από το έτος 2017 και μετά.

γ. Ως ασφαλιστές αποδοχές, με βάση τις οποίες υπολογίζεται η σύνταξη της υποπερίπτωσης ii της περίπτωσης α' της παραγράφου αυτής, νοείται το σύνολο των αποδοχών του στρατιωτικού οι οποίες έχουν υποβληθεί σε κράτηση για κύρια σύνταξη, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 59 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων.»

5. Οι διατάξεις της παραγράφου 7 του άρθρου 42 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων αντικαθίστανται ως εξής:

«7. α. Το άρθροισμα των ποσών των συντάξεων των υποπεριπτώσεων i και ii της περίπτωσης α' της παραγράφου

18 του άρθρου 34 του Κώδικα αυτού αποτελεί το ποσό της δικαιούμενης σύνταξης με τον περιορισμό της παραγράφου 1 του άρθρου 55 του ίδιου Κώδικα, όπου συντρέχει περίπτωση.

β. Οι διατάξεις του άρθρου αυτού έχουν εφαρμογή σε συνδυασμό με τις διατάξεις του άρθρου 34, όπου συντρέχει περίπτωση.»

6. Η παράγραφος 2 του άρθρου 56 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων αντικαθίσταται ως εξής:

«2. α. Η καταβολή της σύνταξης των πολιτικών υπαλλήλων της προηγούμενης παραγράφου, οι οποίοι αποχωρούν από την υπηρεσία λόγω παραίτησης ή για άλλους λόγους πριν από τη συμπλήρωση της ηλικίας συνταξιοδότησης, αναστέλλεται μέχρι τη συμπλήρωση της ηλικίας αυτής. Μετά τη λήξη της αναστολής αρχίζει η καταβολή της σύνταξης, αναπροσαρμοσμένης με όλες τις αυξήσεις που έχουν χορηγηθεί, μέχρι την έναρξη καταβολής της.

β. Από 1ης Ιανουαρίου 2003 η σύνταξη των γυναικών, που θεμελιώνουν δικαίωμα σύνταξης μετά την 1η Ιανουαρίου 1998, μπορεί να καταβληθεί μετά τη συμπλήρωση του πενήτηκοστου πέμπτου (55ου) έτους της ηλικίας, μειώνεται όμως κατά το 1/267 του ποσού αυτής, για κάθε μήνα που υπολείπεται από την έναρξη καταβολής της, μέχρι τη συμπλήρωση της κατά περίπτωση ηλικίας συνταξιοδότησης.

Από 1ης Ιανουαρίου 2003, η σύνταξη των ανδρών υπαλλήλων, που θεμελιώνουν δικαίωμα σύνταξης μετά την 1η Ιανουαρίου 1998, μπορεί να καταβληθεί μετά τη συμπλήρωση του εξηκοστού (60ου) έτους της ηλικίας, μειώνεται όμως κατά 1/267 του ποσού αυτής για κάθε μήνα, που υπολείπεται από την έναρξη καταβολής της και μέχρι τη συμπλήρωση της κατά περίπτωση ηλικίας συνταξιοδότησης.

γ. Για όσους έχουν προσληφθεί μετά την 1η Ιανουαρίου 1983 και συμπληρώνουν τριακονταπενταετή πραγματική συντάξιμη υπηρεσία, η σύνταξη καταβάλλεται ολόκληρη μετά τη συμπλήρωση του πενήτηκοστου όγδοου (58ου) έτους της ηλικίας τους.

δ. Στην κατά την προηγούμενη περίπτωση τριακονταπενταετή συντάξιμη υπηρεσία περιλαμβάνεται και ο χρόνος που αναγνωρίζεται ως συντάξιμος με τις διατάξεις του ν.δ. 4202/1961 (ΦΕΚ 175 Α') και του Ν. 1405/1983 (ΦΕΚ 180 Α'), όπως αυτές ισχύουν, καθώς και οι προσαυξήσεις των συντάξεων με τριακοστά πέμπτα ή πενήτηκοστά.

ε. Για όσους έχουν προσληφθεί από την 1η Ιανουαρίου 1983 και μετά και συμπληρώνουν τριακονταεπταετή πραγματική συντάξιμη υπηρεσία, η σύνταξη καταβάλλεται ολόκληρη, ανεξαρτήτως ορίου ηλικίας.»

7. Στο τέλος του άρθρου 3 του Ν. 2084/1992 (ΦΕΚ 165 Α') προστίθεται παράγραφος 7 ως εξής:

«7. Για όσους έχουν προσληφθεί από την 1.1.1993 και μετά και συμπληρώνουν τριακονταεπταετή πραγματική συντάξιμη υπηρεσία, η σύνταξη καταβάλλεται ολόκληρη ανεξαρτήτως ορίου ηλικίας.»

8. Οι παράγραφοι 2 των άρθρων 5 και 9 του Ν. 2084/1992 (ΦΕΚ 165 Α') αντικαθίστανται ως εξής:

«2. Η μηνιαία σύνταξη συνίσταται σε ποσοστό 2% του κατά την προηγούμενη παράγραφο μηνιαίου ασφαλιστέου μισθού, για κάθε έτος πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας.»

9. Το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 14 του Ν. 2084/1992 (ΦΕΚ 165 Α') αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Το ποσό της σύνταξης, που χορηγείται κατά τις διατάξεις του νόμου αυτού στους από ίδιο δικαίωμα συνταξιούχους, δεν μπορεί να είναι μικρότερο από το πενήντα τοις εκατό του βασικού μισθού του εισαγωγικού μισθολογικού κλιμακίου των υπαλλήλων υποχρεωτικής εκπαίδευσης (ΥΕ), όπως αυτό ισχύει κάθε φορά.»

10. Στο τέλος της παραγράφου 1 του άρθρου 15 του Ν. 2084/1992 (ΦΕΚ 165 Α') προστίθεται εδάφιο ως εξής:

«Μειωμένη επίσης σύνταξη δικαιούνται από της Ιανουαρίου 2003 και οι υπάλληλοι, μετά τη συμπλήρωση του 55ου έτους της ηλικίας τους και πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας τριανταπέντε πλήρων ετών. Η μείωση συνίσταται στο 1/267 του ποσού αυτής, για κάθε μήνα που υπολείπεται από την έναρξη καταβολής της μέχρι τη συμπλήρωση του 65ου έτους της ηλικίας τους.»

11. Το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 7 του άρθρου 19 του Ν. 2084/1992 (ΦΕΚ 165 Α') αντικαθίσταται ως εξής:

«Η σύνταξη όμως αυτή αρχίζει να καταβάλλεται μετά τη συμπλήρωση του 60ου έτους προκειμένου για γυναίκες και του 65ου προκειμένου για άνδρες.»

12. Οι διατάξεις του Ν. 2084/1992 (ΦΕΚ 165 Α'), όπου συντρέχει περίπτωση και δεν έρχονται σε αντίθεση με τις διατάξεις του νόμου αυτού, εξακολουθούν να ισχύουν.

13. Στο τέλος του άρθρου 59 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων προστίθεται παράγραφος 11 ως εξής:

«11. Από 1ης Ιανουαρίου 2003, ποσό εκατόν εβδομήντα έξι (176) ευρώ από τα επιδόματα των πολιτικών δημοσίων υπαλλήλων των άρθρων 8 και 13 του Ν. 2470/ 1997 (ΦΕΚ 40 Α') και του άρθρου 14 του Ν. 3016/2002 (ΦΕΚ 110 Α'), υπόκειται σε όλες τις ασφαλιστικές εισφορές και λαμβάνεται υπόψη, στη βάση υπολογισμού της σύνταξης των εφεξής εξερχομένων από την υπηρεσία, κατά τα 7/35 του ποσοστού αναπλήρωσης της σύνταξης (80%), για κάθε έτος που έχουν καταβληθεί οι εισφορές.

Οι διατάξεις της παραγράφου αυτής έχουν ανάλογη εφαρμογή και για τα επιδόματα που καταβάλλονται με τις αποδοχές των λοιπών κατηγοριών υπαλλήλων και λειτουργών του Δημόσιου, καθώς και των στρατιωτικών πλην των περιπτώσεων που ισχύουν ήδη ευνοϊκότερες ρυθμίσεις ως προς το ύψος του ανωτέρω ποσού.»

14. Όπου συντρέχει περίπτωση και δεν ορίζεται διαφορετικά στις επί μέρους διατάξεις, οι διατάξεις του άρθρου αυτού εφαρμόζονται αναλόγως και για τους υπαλλήλους των Ο.Τ.Α. και των άλλων Ν.Π.Δ.Δ. που διέπονται από το ίδιο με τους δημοσίους υπαλλήλους συνταξιοδοτικό καθεστώς, είτε οι συντάξεις τους βαρύνουν το Δημόσιο είτε τους οικείους φορείς, καθώς και για το προσωπικό του Οργανισμού Σιδηροδρόμων Ελλάδος και των υπαλλήλων των ασφαλιστικών ταμείων του προσωπικού των σιδηροδρομικών δικτύων, που διέπονται από το καθεστώς του Ν. Δ. 3395/1955 (ΦΕΚ 276 Α').

ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΟΥΣ ΣΤΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΜΙΣΘΩΤΩΝ

Άρθρο 2

Ρυθμίσεις για τους μέχρι την 31.12.1992 ασφαλισμένους

1. Για τις ρυθμίσεις του νόμου αυτού, ως ειδικά Ταμεία θεωρούνται:

Το Ταμείο Ασφάλισης Προσωπικού Ο.Τ.Ε. (Τ.Α.Π.-Ο.Τ.Ε.).

Ο Οργανισμός Ασφάλισης Προσωπικού Δ.Ε.Η. (Ο.Α.Π.-Δ.Ε.Η.).

Το Ταμείο Συντάξεων Προσωπικού Η.Σ.Α.Π. (Τ.Σ.Π.-Η.Σ.Α.Π.).

Το Ταμείο Συντάξεων Προσωπικού Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος (Τ.Σ.Π.-Ε.Τ.Ε.).

Το Ταμείο Συντάξεων Προσωπικού Αγροτικής Τράπεζας της Ελλάδος (Τ.Σ.Π.-Α.Τ.Ε.).

Το Ταμείο Συντάξεων Προσωπικού Τραπεζής Ελλάδος (Τ.Σ.Π.-Τ.Ε.).

Το Ταμείο Ασφάλισης Προσωπικού Ιονικής Λαϊκής Τράπεζας (Τ.Α.Π.-Ι.Λ.Τ.).

Το Ταμείο Ασφάλισης Προσωπικού Ε.Τ.Β.Α. (Τ.Α.Π.-Ε.Τ.Β.Α.).

Το Ταμείο Συντάξεων και Επικουρικής Ασφαλίσεως Προσωπικού Γεωργικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων (Τ.Σ.Ε.Α.Π.Γ.Σ.Ο.) και

Το Ταμείο Ασφαλίσεως Προσωπικού της Ασφαλιστικής Εταιρείας «Η ΕΘΝΙΚΗ» (Τ.Α.Π.Α.Ε.Ε.).

2. Ασφαλισμένοι μέχρι 31.12.1992 στο Ι.Κ.Α. και από 1.1.1983 μέχρι 31.12.1992 στα ανωτέρω Ταμεία, θεμελιώνουν δικαίωμα συνταξιοδότησης με τη συμπλήρωση 37 ετών υποχρεωτικής ασφάλισης ή 11.100 ημερών εργασίας, ανεξαρτήτως ορίου ηλικίας.

Για τη συμπλήρωση του παραπάνω χρόνου ασφάλισης λαμβάνεται υπόψη:

Ο χρόνος υποχρεωτικής ασφάλισης από παροχή εξαρτημένης εργασίας, που πραγματοποιήθηκε σε φορείς κύριας ασφάλισης, ο οποίος συνυπολογίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.Δ. 4202/1961 (ΦΕΚ 175 Α'), όπως ισχύει.

Ο χρόνος πραγματικής υπηρεσίας στο Δημόσιο, τους Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμίδας και σε Ν.Π.Δ.Δ., ο οποίος συνυπολογίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.Δ. 4202/1961 (ΦΕΚ 175 Α'), όπως ισχύει ή αναγνωρίζεται με τις διατάξεις των άρθρων 4-6 του Ν. 1405/1983 (ΦΕΚ 180 Α').

Δεν συνυπολογίζονται για τη συμπλήρωση των 37 ετών ασφάλισης ο χρόνος ασφάλισης πέραν των 300 ημερών εργασίας ανά έτος, καθώς και κάθε άλλος πραγματικός ή πλασματικός χρόνος.

3. Ασφαλισμένοι των ειδικών Ταμείων, που υπήχθησαν στην ασφάλιση οποιουδήποτε φορέα κύριας ασφάλισης μέχρι 31.12.1982, θεμελιώνουν δικαίωμα συνταξιοδότησης με τη συμπλήρωση 35 ετών ασφάλισης, ανεξαρτήτως ορίου ηλικίας.

Ασφαλισμένοι του προηγούμενου εδαφίου, που υπήχθησαν από 1.1.1983 μέχρι 31.12.1992 στην ασφάλιση οποιουδήποτε φορέα κύριας ασφάλισης, θεμελιώνουν δικαίωμα συνταξιοδότησης με τη συμπλήρωση 35 ετών ασφάλισης και του 58ου έτους της ηλικίας τους.

4. Για τους ασφαλισμένους των ειδικών Ταμείων, οι οποίοι συμπληρώνουν το 65ο έτος της ηλικίας τους οι άνδρες και το 60ο οι γυναίκες, ο ελάχιστος χρόνος για θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος ορίζεται σε 15 έτη ασφάλισης.

Ασφαλισμένοι, που μετά τη διακοπή της ασφάλισής τους καθίστανται ανάπηροι σε ποσοστό 67% και άνω και δεν δικαιούνται άλλη σύνταξη για την αιτία αυτή ή αποβιώνουν και έχουν συμπληρώσει τον πιο πάνω ελάχιστο χρόνο, θεμελιώνουν οι ίδιοι ή τα μέλη οικογένειάς τους δικαίωμα σύνταξης. Στις πιο πάνω περιπτώσεις, όπου από τις καταστατικές διατάξεις των οικείων φορέων δεν ρυθ-

μίζεται διαφορετικά, η σύνταξη όσων ασφαλισμένων διακόψουν την ασφάλισή τους πριν τη συμπλήρωση των παραπάνω ορίων ηλικίας, υπολογίζεται επί των αποδοχών του χρόνου διακοπής της ασφάλισης και προσαρξάνεται με όλες τις αυξήσεις των συντάξεων που έχουν στο μεταξύ χορηγηθεί στους συνταξιούχους κάθε ασφαλιστικού οργανισμού.

5. α. Ασφαλισμένοι του κλάδου κύριας σύνταξης του Ι.Κ.Α., οι οποίοι συμπληρώνουν το 65ο έτος της ηλικίας τους και τουλάχιστον 3.500 ημέρες υποχρεωτικής ασφάλισης μέχρι 31.12.2007 και δεν παίρνουν ή δεν δικαιούνται σύνταξη από το Δημόσιο, Ο.Γ.Α., Ν.Π.Δ.Δ., ή άλλο οργανισμό κύριας ασφάλισης, δικαιούνται σύνταξης γήρατος, που υπολογίζεται με βάση τις διατάξεις της νομοθεσίας του Ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων, μη εφαρμοζόμενων των διατάξεων της νομοθεσίας περί κατώτατων ορίων.

Το ως άνω ποσό σύνταξης δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 2/3 ούτε να υπολείπεται του 1/2 του εκάστοτε καταβαλλόμενου κατώτατου ορίου γήρατος.

β. Για τη συμπλήρωση του χρόνου ασφάλισης της παραγράφου αυτής λαμβάνεται υπόψη μόνο ο χρόνος εξαρτημένης εργασίας που έχει διανυθεί στην υποχρεωτική ασφάλιση άλλου φορέα κύριας ασφάλισης, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.Δ. 4202/1961 (ΦΕΚ 175 Α'), όπως ισχύει.

γ. Στους συνταξιοδοτούμενους με τις διατάξεις της παραγράφου αυτής δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 24 του Ν. 2556/1997 (ΦΕΚ 270 Α'), όπως ισχύουν.

δ. Οι ρυθμίσεις της παραγράφου αυτής εφαρμόζονται για αιτήσεις συνταξιοδότησης που υποβάλλονται από 1.1.2003 έως και 31.12.2007.

6. Οι ασφαλισμένοι μέχρι 31.12.1992 στο Ι.Κ.Α., οι οποίοι πραγματοποιούν χρόνο ασφάλισης 4.500 ημερών ή 15 ετών από τον οποίο τουλάχιστον τα 4/5 σε βάρεια και ανθυγιεινά επαγγέλματα, δικαιούνται σύνταξης, με τη συμπλήρωση του 60ού έτους της ηλικίας οι άνδρες και του 55ου έτους οι γυναίκες, εφόσον 1.000 τουλάχιστον ημέρες εργασίας στα επαγγέλματα αυτά έχουν πραγματοποιηθεί τα τελευταία 13 χρόνια πριν το ανωτέρω όριο ηλικίας.

Οι διατάξεις της παραγράφου αυτής εφαρμόζονται για αιτήσεις συνταξιοδότησης που υποβάλλονται από 1.1.2003 και εφεξής.

7. Στο τέλος του δεύτερου εδαφίου της παραγράφου 1 του άρθρου 10 του Ν. 825/1978, όπως ισχύει, προστίθεται διάταξη ως εξής:

«Για τη συμπλήρωση των 10.500 ημερών ασφάλισης υπολογίζεται και ο χρόνος στρατιωτικής υπηρεσίας κατ' εξαίρεση του εδαφ. β' της παρ. 1 του άρθρου 1 του Ν. 1358/1983, όπως ισχύει. Ο χρόνος στρατιωτικής υπηρεσίας δεν συνυπολογίζεται για τη συμπλήρωση του απαιτούμενου ελάχιστου χρόνου των 7.500 ημερών ασφάλισης στα βάρεια και ανθυγιεινά επαγγέλματα.»

8. Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων δεν καταλαμβάνουν όσους έχουν θεμελιώσει ή θα θεμελιώσουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα, με βάση ευνοϊκότερες διατάξεις των οικείων ασφαλιστικών οργανισμών, όπως ισχύουν μετά το Ν. 2084/1992 (ΦΕΚ 165 Α'), επιφύλασσομένων των διατάξεων του παρόντος που αφορούν τον υπολογισμό της σύνταξης.

9. Για τον υπολογισμό των συντάξεων των μέχρι 31.12.1992 ασφαλισμένων του Ι.Κ.Α. λαμβάνεται υπόψη

σε κάθε περίπτωση το τεκμαρτό ημερομίσθιο της ασφαλιστικής κλάσης, στην οποία κατατάσσεται ο ασφαλισμένος με βάση το ηλικίο της διαίρεσης του συνόλου των αποδοχών, μη συνυπολογιζόμενων των δώρων εορτών Χριστουγέννων και Πάσχα και του επιδόματος αδείας, που έλαβε κατά τα πέντε ημερολογιακά έτη που επιλέγει εντός της δεκαετίας που προηγείται του έτους κατά το οποίο υποβάλλεται η αίτηση συνταξιοδότησης, δια του αριθμού των ημερών εργασίας που έχει πραγματοποιήσει εντός των ίδιων πέντε ετών.

Εάν ο ασφαλισμένος κατά τα πέντε επιλεγέντα έτη δεν έχει πραγματοποιήσει 1.000 τουλάχιστον ημέρες εργασίας, για τον προσδιορισμό του τεκμαρτού ημερομισθίου υπολογισμού της σύνταξης συνυπολογίζονται και οι αποδοχές ημερών εργασίας των μη επιλεγέντων ετών των αμέσως προηγούμενων εκείνου της υποβολής της αίτησης συνταξιοδότησης και μέχρι συμπλήρωσης του παραπάνω αριθμού ημερών εργασίας.

Εάν δεν συμπληρώνονται οι 1.000 ημέρες εργασίας στη 10ετία που προηγείται του έτους υποβολής της αίτησης συνταξιοδότησης, για τον προσδιορισμό του τεκμαρτού ημερομισθίου υπολογισμού της σύνταξης συνυπολογίζονται και οι αποδοχές ημερών εργασίας της αμέσως προηγούμενης χρονικής περιόδου μέχρι να συμπληρωθεί ο παραπάνω αριθμός ημερών εργασίας.

Σε κάθε περίπτωση δεν λαμβάνονται υπόψη αποδοχές πέραν του ανώτατου ορίου του ημερήσιου μισθού της ανώτατης ασφαλιστικής κλάσης της παρ. 1 του άρθρου 37 του Α.Ν.1846/1951 (ΦΕΚ 179 Α'), όπως αυτό ισχύει κατά την καταβολή των εισφορών.

Για τον προσδιορισμό των ανωτέρω συνολικών αποδοχών, οι αποδοχές του ασφαλισμένου λαμβάνονται υπόψη αναπροσαρμοσμένες κατά το λόγο του τεκμαρτού ημερομισθίου της 15ης ασφαλιστικής κλάσης του Δεκεμβρίου του τελευταίου έτους πριν την υποβολή της αίτησης, προς το τεκμαρτό ημερομίσθιο της ίδιας ασφαλιστικής κλάσης του Δεκεμβρίου του έτους στο οποίο ανάγονται οι αναπροσαρμοζόμενες αποδοχές.

Για την κατάταξη σε μία από τις ασφαλιστικές κλάσεις της παρ. 1 του άρθρου 37 του Α.Ν. 1846/1951 (ΦΕΚ 179 Α'), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, λαμβάνονται υπόψη τα όρια μισθών και τα τεκμαρτά ημερομίσθια των ασφαλιστικών κλάσεων, όπως αυτά ισχύουν το Δεκέμβριο του έτους πριν την υποβολή της αίτησης.

Οι διατάξεις της παραγράφου αυτής εφαρμόζονται για αιτήσεις συνταξιοδότησης που θα υποβληθούν από 1.1.2005 και εφεξής.

10. Η μηνιαία σύνταξη των υπαγομένων στην ασφάλιση των Ταμείων της παρ. 1 του παρόντος από 1.1.1983 μέχρι 31.12.1992 καθορίζεται από 1.1.2003 σε 1/35 για κάθε έτος ασφάλισης υπολογιζόμενου επί του 80% των συντάξιμων αποδοχών.

Η ως άνω διάταξη ισχύει και για τους πριν το 1983 ασφαλισμένους στο Τ.Σ.Ε.Α.Π.Γ.Σ.Ο..

Η ρύθμιση αυτή ισχύει για τις συντάξεις που χορηγούνται από 1.1.2003 μέχρι 31.12.2007.

11. α. Η μηνιαία σύνταξη όσων έχουν υπαχθεί μέχρι 31.12.1992 στην ασφάλιση των ειδικών Ταμείων, οι οποίοι συνταξιοδοτούνται από 1.1.2008 και μετά, καθορίζεται σε 1/35 για κάθε έτος ασφάλισης και μέχρι τα 35 έτη και υπολογίζεται:

ι) Για το μέχρι 31.12.2007 χρονικό διάστημα επί των αποδοχών που λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό της σύνταξης, σύμφωνα με τις ισχύουσες για κάθε φορέα καταστατικές ή γενικές διατάξεις, μη υπολογιζόμενων των δώρων Χριστουγέννων και Πάσχα και του επιδόματος αδείας.

Κατ' εξαίρεση και όπου από τις καταστατικές διατάξεις των Ταμείων της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου προβλέπεται, για όσους ασφαλίστηκαν μέχρι 31.12.1982, ευνοϊκότερο ανά έτος ποσοστό υπολογισμού της σύνταξης, αυτό εξακολουθεί να ισχύει για το χρονικό διάστημα μέχρι 31.12.2007.

ii) Για το από 1.1.2008 και εφεξής χρονικό διάστημα, επί του εκάστοτε ισχύοντος ποσοστού, όπως αυτό προσδιορίζεται στην περ. ε' της παραγράφου αυτής, του μέσου όρου των αποδοχών τις οποίες έλαβαν κατά τα πέντε πλήρη έτη που προηγούνται του μήνα που υποβάλλεται η αίτηση για συνταξιοδότηση.

β. Ως μέσος όρος αποδοχών νοείται το ηλικίο της διαίρεσης των αποδοχών που λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό της σύνταξης, χωρίς τα δώρα εορτών και το επιδόμα αδείας, κατά τα πέντε (5) ανωτέρω έτη, δια του αριθμού των μηνών απασχόλησης της ίδιας περιόδου.

Αν στην ανωτέρω χρονική περίοδο δεν έχει πραγματοποιηθεί απασχόληση σαράντα (40) τουλάχιστον μηνών, για τον προσδιορισμό του μέσου όρου των αποδοχών συνυπολογίζονται και οι ασφαλιστές αποδοχές μηνών εργασίας της αμέσως προηγούμενης χρονικής περιόδου, μέχρι τη συμπλήρωση του αριθμού των σαράντα (40) μηνών.

Σε περίπτωση εργατικού ατυχήματος ή ατυχήματος εκτός εργασίας και απασχόλησης, αν δεν έχουν συμπληρωθεί οι παραπάνω μήνες ή έτη, ο υπολογισμός γίνεται με βάση το σύνολο του χρόνου ασφάλισης που έχει πραγματοποιηθεί.

γ. Για τον προσδιορισμό των παραπάνω συνολικών αποδοχών, οι αποδοχές του ασφαλισμένου για κάθε έτος, πλην των αποδοχών του τελευταίου έτους, πριν την υποβολή της αίτησης συνταξιοδότησης, λαμβάνονται υπόψη αυξημένες κατά το ποσοστό αύξησης των συντάξεων, που καθορίζεται από την εισοδηματική πολιτική για τα ταμεία μισθωτών.

δ. Για τον προσδιορισμό του μέσου όρου των αποδοχών όσων υποβάλλουν αίτηση συνταξιοδότησης από 1.1.2008 μέχρι 31.12.2012, λαμβάνεται υπόψη το ηλικίο της διαίρεσης των συντάξιμων αποδοχών που έλαβαν τους μήνες από 1.1.2008 μέχρι και το μήνα που προηγείται του μήνα υποβολής της αίτησης συνταξιοδότησης, δια του αριθμού των μηνών απασχόλησης της ίδιας περιόδου.

ε. Για όσους συνταξιοδοτηθούν το έτος 2008 το ποσοστό του μέσου όρου των αποδοχών, με βάση τις οποίες υπολογίζεται η σύνταξη, ορίζεται σε 79%, μειούμενο κατά 1% για καθένα από τα επόμενα έτη συνταξιοδότησης και μέχρι το 70% για όσους αποχωρούν από το έτος 2017 και μετά.

στ. Μετά την 1.1.2008 το ποσό της δικαιούμενης σύνταξης αποτελείται από το άθροισμα των δύο ανωτέρω τημάτων.

12. Όπου από τις ισχύουσες γενικές ή ειδικές διατάξεις προβλέπεται συνταξιοδότηση λόγω γήρατος με μειωμένο όριο ηλικίας, των μέχρι 31.12.1992 ασφαλισμένων του Ι.Κ.Α. και των ειδικών Ταμείων της παραγράφου 1 του πα-

ρόντος άρθρου, το ποσοστό μείωσης για τις χορηγούμενες από 1.1.2003 και εφεξής συντάξεις διαμορφώνεται σε 1/267 για κάθε μήνα που λείπει από το κατά περίπτωση απαιτούμενο πλήρες όριο ηλικίας συνταξιοδότησης και μέχρι 60 μήνες κατά περίπτωση.

Οι διατάξεις του προηγούμενου εδαφίου, περί καταβολής μειωμένης σύνταξης, δεν έχουν εφαρμογή στις περιπτώσεις των ασφαλισμένων των παραπάνω ειδικών Ταμείων, οι οποίοι συνταξιοδοτούνται με τις προϋποθέσεις της παραγράφου 4 του άρθρου αυτού.

13. Διατάξεις με τις οποίες θεσπίζεται ανώτατο όριο σύνταξης, καθώς και προσαιτήσεις για χρόνο ασφάλισης, εξακολουθούν να ισχύουν για τους μέχρι 31.12.1992 ασφαλισμένους.

Άρθρο 3

Ρυθμίσεις για τους μετά την 1.1.1993 ασφαλισμένους του Ι.Κ.Α. και Ειδικών Ταμείων κύριας ασφάλισης μισθωτών

1. Ασφαλισμένοι του Ι.Κ.Α. και των Ειδικών Ταμείων θεμελιώνουν δικαίωμα συνταξιοδότησης με τη συμπλήρωση 37 ετών υποχρεωτικής ασφάλισης ή 11.100 ημερών εργασίας, ανεξαρτήτως ορίου ηλικίας.

Για τη συμπλήρωση του παραπάνω χρόνου ασφάλισης λαμβάνεται υπόψη και συνυπολογίζεται, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.Δ/τος 4202/1961 (ΦΕΚ 175 Α'), όπως ισχύει, ο χρόνος υποχρεωτικής ασφάλισης από παροχή εξαρτημένης εργασίας που πραγματοποιήθηκε σε φορείς κύριας ασφάλισης και ο χρόνος πραγματικής υπηρεσίας στο Δημόσιο, τους Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμίδας, και σε Ν.Π.Δ.Δ.

Δεν συνυπολογίζονται στον παραπάνω χρόνο ασφάλισης, ο χρόνος ασφάλισης πέραν των 300 ημερών εργασίας ανά ημερολογιακό έτος, καθώς και κάθε άλλος πραγματικός ή πλασματικός χρόνος.

2.α. Το ποσό της βασικής μηνιαίας σύνταξης λόγω γήρατος ή αναπηρίας των από 1.1.1993 ασφαλισμένων του Ι.Κ.Α. και Ειδικών Ταμείων Κύριας Ασφάλισης Μισθωτών συνίσταται σε ποσοστό 2% επί των μηνιαίων συντάξιμων αποδοχών του άρθρου 28 παρ. 1 του Ν. 2084/1992 (ΦΕΚ 165 Α') για κάθε έτος ή 300 ημέρες ασφάλισης και μέχρι 35 έτη ή 10.500 ημέρες ασφάλισης.

Για κάθε έτος ή 300 ημέρες ασφάλισης πέραν των 35 ετών ή 10.500 ημερών ασφάλισης, που πραγματοποιούνται μετά το 65ο έτος της ηλικίας και μέχρι το 67ο, το ανωτέρω ποσοστό αυξάνεται σε 3%.

Το κατά τα προηγούμενα εδάφια υπολογιζόμενο ποσό της μηνιαίας σύνταξης δεν μπορεί να υπερβαίνει το τετραπλάσιο του κατά το έτος 1991 μέσου μηνιαίου κατά κεφαλή Α.Ε.Π. αναπροσαρμοσμένου με το εκάστοτε ποσοστό αύξησης των συντάξεων των δημοσίων υπαλλήλων.

Επί συνταξιοδότησεως λόγω αναπηρίας, εφόσον ο ασφαλισμένος κρίνεται ανάπηρος κατά την έννοια του εδαφίου α' της παρ. 5 του άρθρου 28 του Α.Ν. 1846/1951 (ΦΕΚ 179 Α'), όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 27 του Ν. 1902/1990 (ΦΕΚ 138 Α'), δικαιούται την κατά τα ανωτέρω πλήρη σύνταξη.

Εφόσον ο ασφαλισμένος κρίνεται ανάπηρος κατά την έννοια του εδαφίου β' της παρ. 5 του άρθρου 28 του Α.Ν. 1846/1951 (ΦΕΚ 179 Α'), όπως ισχύει, δικαιούται τα τρία τέταρτα (3/4) της σύνταξης αυτής και, εφόσον κρίνεται μερικά ανάπηρος κατά την έννοια του εδαφίου γ' της αυ-

της ως άνω παραγράφου, δικαιούται το μισό (1/2) της σύνταξης αυτής.

Ο ασφαλισμένος που έχει συμπληρώσει έξι χιλιάδες (6.000) ημέρες ή είκοσι (20) έτη εργασίας και κρίνεται ανάπηρος κατά την έννοια των εδαφίων β' και γ' της παρ. 5 του άρθρου 28 του Α.Ν. 1846/1951 (ΦΕΚ 179 Α'), όπως ισχύει, δικαιούται την ακέραια ή τα 3/4 της ακεραίας σύνταξης, αντίστοιχα.

Ο ασφαλισμένος, του οποίου η αναπηρία οφείλεται κατά κύριο λόγο σε ψυχιατρικές παθήσεις και κρίνεται ανάπηρος κατά την έννοια των εδαφίων β' και γ' της παρ. 5 του άρθρου 28 του Α.Ν. 1846/1951 (ΦΕΚ 179 Α'), όπως ισχύει, δικαιούται την ακέραια ή τα 3/4 της ακεραίας σύνταξης, αντίστοιχα.

β. Το ποσό της σύνταξης των μελών οικογένειας, όπως αυτά ορίζονται από το άρθρο 27 του Ν. 2084/1992 (ΦΕΚ 165 Α'), υπολογίζεται επί του ποσού της βασικής σύνταξης, το οποίο ελάμβανε ο θανών συνταξιούχος λόγω γήρατος ή αναπηρίας ή θα εδικαιούτο ο θανών ασφαλισμένος, αν κατά την ημέρα του θανάτου του καθίστατο ανάπηρος σε ποσοστό 80%, χωρίς οποιαδήποτε επί της βασικής σύνταξης προσαύξηση και ορίζεται ως ποσοστό αυτής, ως εξής:

i. για τον επιζώντα σύζυγο ποσοστό 50% της βασικής σύνταξης,

ii. για κάθε παιδί ποσοστό 25% της βασικής σύνταξης.

Αν πρόκειται για παιδί ορφανό και από τους δύο γονείς το παραπάνω ποσοστό διπλασιάζεται, εκτός αν δικαιούται σύνταξη και από τους δύο γονείς.

Το συνολικό ποσό της σύνταξης λόγω θανάτου του επιζώντος συζύγου και των τέκνων δεν μπορεί να είναι κατώτερο του 80% του κατά τα εδάφια α' και β' της παραγράφου 4 του άρθρου αυτού οριζόμενου ποσού ούτε ανώτερο του 100% της σύνταξης του θανόντος.

3.α. Σε περίπτωση συνταξιοδότησης λόγω γήρατος με μειωμένο όριο ηλικίας, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις του Ν. 2084/1992 (ΦΕΚ 165 Α') το ποσοστό μείωσης της χορηγούμενης σύνταξης από το Ι.Κ.Α. και τα Ειδικά Ταμεία Κύριας Ασφάλισης Μισθωτών διαμορφώνεται σε 1/267 για κάθε μήνα που λείπει από το πλήρες όριο ηλικίας συνταξιοδότησης και μέχρι 60 μήνες κατά περίπτωση.

β. Κατ' εξαίρεση, ασφαλισμένοι που έχουν πραγματοποιήσει 35 έτη ή 10.500 ημέρες ασφάλισης και έχουν συμπληρώσει το 55ο έτος της ηλικίας, δικαιούνται σύνταξη γήρατος μειωμένη κατά 1/267 για κάθε μήνα που λείπει από τη συμπλήρωση του 65ου έτους.

4.α. Το κατώτατο ποσό της χορηγούμενης από το Ι.Κ.Α. και τα Ειδικά Ταμεία Κύριας Ασφάλισης μηνιαίας σύνταξης γήρατος, αναπηρίας και εργατικού ατυχήματος ορίζεται ίσο με το 70% του κατώτατου μισθού εγγάμου, με πλήρη απασχόληση, όπως ο μισθός αυτός καθορίζεται από την Ε.Γ.Σ.Σ.Ε. του έτους 2002.

Το παραπάνω ποσό από την 1.1.2003 και εφεξής αναπροσαρμόζεται κατά το ποσοστό αύξησης των συντάξεων, σύμφωνα με την εκάστοτε καθοριζόμενη εισοδηματική πολιτική.

β. Το κατώτερο όριο που προβλέπεται από την ανωτέρω διάταξη μειώνεται σε κάθε περίπτωση που ο συνταξιούχος λαμβάνει σύνταξη μειωμένη.

5. Στους ασφαλισμένους οι οποίοι καθίστανται συνταξιούχοι λόγω γήρατος, έχουν χρόνο ασφάλισης άνω των

4.500 ημερών ή 15 ετών ασφάλισης και δικαιούνται τα κατώτατα όρια σύνταξης, χορηγείται προσαύξηση 1% για κάθε 300 ημέρες ή ένα έτος ασφάλισης επιπλέον των 4.500 ημερών ή 15 ετών, που υπολογίζεται επί των μηνιαίων συντάξεων αποδοχών του άρθρου 28 παρ.1 του Ν. 2084/1992 (ΦΕΚ 165 Α').

Η κατά το προηγούμενο εδάφιο προσαύξηση χορηγείται και στους ασφαλισμένους, οι οποίοι συνταξιοδοτούνται λόγω γήρατος και η σύνταξη που δικαιούνται είναι μεγαλύτερη των κατώτατων ορίων, εφόσον τα κατώτατα όρια σύνταξης και η προσαύξηση που τους αναλογεί σύμφωνα με τα ανωτέρω υπερβαίνουν το ποσό σύνταξης που δικαιούνται βάσει οργανικών διατάξεων.

6. Τα κατώτατα όρια συντάξεων των παραπάνω διατάξεων προσαυξάνονται κατά 5% για το πρώτο παιδί, 6% για το δεύτερο και 7% για το τρίτο και άνω, εφόσον είναι άγαμα και ανήλικα και δεν εργάζονται ή είναι ανίκανα για κάθε βιοποριστική εργασία και δεν λαμβάνουν σύνταξη από οποιοδήποτε ασφαλιστικό οργανισμό ή το Δημόσιο.

Η προσαύξηση αυτή παρατείνεται μέχρι τη συμπλήρωση του 24ου έτους της ηλικίας, εφόσον τα παιδιά φοιτούν σε ανώτερες ή ανώτατες αναγνωρισμένες σχολές του εσωτερικού ή του εξωτερικού.

Οι προβλεπόμενες από την παρ. 1 του άρθρου 30 του Ν. 2084/1992 (ΦΕΚ 165 Α') προσαυξήσεις οικογενειακών βαρών εξακολουθούν ισχύουσες στις περιπτώσεις συντάξεων γήρατος ή αναπηρίας, οι οποίες υπερβαίνουν τα οριζόμενα από την παρ. 4 α του άρθρου αυτού όρια συντάξεων.

7. Συντάξεις που έχουν χορηγηθεί μέχρι την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, αναπροσαρμόζονται σύμφωνα με τις ρυθμίσεις της παραγράφου 4 και του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 6 του άρθρου αυτού. Η αναπροσαρμογή αρχίζει από την πρώτη του επόμενου μήνα από την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού.

Άρθρο 4

Χρηματοδότηση Ι.Κ.Α. - Ε.Τ.Α.Μ. και λοιπές διατάξεις

1. Το κράτος συμμετέχει στη χρηματοδότηση του Ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων και του Ενιαίου Ταμείου Μισθωτών (Ι.Κ.Α. - Ε.Τ.Α.Μ.) κατά τη χρονική περίοδο από το έτος 2003 μέχρι το έτος 2032, ως εξής:

α) Κατά την περίοδο από το έτος 2003 μέχρι το έτος 2008 το Ι.Κ.Α. - Ε.Τ.Α.Μ. χρηματοδοτείται κατ' έτος με κυμαινόμενα ποσά, τα οποία, κατά μέσο όρο, αντιστοιχούν σε ποσοστό 1% του ετήσιου Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος (Α.Ε.Π.).

β) Κατά την περίοδο από το έτος 2009 μέχρι το έτος 2032 το Ι.Κ.Α. - Ε.Τ.Α.Μ. χρηματοδοτείται κατ' έτος με ποσό ίσο προς το 1% του Α.Ε.Π..

2. Η χρηματοδότηση συνίσταται από τα εξής μέρη:

α) Ρευστά διαθέσιμα ίσα προς το ποσό που απαιτείται για τη χρηματοδότηση των αναλογιστικών ελλειμμάτων εκάστου τρέχοντος και επόμενου έτους και

β) Ειδικά ομόλογα μακράς διάρκειας, μη ρευστοποιήσιμα προ της λήξεως, για τη διασφάλιση της απαιτούμενης μελλοντικής χρηματοδότησης.

3. Αν ενταχθούν σταδιακά στο Ι.Κ.Α. - Ε.Τ.Α.Μ. και άλλα Ταμεία, το κράτος αναλαμβάνει την κάλυψη των ελλειμμάτων των Ταμείων αυτών. Επίσης αναπροσαρμόζει τη χρηματοδότηση σε επίπεδα που θα αποτρέπουν πρόσθετες επιβαρύνσεις του Ι.Κ.Α..

4. Αν εξελιχθούν δυσμενώς οι προβλέψεις του συνόλου των οικονομικών μεγεθών, που επηρεάζουν το αναλογιστικό έλλειμμα του Ι.Κ.Α. - Ε.Τ.Α.Μ., το κράτος εξασφαλίζει τους απαιτούμενους επιπλέον χρηματοδοτικούς πόρους, για την πλεονασματική λειτουργία του ασφαλιστικού συστήματος. Η αναπροσαρμογή των προβλέψεων γίνεται ανά πενταετία, μετά από πλήρη αναλογιστική μελέτη για το υπόλοιπο της περιόδου μέχρι το έτος 2032.

Τα επιπλέον ποσά χρηματοδότησης υπολογίζονται μόνο κατά την έκταση που οφείλονται σε δυσμενέστερες εξελίξεις των γενικότερων οικονομικών δεδομένων. Δεν καλύπτονται επιπλέον ελλείμματα που δημιουργούνται από αποφάσεις του Ι.Κ.Α. - Ε.Τ.Α.Μ., οι οποίες κινούνται εκτός των ορίων της προγραμματισμένης αύξησης των συντάξεων ή επιτρέπουν τη διεύρυνση των συνταξιοδοτικών παροχών σε μη προβλεπόμενες κατηγορίες από αυτές που έχουν ληφθεί υπόψη κατά τον εκάστοτε προγραμματισμό της χρηματοδότησης.

Από 1.1.2003 δεν ισχύει για το Ι.Κ.Α. - Ε.Τ.Α.Μ. εισφορά 10% του Κράτους που προβλέπεται από τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 22 του Ν. 2084/1992 (ΦΕΚ 165 Α'). Ομοίως δεν ισχύει η ανωτέρω εισφορά για τους κλάδους σύνταξης των ταμείων που εντάσσονται στο Ι.Κ.Α. - Ε.Τ.Α.Μ., από την ημερομηνία ένταξής τους.

5. Με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων καθορίζονται:

α) τα ποσά της ετήσιας χρηματοδότησης που προβλέπονται στην περίπτωση α' της παραγράφου 1,

β) το ποσό και η διάρκεια των ειδικών ομολόγων που προβλέπονται στην περίπτωση β' της παραγράφου 2,

γ) το επίπεδο χρηματοδότησης που προβλέπεται στην παράγραφο 3,

δ) οι επιπλέον χρηματοδοτικοί πόροι που προβλέπονται στην παράγραφο 4,

ε) η αναπροσαρμογή των προβλέψεων που ορίζεται στην παράγραφο 4 και κάθε άλλο θέμα που είναι αναγκαίο για την εφαρμογή της διατάξεως αυτής.

6. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται μέχρι 31.12.2004, μετά πρόταση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και σύμφωνα γνώμη ειδικής επισημοτικής επιτροπής, επανακαθορίζονται τα επαγγέλματα και οι εργασίες που υπάγονται στον Κανονισμό των Βαρέων και Ανθυγιεινών Επαγγελμάτων του Ι.Κ.Α..

Οι από 1.1.2005 απασχολούμενοι για πρώτη φορά υπάγονται στην ειδική προστασία του εδαφίου β' της παρ. 3 του άρθρου 28 του Α.Ν. 1846/1951 (ΦΕΚ 179 Α'), όπως ισχύει, εφόσον απασχολούνται σε επαγγέλματα που θα καθοριστούν με το ανωτέρω προεδρικό διάταγμα.

Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, που εκδίδεται έως 30.6.2003, συνιστάται ειδική επιστημονική επιτροπή από άτομα ανεγνωρισμένου επιστημονικού κύρους για τον επανακαθορισμό των επαγγελμάτων και των εργασιών που υπάγονται στον Κανονισμό των Βαρέων και Ανθυγιεινών Επαγγελμάτων του Ι.Κ.Α..

Οι μέχρι 31.12.2004 ασφαλισμένοι, των οποίων η εργασία ή ειδικότητα έχει υπαχθεί στον Κανονισμό Βαρέων και Ανθυγιεινών Επαγγελμάτων του Ι.Κ.Α., όπως ισχύει σήμερα, εξακολουθούν να διέπονται από τις διατάξεις του Κανονισμού αυτού.

7. Γυναίκες που ασφαλιζονται στο Ι.Κ.Α., για κάθε παιδί που αποκτούν από 1.1.2003 και εφεξής μπορούν να συμπληρώσουν τον οριζόμενο κατά περίπτωση από τις ισχύουσες διατάξεις χρόνο ασφάλισης για θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος στο αντίστοιχο προς το χρόνο ασφάλισης πλήρες όριο ηλικίας με αναγνώριση πλασματικού χρόνου ενός (1) έτους για το πρώτο παιδί, ενός και μισού (1 και 1/2) για το δεύτερο και δύο (2) ετών για το τρίτο.

Το δικαίωμα αναγνώρισης του αναφερόμενου χρόνου στο προηγούμενο εδάφιο, εφόσον δεν ασκείται από την ασφαλισμένη μητέρα, είναι δυνατόν να ασκείται από τον ασφαλισμένο στο Ι.Κ.Α. πατέρα για τη συμπλήρωση των ισχυουσών για τους άνδρες προϋποθέσεων συνταξιοδότησης.

Στις περιπτώσεις αναγνώρισης χρόνου γονικής άδειας, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 40 του Ν. 2084/1992 όπως ισχύει, ο χρόνος του πρώτου εδαφίου μειώνεται κατά τις αναγνωρισθείσες ημέρες γονικής άδειας.

Ο αναγνωριζόμενος χρόνος δεν μπορεί να συνυπολογιστεί για τη συμπλήρωση των ελάχιστων απαιτούμενων ημερών ασφάλισης στα βαρέα και ανθυγιεινά επαγγέλματα. Το δικαίωμα αναγνώρισης ασκείται κατά την υποβολή της αίτησης πλήρους συνταξιοδότησης λόγω γήρατος.

Οι διαδικασίες αναγνώρισης του ανωτέρω πλασματικού χρόνου, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την υλοποίηση των διατάξεων της παραγράφου αυτής καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Ο αναγνωριζόμενος σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου αυτής πλασματικός χρόνος δεν συνυπολογίζεται για τη συμπλήρωση των χρονικών προϋποθέσεων συνταξιοδότησης με 37 έτη ασφάλισης, με τις ειδικές διατάξεις περί 35ετίας, όπως κάθε φορά ισχύουν, καθώς και των ειδικών προϋποθέσεων για τη συνταξιοδότηση μητέρων.

Οι ανωτέρω διατάξεις δεν ισχύουν για τους ασφαλισμένους των Ειδικών Ταμείων της παρ. 1 του άρθρου 2.

8. Η ειδική εισφορά που προβλέπεται από τις διατάξεις του άρθρου 60 του Ν. 2084/1992 (ΦΕΚ 165 Α'), όπως ισχύουν, καταργείται από 1.1.2008.

9. Οι προϋποθέσεις συνταξιοδότησης των παραγράφων 2, 3, 4, 6, 7 και 12 του άρθρου 2 και οι παράγραφοι 1 και 3 του άρθρου 3 ισχύουν και για τους φορείς επικουρικής ασφάλισης που ασφαλιζούν μισθωτούς, οι οποίοι για κύρια σύνταξη υπάγονται στην ασφάλιση του Ι.Κ.Α. και των Ειδικών Ταμείων του νόμου αυτού.

10. Από την 1.1.2008 το Ε.Τ.Ε.Α.Μ. και τα λοιπά Ταμεία και Κλάδοι Επικουρικής Ασφάλισης, για όλους τους ασφαλισμένους από 1.1.1993, καταχωρίζουν και διατηρούν σε ατομικούς λογαριασμούς τις εισφορές κάθε ασφαλισμένου.

Άρθρο 5

Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ. - Έντασσόμενοι κλάδοι

1. Το Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων που ιδρύθηκε με το Ν. 6298/1934 (ΦΕΚ 346 Α'), όπως ισχύει, μετονομάζεται σε Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων - Ενιαίο Ταμείο Ασφάλισης Μισθωτών (Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ.).

2. Οι κλάδοι σύνταξης των ταμείων Τ.Α.Π.-Ο.Τ.Ε., Τ.Σ.Π.-Η.Σ.Α.Π., Τ.Σ.Π.-Ε.Τ.Ε., Τ.Σ.Π.-Α.Τ.Ε., Τ.Α.Π.-Ι.Α.Τ., Τ.Α.Π.-Ε.Τ.Β.Α., Τ.Σ.Ε.Α.Π.Γ.Σ.Ο. και Τ.Α.Π.Α.Ε.-Εθνική έ-

ως 1.1.2008 εντάσσονται στον κλάδο σύνταξης του Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ. με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων μετά από απόφαση των Διοικητικών τους Συμβουλίων και εκπόνηση ειδικής οικονομικής μελέτης που προκηρύσσεται και ανατίθεται από τον Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών.

3. Οι αντίστοιχοι κλάδοι των ανωτέρω ταμείων καταργούνται από της εντάξεως και το σύνολο του ενεργητικού και παθητικού της περιουσίας τους περιέρχεται αυτοδικαίως στον κλάδο σύνταξης του Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ., ως καθολικό διάδοχο, χωρίς την καταβολή φόρου, τέλους ή δικαιώματος υπέρ του Δημοσίου, οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης, ή άλλων προσώπων. Εφόσον η περιουσία των ανωτέρω ταμείων είναι ενιαία και όχι χωριστή κατά κλάδους, με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, μετά γνώμη του Δ.Σ. του Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ. και των Διοικητικών Συμβουλίων των εντασσόμενων ταμείων, το σύνολο της περιουσίας, κινητής και ακίνητης, κατανέμεται μεταξύ του Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ. και των ως άνω ταμείων κατά την αναλογία του ποσοστού εισφορών που παρακρατείται υπέρ εκάστου των εντασσόμενων κλάδων.

4. Για τη μεταβίβαση των ακινήτων εκδίδεται διαπιστωτική πράξη από τον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, η οποία μεταγράφεται ατελώς στα οικεία βιβλία του αρμόδιου Υποθηκοφυλακείου ή στα κτηματικά βιβλία.

5. Εκκρεμείς δίκες με διαδίκους τους εντασσόμενους κλάδους συνεχίζονται από το Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ. χωρίς διακοπή.

6. Από της εντάξεως οι νέοι εργαζόμενοι οι οποίοι ασφαλιζόνταν στους κλάδους σύνταξης των ανωτέρω ταμείων, ασφαλιζόνταν υποχρεωτικά και αυτοδικαίως στο Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ. και διέπονται από τη νομοθεσία του. Από της εντάξεως οι ήδη ασφαλισμένοι των ανωτέρω εντασσόμενων κλάδων ασφαλιζονται στο Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ. και εξακολουθούν να διέπονται ως προς τις προϋποθέσεις συνταξιοδότησης και τον τρόπο υπολογισμού της σύνταξης από τις διατάξεις της νομοθεσίας των εντασσόμενων κλάδων, όπως ισχύει μετά το Ν.2084/1992 (ΦΕΚ 165 Α') και τις διατάξεις του παρόντος.

7. Ο χρόνος ασφάλισης που πραγματοποιήθηκε, ο χρόνος που αναγνωρίστηκε και εξαγοράστηκε ως συντάξιμος στους καταργούμενους κλάδους και ο χρόνος που διανύεται ή αναγνωρίζεται έως την ένταξη στο Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ. λογίζεται ότι πραγματοποιήθηκε στην ασφάλιση του Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ..

8. Οι μέχρι την ένταξη συνταξιούχοι των εντασσόμενων κλάδων καθίστανται συνταξιούχοι του Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ, το οποίο στο εξής βαρύνεται με την καταβολή της σύνταξής τους.

9. Οι συντάξεις ακολουθούν τις αυξήσεις των συντάξεων του Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ..

10. Καμία σύνταξη δεν μπορεί να είναι κατώτερη από τα εκάστοτε καταβαλλόμενα κατώτατα όρια των συντάξεων του Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ..

11. Με κοινή υπουργική απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ρυθμίζονται θέματα σχετικά με τις εισφορές ασφαλισμένων και εργοδοτών του κλάδου σύνταξης των ανωτέρω ταμείων και ειδικότερα η διαδικασία σύγκλισης των εισφορών αυτών προς τις αντίστοιχες που ισχύουν

στο Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ., καθώς και η χρονική διάρκεια (ισχύος της υποχρέωσης για κάλυψη των ετήσιων οργανικών ελλειμμάτων, που προβλέπεται από την παρ. 4 του άρθρου 46 του Ν. 2084/1992 (ΦΕΚ 165 Α').

12. Οι αποδόσεις του Ειδικού Κεφαλαίου που προβλέπονται από το άρθρο 6 παρ. 2 εδ. ζ' του καταστατικού της Εταιρείας Διαχείρισης Ειδικού Κεφαλαίου Τ.Α.Π. - Ο.Τ.Ε. Α.Ε. (ΕΔΕΚΤ - Ο.Τ.Ε - Α.Ε.) του άρθρου 12 του Ν. 2768/1999 (ΦΕΚ 273 Α') καταβάλλονται από την ένταξη του Τ.Α.Π. - Ο.Τ.Ε. στο Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ..

13. Ο Διοικητής του Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ. διορίζεται με απόφαση του Πρωθυπουργού, μετά από διαβούλευση με τους αρχηγούς των κομμάτων που εκπροσωπούνται στη Βουλή, ένα μήνα πριν τη λήξη της θητείας.

14. Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ρυθμίζεται κάθε θέμα τεχνικού ή λεπτομερειακού χαρακτήρα που θα προκύψει κατά την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 6 Σύσταση Ε.Τ.Ε.Α.Μ.

1. Συνιστάται νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου με την επωνυμία Ένιαίο Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Μισθωτών (Ε.Τ.Ε.Α.Μ.), το οποίο τελεί υπό την εποπτεία του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, διέπεται από το σύνολο των διατάξεων του καταργούμενου Ι.Κ.Α.-Τ.Ε.Α.Μ. και έχει έδρα την Αθήνα. Η έναρξη λειτουργίας του ορίζεται την 1η Ιουνίου 2003.

2. Το Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Μισθωτών που έχει συσταθεί με το Ν. 997/1979 (ΦΕΚ 287 Α') και είχε ενταχθεί στο Ι.Κ.Α. με το άρθρο 6 του Ν. 1358/1983 (ΦΕΚ 64 Α') ως κλάδος με την ονομασία «Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων-Τομέας Επικουρικής Ασφάλισης Μισθωτών (Ι.Κ.Α.-Τ.Ε.Α.Μ.)» καταργείται από την πιο πάνω ημερομηνία.

3. Το Ε.Τ.Ε.Α.Μ. αποτελεί καθολικό διάδοχο του καταργούμενου Ι.Κ.Α.-Τ.Ε.Α.Μ. και υπεισέρχεται στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις αυτού.

4. Το σύνολο του ενεργητικού και παθητικού της κινητής και ακίνητης περιουσίας του Ι.Κ.Α.-Τ.Ε.Α.Μ. περιέρχεται αυτοδικαίως στο νέο φορέα, ως καθολικό διάδοχο, χωρίς την καταβολή φόρου ή τέλους ή δικαιώματος υπέρ του Δημοσίου, Ο.Τ.Α. ή άλλου προσώπου.

5. Για τη μεταβίβαση της κυριότητας των ακινήτων του Ι.Κ.Α.-Τ.Ε.Α.Μ. ο Υπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων εκδίδει διαπιστωτική πράξη, η οποία μεταγράφεται ατελώς στα οικεία βιβλία του Υποθηκοφυλακείου ή στα κτηματικά βιβλία.

6. Οι εκκρεμείς δίκες με διάδικο το Ι.Κ.Α.-Τ.Ε.Α.Μ. συνεχίζονται στο όνομα του Ε.Τ.Ε.Α.Μ. χωρίς διακοπή. Τα δικαστικά προνόμια που είχε το Ι.Κ.Α.-Τ.Ε.Α.Μ. αναγνωρίζονται και στο Ε.Τ.Ε.Α.Μ..

7. Το Ε.Τ.Ε.Α.Μ. έχει σκοπό την επικουρική ασφάλιση για παροχή σύνταξης των προσώπων που υπάγονται στην ασφάλισή του σε περίπτωση γήρατος, αναπηρίας, καθώς και των μελών της οικογένειάς τους σε περίπτωση θανάτου του ασφαλισμένου ή συνταξιούχου.

8. Στην ασφάλιση του Ε.Τ.Ε.Α.Μ. υπάγονται υποχρεωτικά τα πρόσωπα που βάσει της ισχύουσας νομοθεσίας υπήγοντο στην ασφάλιση του Ι.Κ.Α.-Τ.Ε.Α.Μ..

9. Οι κατά την ισχύ του παρόντος νόμου ασφαλισμένοι και συνταξιούχοι του Ι.Κ.Α.-Τ.Ε.Α.Μ. καθίστανται ασφα-

λισμένοι και συνταξιούχοι του Ε.Τ.Ε.Α.Μ. και διέπονται από τη νομοθεσία του, όπως κάθε φορά ισχύει.

10. Ο χρόνος ασφάλισης που πραγματοποιήθηκε, αναγνωρίστηκε, εξαγοράστηκε ως συντάξιμος ή κατέστη χρόνος στο Ι.Κ.Α. - Τ.Ε.Α.Μ., λογίζεται ότι πραγματοποιήθηκε στην ασφάλιση του Ε.Τ.Ε.Α.Μ..

11. Πόροι του Ε.Τ.Ε.Α.Μ. αποτελούν τα πάσης φύσης έσοδα του καταργούμενου Ι.Κ.Α. - Τ.Ε.Α.Μ., τα έσοδα από εισφορά ασφαλισμένου, εργοδότη, οι πρόσδοδοι περιουσίας, η απόδοση των κεφαλαίων και αποθεματικών και κάθε άλλο έσοδο που προκύπτει από τη δραστηριότητά του.

12. Οι οφειλές του Ι.Κ.Α. - Ε.Τ.Α.Μ. προς το καταργούμενο Ι.Κ.Α. - Τ.Ε.Α.Μ. αποδίδονται στο Ε.Τ.Ε.Α.Μ. μέχρι την 31.12.2003.

13.α. Το Ε.Τ.Ε.Α.Μ. διοικείται από επταμελές (7) Διοικητικό Συμβούλιο που διορίζεται από τον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και αποτελείται από:

- 1) τον Πρόεδρο με τον νόμιμο αναπληρωτή του,
- 2) δύο εκπροσώπους των ασφαλισμένων με τους αναπληρωτές τους,
- 3) δύο εκπροσώπους των εργοδοτών με τους αναπληρωτές τους,
- 4) έναν εκπρόσωπο των συνταξιούχων με τον αναπληρωτή του,
- 5) έναν υπάλληλο κατηγορίας ΠΕ με βαθμό Α' του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων με τον αναπληρωτή του.

Στο Διοικητικό Συμβούλιο συμμετέχει με δικαίωμα ψήφου εκπρόσωπος των εργαζομένων, όταν συζητούνται θέματα προσωπικού ή οργάνωσης και λειτουργίας του ταμείου.

Ο Πρόεδρος διορίζεται από τον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων μετά από διαβούλευση με τους κοινωνικούς εταίρους ένα μήνα πριν τη λήξη της θητείας.

Στις συνεδριάσεις του Δ.Σ. μετέχει άνευ ψήφου κυβερνητικός επίτροπος, υπάλληλος με βαθμό κατηγορίας ΠΕ με βαθμό Α' του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ο οποίος ορίζεται από τον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Χρέη Γραμματέα εκτελεί υπάλληλος του Ε.Τ.Ε.Α.Μ. οριζόμενος από τον Πρόεδρο.

Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και μετά γνώμη του Δ.Σ. καθορίζονται οι αρμοδιότητες και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για τη λειτουργία του Διοικητικού Συμβουλίου.

Το Διοικητικό Συμβούλιο συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων που εκδίδεται μέχρι την 31.12.2002 και αναλαμβάνει από 1.1.2003.

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Ε.Τ.Ε.Α.Μ. συγκαλείται και συνεδριάζει στους χώρους του Ι.Κ.Α. - Ε.Τ.Α.Μ. μέχρι τη μεταστέγαση των υπηρεσιών του.

β. Μέχρι τη συγκρότηση της νέας διοίκησης, το Ε.Τ.Ε.Α.Μ. διοικείται προσωρινά από το Διοικητικό Συμβούλιο του Ι.Κ.Α. - Ε.Τ.Α.Μ.. Στο προσωρινό Διοικητικό Συμβούλιο ανατίθενται η διοίκηση του Ε.Τ.Ε.Α.Μ., η διαχείριση της περιουσίας του, η μέριμνα για την είσπραξη των πόρων και η εν γένει εκπλήρωση των σκοπών και στόχων του Ε.Τ.Ε.Α.Μ..

14. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται μέσα σε δύο (2) χρόνια από την έναρξη λειτουργίας του Ε.Τ.Ε.Α.Μ., με

πρόταση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, και μετά από γνώμη του Δ.Σ. του Ε.Τ.Ε.Α.Μ., αναλογιστική μελέτη και γνώμη του Συμβουλίου Κοινωνικών Ασφαλίσεων, καταρτίζεται ο Κανονισμός Ασφάλισης και Παροχών του Ε.Τ.Ε.Α.Μ., με τον οποίο ορίζονται το ύψος των ασφαλιστικών εισφορών κατά κατηγορία ασφαλισμένων, οι υποχρεώσεις καταβολής και ο χρόνος υποχρέωσης καταβολής των εισφορών, τα υπαγόμενα στην ασφάλιση πρόσωπα, ο χρόνος ασφάλισης, οι προϋποθέσεις και η διαδικασία απονομής των παροχών, το είδος, η έκταση και το ύψος αυτών, οι λόγοι έκπτωσης και αναστολής της καταβολής των παροχών, η παραγραφή των αξιώσεων επί των παροχών, ο χρόνος έναρξης και λήξης του δικαιώματος για την καταβολή των παροχών, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία ρύθμιση για τη λειτουργία και εκπλήρωση των σκοπών του Ε.Τ.Ε.Α.Μ.. Με την ίδια διαδικασία τροποποιείται και συμπληρώνεται η ήδη ισχύουσα νομοθεσία.

15. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται μέσα σε δύο (2) χρόνια από την έναρξη λειτουργίας του Ε.Τ.Ε.Α.Μ. με πρόταση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και μετά από γνώμη του Δ.Σ., καταρτίζεται ο Οργανισμός του Ταμείου και συστήνονται θέσεις προσωπικού.

16. Με αποφάσεις του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, μετά γνώμη του Δ.Σ. Ε.Τ.Ε.Α.Μ. και του Ι.Κ.Α. - Ε.Τ.Α.Μ., δύναται να παραμείνει η βεβαίωση και είσπραξη των εσόδων του Ε.Τ.Ε.Α.Μ. στο Ι.Κ.Α. - Ε.Τ.Α.Μ., να μεταφέρονται από το Ι.Κ.Α. - Ε.Τ.Α.Μ. οργανικές θέσεις μόνιμες και ιδιωτικού δικαίου και προσωπικό που υπηρετεί σε αυτές στο Ε.Τ.Ε.Α.Μ., να ρυθμίζονται θέματα σχετικά με την υπηρεσιακή κατάσταση, τη συνταξιοδότηση και τη χορήγηση εφάπαξ του μεταφερόμενου προσωπικού, να καθορίζεται ο τρόπος οικονομικής οργάνωσης και λογιστικής λειτουργίας του Ε.Τ.Ε.Α.Μ., να ρυθμίζονται θέματα αρμοδιοτήτων του προσωπικού, καθώς και κάθε θέμα τεχνικού ή λεπτομερειακού χαρακτήρα, αναγκαίο για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος άρθρου.

17. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται μετά από πρόταση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, μετά από γνώμη του Συμβουλίου Κοινωνικής Ασφάλισης, της Γ.Σ.Ε.Ε. και των εργοδοτικών φορέων Σ.Ε.Β., Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε., Ε.Σ.Ε.Ε., που υποβάλλεται εντός προθεσμίας τριών (3) μηνών από της προσκλήσεως του αρμόδιου Υπουργού, καθορίζεται το σύνολο των επικουρικών ταμείων που θα λειτουργούν ως Ν.Π.Δ.Δ., κατά ομοειδείς επαγγελματικές κατηγορίες και κλάδους. Με το ίδιο προεδρικό διάταγμα καθορίζονται τα κριτήρια, οι όροι, οι προϋποθέσεις ενοποίησης, η επωνυμία για όσα ταμεία επικουρικής ασφάλισης ενοποιηθούν, ο διαχωρισμός και η μεταφορά κατηγοριών ασφαλισμένων σε άλλα επικουρικά ταμεία, καθώς και ο διαχωρισμός των περιουσιακών στοιχείων των ταμείων. Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ενοποιούνται, εφόσον τούτο προβλέπεται, τα υφιστάμενα επικουρικά ταμεία, οι κλάδοι και οι λογαριασμοί επικουρικής ασφάλισης μισθωτών μέσα σε χρονικό διάστημα δεκαοκτώ (18) μηνών από την έκδοση του ανωτέρω προεδρικού διατάγματος. Όσα επικουρικά ταμεία, κλάδοι και λογαριασμοί δεν ενοποιηθούν εντός του ανωτέρω χρονικού διαστήματος, συγχωνεύονται υποχρεωτικά στο Ε.Τ.Ε.Α.Μ. με διαπιστωτική πράξη

του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Στο Ε.Τ.Ε.Α.Μ. συγχωνεύονται υποχρεωτικά όσα ενοποιημένα ταμεία επικουρικής ασφάλισης εντός χρονικού διαστήματος δώδεκα (12) μηνών από την ενοποίησή τους δεν τηρούν αναλυτικές μερίδες για κάθε ασφαλισμένο από τις οποίες να προκύπτουν οι καταβαλλόμενες εισφορές του και όσα δεν καταβάλλουν το εκάστοτε καταβαλλόμενο κατώτατο όριο του Ε.Τ.Ε.Α.Μ..

18. Μέχρι την έναρξη ισχύος του προεδρικού διατάγματος για τον Οργανισμό και της υπουργικής απόφασης για τη μεταφορά του προσωπικού, το Ε.Τ.Ε.Α.Μ. λειτουργεί με την προβλεπόμενη διάρθρωση θέσεων και το προσωπικό που υπηρετεί στο Ι.Κ.Α. - Ε.Τ.Α.Μ. και εφαρμόζεται η ισχύουσα νομοθεσία του καταργούμενου Ι.Κ.Α. - Τ.Ε.Α.Μ. στο σύνολό της.

Μέχρι τη στέγαση των υπηρεσιών του το Ε.Τ.Ε.Α.Μ. εξυπηρετείται στους χώρους του Ι.Κ.Α. - Ε.Τ.Α.Μ..

19. Εάν εντός των προβλεπόμενων από το νόμο αυτόν προθεσμιών το Δ.Σ. του Ε.Τ.Ε.Α.Μ. δεν εκφέρει την απαιτούμενη γνώμη για την έκδοση των κανονιστικών πράξεων, ο αρμόδιος Υπουργός εκδίδει τις προβλεπόμενες πράξεις τηρουμένης της λοιπής διαδικασίας.

20. Υφιστάμενα ταμεία ασφάλισης τα οποία λειτουργούν ως Ν.Π.Δ.Δ. ή κλάδοι αυτών που χορηγούν παροχές, οι οποίες δεν εμπίπτουν στο πλαίσιο δημόσιας, κύριας και επικουρικής ασφάλισης και για τις οποίες καταβάλλονται εισφορές μόνο από τους εργαζόμενους, μετατρέπονται σε Ν.Π.Ι.Δ. με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, μετά από αίτηση που υποβάλλει προς αυτούς το Διοικητικό Συμβούλιο εκάστου ταμείου.

Με την ίδια κοινή απόφαση εγκρίνεται και το καταστατικό του Ν.Π.Ι.Δ.

Τα εν λόγω ταμεία με αποφάσεις των Διοικητικών τους Συμβουλίων, ύστερα από αναλογιστική μελέτη η οποία και υποβάλλεται προς έγκριση στους Υπουργούς Οικονομίας και Οικονομικών και Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, καθορίζουν το ύψος των παρεχόμενων εφάπαξ βοηθημάτων για τους ασφαλισμένους και τους συνταξιούχους τους, διασφαλίζοντας την αναλογιστική ισορροπία κάθε ταμείου.

ΤΑΜΕΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

Άρθρο 7

Σύσταση - Σκοπός

1. Συνιστώνται νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, τα οποία ιδρύονται και λειτουργούν σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος, υπό την εποπτεία του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Στην επωνυμία τους περιλαμβάνεται η ένδειξη «Ταμείο επαγγελματικής ασφάλισης - Ν.Π.Ι.Δ.».

2. Τα ταμεία επαγγελματικής ασφάλισης έχουν ως σκοπό την παροχή στους ασφαλισμένους και δικαιούχους των παροχών, επαγγελματικής ασφαλιστικής προστασίας πέραν της παρεχόμενης από την υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση για τους ασφαλιστικούς κινδύνους και ενδεικτικά τους κινδύνους γήρατος, θανάτου, αναπηρίας, επαγγελματικού ατυχήματος, ασθένειας, διακοπής της εργασίας. Χορηγούν παροχές σε είδος ή σε χρήμα που καταβάλλονται περιοδικώς ή εφάπαξ.

3. Τα ταμεία επαγγελματικής ασφάλισης ιδρύονται προ-

αιρετικά ανά επιχείρηση ή κλάδο ή κλάδους εργαζομένων, με πρωτοβουλία των εργαζομένων ή των εργοδοτών ή με συμφωνία των εργοδοτών και των εργαζομένων, υπό την προϋπόθεση ότι ο αριθμός των ασφαλιζόμενων κατά επιχείρηση ή επαγγελματικό κλάδο υπερβαίνει τους 100. Επίσης ιδρύονται με πρωτοβουλία των αυτοτελώς ασχολουμένων ή των ελεύθερων επαγγελματιών ή των αγροτών ή των επαγγελματιών τους οργανώσεων, υπό την προϋπόθεση ότι ο αριθμός των ασφαλιζόμενων μελών τους υπερβαίνει τους 100.

4. Το καταστατικό του ταμείου επαγγελματικής ασφάλισης καταρτίζεται με συμβολαιογραφικό έγγραφο από τους συμβαλλόμενους ιδρυτές και ρυθμίζει υποχρεωτικά: α) τη σύνθεση και τον αριθμό των μελών της Διοίκησης του ταμείου, τη διαδικασία ανάδειξης του Προέδρου, καθώς και τον τρόπο λειτουργίας της, β) τους πόρους του ταμείου, τον τρόπο υπολογισμού και το ύψος των ασφαλιστικών εισφορών (εργοδοτών και /ή εργαζομένων), καθώς και τη διαδικασία μεταβολής ή αναπροσαρμογής του ύψους των ασφαλιστικών εισφορών, τα αποθεματικά, τον τρόπο επένδυσης, την αντισταθμιστική ή αποβαία ασφάλιση, γ) τους όρους εγγραφής και διαγραφής των ασφαλισμένων, δ) τους ασφαλιζόμενους κινδύνους, ε) τα είδη και το ύψος των παροχών προς τους ασφαλισμένους, καθώς και τη διαδικασία αναπροσαρμογής τους, θέματα διαδοχικής ασφάλισης, στ) την έδρα του ταμείου και τους εκπροσώπους του, ζ) τη διαδικασία διάλυσης και εκκαθάρισης. Έδρα του ταμείου ορίζεται από το καταστατικό ο τόπος λειτουργίας της διοίκησής του. Τα στοιχεία των περιπτώσεων β' και ε' της παρούσας παραγράφου διαμορφώνονται ανάλογα με το οικονομικό σύστημα που ακολουθεί το ταμείο επαγγελματικής ασφάλισης.

5. Τα ταμεία επαγγελματικής ασφάλισης που χορηγούν συνταξιοδοτικές παροχές λειτουργούν με βάση το κεφαλαιοποιητικό σύστημα.

6. Το καταστατικό του ταμείου δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, τεύχος δεύτερο (τ.Β), μετά από εγκριτική απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, η οποία εκδίδεται μετά σύμφωνη γνώμη της Εθνικής Αναλογιστικής Αρχής για τα θέματα της αρμοδιότητάς της. Η νομική προσωπικότητα του ταμείου κτάται από την ως άνω δημοσίευση του καταστατικού. Το καταστατικό τροποποιείται με την ίδια διαδικασία που προβλέπεται για την ίδρυση του ταμείου.

7. Στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων καταχωρίζεται το καταστατικό των ταμείων επαγγελματικής ασφάλισης και κάθε τροποποίησή του.

Στη Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων συνιστάται Διεύθυνση με τίτλο « Διεύθυνση Επαγγελματικής Ασφάλισης» με σκοπό τον έλεγχο και την εποπτεία των Ν.Π.Ι.Δ. που συνιστώνται με το άρθρο αυτό και διαρθρώνεται σε δύο (2) τμήματα με τις παρακάτω αρμοδιότητες ως εξής:

α) Τμήμα Εσωτερικής Νομοθεσίας: Το τμήμα αυτό ασχολείται με τη μελέτη, επεξεργασία, θέσπιση και επιμέλεια εφαρμογής μέτρων που αφορούν θέματα της Επαγγελματικής Κοινωνικής Ασφάλισης, την τήρηση Μητρώου, την ενημέρωση και εισήγηση προς τον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων για τη λήψη αναγκαίων μέτρων.

β) Τμήμα Διεθνούς Παρακολούθησης: Το τμήμα αυτό ασχολείται με τη μελέτη, επεξεργασία, θέσπιση και επιμέλεια εφαρμογής μέτρων για την παρακολούθηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση και διεθνή χώρα της εξέλιξης στα θέματα επαγγελματικής προστασίας, την εναρμόνιση με τους κανόνες και τη συμμετοχή στη διαδικασία συντονισμού της νομοθεσίας των Κρατών - Μελών, για τη συμπληρωματική ασφάλιση και προστασία των διακινούμενων εργαζομένων, την παρακολούθηση διαδικασιών και διμερών θεμάτων για τη σύγκλιση των συστημάτων αυτών.

Για τις ανάγκες της Διεύθυνσης συνιστώνται στη Γ.Γ.Κ.Α. οι παρακάτω θέσεις προσωπικού:

- οκτώ (8) θέσεις κατηγορίας ΠΕ, Κλάδου ΠΕ Κοινωνικής Ασφάλισης, στο βαθμό Δ' - Α',

- δύο (2) θέσεις κατηγορίας ΤΕ, Κλάδου Διοικητικού-Λογιστικού στο βαθμό Δ' - Α',

- δύο (2) θέσεις κατηγορίας ΔΕ, Κλάδου Διοικητικών Γραμματέων.

Προσόντα διορισμού είναι τα προβλεπόμενα από το Π.Δ. 50/2001 (ΦΕΚ 39 Α').

8. Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, μετά σύμφωνη γνώμη της Εθνικής Αναλογιστικής Αρχής, ως προς τα θέματα της αρμοδιότητάς της, που εκδίδεται μετά από απόφαση των ταμείων επαγγελματικής ασφάλισης, επιτρέπεται η ενοποίηση ή η διάσπαση αυτών ή η σύσταση ομοσπονδιών και ενώσεων με άλλα επαγγελματικά ταμεία (Ν.Π.Ι.Δ. χωρίς κερδοσκοπικό χαρακτήρα) στην ημεδαπή ή την Ευρωπαϊκή Ένωση. Με την ίδια απόφαση και μετά σύμφωνη γνώμη της Εθνικής Αναλογιστικής Αρχής εγκρίνεται το νέο καταστατικό και υποβάλλεται σε δημοσίευση και καταχώριση, όπως προβλέπεται στις παραγράφους 5 και 6 του παρόντος άρθρου.

9. Η υπαγωγή στην ασφάλιση των ταμείων επαγγελματικής ασφάλισης είναι προαιρετική. Κάθε εργαζόμενος στην επιχείρηση ή τον κλάδο ή τους κλάδους που λειτουργεί ταμείο επαγγελματικής ασφάλισης έχει δικαίωμα να ασφαλιζεται σε ταμείο που λειτουργεί στον επαγγελματικό του χώρο, χωρίς να απαιτείται η συμμετοχή του σε συνδικαλιστική οργάνωση. Κάθε αυτοτελώς απασχολούμενος, κάθε ελεύθερος επαγγελματίας και κάθε αγρότης έχει δικαίωμα να ασφαλιζεται σε ταμείο επαγγελματικής ασφάλισης που λειτουργεί στον επαγγελματικό του χώρο χωρίς να απαιτείται η συμμετοχή του σε επαγγελματική οργάνωση. Τα καταστατικά των ταμείων επαγγελματικής ασφάλισης δεν επιτρέπεται να αποκλείουν την ασφάλιση των προσώπων που έχουν δικαίωμα να υπαχθούν σε αυτά ή να θέτουν προϋποθέσεις που εισάγουν διακρίσεις μεταξύ των προσώπων που έχουν δικαίωμα υπαγωγής.

Ο ασφαλισμένος έχει δικαίωμα να επιλέξει σε ποια ταμεία επαγγελματικής ασφάλισης θα υπαχθεί στην περίπτωση που έχει δικαίωμα υπαγωγής σε περισσότερα ταμεία.

10. Ο ασφαλισμένος έχει δικαίωμα να ζητήσει τη διαγραφή του από το ταμείο επαγγελματικής ασφάλισης, εφόσον έχει ελάχιστο χρόνο ασφάλισης τουλάχιστον ενός έτους και προειδοποιήσει προ ενός μηνός περί της ασκήσεως του δικαιώματός του. Ο ασφαλισμένος στην περίπτωση αυτή δικαιούται είτε να μεταφέρει τα δικαιώματά του σε άλλο ταμείο επαγγελματικής ασφάλισης που λειτουργεί στο χώρο της απασχολήσεώς του είτε να λάβει την παροχή που του αναλογεί σε σχέση με το χρόνο παροχής του στο ταμείο όταν έχει συμπληρώσει τις προϋ-

ποθέσεις για τη χορήγηση παροχής. Τα αυτά δικαιώματα έχει ο ασφαλισμένος και στην περίπτωση της αλλαγής της επαγγελματικής του δραστηριότητας χωρίς χρονικό περιορισμό παραμονής στο ταμείο επαγγελματικής ασφάλισης και χωρίς μηνιαία προηγούμενη προειδοποίηση.

11. Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, μετά σύμφωνη γνώμη της Εθνικής Αναλογιστικής Αρχής, καθορίζονται οι προϋποθέσεις και η διαδικασία για την άσκηση του δικαιώματος διαγραφής, για το συνυπολογισμό του χρόνου επαγγελματικής ασφάλισης, τη μεταφορά δικαιωμάτων και το αρμόδιο για τη χορήγηση της παροχής ταμείο, σε περίπτωση διαδοχικής χρονικά επαγγελματικής ασφάλισης σε περισσότερα ταμεία στην ημεδαπή και στην περίπτωση της διαδοχικής χρονικά ασφάλισης σε περισσότερα ταμεία επαγγελματικής ασφάλισης στην ημεδαπή και σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

12. Τα ταμεία επαγγελματικής ασφάλισης που χρηματοδοτούνται και από εργοδότες διοικούνται από Διοικητικό Συμβούλιο με τετραετή θητεία, στο οποίο μετέχουν οι ασφαλισμένοι - συνταξιούχοι και οι εργοδότες, όπως το καταστατικό ορίζει. Τα λοιπά ταμεία διοικούνται όπως το καταστατικό ορίζει.

13. Το ταμείο επαγγελματικής ασφάλισης τηρεί υποχρεωτικά μητρώο ασφαλισμένων.

14. Ο έλεγχος των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων και στοιχείων γίνεται από δύο ορκωτούς ελεγκτές.

15. Η ασφαλιστική τοποθέτηση των ταμείων επαγγελματικής ασφάλισης γίνεται ως εξής: Ποσοστό μέχρι 10% των τεχνικών αποθεματικών επενδύεται σε ακίνητα, ποσοστό μέχρι 70% των τεχνικών αποθεματικών επενδύεται σε μετοχές, μεταβιβάσιμα αξιόγραφα εξομοιούμενα με μετοχές και σε ομολογίες εταιρειών σε αναγνωρισμένα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα στην Ελλάδα, σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και λοιπές χώρες της αλλοδαπής και ποσοστό μέχρι 20% των τεχνικών αποθεματικών τους σε έντοκα γραμμάτια και τραπεζικές καταθέσεις.

Οι επενδύσεις των ταμείων επαγγελματικής ασφάλισης σε χρηματοοικονομικά μέσα, που εκδίδει η χρηματοδοτούσα επιχείρηση, επιτρέπεται μέχρι ποσοστού 5% των τεχνικών αποθεματικών του ταμείου. Όταν το ταμείο ασκεί δραστηριότητα για λογαριασμό ομίλου επιχειρήσεων, πρέπει να λαμβάνεται πρόνοια ώστε το ανωτέρω ποσό να διαφοροποιείται κατάλληλα.

16. Τα ταμεία επαγγελματικής κοινωνικής ασφάλισης υποχρεούνται στη δημιουργία αποθεματικών, το ύψος των οποίων αντανάκλα τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις, τις οποίες έχουν αναλάβει έναντι των ασφαλισμένων και των δικαιούχων παροχών. Ο υπολογισμός αυτών πραγματοποιείται από αναλογιστή.

17. Τα φορολογικά κίνητρα και οι φορολογικές απαλλαγές για την ασφάλιση στα επαγγελματικά ταμεία καθορίζονται από το φορολογικό νόμο.

18. Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, μετά γνώμη της Εθνικής Αναλογιστικής Αρχής, καθορίζονται οι όροι λειτουργίας των ταμείων επαγγελματικής ασφάλισης (το περιεχόμενο και ο τρόπος τηρήσεως των ετήσιων λογαριασμών, ισολογισμών, εκθέσεων, ετήσιων δηλώσεων των αρχών της επενδυτικής τους πολιτικής και εν γένει οικονομικών καταστάσεων και στοιχείων των ως άνω Ν.Π.Ι.Δ. και, ενδεικτικά, αναλογιστικές αποτιμήσεις, μελέτες για τη σχέση παγίων με υπο-

χρεώσεις, αποδεικτικά στοιχεία για τη συνοχή των αρχών της επενδυτικής πολιτικής, αποδείξεις ότι οι εισφορές καταβλήθηκαν βάσει του προγράμματος, ώστε να προκύπτει η πραγματική και ακριβής πορεία των εργασιών τους, η περιουσιακή τους κατάσταση, τα αποθεματικά και η ασφαλιστική τοποθέτηση), οι πληροφορίες που πρέπει να χορηγούνται στους ασφαλισμένους και δικαιούχους των παροχών, ο υπολογισμός και η αναπροσαρμογή των τεχνικών αποθεματικών, οι κανόνες για τις επενδύσεις των ταμείων επαγγελματικής ασφάλισης, το περιθώριο φερεγγυότητας, η αντασφάλιση ή αμοιβαία ασφάλιση των ταμείων επαγγελματικής ασφάλισης, το περιεχόμενο και ο τύπος πύρξης του μητρώου ασφαλισμένων.

19. Πόροι των ταμείων επαγγελματικής ασφάλισης είναι οι τακτικές και έκτακτες εισφορές των ασφαλισμένων, οι τακτικές και έκτακτες εισφορές των εργοδοτών, οι πρόσοδοι περιουσίας, η απόδοση των κεφαλαίων και αποθεματικών και κάθε άλλο έσοδο.

20. Τα ταμεία έχουν υποχρέωση να ενημερώνουν τους ασφαλισμένους για τις οικονομικές, τεχνικές και άλλες παραμέτρους της ασφαλιστικής σχέσης, για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους έναντι του ταμείου και ενδεικτικά για τις αλλαγές των κανόνων του ασφαλιστικού καθεστώτος, για το επιδιωκόμενο επίπεδο παροχών, την πραγματική χρηματοδότηση των παροχών, το επίπεδο των παροχών σε περίπτωση τερματισμού της απασχόλησης και τις οφειλόμενες παροχές.

21. Τα ταμεία έχουν υποχρέωση να χορηγούν ετησίως τουλάχιστον, με δαπάνη τους, βεβαίωση στους ασφαλισμένους για τις καταβληθείσες εισφορές και τα δικαιώματά τους για παροχές.

22. Τα ταμεία έχουν υποχρέωση να δημοσιεύουν στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, σε μία ημερήσια εφημερίδα πανελληνιας κυκλοφορίας και σε μία οικονομική, τις οικονομικές καταστάσεις, τα πιστοποιητικά ελέγχου των ορκωτών ελεγκτών και τα πορίσματα ελέγχου της Εθνικής Αναλογιστικής Αρχής.

Άρθρο 8

Εποπτεία - Έλεγχος

1. Η εποπτεία του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων αφορά την τήρηση του νόμου, την προστασία των συμφερόντων των ασφαλισμένων και τη φερεγγυότητα των Ν.Π.Ι.Δ.. Ο Υπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων μπορεί να λαμβάνει όλα τα κατάλληλα μέτρα, περιλαμβανομένων των διοικητικών κυρώσεων και ενδεικτικά των διοικητικών προστίμων, για να αποφευχθεί ή αποκατασταθεί οποιαδήποτε δυσλειτουργία επιζήμια για τα συμφέροντα των ασφαλισμένων. Μπορεί, μετά από γνώμη της Εθνικής Αναλογιστικής Αρχής, να απαγορεύσει την ελεύθερη διάθεση των παγίων, όταν το ταμείο δεν έχει συστήσει επαρκή αποθεματικά, όσον αφορά το σύνολο της δραστηριότητάς του, και όταν διαθέτει ανεπαρκή πάγια στοιχεία για να καλύψει τα αποθεματικά. Μπορεί να θέσει σε αναγκαστική διαχείριση το ταμείο ή να περιορίσει ή να απαγορεύσει τις δραστηριότητές του μετά από γνώμη της Εθνικής Αναλογιστικής Αρχής. Κάθε σχετική απόφαση πρέπει να είναι αιτιολογημένη και να κοινοποιείται στο εν λόγω ταμείο.

2. Ο έλεγχος της Εθνικής Αναλογιστικής Αρχής αφορά την οικονομική λειτουργία και βιωσιμότητα των ταμείων σε σχέση με το πρόγραμμα παροχών και επενδύσεων.

3. Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, μετά γνώμη της Εθνικής Αναλογιστικής Αρχής, ρυθμίζεται ειδικότερα η διαδικασία επιβολής διοικητικών κυρώσεων, θέσης σε αναγκαστική διαχείριση, διάλυσης, το ύψος των διοικητικών προστίμων και κάθε αναγκαίο θέμα απαραίτητο για την εκτέλεση του παρόντος.

4. Επί των ασφαλιστικών τοποθετήσεων έχουν προνόμιο που προηγείται κάθε άλλου γενικού ή ειδικού προνομίου και το οποίο ασκείται μετά τη διάλυση του ταμείου για τις απαιτήσεις από παροχές οι ασφαλισμένοι άμεσα και έμμεσα και οι εργαζόμενοι του ταμείου με σχέση εξαρτημένης εργασίας, με εξαίρεση όσους ασκούν τη διοίκηση και διαχείριση του ταμείου. Η κατάσχεση της ασφαλιστικής τοποθέτησης επιτρέπεται μόνο με τελεσίδικη δικαστική απόφαση από τους ασφαλισμένους άμεσα και έμμεσα και τους εργαζόμενους.

5. Σε περίπτωση εκπλειστηρίασης περιουσιακού στοιχείου που αποτελεί ασφαλιστική τοποθέτηση επιτρέπεται να αναγγελθούν μόνον ασφαλισμένοι, εργαζόμενοι του ταμείου και τρίτοι που έχουν δικαίωμα κατασχέσεως κατόπιν τελεσίδικης δικαστικής αποφάσεως.

6. Σε περίπτωση διάλυσης ταμείου επαγγελματικής ασφάλισης το προϊόν της εκκαθάρισης στο οποίο ανήκουν και οι εργοδοτικές εισφορές διανέμεται ανάλογα με την ασφαλιστική προσδοκία στους ασφαλισμένους.

ΕΘΝΙΚΗ ΑΝΑΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ

Άρθρο 9

Σύσταση - λειτουργία - αρμοδιότητες

1. Συνιστάται ανεξάρτητη διοικητική αρχή με την επωνυμία Εθνική Αναλογιστική Αρχή (στο εξής: «Ε.Α.Α.») και έδρα την Αθήνα.

2. Η Ε.Α.Α. έχει διοικητική αυτοτέλεια και εποπτεύεται από τον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ως προς τον έλεγχο νομιμότητας των πράξεών της και την κίνηση πειθαρχικού ελέγχου κατά των μελών της.

3. Η Ε.Α.Α. συγκροτείται από πέντε (5) μέλη τα οποία διακρίνονται για την επιστημονική τους κατάρτιση και την επαγγελματική τους ικανότητα και διαθέτουν εξειδικευμένη εμπειρία σε θέματα αρμοδιότητάς της.

4. Τα μέλη της Ε.Α.Α. διορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων μετά από προκήρυξη που δημοσιεύεται σε δύο ημερήσιες εφημερίδες πανελληνιας κυκλοφορίας. Με την ίδια απόφαση ορίζονται ως Πρόεδρος και Αντιπρόεδρος της Ε.Α.Α. δύο από τα μέλη της. Η απόφαση δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

5. Η θητεία των μελών της Ε.Α.Α. είναι πενταετής και μπορεί να ανανεωθεί μία μόνο φορά. Κατά τη διάρκεια της θητείας τους τα μέλη της Ε.Α.Α. δεν ανακαλούνται. Εάν κατά τη διάρκεια της θητείας κενωθεί για οποιονδήποτε λόγο θέση μέλους, διορίζεται νέο μέλος κατά τη διαδικασία της παραγράφου 4 του άρθρου αυτού για το υπόλοιπο της θητείας του μέλους που αποχώρησε. Κατά την πρώτη συγκρότηση της Ε.Α.Α. η θητεία του Προέδρου και ενός μέλους ορίζεται πενταετής, δύο μελών ορίζεται τετραετής και ενός μέλους ορίζεται τριετής.

6. Τα μέλη της Ε.Α.Α. εκπίπτουν αυτοδικαίως από τη θέση τους αν εκδοθεί σε βάρος τους αμετάκλητη καταδικαστική απόφαση για αδίκημα που συνεπάγεται κώλυμα διορισμού σε θέση δημοσίου υπαλλήλου ή έκπτωση δη-

μοσίου υπαλλήλου, σύμφωνα με τις διατάξεις του Υπαλληλικού Κώδικα.

7. Η ιδιότητα του μέλους αναστέλλεται αν εκδοθεί παραπεμπτικό βούλευμα για αδικήμα που συνεπάγεται κώλυμα διορισμού σε θέση δημοσίου υπαλλήλου ή έκπτωση δημοσίου υπαλλήλου, σύμφωνα με τις διατάξεις του Υπαλληλικού Κώδικα και μέχρι να εκδοθεί αμετάκλητη αθωωτική απόφαση. Αν ανασταλεί η ιδιότητα μέλους διορίζεται αναπληρωματικό μέλος, με τη διαδικασία της παραγράφου 4 του άρθρου αυτού. Η θητεία του αναπληρωματικού μέλους διαρκεί όσο διαρκεί η αναστολή.

8. Τα μέλη της Ε.Α.Α. είναι ανώτατοι κρατικοί λειτουργοί με πλήρη και αποκλειστική απασχόληση και έχουν προσωπική και λειτουργική ανεξαρτησία.

9. Κατά τη διάρκεια της θητείας τους, τα μέλη της Ε.Α.Α. απαγορεύεται να είναι εταίροι, μέτοχοι, μέλη διοικητικού συμβουλίου, διαχειριστές, υπάλληλοι, τεχνικοί ή άλλοι σύμβουλοι ή μελετητές σε επιχείρηση, η οποία αναπτύσσει δραστηριότητα στους τομείς των ασφαλίσεων και της αναλογιστικής επιστήμης.

Αν μέλη της Ε.Α.Α. κατέχουν εταιρικά μερίδια ή μετοχές των πιο πάνω επιχειρήσεων, τις οποίες έχουν αποκτήσει πριν από το διορισμό τους από οποιαδήποτε αιτία ή κατά τη διάρκεια της θητείας τους μόνο από κληρονομική διαδοχή, οφείλουν να υποβάλουν στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων δήλωση, με την οποία αναλαμβάνουν την υποχρέωση να απέχουν κατά τη διάρκεια της θητείας τους από την ενάσκηση των δικαιωμάτων συμμετοχής και ψήφου στα όργανα διοίκησης, διαχείρισης και ελέγχου των επιχειρήσεων. Στην ίδια υποχρέωση υπόκεινται και οι σύζυγοί τους.

10. Τα μέλη της Ε.Α.Α. περιλαμβάνονται στους κατά το άρθρο 24 του Ν. 2429/1996 (ΦΕΚ 155 Α') υπόχρεους προς υποβολή δήλωσης περιουσιακής κατάστασης.

11. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας, Οικονομικών και Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων καθορίζονται οι αποδοχές του Προέδρου, του Αντιπροέδρου και των μελών της Ε.Α.Α..

12. Η Ε.Α.Α. στις σχέσεις της με τις άλλες αρχές και τους τρίτους, καθώς και ενώπιον των δικαστηρίων, εκπροσωπείται από τον Πρόεδρό της, όταν δε αυτός απουσιάζει ή κωλύεται από τον Αντιπρόεδρό της. Ο Πρόεδρος της Ε.Α.Α. μπορεί με αποφάσεις του να εξουσιοδοτεί άλλα μέλη της Ε.Α.Α. ή μέλη της Γραμματείας να ενεργούν για λογαριασμό του και να τον εκπροσωπούν για συγκεκριμένη πράξη ή ενέργεια ή κατηγορία πράξεων ή ενεργειών.

13. Η Ε.Α.Α. συνέρχεται σε πρώτη συνεδρίαση τον Ιανουάριο του έτους 2003 ή, εάν οι διαδικασίες διορισμού των μελών της δεν έχουν ολοκληρωθεί έως τότε, το αργότερο μέσα σε έναν (1) μήνα από τη δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της απόφασης διορισμού των μελών της.

14. Μέλος της Ε.Α.Α. που προέρχεται από φορέα του δημόσιου τομέα, επανέρχεται αυτοδικαίως μετά τη λήξη της θητείας του στη θέση που κατείχε πριν από το διορισμό του. Η θητεία του στην Ε.Α.Α. λογίζεται ως πραγματική υπηρεσία για όλες τις συνέπειες και κατά τη διάρκειά της δεν διακόπτεται η βαθμολογική και μισθολογική του εξέλιξη. Αν η θέση που κατείχε ή στην οποία έχει εξελχθεί δεν είναι κενή ή έχει καταργηθεί, επανέρχεται σε ομοιόβαθμη προσωπική θέση του κλάδου του, που συνιστάται αυτοδικαίως και καταργείται με την αποχώρησή του από τον φορέα.

15. Η Ε.Α.Α. έχει τις εξής αρμοδιότητες:

α. Συντάσσει αναλογιστικές εκθέσεις στα πλαίσια του μακροχρόνιου οικονομικού και χρηματοδοτικού σχεδιασμού για την εξασφάλιση της κοινωνικής ανταποδοτικότητας και της βιωσιμότητας του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης. Ο σχεδιασμός αυτός λαμβάνει υπόψη τα υπάρχοντα και τα πιθανολογούμενα δεδομένα που αφορούν στο Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλισης, καθώς και τις εξελίξεις και τάσεις σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο και αποσκοπεί:

i) στην εξασφάλιση της βιωσιμότητας του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης,

ii) στην εξασφάλιση της κοινωνικής ανταποδοτικότητας του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης.

Ο μακροχρόνιος αυτός σχεδιασμός αναφέρεται στις τάσεις και στις προϋποθέσεις βιωσιμότητας και κοινωνικής αποδοτικότητας του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης την επόμενη πενταετία και δεκαετία, και τροποποιείται ή αναθεωρείται κάθε έτος, ώστε να ενσωματωθούν τυχόν αναγκαίες μεταβολές. Ο σχεδιασμός αυτός εγκρίνεται με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, η οποία γνωστοποιείται στην αρμόδια Διαρκή Επιτροπή της Βουλής και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Η απόφαση αυτή, όπως και κάθε ετήσια τροποποίηση ή αναθεώρησή της, εκδίδεται μετά από γνώμη της Ε.Α.Α., η οποία διατυπώνεται μετά τη σύνταξη της αντίστοιχης αναλογιστικής έκθεσης από την Ε.Α.Α..

Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων καθορίζεται ο τύπος, το περιεχόμενο, οι προθεσμίες, καθώς και κάθε άλλη λεπτομέρεια αναγκαία για τη σύνταξη και υπογραφή της έκθεσης αυτής.

β. Παρακολουθεί την πορεία των αναλογιστικών δεδομένων των ασφαλιστικών οργανισμών που έχουν μορφή Ν.Π.Δ.Δ., των ασφαλιστικών οργανισμών που έχουν μορφή Ν.Π.Ι.Δ. και υπάγονται στον παρόντα νόμο και κάθε άλλου ασφαλιστικού οργανισμού που τελεί υπό την εποπτεία του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ή άλλου Υπουργού. Συντάσσει την ετήσια έκθεση για την οικονομική κατάσταση του ασφαλιστικού συστήματος της χώρας και εισηγείται τη λήψη των αναγκαίων μέτρων για τη διατήρηση της αναλογιστικής ισορροπίας του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης και εν γένει υποβάλλει προτάσεις για τη βελτίωσή του. Την έκθεση αυτή υποβάλλει στη Βουλή δια του Προέδρου της, στον Πρωθυπουργό, στον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και στον Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών.

γ. Γνωμοδοτεί για ειδικότερα θέματα αναλογιστικής αποτίμησης των ασφαλιστικών οργανισμών που έχουν μορφή Ν.Π.Δ.Δ., των ασφαλιστικών οργανισμών που έχουν μορφή Ν.Π.Ι.Δ. και υπάγονται στον παρόντα νόμο και κάθε άλλου ασφαλιστικού οργανισμού που τελεί υπό την εποπτεία του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ή άλλου Υπουργού.

δ. Συντάσσει ετήσια έκθεση για καθέναν από τους ασφαλιστικούς οργανισμούς που έχουν μορφή Ν.Π.Δ.Δ., τους ασφαλιστικούς οργανισμούς που έχουν μορφή Ν.Π.Ι.Δ. και υπάγονται στον παρόντα νόμο και κάθε άλλον ασφαλιστικό οργανισμό που τελεί υπό την εποπτεία του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ή άλλου Υπουργού και, εφόσον κρίνει ότι συντρέχει λόγος, υποβάλλει προτάσεις για τη βελτίωση της οικονομικής τους θέσης ή τη συγχώνευσή τους. Την έκθεση αυτή υποβάλλει στη Βουλή δια του

Προέδρου της, στον Πρωθυπουργό, στον Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών, Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και στον τυχόν αρμόδιο για την εποπτεία του συγκεκριμένου ασφαλιστικού οργανισμού Υπουργό.

ε. Καθορίζει τις προδιαγραφές εκπόνησης αναλογιστικών μελετών. Οι προδιαγραφές αυτές κυρώνονται με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, που εκδίδεται μετά από γνώμη της Ε.Α.Α. Για την ποσοτική εξέλιξη της περιουσίας του Ο.Α.Π.-Δ.Ε.Η., που αναφέρεται στην παρ. 12 του άρθρου 34 του Ν. 2773/1999 (ΦΕΚ 286 Α'), οι αναλογιστικές μελέτες εκπονούνται με την επιφύλαξη των διατάξεων της παρ. 4 του ίδιου άρθρου.

στ. Συντάσσει τους ελληνικούς αναλογιστικούς πίνακες,

ζ. Διατυπώνει γνώμη για τις προοπτικές οικονομικής βιωσιμότητας εν όψει πρότασης για ίδρυση ασφαλιστικών οργανισμών που έχουν μορφή Ν.Π.Δ.Δ., των ασφαλιστικών οργανισμών που έχουν μορφή Ν.Π.Ι.Δ. και υπάγονται στον παρόντα νόμο και κάθε άλλου ασφαλιστικού οργανισμού που τελεί υπό την εποπτεία του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ή άλλου Υπουργού, αφού λάβει υπόψη την αναλογιστική μελέτη που εκπονήθηκε για το σκοπό αυτόν.

η. Προβαίνει στους τακτικούς και έκτακτους αναλογιστικούς ελέγχους των ασφαλιστικών οργανισμών του παρόντος νόμου και υποβάλλει έκθεση με τα πορίσματα των ελέγχων αυτών στον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, στον αρμόδιο για την εποπτεία του συγκεκριμένου ασφαλιστικού οργανισμού Υπουργό και στο Δ.Σ. του οικείου οργανισμού. Οι τακτικοί έλεγχοι είναι υποχρεωτικοί και γίνονται μία φορά το χρόνο. Οι έκτακτοι έλεγχοι γίνονται μετά από πρόσκληση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, του αρμόδιου για την εποπτεία του συγκεκριμένου οργανισμού Υπουργού, του οικείου οργανισμού ή με πρωτοβουλία της Ε.Α.Α. Σε περίπτωση που από τον τακτικό ή έκτακτο έλεγχο προκύψει ότι υπάρχουν μείζονα οικονομικά προβλήματα σε κάποιον ή κάποιους ασφαλιστικούς οργανισμούς του παρόντος νόμου, η Ε.Α.Α. υποχρεούται να υποβάλει προτάσεις για βελτίωση της οικονομικής τους θέσης ή ακόμα, σε περίπτωση που εμφανίζεται πρόβλημα βιωσιμότητας κάποιου ή κάποιων ασφαλιστικών οργανισμών του νόμου αυτού, υποχρεούται να εισηγηθεί μέτρα για την αποκατάσταση της βιωσιμότητάς του ή, αν κρίνει ότι αυτή δεν είναι εφικτή, να γνωμοδοτήσει σχετικά με τη δυνατότητα ή και την ανάγκη συγχώνευσής τους με άλλους ασφαλιστικούς οργανισμούς του νόμου αυτού ή και διάλυσής τους, προτείνοντας στην περίπτωση αυτή και τον τρόπο διανομής της περιουσίας στους ασφαλισμένους.

θ. Συλλέγει, οργανώνει, επεξεργάζεται και αξιολογεί τα απαραίτητα για την εκπλήρωση της αποστολής της τεχνικά, οικονομικά, λογιστικά, δημογραφικά και άλλα συναφή στοιχεία που αφορούν στους ασφαλιστικούς οργανισμούς που έχουν μορφή Ν.Π.Δ.Δ., στους ασφαλιστικούς οργανισμούς που έχουν μορφή Ν.Π.Ι.Δ. και υπάγονται στον παρόντα νόμο και κάθε άλλου ασφαλιστικού οργανισμού που τελεί υπό την εποπτεία του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ή άλλου Υπουργού. Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων καθορίζονται τα στοιχεία αυτά, ο τρόπος χορήγησής τους στην Ε.Α.Α., καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.

ι. Συνεργάζεται με τις αντιστοιχίες αρχές άλλων κρατών ή με διεθνή και ευρωπαϊκά όργανα και συμμετέχει σε δραστηριότητες των εν λόγω αρχών και οργάνων.

16. Νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, όπως σωματεία, ενώσεις προσώπων, λογαριασμοί, λοιπά μορφώματα χωρίς νομική προσωπικότητα με σκοπό την παροχή ασφαλιστικών υπηρεσιών μπορούν να υπάγονται με αίτησή τους στην εποπτεία και τον έλεγχο της Ε.Α.Α..

17. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και μετά από γνώμη της Ε.Α.Α., μπορεί να ανατίθενται σε αυτήν και άλλες συναφείς αρμοδιότητες και να ορίζεται ο τρόπος και οι λεπτομέρειες άσκησης των αρμοδιοτήτων αυτών.

Άρθρο 10

Πόροι, οικονομική διαχείριση

1. Πόροι της Ε.Α.Α. είναι οι εξής:

α) Τα έσοδα από την παροχή υπηρεσιών προς τους ασφαλιστικούς οργανισμούς για την αναλογιστική παρακολούθηση και την εκπόνηση αναλογιστικών και άλλων μελετών που εκπονεί σύμφωνα με τον παρόντα νόμο. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, που εκδίδεται μετά από γνώμη της Ε.Α.Α., προσδιορίζεται το εκάστοτε ύψος και ο τρόπος εισπραξης, διαχείρισης και απόδοσης των ανωτέρω εσόδων.

β) Πόροι προερχόμενοι από την Ευρωπαϊκή Ένωση ή από άλλες ανάλογες πηγές για δραστηριότητες της Ε.Α.Α. μέσα στα πλαίσια των κατά το άρθρο 9 του παρόντος νόμου δραστηριοτήτων της, καθώς και κάθε άλλος νόμιμος πόρος.

γ) Ετήσια επιχορήγηση του Κρατικού Προϋπολογισμού.

δ) Το πρώτο έτος λειτουργίας της Ε.Α.Α. το σύνολο των λειτουργικών εξόδων, καθώς και το κόστος της αναγκαίας υλικοτεχνικής υποδομής καλύπτεται από τον Κρατικό Προϋπολογισμό.

2. Οι κάθε φύσεως πόροι της Ε.Α.Α. κατατίθενται σε τραπεζικό λογαριασμό, τη διαχείριση του οποίου έχει η Ε.Α.Α., σύμφωνα με τον Κανονισμό Εσωτερικής Λειτουργίας και Διαχείρισης της παραγράφου 16 του άρθρου αυτού.

3. Η Ε.Α.Α. έχει υποχρέωση να τηρεί λογαριασμούς και αρχεία, στα οποία συμπεριλαμβάνονται τα αποτελέσματα χρήσης και να δημοσιεύει τις οικονομικές καταστάσεις, όπως ορίζεται ειδικότερα στον Κανονισμό Εσωτερικής Λειτουργίας και Διαχείρισής της.

4. Ο έλεγχος των οικονομικών στοιχείων και των ετήσιων λογαριασμών και οικονομικών καταστάσεων γίνεται από δύο (2) ορκωτούς ελεγκτές. Τα στοιχεία αυτά και οι οικονομικές καταστάσεις δημοσιεύονται σε μία (1) ημερήσια και μία (1) οικονομική εφημερίδα ευρείας κυκλοφορίας και την Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και μαζί με την έκθεση πεπραγμένων και τον προϋπολογισμό του επόμενου έτους υποβάλλονται από την Ε.Α.Α. στον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και από αυτήν στον Πρόεδρο της Βουλής. Η Ε.Α.Α. υπόκειται στον καταστατικό έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

5. Η Ε.Α.Α. δύναται να προβαίνει σε ανάθεση μελετών, έργων και σε πραγματοποίηση προμηθειών, με απευθείας ανάθεση ή με διαγωνισμό σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία και όπως ο Κανονισμός Εσωτερικής Λειτουργίας και Διαχείρισής της ειδικότερα ρυθμίζει. Ειδικότερα, η Ε.Α.Α. δύναται, μετά από απόφαση του Υπουργού Ερ-

γασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, να αναθετεί τηρουμένων των κειμένων σχετικών διατάξεων σε αναλογιστικούς οίκους, αναλογιστικές μελέτες ειδικού ασφαλιστικού ενδιαφέροντος. Στις περιπτώσεις που η κείμενη νομοθεσία προβλέπει διαγωνισμό, η Ε.Α.Α. συντάσσει την προκήρυξη του διαγωνισμού για την εκπόνηση των εν λόγω, προκηρύσσει το διαγωνισμό, προβαίνει στην κατά νόμο παραλαβή των μελετών και τις αξιοποιεί κατάλληλα.

6. Για την εκτέλεση της αποστολής της Ε.Α.Α. ιδρύεται στην Ε.Α.Α. Γραμματεία.

7. Με απόφαση της Ε.Α.Α. ορίζεται ο Διευθυντής της Γραμματείας και ο Αναπληρωτής του.

8. Στην Ε.Α.Α. λειτουργεί και δικαστικό γραφείο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους σύμφωνα με τις διατάξεις που διέπουν το τελευταίο. Για το σκοπό αυτόν αυξάνονται οι θέσεις των Παρέδρων κατά μία (1).

9. Για τη στελέχωση της Γραμματείας συνιστώνται είκοσι πέντε (25) οργανικές θέσεις προσωπικού. Οι θέσεις διακρίνονται ως εξής:

α) Δεκατέσσερις (14) θέσεις ειδικού επιστημονικού προσωπικού κατά την έννοια της παρ. 2 του άρθρου 25 του Ν. 1943/1991 (ΦΕΚ 50 Α'). Το ειδικό επιστημονικό προσωπικό προσλαμβάνεται με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου διάρκειας τουλάχιστον δύο ετών, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 1 του Ν. 2527/1997 (ΦΕΚ 206 Α') μετά από διαδικασία συνέντευξης και επιλογής από Επιτροπή αναγνωρισμένου κύρους, τη σύνθεση της οποίας ορίζει ο Υπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων με απόφασή του, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Οι προσλήψεις αυτές υπάγονται στον έλεγχο του Α.Σ.Ε.Π., αυτεπαγγέλτως ή κατ' ένσταση υποψηφίων. Οι αποδοχές του ειδικού επιστημονικού προσωπικού καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Στην ανωτέρω διαδικασία συνέντευξης και επιλογής από την Επιτροπή, έχουν δικαίωμα να συμμετάσχουν και Δημόσιοι Υπάλληλοι ή υπάλληλοι Ν.Π.Δ.Δ. κατηγορίας ΠΕ Αναλογιστών. Σε περίπτωση επιλογής τους, η θητεία του ανα στην Ε.Α.Α. λογίζεται ως πραγματική υπηρεσία για όλες τις συνέπειες και κατά τη διάρκειά της δεν διακόπτεται η βαθμολογική και μισθολογική του εξέλιξη. Αν η θέση που κατείχε ή στην οποία έχει εξελιχθεί δεν είναι κενή ή έχει καταργηθεί, επανέρχεται σε ομοιόβαθμη προσωρινή θέση, που συνιστάται αυτοδικαίως και καταργείται με την αποχώρησή του από την υπηρεσία.

β) Τέσσερις (4) θέσεις διοικητικού προσωπικού κατηγορίας ΠΕ.

γ) Τρεις (3) θέσεις διοικητικού προσωπικού κατηγορίας ΔΕ.

δ) Τέσσερις (4) θέσεις βοηθητικού προσωπικού κατηγορίας ΥΕ.

10. Με κοινές αποφάσεις του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού μπορεί να αποσπάται κατά παρέκκλιση των κειμένων διατάξεων προσωπικό, που υπηρετεί στο Δημόσιο και το δημόσιο τομέα, όπως ορίζεται στην παράγραφο 6 του άρθρου 1 του Ν. 1256/1982 (ΦΕΚ 65 Α'), για την κάλυψη των οργανικών θέσεων της Γραμματείας της Εθνικής Αναλογιστικής Αρχής, του κλάδου ΠΕ Αναλογιστών, καθώς και άλλο προσωπικό που έχει τα τυπικά προσόντα που απαιτούνται για διορισμό στις αντίστοιχες θέ-

σεις. Στις ίδιες αποφάσεις ορίζεται η χρονική διάρκεια της απόσπασης.

11. Αποσπασμένος στην Ε.Α.Α., που προέρχεται από το Δημόσιο και το δημόσιο τομέα, επανέρχεται αυτοδικαίως μετά τη λήξη της θητείας του στη θέση που κατείχε πριν από την απόσπασή του. Η θητεία του στην Ε.Α.Α. λογίζεται ως πραγματική υπηρεσία για όλες τις συνέπειες και κατά τη διάρκειά της δεν διακόπτεται η βαθμολογική και μισθολογική του εξέλιξη. Αν η θέση που κατείχε ή στην οποία έχει εξελιχθεί δεν είναι κενή ή έχει καταργηθεί, επανέρχεται σε ομοιόβαθμη προσωρινή θέση του κλάδου του, που συνιστάται αυτοδικαίως και καταργείται με την αποχώρησή του από τον φορέα.

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων καθορίζεται ειδικό επιστημονικό επίδομα του προσωπικού που υπηρετεί στη γραμματεία της Ε.Α.Α. ως αποσπασμένοι δημόσιοι υπάλληλοι ή υπάλληλοι του δημόσιου τομέα κατηγορίας ΠΕ Αναλογιστών, ώστε ο μισθός τους να είναι ίσος με το μισθό των υπαλλήλων με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου που υπηρετούν στις θέσεις της κατηγορίας του ειδικού επιστημονικού προσωπικού, κατά παρέκκλιση των διατάξεων μισθοδοσίας των δημοσίων υπαλλήλων. Επίσης, με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ύστερα από εισήγηση του αρμόδιου όργανου της Ε.Α.Α., καθορίζονται τα επιδόματα και κάθε άλλο θέμα σχετικό με τις πρόσθετες αποζημιώσεις, την υπερωριακή απασχόληση και την αποζημίωση μετακίνησης του προσωπικού που υπηρετεί σε αυτήν.

12. Με κοινές αποφάσεις του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού μπορεί να μεταφέρεται και να εντάσσεται ή να μετατάσσεται κατά παρέκκλιση των κειμένων διατάξεων προσωπικό, που υπηρετεί στο Δημόσιο και το δημόσιο τομέα, όπως ορίζεται στην παράγραφο 6 του άρθρου 1 του Ν. 1256/1982 (ΦΕΚ 65 Α'), για την κάλυψη των οργανικών θέσεων της γραμματείας της Εθνικής Αναλογιστικής Αρχής, του κλάδου ΠΕ Αναλογιστών, καθώς και άλλο προσωπικό που έχει τα τυπικά προσόντα που απαιτούνται για διορισμό στις αντίστοιχες θέσεις. Η επιλογή των μεταφερομένων και εντασσομένων γίνεται από επιτροπή που συγκροτείται με απόφαση της Ε.Α.Α. μετά από δημόσια ανακοίνωση, στην οποία καθορίζονται οι ειδικότεροι όροι και προϋποθέσεις.

13. Με τον Κανονισμό της Εσωτερικής Λειτουργίας και Διαχείρισης ορίζεται η κατανομή του προσωπικού στις υπηρεσιακές μονάδες της Ε.Α.Α., ο τρόπος συγκρότησης του υπηρεσιακού συμβουλίου που θα επιλαμβάνεται των θεμάτων υπηρεσιακής κατάστασης του προσωπικού της Γραμματείας κατά την πρώτη εφαρμογή του παρόντος, καθώς και το όργανο που είναι αρμόδιο να κρίνει τα πειθαρχικά αδικήματα του προσωπικού αυτού.

14. Οι ειδικότητες και τα προσόντα πρόσληψης του προσωπικού καθορίζονται από τον Κανονισμό Εσωτερικής Λειτουργίας και Διαχείρισης της Ε.Α.Α..

15. Το προσωπικό που αναφέρεται στις περιπτώσεις β', γ' και δ' της παραγράφου 9 του παρόντος άρθρου προσλαμβάνεται σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 1 του Ν. 2527/1997 (ΦΕΚ 206 Α'), όπως ισχύει.

16. Με προεδρικό διάταγμα, μετά πρόταση του Υπουρ-

γού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και γνώμη της Ε.Α.Α., θεσπίζεται ο Κανονισμός Εσωτερικής Λειτουργίας και Διαχείρισης. Με τον Κανονισμό ρυθμίζονται:

α. Η εσωτερική λειτουργία της Ε.Α.Α.

β. Ο τρόπος σύστασης της επιτροπής πρόσληψης του εξειδικευμένου επιστημονικού προσωπικού της παρ. 9 περίπτωση α' του παρόντος.

γ. Ο τρόπος διαχείρισης των πόρων της.

δ. Οι ειδικότητες των θέσεων του προσωπικού της Γραμματείας, η διάρθρωση και οι αρμοδιότητες των υπηρεσιακών μονάδων της, οι όροι εργασίας του προσωπικού της.

ε. Τα θέματα σύναψης συμβάσεων προμηθειών υλικών και υπηρεσιών και

στ. Κάθε άλλο θέμα σχετικό με τη λειτουργία της Ε.Α.Α. και της Γραμματείας της.

17. Μέχρι την έκδοση του Κανονισμού Εσωτερικής Λειτουργίας και Διαχείρισης της Ε.Α.Α., ο Πρόεδρος της Αρχής ορίζεται ως διατάκτης και υπόλογος, μπορεί να εκδίδει χρηματικά εντάλματα και τίτλους πληρωμής, να διαχειρίζεται το λογαριασμό της Αρχής, να συνάπτει συμβάσεις και να αποφασίζει για την ανάθεση προμηθειών, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 2362/1995 (ΦΕΚ 247 Α') «Περί Δημοσίου Λογιστικού», του Ν. 2286/1995 (ΦΕΚ 19 Α') «Προμήθειες του Δημόσιου Τομέα» και του Π.Δ. 3941/1996 (ΦΕΚ 266 Α') «Κανονισμός Προμηθειών Δημοσίου (Κ.Π.Δ.)», όπως ισχύουν.

18. Όπου από τις διατάξεις του παρόντος νόμου προβλέπεται εκπόνηση μελέτης της Εθνικής Αναλογιστικής Αρχής των άρθρων 10 και 11 του παρόντος, έως την έναρξη λειτουργίας της θεωρείται η εκπόνηση αναλογιστικής μελέτης σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

Άρθρο 11

Επικουρικά Ταμεία. Κλάδοι ή Λογαριασμοί Ασφάλισης ως και κάθε άλλος φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης ανεξαρτήτως ονομασίας και νομικής μορφής, που λειτουργούν στο χώρο των τραπεζών με τη μορφή Ν.Π.Ι.Δ. ή στερούνται νομικής προσωπικότητας, δύνανται με απόφαση των αρμόδιων οργάνων τους, να συνενώνονται σε Ενιαίο

Ταμείο Ασφαλίσεως που θα καλύπτει το προσωπικό ομοειδών επιχειρήσεων.

Η λειτουργία του Ταμείου θα διέπεται από τις περί Ταμείων Αλληλοβοηθείας διατάξεις και το καταστατικό του, που θα καταρτιστεί από τη γενική Συνέλευση του νέου νομικού προσώπου ιδιωτικού δικαίου εντός δεκαοκτώ (18) μηνών από τη συνένωση. Μέχρι την κατάρτιση του νέου καταστατικού θα ισχύουν τα καταστατικά των επί μέρους φορέων.

Η κινητή και ακίνητη περιουσία των φορέων που θα συνενωθούν μεταφέρεται στο νέο Ενιαίο Ταμείο ως καθολικό διάδοχο αυτών.

Άρθρο 12

Έναρξη ισχύος

Η ισχύς του νόμου αυτού αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εκτός εάν ορίζεται διαφορετικά στις επί μέρους διατάξεις.

Παραγγέλλομε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως Νόμου του Κράτους.

Αθήνα, 5 Ιουλίου 2002

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΔΗΜΟΣΙΑΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ
Ν. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΑΚΗΣ **Κ. ΣΚΑΝΔΑΛΙΔΗΣ**

ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ

Δ. ΡΕΠΠΑΣ

Θεωρήθηκε και τέθηκε η Μεγάλη Σφραγίδα του Κράτους

Αθήνα, 10 Ιουλίου 2002

Ο ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ

Φ. ΠΕΤΣΑΛΝΙΚΟΣ